

بخش اول

قانون تأمین اجتماعی

و

آیین‌نامه‌های آن

۱- قانون

قانون تأمین اجتماعی

● فصل اول - تعاریف - کلیات

ماده ۱- به منظور اجرا و تعمیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی و استقرار نظام هماهنگ و متناسب با برنامه‌های تأمین اجتماعی، همچنین تمرکز وجوه و درآمدهای موضوع قانون تأمین اجتماعی و سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از محل وجوه و ذخائر، سازمان مستقلی به نام «سازمان تأمین اجتماعی» وابسته به وزارت رفاه و تأمین اجتماعی^۱ که در این قانون «سازمان» نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد. سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری است و امور آن منحصرأ طبق اساسنامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، اداره خواهد شد.^۲

۱- نک قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱، قانون تشکیل وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۸۴/۵/۹، به موجب تبصره ۲ ماده ۱۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه «کلیه مسئولیتها و اختیارات مربوط به دستگاههای اجرایی دولتی و عمومی، صندوقها و نهادهای فعال در حوزه بیمه‌ای حمایتی و امدادی نظام از وزراء مربوطه یا بالاترین مقام مسئول آنها سلب و به وزیر رفاه و تأمین اجتماعی تفویض می‌گردد».

۲- این ماده در تاریخ ۱۳۵۸/۴/۲۸ تغییر کرده است متن قدیم عبارت است از: «به منظور اجراء و تعمیم و گسترش انواع بیمه‌های اجتماعی و استقرار نظام هماهنگ و متناسب با برنامه‌های تأمین اجتماعی، سازمان تأمین اجتماعی که در این قانون سازمان نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد»، نیز نک: قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب سال ۱۳۸۶. - به موجب ماده واحده قانون فهرست نهادها و موسسات عمومی غیردولتی مصوب ۷۳/۴/۱۹، سازمان تأمین اجتماعی از مصادیق موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موضوع ماده ۵ قانون محاسبات عمومی مصوب سال ۱۳۶۶ محسوب گردیده و ماده واحده قانون تفسیر ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۶۰ نهادها و موسسات یادشده در قانون فوق‌الذکر را در حکم واحدهای دولتی دانسته است که اقامه دعوا علیه آنها در دیوان عدالت اداری صورت می‌گیرد. نیز نک ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری

- نک: به دادنامه شماره ۳۳۴ الی ۳۳۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع ابطال بند ۱ مصوبه شماره ۶۹۳ مورخ ۱۳۷۸/۶/۱۴ هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی و دستورالعمل شماره ۲۹۰۹۰/۵۰۱۳ مورخ ۱۳۷۸/۸/۵ معاون فنی و درآمد سازمان تأمین اجتماعی.

تبصره ۱- صندوق تأمین اجتماعی موضوع ماده ۱۰ قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی، مصوب تیرماه ۱۳۵۵ در سازمان ادغام و کلیه وظایف و دارایی و مطالبات و دیون و تعهدات صندوق مذکور، به سازمان منتقل می‌شود.

تبصره ۲- کلیه واحدهای اجرایی تأمین اجتماعی، سازمانهای منطقه‌ای بهداری و بهزیستی استانها، موضوع ماده ۶ قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی مصوب تیرماه ۱۳۵۵، از سازمانهای مذکور منتزع و با کلیه وظایف و دارایی و مطالبات و دیون و تعهدات به «سازمان» منتقل می‌شود.

تبصره ۳- کلیه کارکنان سازمان تأمین اجتماعی سابق که در اجرای ماده ۶ قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی به سازمانهای منطقه‌ای بهداری و بهزیستی استانها منتقل شده‌اند و همچنین کارمندانی که توسط سازمانهای مذکور به منظور انجام وظایف مربوط به تأمین اجتماعی در نواحی بهداری و بهزیستی طبق آیین‌نامه استخدامی بیمه‌های اجتماعی استخدام شده و عملاً در کار تأمین اجتماعی اشتغال دارند و کلیه حقوق و مزایای خود را از محل اعتبارات پرسنلی و اداری تأمین اجتماعی دریافت می‌دارند به سازمان منتقل می‌شوند.

ماده ۲- تعاریف:

- ۱- بیمه شده شخصی است که رأساً مشمول مقررات تأمین اجتماعی بوده و با پرداخت مبالغی به عنوان حق بیمه حق استفاده از مزایای مقرر در این قانون را دارد.
- ۲- خانواده بیمه شده شخص یا اشخاصی هستند که به تبع بیمه‌شده از مزایای موضوع این قانون استفاده می‌کنند.
- ۳- کارگاه^۱ محلی است که بیمه شده به دستور کارفرما یا نماینده او در آنجا کار می‌کند.
- ۴- کارفرما^۲ شخص حقیقی یا حقوقی است که بیمه شده به دستور یا به حساب او

۱- ماده ۴ قانون کار مصوب ۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، کارگاه را این گونه تعریف می‌کند: «کارگاه محلی است که کارگر به درخواست کارفرما یا نماینده او آنجا کار می‌کند از قبیل مؤسسات صنعتی، کشاورزی، معدنی، ساختمانی، ترابری، مسافری، خدماتی، تجاری، تولیدی، اماکن عمومی و امثال آنها. کلیه تأسیساتی که به اقتضای کار متعلق به کارگاهند از قبیل نمازخانه، ناهارخوری، تعاونی‌ها، شیرخوارگاه‌ها، مهدکودک، درمانگاه، حمام، آموزشگاه حرفه‌ای، قرائتخانه، کلاس‌های سوادآموزی و سایر مراکز آموزشی و اماکن مربوط به شورا و انجمن اسلامی و بسیج کارگران، ورزشگاه و وسایل ایاب و ذهاب و نظایر آن جزو کارگاه می‌باشند.»

۲- طبق تعریف ماده ۳ قانون کار مصوب ۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام؛ «کارفرما شخصی است حقیقی یا حقوقی که کارگر به درخواست و به حساب او در مقابل دریافت حق‌السعی کار می‌کند. مدیران و مسئولان و به طور عموم کلیه کسانی که عهده‌دار اداره کارگاه هستند نماینده کارفرما محسوب می‌شوند و کارفرما مسئول کلیه تعهداتی است که نمایندگان مذکور در قبال کارگر به عهده می‌گیرند. در صورتی که نماینده کارفرما خارج از اختیارات خود تعهدی بنماید و کارفرما آن را نپذیرد، در مقابل کارفرما ضامن است.»

- کار می‌کند. کلیه کسانی که به عنوان مدیر یا مسئول عهده‌دار اداره کارگاه هستند نماینده کارفرما محسوب می‌شوند و کارفرما مسئول انجام کلیه تعهداتی است که نمایندگان مزبور در قبال بیمه شده به عهده می‌گیرند.
- ۵- مزد یا حقوق یا کارمزد در این قانون شامل هرگونه وجوه و مزایای نقدی یا غیرنقدی مستمر است که در مقابل کار به بیمه شده داده می‌شود.
- ۶- حق بیمه عبارت از وجوهی است که به حکم این قانون و برای استفاده از مزایای موضوع آن به سازمان پرداخت می‌گردد.
- ۷- بیماری، وضع غیرعادی جسمی یا روحی است که انجام خدمات درمانی را ایجاب می‌کند یا موجب عدم توانایی موقت اشتغال به کار می‌شود یا اینکه موجب هر دو در آن واحد می‌گردد.
- ۸- حادثه از لحاظ این قانون اتفاقی است پیش‌بینی نشده که تحت تأثیر عامل یا عوامل خارجی در اثر عمل یا اتفاق ناگهانی رخ می‌دهد و موجب صدماتی بر جسم یا روان بیمه شده می‌گردد.
- ۹- غرامت دستمزد به وجوهی اطلاق می‌شود که در ایام بارداری، بیماری و عدم توانایی موقت اشتغال به کار و عدم دریافت مزد یا حقوق به حکم این قانون به جای مزد یا حقوق به بیمه شده پرداخت می‌شود.
- ۱۰- وسایل کمک پزشکی (پروتز و اروتز) وسایلی هستند که به منظور اعاده سلامت یا برای جبران نقص جسمانی یا تقویت یکی از حواس به کار می‌روند.
- ۱۱- کمک ازدواج مبلغی است که طبق شرایط خاصی برای جبران هزینه‌های ناشی از ازدواج به بیمه شده پرداخت می‌گردد.
- ۱۲- کمک عائله‌مندی مبلغی است که طبق شرایط خاص در مقابل عائله‌مندی توسط کارفرما به بیمه شده پرداخت می‌شود.
- ۱۳- ازکارافتادگی کلی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه شده به نحوی که نتواند با اشتغال به کار سابق یا کار دیگری بیش از یک سوم از درآمد قبلی خود را به دست‌آورد.
- ۱۴- ازکارافتادگی جزئی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه شده به نحوی که با اشتغال به کار سابق یا کار دیگر فقط قسمتی از درآمد خود را به دست‌آورد.

- ۱۵- بازنشستگی عبارت است از عدم اشتغال بیمه شده به کار به سبب رسیدن به سن بازنشستگی مقرر در این قانون.^۱
- ۱۶- مستمری عبارت از وجهی است که طبق شرایط مقرر در این قانون به منظور جبران قطع تمام یا قسمتی از درآمد به بیمه شده و در صورت فوت او برای تأمین معیشت بازماندگان وی به آنان پرداخت می‌شود.
- ۱۷- غرامت مقطوع نقص عضو، مبلغی است که به طور یکجا برای جبران نقص عضو یا جبران تقلیل درآمد بیمه شده به شخص او داده می‌شود.
- ۱۸- کمک کفن و دفن، مبلغ مقطوعی است که به منظور تأمین هزینه‌های مربوط به کفن و دفن بیمه شده در مواردی که خانواده او این امر را به عهده می‌گیرند پرداخت می‌گردد.

ماده ۳- تأمین اجتماعی موضوع این قانون شامل موارد زیر می‌باشد:^۲

الف - حوادث و بیماری‌ها.^۳

ب - بارداری.

ج - غرامت دستمزد.

د - ازکارافتادگی.

ه - بازنشستگی.

و - مرگ.

تبصره ۱- مشمولین این قانون از کمکهای ازدواج و عائله‌مندی طبق مقررات مربوط برخوردار خواهند شد.

تبصره ۲- ملاک تشخیص سن برای برخورداری از مزایای قانون تأمین اجتماعی،

۱- نک: ماده ۸ قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی مصوب، ۱۳۶۶/۱۰/۲۷؛ ماده ۴۱ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات دولت مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۵؛ دادنامه شماره ۹۰ مورخ ۷۱/۵/۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص عدم ممنوعیت اشتغال بیمه شدگان بازنشسته به عنوان مشاور و اخذ حق‌المشاوره و عدم جواز قطع مستمری بازنشستگی به واسطه آن. (عدم ممنوعیت انجام خدمات خاص غیرمستمر در زمان و ساعات محدود با حق‌الزحمه معین برای بازنشستگان)؛ نیز نک: ماده ۹۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸۶.

۲- با تصویب قانون بیمه بیکاری مصوب ۶۹/۶/۲۶ بیمه بیکاری نیز یکی از موارد تأمین اجتماعی است.

۳- نک: دادنامه شماره ۴۲۹ مورخ ۸۰/۱۲/۱۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، موضوع ابطال شق ب بند ۶ صورت جلسه ۶۷۴ جلسه هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی در خصوص ممنوعیت ذکر عبارت «طرف قرارداد» در مورد مراکز درمانی دولتی که موجب حصر اطلاق حکم مقنن و تضییق دایره شمول آنهاست.

شناسنامه‌ای است که در بدو بیمه شدن به سازمان تأمین اجتماعی ارائه شده یا می‌شود و هرگونه تغییراتی که پس از آن در شناسنامه به عمل آید برای سازمان یاد شده معتبر نخواهد بود.

افراد تحت تکفل بیمه شده نیز مشمول این حکم خواهند بود.^۱

ماده ۴ - مشمولین این قانون عبارتند از:

الف - افرادی که به هر عنوان در مقابل دریافت مزد یا حقوق کار می‌کنند.^۲

ب - لغو شده است.^۳ جایگزین آن عبارتست از:

قانون اصلاح بند ب و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۵/۶/۳۰

ماده واحده - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با استفاده از مقررات عام قانون تأمین اجتماعی صاحبان حرف و مشاغل آزاد را به صورت اختیاری در برابر تمام یا قسمتی از مزایای قانون تأمین اجتماعی بیمه نماید. چگونگی انجام بیمه و نرخ حق بیمه و همچنین میزان مزایای مربوط به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.^۴

۱- این تبصره به موجب «قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۲ به ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۷۹/۸/۸ اضافه شده است». نک: دادنامه شماره ۸۱ مورخ ۱۳۸۱/۳/۵ هیأت عمومی دیوان عدالت درخصوص اعتبار احکام مراجع قضایی مبنی بر اصلاح تاریخ تولد اشخاص تا قبل از تصویب تبصره ۲ الحاقی به ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مورخ ۷۹/۸/۸ و دادنامه ۶۸۸ هیأت عمومی دیوان عدالت مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۳.

۲- نک: دادنامه شماره ۱۱۳ و ۱۱۴ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص لزوم شمول قانون تأمین اجتماعی به مطلق والدین و همسر کارفرما همراه با ذکر قیود مقرر در قانون و مواد ۱۰۱ و ۱۰۲ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶، ماده ۱۸۸ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹.

۳- این بند به موجب تبصره ۲ قانون اصلاح بند «ب» و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه که در تاریخ ۶۵/۶/۳۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است ملغی شده است. متن ملغی شده عبارت بود از «صاحبان حرف و مشاغل آزاد»، آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۶۶/۷/۲۹ به تصویب رسیده است.

۴- آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۱۳۶۶/۷/۲۹ به تصویب هیأت وزیران رسیده است؛ نک: قانون بیمه بازنشستگی، فوت و ازکارافتادگی بافندگان قالی، قالیچه گلیم و زیلو مصوب ۷۶/۹/۱۱ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۷۹/۱۲/۱۷ هیأت وزیران و اصلاحیه این آیین‌نامه مصوب ۱۳۸۱/۱/۲۵؛ قانون بیمه اجتماعی رانندگان مصوب و آیین‌نامه آن، قانون بیمه رانندگان حمل و نقل بار و مسافر بین شهری مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۸ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۸۰/۳/۹؛ براساس بند ۲ تبصره ماده یک قانون بیمه بیکاری مصوب ۶۹/۶/۲۶ صاحبان حرف و مشاغل آزاد مشمول قانون بیمه بیکاری نمی‌شوند.

تبصره ۱- بیمه‌شده مختار است که سطح درآمد ماهانه خود را که مبنای پرداخت حق بیمه^۱ قرار می‌گیرد بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی انتخاب نماید.

تبصره ۲- از تاریخ تصویب این قانون مفاد بند ب و تبصره ۳ ماده ۴ قانون و همچنین آیین‌نامه مربوط ملغی می‌گردد.

تبصره ۳- کلیه اتباع ایرانی اعم از شاغل و یا غیرشاغل در فعالیتهای مختلف در خارج از کشور که بیمه آنان با مقررات قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن مغایرت نداشته باشد می‌توانند به طور اختیاری مشمول مقررات این قانون و آیین‌نامه‌های مربوط قرارگیرند، مشروط بر اینکه بیمه‌شده حق بیمه خود را به طور منظم پرداخت نماید، بدیهی است سازمان در مورد این قبیل از بیمه‌شدگان مانند سایر بیمه‌شدگان داخل کشور مکلف به ارائه خدمات و انجام تعهدات قانونی براساس آیین‌نامه و مقررات مربوط در ایران خواهد بود.

ج - دریافت کنندگان مستمری‌های بازنشستگی، ازکارافتادگی و فوت.^۲

تبصره ۱- مستخدمین وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و مستخدمین مؤسسات وابسته به دولت که طبق قوانین مربوط به نحوی از انحاء از موارد مذکور در ماده ۳ این قانون بهره‌مند می‌باشند، در سایر مواردی که قوانین خاص برای آنها وجود ندارد طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید تابع مقررات این قانون خواهند بود.^۳

۱- نک: دادنامه شماره ۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۷۵/۱/۲۵، در ابطال بخشنامه شماره ۴ درمان سازمان تأمین اجتماعی درخصوص محرومیت یک ساله بیمه‌شدگان حرف و مشاغل آزاد از خدمات بیمارستانی، دادنامه ۴۱۰-۴۱۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، مورخ ۱۳۸/۱۱/۱۳ درخصوص تعیین شرایط مربوط به عقد بیمه فیما بین سازمان تأمین اجتماعی و صاحبان حرف و مشاغل آزاد و ضرورت استفاده بیمه‌شدگان از خدمات مراکز درمانی، دادنامه شماره ۳۷۷، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، مورخ ۱۳۸۲/۹/۲۳ درخصوص احتساب مدت سابقه پرداخت حق بیمه به شرط سنی لازم جهت پذیرش درخواست متقاضیان بیمه حرف و مشاغل آزاد و بیمه اختیاری، دادنامه شماره ۴۳۴ دیوان عدالت اداری، مورخ ۸۲/۱۰/۲۸، درخصوص نحوه استفاده از خدمات بیمه درمانی برای صاحبان حرف و مشاغل آزاد یا بیمه اختیاری و دادنامه شماره ۲۲ دیوان عدالت اداری، مورخ ۸۴/۱/۲۱ درخصوص لزوم پرداخت حق بیمه مقرر در ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی در قبال برخورداری از خدمات درمانی توسط بیمه‌شدگان حرف و مشاغل آزاد.

۲- علاوه بر موارد فوق، به موجب برخی قوانین خاص افرادی تحت شمول قانون تأمین اجتماعی قرار می‌گیرند.

۳- در این تبصره با توجه به قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، «وزیر رفاه و تأمین اجتماعی»

تبصره ۲- مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح و افزارمندان مشمول قانون تعاون و بیمه بازنشستگی افزارمندان ارتش از شمول این قانون خارج بوده و تابع قانون و مقررات خاص خود خواهند بود.^۱

تبصره ۳- ملغی شده است.^۲

تبصره ۴- ملغی شده است.^۳

تبصره ۵- در مواردی که کارفرمایان موضوع بند (۴) ماده (۲) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ اشخاص حقیقی باشند و همچنین مدیران اشخاص حقوقی غیردولتی می‌توانند با پرداخت حق بیمه سهم بیمه شده و کارفرما به ترتیب مقرر در ماده (۲۸) قانون مذکور و اصلاحات بعدی آن از تاریخ اشتغال به کار در کارگاه در زمره مشمولین قانون مذکور قرار گیرند. آیین‌نامه اجرایی این تبصره شامل نحوه احتساب سوابق خدمت و پرداخت حق بیمه‌های معوقه بنا به پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. (به موجب اصلاحی مورخ ۸۷/۱/۲۵ مجلس و ۸۷/۴/۸ مجمع تشخیص مصلحت این تبصره الحاق شده است).

ماده ۵- بیمه اتباع بیگانه که طبق قوانین و مقررات مربوط در ایران به کار اشتغال دارند تابع مقررات این قانون خواهد بود مگر در موارد زیر:^۴

➔ جایگزین وزیر بهداشت درمان و آموزش پزشکی شده است. همچنین «سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور» جایگزین سازمان امور اداری و استخدامی گردیده است. آئین‌نامه مذکور تاکنون به تصویب نرسیده است.
۱- نک: قانون ارتش مصوب ۱۳۶۶/۷/۷، مقررات استخدامی سپاه ۱۳۷۰/۷/۲۱، قانون استخدامی نیروهای انتظامی ۱۳۸۲/۱۱/۷.

۲- این تبصره با تصویب قانون اصلاح بند ب و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۶۵/۶/۳۰ لغو شده است متن آن عبارت بود از: «تعیین میزان حق بیمه که با توجه به ماده ۲۸ این قانون باید توسط افراد صنفی و سایر صاحبان حرف و مشاغل آزاد پرداخت شود، طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت رفاه اجتماعی به تصویب کمیسیونهای رفاه اجتماعی و اموراتصادی و دارایی مجلسین می‌رسد».

۳- حسب قانون الغاء تبصره ۳ ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی مصوب ۱۳۶۵/۱/۱۷ ملغی شده است. متن این تبصره عبارت بود از: «مشمولین قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت کماکان تابع مقررات قانون مذکور خواهند بود. مؤسسات مشمول قانون مذکور مکلفند با اعلام سازمان تأمین خدمات درمانی حق بیمه درمانی سهم خود و بیمه شده را کسر و توسط صندوق حمایت مربوط به سازمان نامبرده بپردازند. میزان حق بیمه درمانی موضوع این ماده تابع ضوابط و مقررات بیمه خدمات درمانی موضوع قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت است و نحوه وصول آن عیناً به ترتیبی است که در قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت پیش‌بینی شده است.»

۴- مواد ۱۲۰ تا ۱۲۹ قانون کار به اشتغال اتباع بیگانه اختصاص دارد. تبصره ۳ ماده ۱ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۳/۲۷ مقرر می‌دارد: «شهروندان خارجی مقیم جمهوری اسلامی ایران، نیز در

الف- در صورتی که بین دول متبوع آنان و دولت جمهوری اسلامی ایران موافقتنامه‌های دوجانبه یا چند جانبه تأمین اجتماعی منعقد شده باشد که در این صورت طبق موافقتنامه عمل خواهد شد.

ب- هرگاه تبعه بیگانه طبق گواهی مقامات صالح دولت متبوع خود در مدت اشتغال در ایران در کشور خود یا در کشور دیگر در موارد پیش‌بینی شده در ماده ۳ این قانون کلاً یا بعضاً بیمه شده باشند که در این صورت در همان موارد از شمول مقررات این قانون معاف می‌باشند.

تبصره - حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاله‌نامه شماره (۱۹) سازمان بین‌المللی کار از شمول بند (ب) مستثنی می‌باشد و نرخ و مأخذ حق بیمه طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط سازمان تأمین اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^۱

ماده ۶- اجرای هر یک از موارد مندرج در ماده ۳ این قانون درباره روستاییان و افراد خانواده آنها به تدریج در مناطق مختلف مملکت و به تناسب توسعه امکانات و

➔ چارچوب موازین اسلامی، مقاله‌نامه و قراردادهای بین‌المللی مصوب و با رعایت شرط عمل متقابل از حمایت‌های مربوط به نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، برخوردار خواهند بود». این ماده به موجب لایحه قانونی اصلاح ماده ۵ قانون تأمین اجتماعی که در تاریخ ۱۳۵۸/۶/۲۷ به تصویب رسیده، تغییر کرده است. متن قدیم آن عبارت است از: «اتباع بیگانه که در ایران طبق قوانین و مقررات مربوط به کار اشتغال دارند جز در مواردی که طبق مقاله‌نامه‌ها و قراردادهای دوجانبه یا چند جانبه بین ایران و سایر کشورها ترتیب خاص مقررگردیده است در صورتی که مشمول قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت نباشند مشمول مقررات این قانون خواهند بود». همچنین رجوع به قانون مربوط به الحاق دولت ایران به مقاله‌نامه بین‌المللی شماره ۲۹ راجع به لغو کار اجباری مصوب ۱۳۳۶/۲/۴، قانون اجازه الحاق دولت ایران به مقاله‌نامه شماره ۱۹ مربوط به تساوی رفتار نسبت به کارگران داخلی و خارجی از لحاظ جبران خسارات ناشی از حوادث کار مصوب ۱۳۵۰/۱۱/۲۶، مقاله‌نامه شماره ۱۹ در خصوص تساوی رفتار بین کارگران داخلی و خارجی در مورد جبران خسارات حوادث ناشی از کار مصوب ۵۱/۲/۱۸، موافقتنامه تأمین اجتماعی بین دولت ایران و دولت جمهوری کره مصوب ۱۳۵۷/۲/۲۱، موافقتنامه بین وزارت کار و سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۰/۳/۱ در خصوص اتباع ایرانی که در ارتباط با صدور خدمات فنی اعزام می‌شوند. بند ب ماده ۷ قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی تولیدی و صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ مقرر می‌دارد: «سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با دریافت حق بیمه افراد مذکور در قانون تأمین اجتماعی، آنها را بیمه کند».

۱- این تبصره به موجب قانون الحاق یک تبصره به لایحه قانونی اصلاح ماده ۵ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۸/۱۱/۴ الحاق شده است. به مقاله‌نامه شماره ۱۹ سازمان بین‌المللی کار و آیین‌نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاله‌نامه شماره ۱۹ مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴ مراجعه شود.

مقدورات سازمان به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان با توجه به ماده ۱۱۷ این قانون خواهد بود.^۱

ماده ۷- افراد شاغل در فعالیتهایی که تا تاریخ تصویب این قانون مشمول بیمه‌های اجتماعی نشده‌اند به ترتیب زیر به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب وزیر رفاه و تأمین اجتماعی مشمول مقررات این قانون قرار خواهند گرفت.^۲

الف - موارد مذکور در بندهای (ج - د - ه - و) ماده ۳ این قانون به تدریج و با توجه به امکانات سازمان اجرا خواهد شد و در این صورت میزان حق بیمه با توجه به ماده ۲۸ این قانون تا خاتمه سال ۱۳۵۴، ۱۹٪ حقوق یا مزد واز اول سال ۱۳۵۵ معادل ۲۱٪ حقوق یا مزد خواهد بود که در سال ۱۳۵۴ کارفرما ۱۳٪ و بیمه شده ۴٪ و دولت ۲٪ و از سال ۱۳۵۵ کارفرما ۱۴٪ و بیمه شده ۵٪ و دولت ۲٪ می‌پردازند.^۳

ب - موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون به تدریج و در صورتی اجرا خواهد شد که سازمان وسایل و امکانات درمانی لازم را برای بیمه شدگان فراهم نموده باشد. الزام کارفرمایان یا افرادی که به موجب این ماده مشمول مقررات این قانون می‌شوند به تأدیه حق بیمه از تاریخی است که بیمه آنها از طریق انتشار آگهی در روزنامه و یا کتباً اعلام می‌شود.

ماده ۸- بیمه افراد و شاغلین فعالیتهایی که تا تاریخ تصویب این قانون به نحوی از انحاء مشمول مقررات قانون بیمه‌های اجتماعی یا قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان قرار گرفته‌اند با توجه به مقررات این قانون ادامه خواهد یافت.

تبصره - شرایط مربوط به ادامه تمام و یا قسمتی از بیمه‌های مقرر در این قانون برای کسانی که به علتی غیر از علل مندرج در این قانون از ردیف بیمه شدگان خارج

۱- نک: آیین‌نامه اجرایی بیمه روستاییان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۴ و اصلاح همان مصوبه ۱۳۸۴/۴/۱۲ تبصره ۲ ماده ۳ و بند «د» ماده ۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۸۳/۳/۲۷.
 ۲- در این ماده وزیر رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزیر رفاه اجتماعی شده است.
 ۳- در مورد بیمه بیکاری، ماده ۵ قانون بیمه بیکاری مصوب ۶۹/۶/۲۶ مقرر می‌دارد: «حق بیمه بیکاری به میزان (۳٪) مزد بیمه شده می‌باشد که کلاً توسط کارفرما تأمین و پرداخت خواهد شد.
 تبصره: مزد بیمه شده و نحوه تشخیص تعیین حق بیمه بیکاری، چگونگی وصول آن، تکلیف بیمه شده و کارفرما و همچنین نحوه رسیدگی به اعتراض، تخلفات و سایر مقررات مربوطه در این مورد براساس ضوابطی است که برای حق بیمه سایر حمایت‌های تأمین اجتماعی در قانون و مقررات تأمین اجتماعی پیش‌بینی شده است». نیز نک: بند ۶ قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و... مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴.

شوند به موجب آیین‌نامه مربوط تعیین خواهد گردید و به هر حال پرداخت کلیه حق بیمه در این قبیل موارد به عهده بیمه شده خواهد بود.^۱

ماده ۹- ملغی شده است.^۲

ماده ۱۰- از تاریخ اجرای این قانون، سازمان بیمه‌های اجتماعی و سازمان بیمه‌های اجتماعی روستاییان در سازمان تأمین اجتماعی ادغام می‌شوند و کلیه وظایف و تعهدات و دیون و مطالبات و بودجه و دارایی و کارکنان آنها با حفظ حقوق و سوابق و مزایای استخدامی خود که تا تاریخ تصویب و اجرای آیین‌نامه موضوع ماده ۱۳ این قانون معتبر خواهد بود، به سازمان منتقل می‌گردند.

ماده ۱۱- ملغی شده است.^۳

۱- به آیین‌نامه ادامه بیمه اختیاری، مصوب ۱۳۸۵/۶/۱۴ شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع تبصره این ماده مراجعه شود.

۲- این ماده با تصویب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۶۸/۹/۲۱ لغو شده است، متن ماده به این شرح بود: «انجام تعهدات ناشی از موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ به عهده سازمان تأمین خدمات درمانی می‌باشد.»

۳- این ماده و تبصره آن به موجب لایحه قانونی تشکیل سازمان شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مورخ ۵۸/۹/۲ لغو شده است. متن آن عبارت بود از «تاسیسات و تجهیزات درمانی سازمان بیمه‌های اجتماعی که از محل ذخایر سازمان مذکور تأمین شده است با حفظ مالکیت سازمان در اختیار سازمان تأمین خدمات درمانی قرار می‌گیرد. تبصره: کارکنان واحدهای درمانی مذکور در این ماده با حفظ حقوق و سوابق و مزایای استخدامی خود به سازمان تأمین خدمات درمانی منتقل خواهند شد.»

● فصل دوم - ارکان و تشکیلات

اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی^۱

۴- اساسنامه جدید سازمان در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۲۰ به تصویب هیأت وزیران رسیده و در روزنامه رسمی مورخ ۱۳۸۹/۵/۳ درج شده است. مواد ۱۲ الی ۱۷ و ۱۹ الی ۲۷ به موجب لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۴/۲۸ شورای انقلاب لغو شده و اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۶/۱۰ هیأت وزیران جایگزین گردیده است، مواد حذف شده در قانون سال ۱۳۵۴ عبارت است از:

ماده ۱۲- سازمان که زیر نظر وزیر رفاه اجتماعی اداره می‌شود دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری می‌باشد و امور مالی آن منحصرأ طبق مقررات این قانون اداره خواهد شد.

ماده ۱۳- آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی سازمان که به وسیله وزارتخانه‌های رفاه اجتماعی و اموراتصادی و دارایی تهیه می‌شود و آیین‌نامه‌های استخدامی که به تأیید سازمان اموراداری و استخدامی کشور می‌رسد پس از تأیید هیأت وزیران به تصویب کمیسیونهای مربوط مجلسین خواهد رسید. وزارت رفاه اجتماعی مکلف است ظرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون آیین‌نامه‌های مذکور را تهیه و تقدیم مجلسین نماید و تا تصویب مجلسین آیین‌نامه‌های فعلی قابل اجرا است. امور مالی و اداری و استخدامی سازمان تأمین خدمات درمانی تابع آیین‌نامه‌های مالی و اداری و استخدامی فعلی سازمان خواهد بود و تا تصویب آیین‌نامه استخدامی سازمان، کارکنان سازمان تأمین خدمات درمانی تابع آیین‌نامه استخدامی فعلی سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهند بود.

ماده ۱۴- سازمان برای انجام وظایف خود دارای تشکیلات مرکزی و شعب و نمایندگی‌هایی خواهد بود.

ماده ۱۵- ارکان سازمان عبارتند از: شورای عالی هیأت مدیره حسابرس (بازرس)

ماده ۱۶- اعضای شورای عالی عبارتند از:

- وزیر رفاه اجتماعی که ریاست شورای عالی را به عهده خواهد داشت
- وزیر اموراتصادی و دارایی یا معاون او
- وزیر بهداری یا معاون او
- وزیر تعاون و امور روستاها یا معاون او
- وزیر کار و اموراتجماعی یا معاون او
- وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه یا معاون او
- رئیس کل بانک مرکزی یا معاون او
- رئیس کل بیمه مرکزی یا معاون او
- دبیرکل سازمان اموراداری و استخدامی کشور یا معاون او
- مدیرعامل جمعیت شیروخورشید سرخ ایران یا قائم مقام او
- مدیرعامل سازمان خدمات اجتماعی یا قائم مقام او
- دو نفر نماینده کارفرمایان به معرفی اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
- دو نفر نماینده اصناف به معرفی هیأت عالی نظارت بر اطاقهای اصناف کشور
- سه نفر نماینده کارگران بیمه شده به معرفی سازمانهای کارگری و دو نفر از سایر گروهها به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی

ماده ۱۷- نمایندگان کارفرمایان، اصناف و بیمه شدگان برای مدت سه سال به عضویت شورای عالی انتخاب می‌شوند. تغییر آنها در مدت عضویت شورای عالی سازمان و تجدید انتخاب آنها بلامانع است.

ماده ۱۹- وظایف و اختیارات شورای عالی سازمان به شرح زیر است:

- الف - تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی که طبق این قانون به آن محول شده است.
- ب - اتخاذ تصمیم درباره خط مشی و سیاست کلی تأمین اجتماعی به پیشنهاد هیأت مدیره.
- ج - رسیدگی به بودجه و گزارش مالی و ترازنامه سازمان و تصویب آن.
- د - تعیین حقوق و مزایای اعضای هیأت مدیره پس از تأیید شورای حقوق و دستمزد و تعیین حق الزحمه حسابرسان (بازرس) و تعیین حق حضور اعضای انتخابی شورای عالی.
- ه - تصویب خرید یا فروش اموال غیرمنقول.
- و - اتخاذ تصمیم در مورد بخشیدن بدهی کارفرمایانی که بدهی آنها از بیست هزار ریال کمتر بوده به تشخیص هیأت مدیره قادر به پرداخت آن نمی‌باشند. کارفرمایانی که به عللی قادر به پرداخت حق بیمه معوقه نباشند و یا پرداخت بدهی به طور یکجا خارج از حدود قدرت مالی کارفرما و موجب تعطیل و یا وقفه کار کارگاه باشد شورای عالی می‌تواند به پیشنهاد هیأت مدیره کارفرما را از پرداخت تمام یا قسمتی از خسارات مقرر در این قانون معاف دارد. همچنین ترتیبی برای تقسیط بدهی با رعایت مهلت کافی بدهد.
- ز - اتخاذ تصمیم در سایر مواردی که رئیس شورای عالی طرح آنها را در شورای عالی لازم تشخیص دهد.
- تبصره ۱- وظایف و اختیارات شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع ماده ۳ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت عیناً به شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع این قانون محول و شورای مذکور منحل می‌شود.
- تبصره ۲- هرگاه هر یک از اعضای شورای عالی استعفا یا فوت کند یا بیش از ۳ جلسه متوالی بدون عذر موجه غیبت نماید جانشین او برای بقیه مدت مقرر به نحو مذکور انتخاب خواهد شد. تشخیص عذر موجه بارتیس شورای عالی است.
- ماده ۲۰- هیأت مدیره مرکب از پنج نفر عضو به شرح زیر می‌باشد:
- معاون تأمین اجتماعی وزارت رفاه اجتماعی که رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان است.
- دو نفر عضو هیأت مدیره به پیشنهاد وزیر رفاه اجتماعی و تصویب هیأت وزیران.
- یک نفر نماینده کارگران و یک نفر نماینده کارفرمایان به پیشنهاد وزیر رفاه اجتماعی و تصویب هیأت وزیران.
- تبصره - مدت عضویت اعضا هیأت مدیره سه سال می‌باشد و تجدید انتخاب آنها بلامانع است و در صورتی که تغییر آنها قبل از انقضاء موعد مقرر لازم شناخته شود و نیز در صورت فوت یا استعفا هر یک از آنها شخص دیگری به ترتیب مذکور برای بقیه مدت انتخاب خواهد شد. اعضای هیأت مدیره پس از اتمام مدت مأموریت خود تا تعیین هیأت مدیره جدید کماکان به کار خود ادامه خواهند داد.
- ماده ۲۱- وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر است:
- ۱- پیشنهاد سیاست کلی و خط مشی و برنامه‌های اجرایی تأمین اجتماعی به شورای عالی.
 - ۲- تصویب دستورالعمل‌های اداری و داخلی سازمان به پیشنهاد رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل در حدود مقررات مربوط.
 - ۳- تأیید آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون برای پیشنهاد آن به مراجع ذیصلاحیت.
 - ۴- تصویب برنامه و بودجه و گزارش مالی و ترازنامه سازمان جهت طرح در شورای عالی.
 - ۵- تصویب تشکیلات سازمان در حدود بودجه مصوب شورای عالی.
 - ۶- تصویب کلیه معاملاتی که مبلغ آن بیش از ۵ میلیون ریال باشد.
- ماده ۲۲- تصمیمات هیأت مدیره با اکثریت آرا معتبر خواهد بود.
- ماده ۲۳- حسابرس (بازرس) برای هر سال مالی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب شورای عالی انتخاب می‌شود. حسابرس (بازرس) حق ندارد در امور سازمان مداخله کند ولی می‌تواند نظرات خود را به رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان اطلاع دهد. انتخاب مجدد حسابرس (بازرس) بلامانع است.
- ماده ۲۴- وظایف و اختیارات حسابرس (بازرس) همان است که در قانون تجارت برای بازرس شرکت تعیین گردیده است و حسابرس (بازرس) می‌تواند با اطلاع رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل به دفاتر سازمان رسیدگی و

بخش اول - کلیات (هدف و وظایف)

ماده ۱- سازمان تأمین اجتماعی که در این اساسنامه اختصاراً سازمان نامیده می‌شود و براساس «قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸» تشکیل شده است، دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری است و امور آن منحصرأ طبق مقررات این اساسنامه اداره خواهد شد.^۱

ماده ۲- سازمان برای اجرای وظایف خود، دارای تشکیلات مرکزی و واحدها و شعب و نمایندگی‌هایی در تهران و شهرستانها خواهد بود.

ماده ۳- آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی با پیشنهاد هیأت مدیره و تأیید شورای عالی تأمین اجتماعی و تصویب هیأت وزیران قابل اجرا خواهد بود و همچنین آیین‌نامه استخدامی سازمان با پیشنهاد هیأت مدیره و تأیید شورای عالی تأمین اجتماعی و تصویب سازمان اموراداری و استخدامی کشور قابل اجرا خواهد بود، سازمان مکلف

هرگونه توضیح و اطلاع را که به منظور انجام وظیفه لازم بداند اخذ کند.

ماده ۲۵- ترازنامه سالانه و گزارش مالی و صورت دارایی و بدهی سازمان باید حداقل سی روز قبل از طرح در شورای عالی به حسابرس (بازرس) داده شود و پس از رسیدگی با گزارش حسابرس (بازرس) به شورای عالی تقدیم گردد.

ماده ۲۶- وظایف و اختیارات رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل به شرح زیر است:

- ۱- اجرای برنامه‌ها و مصوبات شورای عالی و هیأت مدیره.
- ۲- تهیه و تنظیم بودجه و برنامه و گزارش مالی و ترازنامه و پیشنهاد آن به هیأت مدیره و تقدیم بودجه حداکثر سه ماه قبل از اتمام سال به شورای عالی.
- ۳- پیشنهاد تشکیلات سازمان با رعایت برنامه و بودجه مصوب به هیأت مدیره.
- ۴- تصویب و انجام معاملات تا پنج میلیون.

ماده ۲۷- رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل که مسئول اداره امور سازمان و مأمور اجرای این قانون و مصوبات شورای عالی و هیأت مدیره می‌باشد بر کلیه تشکیلات سازمان ریاست داشته و برای اداره امور سازمان در حدود این قانون و آیین‌نامه‌های آن دارای اختیارات کامل می‌باشد. رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل در مقابل اشخاص حقیقی یا حقوقی و کلیه مراجع قانونی نماینده سازمان بوده و می‌تواند این حق را شخصاً یا به واسطه وکلا و نمایندگان که تعیین می‌کند اعمال نماید.

تبصره - رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل می‌تواند قسمتی از اختیارات و وظایف خود را به هر یک از اعضای هیأت مدیره و یا هر یک از کارکنان سازمان به مسئولیت خود تفویض نماید. در صورتی که رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل به عللی از قبیل بیماری یا مرخصی و مسافرت برای مدتی نتواند وظایف خود را انجام دهد یک نفر از اعضای هیأت مدیره به پیشنهاد رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل و تصویب وزیر رفاه اجتماعی کلیه وظایف او را عهده‌دار خواهد بود. در این صورت یک نفر از کارکنان سازمان به انتخاب وزیر رفاه اجتماعی درغیاب رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل با حق رأی در جلسات هیأت مدیره شرکت خواهد کرد.

۱- به موجب تصویبنامه مورخ ۵۸/۷/۱۴ تاریخ ۱۳۵۴ مندرج در این ماده به ۱۳۵۸ تغییر یافته است.

است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این اساسنامه، آیین‌نامه‌های مذکور را تهیه و به شورا تقدیم دارد و تا تأیید شورا و تصویب هیأت وزیران، آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی و استخدامی فعلی صندوق تأمین اجتماعی معتبر خواهد بود.^۱

ماده ۴- دارایی و درآمدهای سازمان:

الف - کلیه وجوه و دارایی صندوق تأمین اجتماعی موضوع ماده ۱۰ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی مصوب تیرماه ۱۳۵۵.

ب - کلیه حق بیمه‌هایی که براساس قانون تأمین اجتماعی و قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی و قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی دریافت می‌شود.

ج - درآمدهای حاصل از به کارانداختن وجوه و ذخایر و اموال سازمان.

د - وجوه حاصل از خسارات و جزایهای نقدی موضوع قانون تأمین اجتماعی.

ه - کمکها و هدایا.

ماده ۵- وظایف و اختیارات سازمان عبارت است از:

الف - جمع‌آوری و تمرکز کلیه وجوه موضوع حق بیمه مشمولین قانون تأمین اجتماعی و سایر وجوه و درآمدهای حاصل از سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از وجوه و ذخایر و اموال سازمان.

ب - انجام تعهدات موضوع قانون تأمین اجتماعی.

ج - سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از وجوه ذخایر سازمان.

۲- نک: آیین‌نامه امور مالی سازمان مصوب ۴۷/۶/۲۶ و ضمیمه آیین‌نامه معاملاتی مصوب مورخ ۱۳۴۷/۶/۲۷ شورای عالی تأمین اجتماعی و اصلاحات به عمل آمده در آن به موجب مصوبات مورخ ۶۲/۱۱/۵، ۷۱/۱۲/۲۷، ۷۳/۴/۲۶ - الحاق ماده ۴۹؛ ۷۵/۲/۲۱، ۷۶/۲/۲۵ موضوع ماده ۳ اساسنامه؛ آیین‌نامه مالی و معاملاتی مربوط به اعتبارات جاری موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مصوب ۸۰/۴/۳۰؛ آیین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی در تاریخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۸ به تصویب سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (معاونت توسعه مدیریت و سرمایه‌انسانی رئیس جمهور) رسیده است.

بخش دوم - ارکان سازمان

ماده ۶- ارکان سازمان عبارتند از:

- الف) شورای عالی سازمان تأمین اجتماعی که در این اساسنامه شورا نامیده می‌شود.
- ب) هیأت مدیره
- ج) مدیر عامل
- د) هیأت نظارت

ماده ۷- اعضای شورای عالی عبارتند از:

- الف) شش نفر نمایندگان دولت به شرح زیر:^۱
 - ۱- وزیر رفاه و تأمین اجتماعی که ریاست شورا را برعهده خواهد داشت.
 - ۲- وزیر کار و تأمین اجتماعی یا معاون او.
 - ۳- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور یا معاون او و یا نماینده تام‌الاختیار معاون.
 - ۴- وزیر امور اقتصاد و دارایی و یا معاون او و یا نماینده تام‌الاختیار وزیر.
 - ۵- وزیر تعاون.
 - ۶- وزیر صنایع و معادن و یا معاون او و یا نماینده تام‌الاختیار وزیر.
- ب) پنج نفر نمایندگان کارفرمایان به شرح زیر:^۲

۱- به موجب قانون نظام ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ و تشکیل وزارت رفاه و تأمین اجتماعی، وزیر رفاه و تأمین اجتماعی در بند ۱ جایگزین وزیر بهداشت درمان و آموزش پزشکی شده است، وزارت صنایع و صنایع سنگین در سال ۷۳ ادغام شدند و وزارت صنایع تشکیل شد. وزارت صنایع نیز به موجب قانون تمرکز امور صنعت و معدن و تشکیل وزارت صنایع و معادن مصوب ۷۹/۱۰/۶ با وزارت معادن ادغام شده و وزارت صنایع و معادن تشکیل گردید. به این ترتیب عبارت «وزیر صنایع و معادن» جایگزین «وزیر صنایع، وزیر صنایع سنگین، وزیر معادن و فلزات» شده و اعضای شورای عالی از ۸ نفر نمایندگان دولت به ۶ نفر تقلیل می‌یابد، به موجب مصوبه ۱۳۸۶/۴/۱۶ شورای عالی اداری که در تاریخ ۱۳۸۶/۴/۲۴ به تأیید رئیس جمهوری رسیده است، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور جایگزین «سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی» شده است، وزیر تعاون به موجب مصوبه ۱۳۷۱/۵/۳ هیأت وزیران الحاق شده است.

۲- نک به تصویب‌نامه ۹۸۴۲ مورخ ۱۳۶۵/۱۱/۷ هیأت وزیران، بموجب تبصره ۳ ماده ۱۳۱ و تبصره ۲ ماده ۱۳۶ قانون کار مصوب آبان ماه ۱۳۶۹ در صورت عدم تشکیل تشکلهای کارگری و کارفرمایی، نمایندگان کارگران و کارفرمایان توسط وزیر کار و امور اجتماعی انتخاب می‌شوند؛ متن قبل از اصلاح مقرر می‌داشت «یک نفر کارفرمای واحدهای تولیدی و صنعتی به انتخاب کنفدراسیون کارفرمایی و مادام که کنفدراسیون مذکور تشکیل نشده است به انتخاب وزیر صنایع و معادن مصوبه ۱۳۶۵/۹/۱۶ هیأت وزیران، درخصوص اصلاحیه جزء اول ←

- سه نفر کارفرمای واحدهای تولیدی - صنعتی به انتخاب کانون عالی انجمنهای صنفی کارفرمایان در صورت تشکیل و در غیر این صورت به انتخاب وزیر کار و امور اجتماعی.

- دو نفر کارفرمای واحدهای صنفی و بازرگانی به انتخاب کانون عالی انجمنهای صنفی کارفرمایان در صورت تشکیل و در غیر این صورت توسط وزیر کار و امور اجتماعی

ج - سه نفر نمایندگان بیمه شدگان به شرح زیر:

- یک نفر نماینده بیمه شدگان واحدهای تولیدی صنعتی حسب مورد به انتخاب کانون عالی شوراهای اسلامی کار، کانون عالی انجمنهای صنفی کارگران یا مجمع نمایندگان کارگران.^۱

- یک نفر نماینده بیمه شدگان واحدهای اداری دولتی به انتخاب اتحادیه کارمندان دولت و مادام که اتحادیه مذکور تشکیل نشده است به انتخاب وزیر رفاه و تأمین اجتماعی.

- یک نفر نماینده بیمه شدگان واحدهای صنفی و بازرگانی حسب مورد به انتخاب کانون عالی شوراهای اسلامی کار، کانون عالی انجمنهای صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران.

ماده ۸- اعضای انتخابی شورا برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند و تجدید انتخاب آنها بلامانع است.

تبصره ۱- چنانچه هر یک از اعضای گروه بیمه‌شده و کارفرمای شورا فوت یا استعفا کند یا بیش از سه جلسه متوالی بدون عذر موجه غیبت نماید، جانشین او برای بقیه مدت مقرر به نحو مذکور در فوق انتخاب خواهد شد، تشخیص عذر موجه با رئیس شورا خواهد بود.

تبصره ۲- تصمیمات شورا با اکثریت آرا اتخاذ می‌شود.

➔ بند ب ماده (۷) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی، مقرر می‌دارد «مادام که کنفدراسیون کارفرمایی تشکیل نشده است از طرف وزارتخانه‌های، صنایع، صنایع سنگین و معادن و فلزات ۳ نفر به انتخاب وزراء مربوطه عضو شورا خواهند بود». تعداد نمایندگان کارفرما به موجب تصویب نامه شماره ۹۸۴۲ مورخ ۱۳۶۵/۱۱/۷ از یک نفر به ۳ نفر افزایش یافته است.

۱- اصلاحی به موجب ماده ۱۳۶ قانون کار مصوب ۱۳۶۹ به موجب تبصره ۲ ماده ۲۰ قانون تأسیس وزارت صنایع سنگین ۱۳۶۴/۳/۹.

ماده ۹- وظایف و اختیارات شورا به شرح زیر است:

- تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی که طبق مقررات قانون تأمین اجتماعی یا سایر قوانین به آن محول شده است.

- اتخاذ تصمیم درباره خط مشی و سیاست کلی تأمین اجتماعی به پیشنهاد هیأت مدیره سازمان.

- تصویب تشکیلات کلی سازمان به پیشنهاد هیأت مدیره سازمان.

- رسیدگی به بودجه و گزارش مالی و ترازنامه و تصویب آن.

- تعیین حقوق و مزایای مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره با تأیید شورای حقوق و دستمزد و حق حضور اعضای انتخابی شورا و حق الزحمه اعضای هیأت نظارت.

- تصویب پیشنهادات هیأت مدیره در خصوص سرمایه‌گذاری و به کارانداختن وجوه ذخایر سازمان.

- تصویب خرید و فروش اموال غیرمنقول سازمان.

- بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص سایر مواردی که بنا به پیشنهاد هیأت مدیره سازمان در شورا مطرح می‌گردد.

تبصره - شورا برای بررسی و اظهارنظر در خصوص مسایل تأمین اجتماعی می‌تواند کمیته‌های تخصصی داشته باشد، ترتیب تشکیل جلسات شورا و کمیته‌های تخصصی آن طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورا می‌رسد.

هیأت مدیره

ماده ۱۰- اعضای هیأت مدیره مرکب از ۳ نفر به شرح زیر است:

- رئیس هیأت مدیره که سمت مدیرعامل را دارا می‌باشد از بین افرادی که در امور تأمین اجتماعی دارای بصیرت و سوابق ممتد باشد و با پیشنهاد وزیر رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب هیأت وزیران تعیین می‌شود منصوب می‌شود.

- دونفر عضو اصلی هیأت مدیره با پیشنهاد وزیر رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب

هیأت وزیران تعیین می‌شوند. ۱

- یک نفر عضو علی‌البدل هیأت مدیره که از بین اعضای عالی رتبه سازمان به

ترتیب مذکور در مورد اعضای اصلی، تعیین خواهد شد.

۱- به موجب قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی اختیارات وزیر بهداشتی و بهزیستی در این ماده به وزیر رفاه و تأمین اجتماعی تفویض شده است.

تبصره - اعضای هیأت مدیره موظفاً انجام وظیفه خواهند کرد و باید تمام اوقات در اختیار سازمان باشند و هیچ نوع شغل موظف در خارج از سازمان قبول نکنند.

ماده ۱۱ - مدت مأموریت مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره سه سال است و تجدید انتخاب آنها بلامانع می‌باشد، در مورد فوت یا استعفا هر یک از آنها جانشین آنها برای بقیه مدت به ترتیب مذکور تعیین خواهد شد، اعضای هیأت مدیره پس از اتمام مدت مأموریت خود، تا تعیین هیأت مدیره جدید کماکان به کار خود ادامه خواهند داد.^۱

ماده ۱۲ - وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر است:^۲

- پیشنهاد سیاست کلی و خط مشی و برنامه‌های اجرایی تأمین اجتماعی به شورا.
- تأیید آیین‌نامه‌های اجرایی موضوع قانون تأمین اجتماعی و این اساسنامه جهت پیشنهاد به مراجع مربوط.

- تأیید برنامه و بودجه و گزارش مالی و ترازنامه سازمان جهت تصویب شورا.
- پیشنهاد تشکیلات سازمان در حدود بودجه مصوب جهت تصویب شورا.
- بررسی در مورد بهره‌برداری و سرمایه‌گذاری از محل وجوه و ذخایر سازمان و تهیه پیشنهاد لازم جهت طرح و تصویب در شورا.

ماده ۱۳ - تصمیمات هیأت مدیره به اکثریت آرا منوط اعتبار خواهد بود.

ماده ۱۴ - رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل که مسوول اداره امور سازمان می‌باشد عالیترین مرجع اجرایی سازمان بوده و بر کلیه تشکیلات و کارکنان سازمان ریاست دارد.

وظایف و اختیارات مدیرعامل به شرح زیر است:

- اجرای مصوبات شورا و هیأت مدیره.
- تهیه و تنظیم بودجه و برنامه و گزارش مالی و ترازنامه سازمان و پیشنهاد آن به هیأت مدیره.

۱- به موجب لایحه قانونی اصلاح ماده ۱۱ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۱۰/۲۲ اصلاح شده است.

۲- به موجب مصوبه ۱۳۷۵/۶/۱۱ هیأت وزیران، ماده ۱۲، اصلاح شده؛ نیز در مصوبه مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۳ هیأت وزیران بنا به پیشنهاد شماره ۲۸۲۸ مورخ ۱۳۷۵/۳/۲۷ وزارت بهداشت و تأییدیه سازمان مدیریت و به استناد ماده (۶) قانون برنامه توسعه سوم مصوبه ۱۳۷۹ - عبارت «تصویب کلیه معاملات» که مبلغ آن بیش از پنج میلیون ریال است» در این ماده حذف شده است.

- پیشنهاد تشکیلات سازمان به هیأت مدیره جهت تأیید و تقدیم آن به شورا جهت تصویب.

- پیشنهاد خط مشی عملیاتی اعم از استخدامی، مالی، معاملاتی و غیره به هیأت مدیره جهت تصویب.

- اداره امور سازمان در حدود خط مشی و مقررات و اختیارات مصوب.

- مدیرعامل در مقابل اشخاص حقیقی یا حقوقی و کلیه مراجع قانونی نماینده سازمان می‌باشد و می‌تواند این اختیار را شخصاً یا به وسیله وکلا یا نمایندگان که تعیین می‌کند اعمال نماید.^۱

ماده ۱۵- مدیرعامل می‌تواند قسمتی از اختیارات و وظایف خود را به هیأتی یا به هریک از اعضای هیأت مدیره یا هر یک از کارکنان سازمان تفویض نماید.^۲

هیأت نظارت

ماده ۱۶- اعضای هیأت نظارت مرکب از سه نفر به شرح زیر است:

- ۱- یک نفر نماینده دولت به انتخاب وزیر دارایی و اموراتصادی.
- ۲- یک نفر نماینده کارفرمایان به انتخاب کانون عالی انجمنهای صنفی کارفرمایی و تا زمانی که کانون مذکور تشکیل نشده است، یک نفر از بین کارفرمایان به انتخاب وزیر کار و امور اجتماعی.^۳
- ۳- یک نفر نماینده بیمه شدگان از بین اعضای شوراها یا اسلامی کار به انتخاب وزیر کار و امور اجتماعی.^۴

۱- به موجب مصوبه مورخ ۱۳۷۵/۶/۱۱ هیأت وزیران، بنا به پیشنهاد شماره ۲۸۲۸ مورخ ۱۳۷۵/۳/۲۳ وزارت بهداشت و به استناد ماده (۱) لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی و نیز به موجب مصوبه مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۳ هیأت وزیران، بنا به پیشنهاد شماره ۲۸۲۸ مورخ ۱۳۷۵/۳/۲۳ وزارت بهداشت و تأییدیه سازمان مدیریت و به استناد ماده ۶ قانون برنامه توسعه سوم مصوب سال ۱۳۷۹ در ماده ۱۴ اساسنامه عبارت «تصویب انجام معاملات تا مبلغ پنج میلیون ریال» حذف شده است و نیز متن ماده ۱۵ جایگزین متن سابق گردیده است. متن قبل از اصلاح آن عبارت است از «مدیرعامل می‌تواند قسمتی از اختیارات و وظایف خود را به هر یک از اعضای هیأت مدیره یا هر یک از کارکنان سازمان به مسئولیت خود تفویض نماید».

۲- همان

۳- نک به ماده ۳۱ قانون کار.

۴- به موجب تصویبنامه راجع به اصلاح بند (۳) ماده (۱۶) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۳۳/۵/۱۴ اصلاح شده است. متن قدیم عبارت است از «یک نفر نماینده بیمه شدگان به انتخاب کنفدراسیون کارگری و تازمانی که کنفدراسیون مذکور تشکیل نشده است، یک نفر از بین بیمه شدگان به انتخاب وزیر بهداشتی و بهزیستی».

- ماده ۱۷-** وظایف و اختیارات هیأت نظارت به شرح زیر است:
- نظارت بر حسن اجرای این اساسنامه و قانون تأمین اجتماعی و تطبیق عملیات سازمان با مقررات قانونی.
- اظهارنظر در مورد ترازنامه تنظیمی سازمان، قبل از طرح در شورای عالی.
- انجام وظایف دیگری که به موجب این اساسنامه یا قانون تأمین اجتماعی و مقررات دیگر در صلاحیت هیأت نظارت است.
- تبصره ۱-** هیأت نظارت حق مداخله در امور سازمان را ندارد و در اجرای وظایف خود برای گرفتن اطلاعات لازم و رسیدگی به دفاتر و مدارک باید به مدیرعامل مراجعه نماید و مدیرعامل موظف است هرگونه مدارک یا توضیحاتی که مورد نیاز باشد، در اختیار هیأت نظارت بگذارد.
- تبصره ۲-** چنانچه هیأت نظارت در اداره امور سازمان عملی خلاف قانون و مقررات مشاهده نماید مراتب را به اطلاع مدیرعامل خواهد رساند.
- ماده ۱۸-** هیأت نظارت برای مدت سه سال انتخاب می‌شود و تجدید انتخاب اعضای آن بلامانع است در موارد فوت یا استعفا هر یک جانشین وی برای بقیه مدت به نحو مذکور در ماده ۱۶ تعیین خواهد شد.
- ماده ۱۹-** امور داخلی هیأت نظارت و طرز تشکیل جلسات آن، طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت مذکور می‌رسد.^۱

۱- آیین‌نامه هیأت نظارت در تاریخ ۱۳۶۲/۲/۱۴ به تصویب رسیده است.

بخش سوم - امور مالی

ماده ۲۰- هیأت مدیره مکلف است تا اول دی ماه هر سال بودجه کل سازمان را برای سال بعد تنظیم و به شورا پیشنهاد نماید. شورا مکلف است حداکثر تا پانزدهم اسفندماه بودجه سال بعد را تصویب و به هیأت مدیره ابلاغ نماید.

تبصره ۱- ترازنامه سالانه و گزارش مالی و صورت دارایی و بدهی سازمان باید حداکثر لغایت شهریورماه سال بعد توسط مدیرعامل جهت رسیدگی به هیأت مدیره و هیأت نظارت ارسال گردد، هیأت مدیره موظف است حداکثر ظرف مدت سی روز از تاریخ وصول نظرات هیأت نظارت در مورد ترازنامه و گزارش صورت مذکور ترازنامه را به انضمام یک نسخه از نظرات هیأت نظارت به شورا تقدیم دارد.

تبصره ۲- هیأت نظارت مکلف است نسخه‌ای از نظرات خود را در مورد ترازنامه سالانه و گزارش مالی و صورت دارایی و بدهی سازمان حداکثر ظرف مدت ۶۰ روز از تاریخ دریافت آن به هیأت مدیره تسلیم کند.

ماده ۲۱- مانده درآمد پس از وضع مخارج و کلیه درآمدهای حاصل از خسارات و زیان دیرکرد و بهره سپرده‌ها و سود اوراق بهادار و درآمد حاصل از فروش یا واگذاری یا بهره‌برداری یا سرمایه‌گذاری از وجوه و اموال سازمان کلاً به حساب ذخایر سازمان منظور خواهد شد.

ماده ۲۲- تا تصویب آیین‌نامه‌های موضوع این اساسنامه، آیین‌نامه‌ها و مقررات فعلی معتبر خواهد بود.

* **ماده ۱۸-** آیین‌نامه داخلی شورای عالی سازمان، پس از تصویب شورا به موقع اجرا گذارده خواهد شد.^۱

● فصل سوم - منابع درآمد - مأخذ احتساب حق بیمه و نحوه وصول آن

ماده ۲۸- منابع درآمد سازمان به شرح زیر می‌باشد:^۲

۱- آیین‌نامه شورای عالی تأمین اجتماعی در تاریخ ۱۳۵۸/۶/۱۰ به تصویب هیأت وزیران دولت موقت رسیده و در تاریخ ۱۳۶۷/۳/۴ مورد اصلاح و تصویب قرار گرفته است.
۲- در ماده ۴ اساسنامه سازمان مصوب ۱۳۵۸/۶/۱۰، نیز دارایی و درآمدهای سازمان احصا شده است.

- ۱- حق بیمه از اول مهرماه تا پایان سال ۱۳۵۴ به میزان بیست و هشت درصد مزد یا حقوق است که هفت درصد آن به عهده بیمه شده و هجده درصد به عهده کارفرما و سه درصد به وسیله دولت تأمین خواهد شد.
- ۲- درآمد حاصل از وجوه و ذخایر و اموال سازمان.
- ۳- وجوه حاصل از خسارات و جریمه‌های نقدی مقرر در این قانون.
- ۴- کمکها و هدایا.

تبصره ۱- از اول سال ۱۳۵۵ حق بیمه سهم کارفرما بیست درصد مزد یا حقوق بیمه شده خواهد بود و با احتساب سهم بیمه شده و کمک دولت کل حق بیمه به سی درصد مزد یا حقوق افزایش می‌یابد.^۱

تبصره ۲- دولت مکلف است حق بیمه سهم خود را به طور یکجا در بودجه سالانه

۱- به موجب ماده ۵ قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۶/۲۶، در مورد کارگران مشمول قانون کار، (۳) درصد به عنوان حق بیمه بیکاری به سهم کارفرما افزوده شده است؛ همچنین مطابق بند ۴ قسمت (ب) قانون مشاغل سخت و زیان‌آور که به موجب قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق ۲ تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و در تاریخ ۱۳۸۰/۷/۱۴ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است. در مشاغل سخت و زیان‌آور حق بیمه به میزان ۴٪ اضافه می‌گردد. میزان حق بیمه در برخی موارد به موجب لایحه بخشودگی قسمتی از حق بیمه بیمه شدگان و کارفرمایان کارگاههای کوچک صنفی مشمول قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب، لایحه قانونی اصلاح تبصره ۲ و الحاق یک تبصره به همین قانون، مصوب ۱۳۵۹/۲/۱۷ و قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی و الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۶ به آن در تاریخ ۱۳۶۷/۸/۱۹ تغییراتی کرده است؛ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۵) قانون معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند در تاریخ ۱۳۶۲/۲/۲۸ به تصویب رسیده است. در همین رابطه، فهرست فعالیتهای تولیدی، صنعتی و فنی مشمول معافیت حق بیمه سهم کارفرما تا میزان ۵ نفر کارگر مصوب ۱۳۶۹/۲/۱۲ و ۱۳۸۲/۱۲/۹ هیأت وزیران قانون منع دریافت خسارات و جرائم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۳؛ قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره (۳) به قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره... مصوب ۱۳۶۹/۳/۲۹؛ قانون جایگزینی تبصره ۳ الحاقی به قانون منع دریافت خسارات مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۹؛ قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاههای مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند مصوب ۷۳/۵/۹ و اصلاحات بعدی؛ قانون اصلاح ماده ۲ قانون دریافت جرایم از کارفرمایان مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۶، قانون معافیت کارگاهها و مشاغل دارای پنج نفر کارگر و کمتر از شمول قانون کار تا پایان برنامه... مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۸ قابل ذکر است. نیز نک: ماده ۱۰۳ قانون برنامه چهارم توسعه؛ قانون الحاق یک تبصره به ماده ۹۹ برنامه چهارم توسعه مصوب سال ۸۴ در تمدید بند ج ماده ۳۷ قانون برنامه سوم توسعه؛ قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶؛ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان مصوب ۱۳۶۹/۲/۱۸؛ بند ج ماده ۹ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجراء سیاست‌های کلی اصل ۴۴ مصوب مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۸ مجلس و ۸۷/۳/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

کل کشور منظور و به سازمان پرداخت کند.

تبصره ۳- سازمان باید حداقل هر سه سال یک بار، امور مالی خود را با اصول محاسبات احتمالی تطبیق و مراتب را به شورای عالی گزارش دهد.

ماده ۲۹- نه درصد از مأخذ محاسبه حق بیمه مذکور در ماده ۲۸ این قانون حسب مورد، برای تأمین هزینه‌های ناشی از موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون تخصیص می‌یابد و بقیه به سایر تعهدات اختصاص خواهد یافت.

تبصره - غرامت دستمزد ایام بیماری بیمه شدگان که از طرف کارفرما پرداخت نمی‌شود به عهده سازمان می‌باشد.

ماده ۳۰- کارفرمایان موظفند از کلیه وجوه و مزایای مذکور در بند ۵ ماده ۲ این قانون حق بیمه مقرر را کسر و به اضافه سهم خود به سازمان پرداخت نمایند.

تبصره - ارزش مزایای غیرنقدی مستمر مانند مواد غذایی، پوشاک و نظایر آنها طبق آئین‌نامه‌ای که به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب شورای عالی خواهد رسید به طور مقطوع تعیین و حق بیمه از آن دریافت می‌گردد.^۱

ماده ۳۱- در مورد بیمه شدگانی که تمام یا قسمتی از مزد و درآمد آنها به وسیله مشتریان یا مراجعین تأمین می‌شود درآمد تقریبی هر طبقه یا حرفه مقطوعاً به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی تعیین و مأخذ دریافت حق بیمه قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۲- در مورد بیمه شدگانی که کارمزد دریافت می‌دارند حق بیمه به مأخذ کل درآمد ماهانه آنها احتساب و دریافت می‌گردد. این حق بیمه در هیچ مورد نباید از حق بیمه‌ای که به حداقل مزد کارگر عادی تعلق می‌گیرد کمتر باشد.^۲

ماده ۳۳- حق بیمه کارآموزان باید به نسبت مزد یا حقوق آنها پرداخت شود و در هر حال میزان حق بیمه در این مورد نباید از میزانی که به حداقل مزد یا حقوق تعلق می‌گیرد کمتر باشد. در صورتی که مزد یا حقوق کارآموز کمتر از حداقل دستمزد باشد

۱- نیز نک: به ماده ۱۴۸، ۱۸۳ و ۱۸۴ قانون کار.

۲- تصویب‌نامه مورخ ۱۳۷۴/۳/۲۳ هیأت وزیران مقرر می‌دارد که: «کلیه دستگاه‌های دولتی مکلفند مابه‌التفاوت حق بیمه آن دسته از کارکنان خود را که مشمول قانون بیمه تأمین اجتماعی هستند و میزان دریافتی آنها ماهانه کمتر از مبلغ ۱۶۸/۰۰۰ ریال است. اعم از حق بیمه سهم پرسنل و سهم دولت تا سقف مذکور را تأمین و به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت نمایند». نیز نک: به ماده ۱۹۰ قانون کار.

پرداخت مابه‌التفاوت حق بیمه سهم کارآموز به عهده کارفرما خواهد بود.^۱

ماده ۳۴- در صورتی که بیمه شده برای دو یا چند کارفرما کار کند هر یک از کارفرمایان مکلفند به نسبت مزد یا حقوقی که می‌پردازند حق بیمه سهم بیمه شده را از مزد یا حقوق او کسر و به انضمام سهم خود به سازمان پرداخت نمایند.

ماده ۳۵- سازمان می‌تواند در موارد لزوم با تصویب شورای عالی سازمان، مزد یا حقوق بیمه شدگان بعضی از فعالیتهای را طبقه‌بندی نماید و حق بیمه را به مأخذ درآمد مقطوع وصول و کمکهای نقدی را بر همان اساس محاسبه و پرداخت نماید.^۲

ماده ۳۶- کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه شده به سازمان می‌باشد و مکلف است در موقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا، سهم بیمه شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تأدیه نماید. در صورتی که کارفرما از کسرحق بیمه سهم بیمه شده خودداری کند شخصاً مسئول پرداخت آن خواهد بود تأخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن رافع مسئولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه شده نخواهد بود.

تبصره - بیمه شدگانی که تمام یا قسمتی از درآمد آنها به ترتیب مذکور در ماده ۳۱ این قانون تأمین می‌شود مکلفند حق بیمه سهم خود را برای پرداخت به سازمان به کارفرما تأدیه نمایند ولی در هر حال کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه خواهد بود.^۳

ماده ۳۷- هنگام نقل و انتقال عین یا منافع مؤسسات و کارگاههای مشمول این قانون اعم از اینکه انتقال به صورت قطعی، شرطی، رهنی، صلح حقوق یا اجاره باشد و اعم از اینکه انتقال به طور رسمی یا غیررسمی انجام بگیرد انتقال گیرنده مکلف است گواهی سازمان را مبنی بر نداشتن بدهی معوق بابت حق بیمه و متفرعات آن از انتقال دهنده مطالبه نماید. دفاتر اسناد رسمی مکلفند در موقع تنظیم سند از سازمان راجع به بدهی واگذارکننده استعلام نمایند در صورتی که سازمان ظرف ۱۵ روز از تاریخ ورود

۱- بند ب ماده ۱۱۳ قانون کار مقرر می‌دارد: «مزد کارگر در مدت کارآموزی از مزد ثابت یا مینا کمتر نخواهد بود».

۲- نک: دادنامه شماره ۱۴۵ مورخ ۱۳۸۳/۴/۱۴ هیأت عمومی دیوان عدالت، درخصوص جواز طبقه‌بندی مزد یا حقوق بعضی از فعالیتهای شغلی فارغ از شمول هر یک از عناوین صنف یا صنعت به آنها و اخذ حق بیمه به مأخذ درآمد مقطوع.

۳- نک: دادنامه‌های ۶۳ و ۶۴ مورخ ۸۳/۲/۱۴، ۲۲۹ مورخ ۱۳۸۳/۶/۱۵، ۱۰۱۱ مورخ ۸۶/۱۰/۲۵، ۳۲۴ مورخ ۸۷/۵/۱۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.

برگ استعلام به دفتر سازمان پاسخی به دفترخانه ندهد، دفترخانه معامله را بدون مفاصاحساب ثبت خواهد کرد. در صورتی که بنا به اعلام سازمان واگذارکننده بدهی داشته باشد می‌تواند با پرداخت بدهی معامله را انجام دهد بدون اینکه پرداخت بدهی حق واگذارکننده را نسبت به اعتراض به تشخیص سازمان و رسیدگی به میزان حق بیمه ساقط کند. در صورت انجام معامله بدون ارائه گواهی مذکور انتقال دهنده و انتقال گیرنده برای پرداخت مطالبات سازمان دارای مسئولیت تضامنی خواهند بود. وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی همچنین شهرداری‌ها و شورای مرکزی اصناف و سایر مراجع ذیربط مکلفند در موقع تقاضای تجدید پروانه کسب یا هر نوع فعالیت دیگر مفاصاحساب پرداخت حق بیمه را از متقاضی مطالبه نمایند. در هر حال تجدید پروانه کسب موکول به ارایه مفاصاحساب پرداخت حق بیمه می‌باشد.^۱

تبصره - سازمان مکلف است حداکثر پس از یک ماه از تاریخ ثبت تقاضا مفاصاحساب صادر و به تقاضاکننده تسلیم نماید.

ماده ۲۸ - در مواردی که انجام کار به طور مقطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می‌شود کارفرما باید در قراردادی که منعقد می‌کند مقطعه کار را متعهد نماید که کارکنان خود همچنین کارکنان مقطعه کاران فرعی را نزد سازمان بیمه نماید و کل حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ این قانون بپردازد. پرداخت پنج درصد بهای کل کار مقطعه کار از طرف کارفرما موکول به ارایه مفاصاحساب از طرف سازمان خواهد بود. در مورد مقطعه کارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم و پرداخت می‌کنند معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد. هرگاه کارفرما آخرین قسط مقطعه کار را بدون مطالبه مفاصاحساب سازمان بپردازد مسئول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوط خواهد بود و حق دارد وجوهی را که از این بابت به سازمان پرداخته است از مقطعه‌کار مطالبه و وصول نماید کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و همچنین شهرداری‌ها «شورای مرکزی اصناف» و مؤسسات غیردولتی و مؤسسات خیریه و

۱- به دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۴ هیأت عمومی دیوان عدالت، درخصوص مسئولیت تضامنی کارفرمایان سابق و لاحق کارگاه در قبال مطالبات سازمان در صورت احراز و تحقق و اجتماع شرایط مقرر در ماده ۳۷ قانون تأمین اجتماعی و نیز به قانون تسهیل تنظیم اسناد رسمی مصوب ۱۳۸۵/۵/۲۴ مراجعه شود.

عام‌المنفعه مشمول مقررات این ماده می‌باشند.^۱

تبصره - کلیه کارفرمایان موضوع این ماده و ماده ۲۹ قانون بیمه‌های اجتماعی سابق^۲ مکلفند، مطالبات سازمان تأمین اجتماعی از مقاطعه‌کاران و مهندسین مشاوره که حداقل یک سال از تاریخ خاتمه، تعلیق و یا فسخ قرارداد آنان گذشته و در این فاصله جهت پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در اجرای قرارداد و ارایه مفصاحساب سازمان تأمین اجتماعی مراجعه ننموده‌اند را ضمن اعلام فهرست مشخصات مقاطعه‌کاران و مهندسین مشاور از محل پنج درصد کل کار و آخرین قسط نگهداری شده به این سازمان پرداخت نمایند. میزان حق بیمه پس از قطعی شدن، طبق قانون و براساس آراء هیأت تجدیدنظر موضوع ماده ۴۴ قانون تأمین اجتماعی و ابلاغ مجدد به پیمانکار جهت پرداخت بدهی حق بیمه ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ، توسط سازمان تأمین اجتماعی اعلام خواهد شد.

نحوه اجرای تبصره به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط سازمان تأمین اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.^۳

ماده ۳۹- کارفرما مکلف است حق بیمه مربوط به هر ماه را حداکثر تا آخرین روز

۱- در این خصوص آیین‌نامه نحوه تسلیم صورت مزد، میزان و نحوه پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در طرح‌های عمرانی مصوب ۱۳۶۳/۲/۸ شورای عالی تأمین اجتماعی، اصلاحیه آیین‌نامه مارالذکر مصوب ۱۳۶۴/۶/۶ شورای عالی تأمین اجتماعی، در همین مجموعه آمده است، در این ماده با توجه به انحلال اتاق اصناف، «شورای مرکزی اصناف» جایگزین «اتاق اصناف» شده است.

۲- ماده ۲۹ قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران مصوب ۱۳۳۹/۲/۲۱ که در تاریخ ۱۳۴۷/۱۰/۱۷ اصلاح شده است، مقرر می‌دارد: «در مواردی که کارفرما کاری را به اشخاص حقیقی یا حقوقی به طور مقاطعه واگذار نماید، باید در قراردادی که منعقد می‌کند مقاطعه کار را مکلف نماید کارگران خود و کارگران مقاطعه کاران فرعی را طبق قانون بیمه نموده و حق بیمه مربوطه را پرداخت نماید، پرداخت آخرین قسط مقاطعه کار که نایستی کمتر از ۵ درصد کل مبلغ مورد مقاطعه باشد موکول به ارائه مفصاحساب از طرف سازمان می‌باشد. هرگاه کارفرما آخرین قسط مقاطعه کار را بدون ملاحظه رسید مفصاحساب مزبور بپردازد شخصاً مسئول پرداخت حق بیمه مقرر خواهد بود و حق دارد جهت دریافت وجوهی که از این بابت به سازمان پرداخته است به مقاطعه کار رجوع نموده و مبلغ مزبور را دریافت نماید کلیه ادارات و موسسات دولتی و غیردولتی و شهرداری‌ها و موسسات خیریه عام‌المنفعه نیز مشمول این مقررات می‌باشند.»

۳- این تبصره به موجب قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ الحاق شده است و آیین‌نامه اجرایی آن نیز در تاریخ ۱۳۷۳/۳/۱۸ به تصویب رسیده است، نیز نک: تصویب‌نامه ۵ درصد حق بیمه قراردادهای پیمانکاری و مهندسین مشاور مصوب ۷۰/۱/۲۴ شورای عالی تأمین اجتماعی.

دادنامه‌های هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره ۲۱۴ مورخ ۱۳۷۲/۱۲/۲۱، شماره ۱۴۹ مورخ ۱۳۷۳/۱۲/۶، شماره ۲۲۱ الی ۲۲۳ مورخ ۱۳۷۸/۵/۲، شماره ۳۷۳ الی ۳۷۷ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۷، شماره ۲۳۷ مورخ ۱۳۸۱/۷/۷ و شماره ۳۳۲ مورخ ۱۳۸۳/۷/۱۲، شماره ۶۵۱ مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۲، شماره ۹ مورخ ۱۳۸۴/۱/۱۴ شماره ۴۱۲ مورخ ۱۳۸۷/۶/۱۰ در رابطه با ماده ۳۸ صادر شده است.

ماه بعد به سازمان پردازد. همچنین صورت مزد یا حقوق بیمه شدگان را به ترتیبی که در آیین‌نامه طرز تنظیم و ارسال صورت مزد که به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید به سازمان تسلیم نماید. سازمان حداکثر ظرف ششماه از تاریخ دریافت صورت مزد، اسناد و مدارک کارفرما را مورد رسیدگی قرار داده و در صورت مشاهده نقص یا اختلاف یا مغایرت به شرح ماده ۱۰۰ این قانون اقدام و مابه‌التفاوت را وصول می‌نماید. هرگاه کارفرما از ارایه اسناد و مدارک امتناع کند سازمان مابه‌التفاوت حق بیمه را رأساً تعیین و مطالبه و وصول خواهد کرد.^۱

ماده ۴۰- در صورتی که کارفرما از ارسال صورت مزد مذکور در ماده ۳۹ این قانون خودداری کند سازمان می‌تواند حق بیمه را رأساً تعیین و از کارفرما مطالبه و وصول نماید.^۲

ماده ۴۱- در مواردی که نوع کار ایجاب کند، سازمان می‌تواند به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.^۳

ماده ۴۲- در صورتی که کارفرما به میزان حق بیمه و خسارات تأخیر تعیین شده از طرف سازمان معترض باشد می‌تواند ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ، اعتراض خود را کتباً به سازمان تسلیم نماید. سازمان مکلف است اعتراض کارفرما را حداکثر تا یک ماه پس از دریافت آن در هیأت بدوی تشخیص مطالبات مطرح نماید در صورت عدم اعتراض کارفرما ظرف مدت مقرر، تشخیص سازمان قطعی و میزان حق بیمه و خسارات تعیین شده طبق ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.^۴

۱- آیین‌نامه مربوط در تاریخ ۵۴/۱۲/۱۹ به تصویب شورای عالی سازمان رسیده است؛ دادنامه شماره ۳۹۰ مورخ ۷۹/۱۲/۱۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص ممنوعیت اعلام عدم اعتبار و غیرقابل قبول بودن لیستهای معوقه ارسالی کارفرمایان پس از انقضای مدت شش ماه به طور مطلق؛ دادنامه شماره ۱۸۸ مورخ ۱۳۸۱/۶/۱۰ هیأت عمومی درخصوص ممنوعیت وضع قاعده آمره مشعر بر عدم دریافت لیستهای معوقه و دادنامه شماره ۲۸۲ مورخ ۸۸/۳/۳۱ و دادنامه شماره ۷۱۲ مورخ ۸۶/۸/۲۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، مرتبط با این ماده می‌باشد.

۲- قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاههای مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌کنند مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ و اصلاحات بعدی. آیین‌نامه این ماده در تاریخ ۱۳۷۸/۴/۵ به تصویب رسیده است.

۳- نک: تصویبنامه درصد حق بیمه قراردادهای پیمانکاری و مهندسین مشاور مصوب ۱۳۷۰/۱/۲ شورای عالی تأمین اجتماعی

۴- آیین‌نامه هیأت‌های تشخیص مطالبات در تاریخ ۱۳۷۳/۵/۲۴ به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی، رسیده است. نیز نک: دادنامه شماره ۳۹۰ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۴ هیأت عمومی دیوان عدالت درخصوص ممنوعیت و ←

ماده ۴۳- هیأت‌های بدوی تشخیص مطالبات سازمان از افراد زیر تشکیل می‌گردند:
 ۱- نماینده وزارت رفاه و تأمین اجتماعی که ریاست هیأت را به عهده خواهد داشت.

۲- یک نفر به عنوان نماینده کارفرما به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد بازرگانان و صاحبان صنایع یا یک نفر نماینده صنف مربوط به معرفی شورای مرکزی اصناف^۱ در مورد افراد صنفی و صاحبان حرف و مشاغل آزاد.

۳- یک نفر به انتخاب شورای عالی تأمین اجتماعی.

۴- نماینده کارگران، در مورد کارگران مشمول قانون تأمین اجتماعی حسب مورد به انتخاب کانون عالی شوراها، اسلامی کار، کانون عالی انجمنهای صنفی کارگران و یا جمع نمایندگان کارگران در صورت تشکیل و در غیر این صورت به انتخاب وزیر کار و امور اجتماعی.^۲

آراء هیأت‌های بدوی در صورتی که مبلغ مورد مطالبه سازمان اعم از اصل حق بیمه و خسارات یک میلیون و پانصد هزار ریال یا کمتر باشد و یا اینکه در موعد مقرر مورد اعتراض واقع نشود قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود. در صورتی که مبلغ مورد مطالبه بیش از یک میلیون و پانصد هزار ریال باشد کارفرما و سازمان ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ واقعی یا قانونی رأی هیأت بدوی حق تقاضای تجدیدنظر خواهند داشت.^۳

➔ عدم اعتبار و غیرقابل قبول بودن لیستهای موقه ارسالی کارفرمایان پس از انقضای مدت ۶ ماه به طور مطلق، دادنامه شماره ۲۸۰ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۱ هیأت عمومی دیوان عدالت موضوع ابطال بند یک ماده ۵ آیین‌نامه تشخیص مطالبات مصوب ۱۳۷۳/۵/۲۴.

۱- وزارت رفاه و تأمین اجتماعی، جایگزین وزیر رفاه اجتماعی شده است. اتاق اصناف به موجب فرمان شماره ۳۲۹۴ مورخ ۱۳۵۷/۱۲/۱۲ امام خمینی منحل گردیده، به موجب ماده ۴۱ قانون نظام صنفی مصوب مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ شورای اصناف کشور تشکیل شده است، بنابراین شورای مرکزی اصناف در این ماده جایگزین «اتاق اصناف» می‌شود.

۲- ماده ۱۳۶ قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مقرر می‌دارد: «کلیه نمایندگان رسمی کارگران ج.ا.ا در سازمان جهانی کار، هیأت‌های تشخیص، هیأت‌های حل اختلاف، شورای عالی تأمین اجتماعی، شورای حفاظت فنی و نظایر آن حسب مورد توسط کانون شوراها، اسلامی کار، کانون عالی کار، انجمنهای صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران انتخاب خواهند شد.» مطابق تبصره ۲ همین ماده «در صورتی که تشکلهای کارگری و کارفرمایی موضوع این فصل ایجاد نشده باشند، وزیر کار و امور اجتماعی می‌تواند نسبت به انتخاب نمایندگان مزبور در مجامع، شوراها و هیأت‌های عالی اقدام نماید.» بنابراین این ماده به شرح متن اصلاح شده است.

۳- این بند از ماده به موجب قانون اصلاح مواد (۴۳)، (۴۴) و (۸۰) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۶۷/۲۷، و ➔

ماده ۴۴- هیأت‌های تجدیدنظر تشخیص مطالبات در مرکز استانها با شرکت افراد زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- نماینده وزارت رفاه و تأمین اجتماعی که ریاست هیأت را به عهده خواهد داشت.^۱
- ۲- یک نفر از قضات دادگستری به انتخاب رئیس قوه قضاییه.^۲
- ۳- یک نفر به انتخاب شورای عالی تأمین اجتماعی.
- ۴- نماینده سازمان به انتخاب رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان.
- ۵- یک نفر به عنوان نماینده کارفرما به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد بازرگانان و صاحبان صنایع یا یک نفر نماینده شورای مرکزی اصناف در مورد افراد صنفی و صاحبان حرف و مشاغل آزاد.^۳

آراء هیأت تجدیدنظر قطعی و لازم‌الاجرا است.^۴

تبصره - هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر تاریخ رسیدگی را به کارفرما ابلاغ خواهند کرد و حضور کارفرما برای ادای توضیحات بلامانع است.

ماده ۴۵- نحوه تسلیم اعتراض و درخواست تجدیدنظر و تشکیل جلسات هیأت‌ها و ترتیب رسیدگی و صدور رأی و ابلاغ به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد

➔ اصلاحیه آن (بند ج ماده ۳۹ قانون برنامه سوم توسعه، مصوب ۷۹/۱/۱۷) اصلاح شده است. قبل از اصلاح، نصاب اعتراض به آراء هیأت‌های بدوی تشخیص مطالبات، مندرج در قسمت اخیر بند ۴ ماده ۴۳، «دویست هزار ریال یا کمتر» بوده و در ماده ۴۴ نیز عبارت «در تهران» به «در مرکز استانها» تغییر یافته است.

- ۱- به استناد تبصره ۲ ماده ۱۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزیر رفاه اجتماعی شده است.
- ۲- به اصول ۱۵۸ و ۱۶۰ قانون اساسی مراجعه شود. بند ۳ اصل ۱۵۸ قانون اساسی در تبیین وظایف رئیس قوه قضاییه مقرر می‌دارد: «استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری طبق قانون». بنابراین، تعیین قاضی موضوع این بند در حیطه اختیارات رئیس قوه قضاییه خواهد بود. لذا واژه رئیس قوه قضاییه جایگزین واژه وزیر دادگستری شده است.
- ۳- به موجب قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴، شورای اصناف جایگزین اتاق اصناف می‌باشد.
- ۴- به موجب ماده ۱۳ قانون تشکیل دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۸۵/۱۱/۱۶، رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی دادگاههای اداری در صلاحیت دیوان عدالت اداری است. به موجب ماده ۱۵ قانون تشکیل دیوان عدالت، در مواردی که اجرای تصمیمات و اقدامات مراجع در ماده ۱۳ این قانون بنا به اعلام شاکی ضمن دادخواست تقدیمی موجب ورود خسارتی گردد، که جبران آن غیرممکن یا متعسر است، شعبه رسیدگی کننده در صورت احراز ضرورت و فوریت موضوع، حسب مورد دستور موقت مبنی بر توقف اجراء اقدامات، تصمیمات و آراء مزبور یا انجام یافته، صادر می‌نماید.

هیأت مدیره سازمان به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید.^۱

ماده ۴۶- سازمان می‌تواند به درخواست کارفرما بدهی او را حداکثر تا سی‌وشش قسط ماهانه تقسیط نماید و در این صورت کارفرما باید معادل دوازده درصد در سال نسبت به مانده بدهی خود بهره به سازمان بپردازد. در صورتی که کارفرما هر یک از اقساط مقرر را در رأس موعد مقرر پرداخت نکند بقیه اقساط تبدیل به حال شده و طبق ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.

تبصره - لغو شده است.^۲

ماده ۴۷- کارفرمایان مکلفند صورت مزد و حقوق و مزایای بیمه شدگان همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه بازرسی سازمان، در اختیار او بگذارند. بازرسان سازمان می‌توانند از تمام یا قسمتی از دفاتر و مدارک مذکور رونوشت یا عکس تهیه و برای کسب اطلاعات لازم به هریک از رؤسا و کارمندان و کارگران کارگاه و مراجع ذی‌ربط مراجعه نمایند. بازرسان سازمان حق دارند کارگاههای مشمول قانون را مورد بازرسی قرار دهند و دارای همان اختیارات و مسئولیتهای مذکور در مواد ۵۲ و ۵۳ قانون کار خواهند بود.^۳ نتیجه بازرسی حداکثر ظرف یک ماه از طرف سازمان به کارفرما اعلام خواهد شد.

ماده ۴۸- از تاریخی که سازمان با توجه به ماده ۷ این قانون گروه جدیدی را مشمول بیمه اعلام نماید ملزم به انجام تعهدات قانونی طبق مقررات نسبت به بیمه‌شدگان خواهد بود و کارفرمایان موظفند حق بیمه را از همان تاریخی که گروه مزبور مشمول بیمه اعلام شده است به سازمان بپردازند.

۱- آیین‌نامه هیأت‌های تشخیص مطالبات در تاریخ ۱۳۷۴/۱۱/۷ به تصویب رسیده است.

۲- این تبصره در تاریخ ۱۳۶۱/۴/۱۳ با تصویب قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره لغو شده و قانون دریافت جرایم نقدی مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ و اصلاحات بعدی جایگزین آن شده است. متن این تبصره عبارت بود از: «در مواردی که به علت بحران مالی که موجب وقفه کار کارگاه باشد پرداخت حق بیمه در موعد مقرر مقدور نگردد کارفرما می‌تواند در موعد تعیین شده در این ماده تخفیف در میزان خسارت و جریمه دیرکرد را تقاضا نماید.» در این صورت هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات به تقاضای کارفرما رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهند نمود. میزان خسارت و جریمه دیرکرد در هر حال نباید از ۱۲ درصد مبلغ حق بیمه عقب‌افتاده برای هر سال کمتر باشد.»

۳- مواد مربوط به بازرسی در قانون کار مصوب ۶۸/۷/۲ مجلس و ۶۹/۸/۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، در مواد ۹۶ الی ۱۰۶ آمده است. نیز نک: ماده ۴۲ قانون نظام صنفی مصوب ۸۲/۱۲/۲۴، دادنامه شماره ۵۳۵-۵۳۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۸۵/۹/۱۹.

تبصره - در صورت عدم ارسال صورت مزد در موعد مقرر از طرف کارفرما سازمان می‌تواند مزد یا حقوق بیمه شدگان را براساس مأخذی که طبق ماده ۴۰ این قانون مبنای تعیین حق بیمه قرار گرفته است احتساب و مأخذ پرداخت مزایای نقدی قرار دهد. در مواردی که تعیین مزد یا حقوق بیمه شده به طریق مذکور میسر نباشد سازمان می‌تواند مزایای نقدی را به مأخذ حداقل مزد یا حقوق به طور علی‌الحساب پرداخت نماید.^۱

ماده ۴۹- مطالبات سازمان ناشی از اجرای این قانون در عداد مطالبات ممتاز می‌باشد.^۲

ماده ۵۰- مطالبات سازمان بابت حق بیمه و خسارات تأخیر و جریمه‌های نقدی که ناشی از اجرای این قانون یا قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی و قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان باشد، همچنین هزینه‌های انجام شده طبق مواد ۶۶ و ۹۰ و خسارات مذکور در مواد ۹۸ و ۱۰۰ این قانون در حکم مطالبات مستند به اسناد لازم‌الاجرا بوده و طبق مقررات مربوط به اجرای مفاد اسناد رسمی به وسیله مأمورین اجرای سازمان قابل وصول می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف ششماه از تاریخ تصویب این قانون از طرف سازمان تهیه و پس از تصویب وزارت رفاه اجتماعی و وزارت دادگستری به موقع اجرا گذارده خواهد شد. تا تصویب آیین‌نامه مزبور مقررات این ماده توسط مأمورین اجرای احکام محاکم دادگستری براساس آیین‌نامه ماده ۳۵ قانون بیمه‌های اجتماعی اجرا خواهد شد.^۳

● فصل چهارم - مقررات مالی

ماده ۵۱- هیأت مدیره مکلف است تا اول دیماه هر سال بودجه کل سازمان را برای سال بعد تنظیم و به شورای عالی سازمان پیشنهاد نماید. شورای عالی سازمان مکلف

۱- نک: قانون دریافت جرایم نقدی ۱۳۷۳/۵/۹ (و اصلاحات بعدی) مفاد این قانون هم به موجب مواد قانون تسهیل و نوسازی صنایع مصوب ۱۳۸۲ تغییراتی کرده است.

۲- درخصوص ورشکسته، ماده ۵۸ قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴، ترتیب طلبکاران را ذکر کرده است.

۳- آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۰ ق.ت.ا. مصوب ۱۳۵۵/۱۰/۲۵. نیز نک: دادنامه شماره ۲۶۸ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۸ هیأت عمومی دیوان عدالت، موضوع ابطال مواد ۹۲ و ۹۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی. وجوه موضوع ماده ۱۹ آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۲ هیأت وزیران نیز افزوده شده است. شماره موادی که در متن این قانون به آنها ارجاع داده شده در متن قانون مصوب ۱۳۵۴ به ترتیب ۶۵، ۸۹، ۹۹ و ۱۰۰ می‌باشد که صحیح نیست.

است حداکثر تا پانزدهم اسفندماه بودجه سال بعد را تصویب و به هیأت مدیره ابلاغ نماید.^۱

تبصره ۲ -

ماده ۵۲- مانده درآمد پس از وضع مخارج و کلیه درآمدهای حاصل از خسارات و زیان دیرکرد و بهره سپرده‌ها و سود اوراق بهادار و سود سرمایه گذاری‌ها و درآمد حاصل از فروش و یا واگذاری و یا بهره‌برداری از اموال سازمان کلاً به حساب ذخایر منظور خواهد شد.

تبصره ۱- شورای عالی سازمان هر سال به پیشنهاد هیأت مدیره از محل ذخایر مبلغی جهت خرید اموال غیرمنقول و ایجاد ساختمانها یا تأسیسات و تجهیزات جدید که اعتبار آن در بودجه سازمان تأمین نشده باشد تخصیص خواهد داد.

تبصره ۲ -

ماده ۵۳- ذخایر سازمان نزد بانک رفاه کارگران متمرکز خواهد شد بانک مذکور ذخایر مزبور را تحت نظر هیأتی با تصویب شورای عالی سازمان، به کار خواهد انداخت.^۴

۱- اساسنامه سازمان مصوب ۵۸/۶/۱۰، نیز درخصوص مقررات مالی سازمان، مقرراتی وضع کرده است.
 ۲- به موجب لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۵۸/۹/۱۲ و متعاقباً قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۳۸/۸/۲۱ تبصره ماده ۵۱ و تبصره ۲ ماده ۵۲ منتفی است. همچنین قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۳۸/۸/۲۱، نحوه استفاده از واحدهای درمانی و بیمارستانی مالکیت سازمان و واحدهایی را که بدین منظور ایجاد خواهد شد، تعیین کرده است. متن تبصره ماده ۵۱ عبارت بود از «سهم سازمان تأمین خدمات درمانی از بابت هزینه‌های ناشی از بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون به ترتیب مقرر در ماده ۲۹ باید در بودجه سازمان مشخص گردد».
 ۳- همان، متن تبصره ۲ عبارت بود از «ایجاد تأسیسات درمانی به پیشنهاد سازمان تأمین خدمات درمانی و تأیید هیأت مدیره سازمان و تصویب شورای عالی از محل ذخایر صورت خواهد گرفت و با حفظ مالکیت سازمان در اختیار سازمان تأمین خدمات درمانی گذارده خواهد شد».
 ۴- بانک رفاه کارگران در تاریخ ۱۳۳۹/۵/۲۷ در اجرای تبصره ۳۹ قانون بودجه سال ۱۳۳۸ و اساسنامه مصوب هیأت وزیران با سرمایه چهارصد میلیون ریالی تماماً متعلق به سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران تشکیل گردید، در سال ۱۳۵۸ با مصوبه قانون ملی شدن بانکها کلیه بانکهای فعلی ملی اعلام گردیدند ولی با توجه به اینکه بانک رفاه کلاً به سازمان تأمین اجتماعی تعلق داشت و سازمان نیز دولتی بود مصوبه مذکور منصرف از بانک رفاه بود، در ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیلات سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۵/۲۸ که بعد از ملی شدن بانکها تصویب گردیده است نیز تعلق تمام سهام بانک رفاه به سازمان مورد تأکید قرار گرفته است؛ در سال ۱۳۷۳ با تصویب قانون فهرست نهادها و موسسات عمومی غیردولتی، سازمان به عنوان نهاد عمومی غیردولتی اعلام گردید، در سال ۱۳۷۶ که اساسنامه بانک با تصویب مجمع عمومی تغییر یافت به موجب ماده ۶ ←

● فصل پنجم - حوادث و بیماری‌ها و بارداری

ماده ۵۴- بیمه شدگان و افراد خانواده آنها از زمانی که مشمول مقررات این قانون قرار می‌گیرند در صورت مصدوم شدن بر اثر حوادث یا ابتلا به بیماری می‌توانند از خدمات پزشکی استفاده نمایند. خدمات پزشکی که به عهده سازمان «تأمین خدمات درمانی» است شامل کلیه اقدامات درمانی سرپایی، بیمارستانی، تحویل داروهای لازم و انجام آزمایشات تشخیص طبی می‌باشد.^۱

ماده ۵۵- خدمات درمانی موضوع این قانون به دو صورت انجام می‌گیرد:^۲

الف - اولویت درمان به روش مستقیم داده می‌شود.

ب) استفاده از روش درمان غیرمستقیم با اختیار و تشخیص وزارت بهداشت و بهزیستی به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که وزارت بهداشت درمان و آموزش

➔ اساسنامه سرمایه بانک معادل ۹۵ میلیارد ریال تعیین گردید که مبلغ چهل میلیارد و شصت میلیون ریال آن توسط سازمان تأمین گردید که بیش از ۵۰٪ سهام بانک متعلق به دولت بود؛ متعاقب تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده در تاریخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۰ سرمایه بانک با پیشنهاد هیأت مدیره از مبلغ ۹۵ میلیارد ریال به ۱۶۹۱ میلیارد ریال افزایش یافت که سهم سازمان از این افزایش سرمایه معادل ۹۳٪ تعیین گردید. با توجه به تقلیل سهم دولت به کمتر از ۵۰٪ درصد تغییر ماهیت حقوق بانک و به تبع آن تغییراتی را در اساسنامه ایجاب نمود. در همین راستا مجمع عمومی فوق‌العاده در تاریخ ۱۳۸۰/۶/۳۱ اقدام به تغییر اساسنامه نمود، که این مصوبه با شکایت سازمان بازرسی کل کشور و رأی هیأت عمومی دیوان (دادنامه شماره ۲۰۶ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۵) ابطال گردید. این رأی به موجب دادنامه شماره ۶۸۴ مورخ ۱۳۸۶/۸/۱۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و در اجرای ماده ۵۳ قانون دیوان عدالت اداری اصلاح گردیده است. در بخشی از دادنامه مذکور چنین آمده است: «منظور از دادنامه ۲۰۶ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۵ تعیین وضعیت بانک از نظر ضرورت اعمال حاکمیت نظارتی دولت بر آن است و دادنامه نافی اختیارات سازمان تأمین اجتماعی بر اساس قانون تجارت نسبت به سهم الشرکه آن سازمان در بانک مزبور با توجه به افزایش سرمایه اخیر نمی‌باشد»؛ نیز نک: اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی مصوب ۶۳/۴/۱۷ شورای اقتصاد.

۱- با تصویب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۶۸/۸/۲۱ تعهدات مذکور در مواد ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸ به سازمان تأمین اجتماعی محول شده است، نیز نک به قانون الزام سازمانهای بیمه گر به پرداخت خسارتهای متفرقه مصوب ۱۳۸۵/۴/۲۴. نک: قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوق‌های بازنشستگی کشوری، لشکری و تأمین اجتماعی و... مصوب ۱۳۸۷/۵/۲۰. قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳/۸/۳.

۲- بند الف و ب ماده ۵۵ به استناد لایحه قانونی اصلاح ماده ۵۵ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۷/۴ تغییر کرده است. متن قدیم عبارت بود از «الف) روش مستقیم برای بیمه شدگانی که از پزشک درمانگاه، بیمارستانها و سایر امکانات درمانی متعلق به این سازمان استفاده می‌نمایند. ب) روش غیر مستقیم برای بیمه شدگانی که در انتخاب پزشک درمانگاه بیمارستان آزادی عمل خواهند داشت و سازمان تعهدات درمانی خود را از طریق خرید خدمات درمانی انجام می‌دهد.» نیز نک: قانون الزام سازمانهای بیمه گر به پرداخت خسارات متفرقه مصوب ۸۵/۷/۱۶، دادنامه‌های ۴۲۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۴، ۲۰۵ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۵، ۴۹۶ مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در ارتباط با این ماده است.

پزشکی ظرف مدت ۱۵ روز پس از تصویب این ماده واحده تهیه و به مرحله اجرا در خواهد آورد.

تبصره - ضوابط استفاده از روشهای فوق طبق آیین‌نامه‌ای که ظرف ششماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه و به تصویب شورای فنی سازمان «تأمین خدمات درمانی» خواهد رسید تعیین می‌گردد.

ماده ۵۶- به منظور توانبخشی، ترمیم و تجدید فعالیت بیمه شدگان آسیب‌دیده که قدرت کار اولیه خود را از دست داده‌اند سازمان «تأمین خدمات درمانی»^۱ برای اشتغال آنها به کارهای مناسب دیگر طبق آیین‌نامه‌هایی که از طرف شورای فنی سازمان مذکور پیشنهاد و به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید از طریق مؤسسات حرفه‌ای معلولین اقدام خواهد نمود.

ماده ۵۷- در صورتی که معالجه بیمار مستلزم انتقال او از روستا یا از شهرستان به شهرستان دیگر باشد ترتیب نقل و انتقال طبق ضوابطی خواهد بود که از طرف سازمان «تأمین خدمات درمانی» پیشنهاد و به تصویب شورای فنی سازمان مذکور می‌رسد.^۲

ماده ۵۸- افراد خانواده بیمه‌شده که از کمک‌های مقرر در ماده ۵۴ این قانون استفاده می‌کنند عبارتند از:

- ۱- همسر بیمه‌شده.
- ۲- شوهر بیمه‌شده در صورتی که معاش او توسط بیمه‌شده زن تأمین می‌شود و سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده شناخته شود.
- ۳- فرزندان بیمه‌شده که دارای یکی از شرایط زیر باشند:^۳

۱- به موجب «قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای بند الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی» اجرای این تعهدات به سازمان تأمین اجتماعی محول شده است.

۲- به موجب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۱، این تعهدات به سازمان محول شده است.

۳- این بند به موجب ماده واحده قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوقهای بازنشستگی کشوری، لشگری و تأمین اجتماعی مصوب ۸۷/۵/۲۰ تغییر یافته است. به موجب بند «ج» تبصره یک ماده ۱ قانون تنظیم جمعیت خانواده مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶ حق بیمه فرزندان) موضوع ماده ۵۸ قانون تأمین اجتماعی مصوب (۱۳۵۴) برای فرزندان چهارم و بعد که پس از یکسال از تصویب این قانون متولد می‌شوند به صورت جداگانه تعیین و

الف- کمتر از هجده سال تمام داشته باشند و در مورد فرزندان اناث به شرط نداشتن شوهر تا بیست سالگی و یا منحصرأ طبق گواهی یکی از مؤسسات رسمی آموزشی به تحصیل اشتغال داشته باشند.

ب- در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی سازمان تأمین خدمات درمانی قادر به کار نباشد.

۴- پدر و مادر تحت تکفل بیمه‌شده مشروط بر اینکه سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال متجاوز باشد و یا اینکه به تشخیص کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده ۹۱ از کارافتاده باشند و در هر حال از سازمان مستمری دریافت نمایند.

ماده ۵۹- بیمه شدگانی که تحت معالجه و یا درمانهای توانبخشی قرار می‌گیرند و بنا به تشخیص سازمان تأمین خدمات درمانی موقتاً قادر به کار نیستند به شرط عدم اشتغال به کار و عدم دریافت مزد یا حقوق استحقاق دریافت غرامت دستمزد را با رعایت شرایط زیر خواهند داشت:

الف- بیمه‌شده بر اثر حوادث ناشی از کار و غیرناشی از کار یا بیماری‌های حرفه‌ای تحت درمان قرار گرفته باشد.

ب- در صورتی که بیمه‌شده به سبب بیماری و طبق گواهی پزشک احتیاج به استراحت مطلق یا بستری شدن داشته باشد و در تاریخ اعلام بیماری مشغول به کار بوده و یا در مرخصی استحقاقی باشد.^۱

ماده ۶۰- حوادث ناشی از کار حادثی است که در حین انجام وظیفه و به سبب آن برای بیمه‌شده اتفاق می‌افتد. مقصود از حین انجام وظیفه تمام اوقاتی است که بیمه‌شده

➔ مطابق تعرفه تأمین اجتماعی از بیمه‌شده دریافت می‌گردد؛ دستور اداری شماره ۵۹۷۷۹/۵۰۱۰ مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۲۵ مصوبه مورخ ۷۸/۱۱/۱۳ هیأت وزیران را در خصوص حق سرانه درمان بیمه‌شدگان صاحبان حرف و مشاغل آزاد، بیمه اختیاری و فرزندان چهارم بیمه‌شدگان را منعکس نموده و بخشنامه شماره ۱/۶۱۸ فنی مورخ ۷۴/۹/۲۷ چگونگی تشخیص فرزند چهارم و بعد را مشخص نموده است. نیز نک به قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸۶/۷/۸

۱- نک: ماده ۷۴ قانون کار، قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۷۴/۳/۳۱، آیین‌نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از حوادث حوادث کار مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴؛ دادنامه‌های ۳۶۴ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۹، ۵۳۶-۵۳۵ مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.

در کارگاه یا مؤسسات وابسته یا ساختمان‌ها و محوطه آن مشغول کار باشد و یا به دستور کارفرما در خارج از محوطه کارگاه عهده‌دار انجام مأموریتی باشد. اوقات مراجعه به درمانگاه و یا بیمارستان و یا برای معالجات درمانی و توانبخشی و اوقات رفت و برگشت بیمه‌شده از منزل به کارگاه جزء اوقات انجام وظیفه محسوب می‌گردد مشروط بر اینکه حادثه در زمان عادی رفت و برگشت به کارگاه اتفاق افتاده باشد حوادثی که برای بیمه‌شده حین اقدام برای نجات سایر بیمه‌شدگان و مساعدت به آنان اتفاق می‌افتد حادثه ناشی از کار محسوب می‌شود.^۱

ماده ۶۱- بیماری‌های حرفه‌ای به موجب جدولی که به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید تعیین می‌گردد مدت مسئولیت سازمان «تأمین خدمات درمانی» نسبت به درمان هر یک از بیماری‌های حرفه‌ای پس از تغییر کار بیمه‌شده به شرحی است که در جدول مزبور قید می‌شود.

ماده ۶۲- مدت پرداخت غرامت دستمزد ایام بیماری و میزان آن به شرح زیر می‌باشد:^۲

۱- غرامت دستمزد از اولین روزی که بیمه‌شده بر اثر حادثه یا بیماری حرفه‌ای و به موجب تشخیص سازمان «تأمین خدمات درمانی» قادر به کار نباشد پرداخت خواهد شد. در مواردی که عدم اشتغال به کار و معالجه به سبب بیماری باشد در صورتی که بیمار در بیمارستان بستری نشود غرامت دستمزد از روز چهارم پرداخت خواهد شد.

۲- پرداخت غرامت دستمزد تا زمانی که بیمه‌شده به تشخیص سازمان «تأمین خدمات درمانی» قادر به کار نبوده و به موجب مقررات این قانون از کارافتاده

۱- حسب لایحه قانونی شمول مواد ۶۰ و ... قانون تأمین اجتماعی درباره کلیه بیمه‌شدگانی که در جریان انقلاب اخیر دچار نقص عضو، از کارافتادگی جزئی یا از کارافتادگی کلی گردیده یا به درجه رفیع شهادت رسیده‌اند مصوب ۵۸/۶/۲۶، حوادث دوران انقلاب نیز از مصادیق ماده ۶۰ شناخته شده است، در این رابطه به قانون اصلاح لایحه فوق‌الذکر مصوب ۱۳۷۰/۵/۸ و نیز به قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۱۸ و قانون نحوه بازنشستگی جانبازان مصوب ۱۳۶۷/۹/۱ مراجعه شود.

۲- به قانون پرداخت غرامت دستمزد معادل آخرین مزد یا حقوق روزانه به بیمه‌شدگانی که به علت همکاری بانبروهای مسلح ج.ا.ا. مجروح شده یا می‌شوند مصوب ۱۳۶۷ و دادنامه‌های ۵۳۵ و ۵۳۶ مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مراجعه شود.

شناخته نشده باشد ادامه خواهد یافت.

۳- غرامت دستمزد بیمه‌شده‌ای که دارای همسر یا فرزند یا پدر و یا مادر تحت تکفل باشد به میزان سه چهارم آخرین مزد یا حقوق روزانه او پرداخت می‌گردد.

۴- غرامت دستمزد بیمه‌شده‌ای که همسر یا فرزند یا پدر و یا مادر تحت تکفل نداشته باشد معادل دوسوم آخرین مزد یا حقوق روزانه او می‌باشد مگر اینکه بیمه‌شده به هزینه سازمان «تأمین خدمات درمانی» بستری شود که در این صورت غرامت دستمزد معادل یک‌دوم آخرین مزد یا حقوق روزانه وی خواهد بود.

۵- هرگاه سازمان «تأمین خدمات درمانی» بیمه‌شده‌ای را برای معالجه به شهرستان دیگر اعزام دارد و درمان او را به طور سرپایی انجام دهد علاوه بر غرامت دستمزد متعلق معادل صددرصد غرامت دستمزد روزانه هم بابت هزینه هر روز اقامت او پرداخت خواهد شد. در صورتی که به تشخیص پزشک معالج مادام که بیمار احتیاج به همراه داشته باشد علاوه بر مخارج مسافرت معادل پنجاه درصد حقوق یا دستمزد بیمه‌شده نیز به همراه بیمار از طرف سازمان پرداخت خواهد شد.^۱

ماده ۶۳- در مورد بیماری‌ها یا حوادث، آخرین مزد یا حقوق روزانه بیمه‌شده به منظور محاسبه غرامت دستمزد ایام بیماری عبارت است از جمع کل دریافتی بیمه‌شده که به مأخذ آن حق بیمه دریافت شده است. در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیماری تقسیم به روزهای کار و در مورد بیمه شدگانی که کارمزد دریافت می‌کنند آخرین مزد عبارت است از جمع کل دریافتی بیمه‌شده که به مأخذ آن حق بیمه دریافت شده است در آخرین ۹۰ روز قبل از شروع بیماری تقسیم بر نود مشروط بر اینکه غرامت دستمزد این مبلغ از غرامت دستمزدی که به حداقل مزد کارگر عادی تعلق می‌گیرد کمتر نباشد. در صورتی که بیمه‌شده دریافت‌کننده کارمزد ظرف سه ماه مذکور مدتی از غرامت دستمزد استفاده کرده باشد متوسط دستمزدی که مبنای محاسبه غرامت دستمزد مذکور

۱- با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی، سازمان تأمین اجتماعی، جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است.

قرار گرفته است به منزله دستمزد روزانه ایام بیماری تلقی و در محاسبه منظور خواهد شد.

ماده ۶۴- در مواردی که کارفرمایان طبق قوانین و مقررات دیگری مکلف باشند حقوق یا مزد بیمه شدگان بیمار خود را پرداخت نمایند سازمان «تأمین خدمات درمانی» فقط عهده‌دار معالجه آنها طبق مقررات این قانون خواهد بود.

تبصره - در مواردی که کارفرمایان طبق قوانین دیگری مکلف باشند حقوق کارگران مسلول خود را پرداخت نمایند سازمان فقط عهده‌دار معالجه آنها طبق مقررات این قانون خواهد بود.^۱

ماده ۶۵- در صورت وقوع حادثه ناشی از کار، کارفرما مکلف است اقدامات لازم اولیه را برای جلوگیری از تشدید وضع حادثه دیده به عمل آورده و مراتب را ظرف سه روز اداری کتباً به اطلاع سازمان برساند. در صورتی که کارفرما بابت اقدامات اولیه مذکور متحمل هزینه‌ای شده باشد سازمان «تأمین خدمات درمانی» هزینه‌های مربوط را خواهد پرداخت.

ماده ۶۶- در صورتی که ثابت شود وقوع حادثه مستقیماً ناشی از عدم رعایت مقررات حفاظت فنی و بروز بیماری ناشی از عدم رعایت مقررات بهداشتی و احتیاط لازم از طرف کارفرما یا نمایندگان او بوده سازمان «تأمین خدمات درمانی» و سازمان هزینه‌های مربوط به معالجه و غرامات و مستمری‌ها و غیره را پرداخته و طبق ماده ۵۰ این قانون از کارفرما مطالبه و وصول خواهد نمود.

تبصره ۱- مقصر می‌تواند با پرداخت معادل ده سال مستمری موضوع این ماده به سازمان از این بابت بری‌الذمه شود.

تبصره ۲- هرگاه بیمه‌شده مشمول مقررات مربوط به بیمه شخص ثالث باشد در صورت وقوع حادثه سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی و یا شخصاً کمکهای مقرر در این قانون را نسبت به بیمه‌شده انجام خواهند داد و شرکت‌های بیمه موظفند خسارات وارده به سازمانها را در حدود تعهدات خود نسبت به شخص ثالث بپردازند.^۲

۱- نک: قانون مربوط به حمایت کارمندان مسلول و پیشگیری بیماری سل مصوب ۱۳۳۳/۱۱/۱۸. در این ماده سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی گردیده است.

۲- با توجه به انحلال سازمان خدمات درمانی، سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان خدمات درمانی می‌گردد. نیز ماده ۹۲ برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مقرر می‌دارد «ماده ۹۲ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است، نسبت به درمان فوری و بدون قید و شرط مصدومین حوادث و سوانح رانندگی، در مراکز خدمات بهداشتی و درمانی اقدام کند. به منظور تأمین منابع لازم برای ارائه خدمات فوق، ده درصد ۱۰٪ حق بیمه ←

ماده ۶۷- بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حق بیمه شصت روز را داشته باشد می‌تواند به شرط عدم اشتغال به کار از کمک بارداری استفاده نماید. کمک بارداری دوسوم آخرین مزد یا حقوق بیمه شده طبق ماده ۶۳ می‌باشد که حداکثر برای مدت دوازده هفته جمعاً قبل و بعد از زایمان بدون کسر سه روز اول پرداخت خواهد شد.^۱

ماده ۶۸- بیمه شده زن یا همسر بیمه شده مرد در صورتی که در طول مدت یک سال قبل از وضع حمل حق بیمه شصت روز را پرداخته باشد از کمک‌ها و معاینه‌های طبی و معالجات قبل از زایمان و حین زایمان و بعد از وضع حمل استفاده خواهد کرد. سازمان «تأمین خدمات درمانی» بنا به درخواست بیمه شده می‌تواند به جای کمک‌های مذکور مبلغی وجه نقد به بیمه شده پرداخت نماید، مبلغ مزبور در آئین‌نامه‌ای که از طرف هیأت مدیره سازمان «تأمین خدمات درمانی» تهیه و به تصویب شورای عالی سازمان می‌رسد تعیین خواهد شد.^۲

➔ شخص ثالث، سرنشین و مازاد توسط شرکتهای بیمه تجاری وصول و به حساب درآمدهای اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نزد خزانه داری کل واریز می‌گردد و هزینه‌های درمان کلیه مصدومان ترافیکی، جاده‌ای و رانندگی از محل وجوه واریز شده به این حساب و سایر منابع موجود پرداخت خواهد شد. توزیع این منابع براساس عملکرد هر یک از سازمانهای بیمه گر پایه توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، هر شش ماه یک بار صورت خواهد گرفت. نیز نک: ماده ۸۵ و ۹۵ قانون کار.

۱- نیز نک: ماده ۷۶ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، ماده ۳ قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و... مصوب ۷۴/۱۲/۲۲، قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۷۲/۲/۲۶، دادنامه ۲۷۵ مورخ ۱۳۸۵/۶/۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.

۲- در این ماده سازمان تأمین اجتماعی جایگزین سازمان تأمین خدمات درمانی شده است. کمک بارداری و مرخصی زایمان مرتبط هستند از این رو کمک بارداری به جای مزد در دوران مرخصی اعطا می‌شود. درخصوص مرخصی زایمان، با عنایت به ماده ۷۶ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی، قانون ترویج تغذیه با شیر مادر مصوب سال ۱۳۸۰ می‌توان این گونه نتیجه گرفت که در فاصله ۱۳۶۹-۱۳۵۴ مدت مرخصی زایمان با توجه به ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی ۸۴ روز بوده است، در فاصله ۱۳۶۹-۱۳۶۹ زنان کارگر از ۹۰ روز مرخصی زایمان برخوردار بوده‌اند و در صورت زایمان توامان از ۱۰۴ روز، و در تمام مدت ۹۰ روز یا ۱۰۴ روز مستحق دریافت کمک بارداری بوده‌اند اما سایر مشمولین قانون تأمین اجتماعی و همسران بیمه شده مرد کارگر همچنان تحت شمول ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی هستند. در فاصله سال ۱۳۷۴ تاکنون مرخصی زایمان زنان بیمه شده شش ماهه (۱۲۰) روز افزایش یافته و در تمام این مدت مستحق دریافت کمک بارداری هستند. زنان بیمه شده غیرشیرده یا همسران بیمه شده مرد حسب مورد تابع ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی یا ۷۶ قانون کار هستند؛ از سال ۱۳۸۰ تاکنون مدت مرخصی زایمان مادرانی که فرزند خود را شیر می‌دهند برای وضع حمل دوقلو ۵ ماه (۱۵۰) روز و برای زایمان ۳ قلو و بیشتر یکسال (۳۶۵) روز بوده و به موجب ماده ۳ قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی مصوب ۳۷۴ اصلاحی ➔

ماده ۶۹- در صورتی که بیمه‌شده زن و یا همسر بیمه‌شده مرد به بیماری‌هایی مبتلا شود که شیردادن برای طفل او زیان‌آور باشد یا پس از زایمان فوت شود شیر مورد نیاز تا ۱۸ ماهگی تحویل خواهد شد.

● فصل ششم - ازکارافتادگی^۱

ماده ۷۰- بیمه‌شدگانی که طبق نظر پزشک معالج غیرقابل علاج تشخیص داده می‌شوند پس از انجام خدمات توانبخشی و اعلام نتیجه توانبخشی یا اشتغال چنانچه طبق نظر کمیسیونهای پزشکی مذکور در ماده ۹۱ این قانون توانایی خود را کلاً یا بعضاً از دست داده باشند به ترتیب زیر با آنها رفتار خواهد شد:

الف - هرگاه درجه کاهش قدرت کار بیمه‌شده شصت و شش درصد و بیشتر باشد ازکارافتاده کلی شناخته می‌شود.

ب - چنانچه میزان کاهش قدرت کار بیمه‌شده بین سی و سه تا شصت و شش درصد و به علت حادثه ناشی از کار باشد ازکارافتاده جزئی شناخته می‌شود.

ج - اگر درجه کاهش قدرت کار بیمه‌شده بین ده تا سی و سه درصد بوده و موجب آن حادثه ناشی از کار باشد استحقاق دریافت غرامت نقص مقطوع را خواهد داشت.

ماده ۷۱- بیمه‌شده‌ای که در اثر حادثه ناشی از کار یا بیماری حرفه‌ای ازکارافتاده کلی شناخته شود بدون در نظر گرفتن مدت پرداخت حق بیمه استحقاق دریافت

➔ ۱۳۸۶ مرخصی زایمان برای مادرانی که فرزند خود را شیر می‌دهند در بخشهای دولتی و غیردولتی ۶ ماه است و در تمام این مدت مستحق دریافت کمک بارداری هستند؛ به موجب قانون تنظیم خانواده مصوب ۷۲/۲/۲۶ مرخصی زایمان و بارداری برای فرزندان چهارم و بعد، تعلق نمی‌گیرد.

۱- در مورد ازکارافتادگی به قوانین زیر رجوع شود: لایحه قانونی راجع به برقراری حقوق وظیفه درباره کارکنان دولت و مشمولین قانون تأمین اجتماعی که در جریان انقلاب اسلامی ایران ازکارافتاده یا به درجه شهادت نائل شده یا می‌شوند، مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۱، لایحه قانونی الحاق یک تبصره به لایحه قانونی راجع به برقراری حقوق وظیفه ... مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۷؛ قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه‌شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح، شهید یا معلول شده یا بشوند مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۱۸؛ قانون برقراری حقوق وظیفه ازکارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل به جانبازان ... مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۲۵؛ قانون الحاق یک تبصره به ماده چهار قانون برقراری ... مصوب ۱۳۶۳/۱۱/۶ - لایحه قانونی شمول مواد ۶۰، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ... ۷۴ مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶؛ قانون اصلاح لایحه قانونی شمول مواد ۶۰، ۷۰، ۷۱، ... مصوب ۱۳۷۰/۵/۱۸ ماده ۷۶ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، ماده ۳ قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و ... مصوب ۷۴/۱۲/۲۲ و تبصره الحاقی مصوب ۸۰/۱۲/۲۲ به همین ماده، قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۷۲/۲/۲۶ و بخشنامه شماره ۱/۶۱۸ فنی مورخ ۸۴/۹/۲۷.

مستمری از کارافتادگی کلی ناشی از کار را خواهد داشت.

ماده ۷۲- میزان مستمری ماهانه از کارافتادگی کلی ناشی از کار عبارت است از یک سی ام $\frac{1}{3}$ مزد یا حقوق متوسط بیمه‌شده ضرب در سنوات پرداخت حق بیمه مشروط بر اینکه این مبلغ از پنجاه درصد مزد یا حقوق متوسط ماهانه او کمتر و از صددرصد آن بیشتر نباشد. در مورد بیمه شدگانی که دارای همسر بوده یا فرزند یا پدر یا مادر تحت تکفل داشته باشند و مستمری استحقاقی آنها از شصت درصد مزد یا حقوق متوسط آنها کمتر باشد علاوه بر آن معادل ده درصد مستمری استحقاقی به عنوان کمک مشروط بر آنکه جمع مستمری و کمک از ۶۰٪ تجاوز نکند پرداخت خواهد شد.^۱

تبصره ۱- شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرایط زیر تحت تکفل بیمه شده محسوب می‌شوند:^۲

۱- سن شوهر از شصت سال متجاوز باشد و یا به تشخیص کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده کلی بوده و در هر دو حالت به حکم این قانون مستمری دریافت ننماید و معاش او توسط زن تأمین شود.

۲- فرزندان بیمه‌شده که حائز شرایط مذکور در بند ۳ ماده ۵۸ این قانون باشند.

۳- سن پدر از شصت و سن مادر از پنجاه و پنج سال بیشتر بوده یا اینکه به تشخیص کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده باشند و معاش آنها توسط بیمه‌شده تأمین و در هر حال به موجب این قانون مستمری دریافت ندارند.

تبصره ۲- مزد یا حقوق متوسط ماهانه بیمه‌شده موضوع این ماده عبارت است از جمع کل مزد یا حقوق او که به مأخذ آن حق بیمه دریافت گردیده ظرف هفتصد و بیست روز قبل از وقوع حادثه ناشی از کار یا شروع بیماری حرفه‌ای که منجر به

۱- به موجب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی، عبارت (یک سی و پنجم) به (یک سی ام) به تغییر یافته است. نک: قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری جزئی ناشی از کار مصوب ۱۳۶۲/۲/۱۵ مجلس شورای اسلامی.

۲- نک: دادنامه شماره ۳۴۹ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱ هیأت عمومی دیوان عدالت، در خصوص ممنوعیت بررسی موضوع کفالت والدین بیمه شده، صرفاً در زمان حیات وی.

از کارافتادگی شده است تقسیم بر روزهای کار ضرب در سی.

ماده ۷۳- به بیمه‌شده‌ای که در اثر حادثه ناشی از کار بین سی‌وسه تا شصت‌وشش درصد توانایی کار خود را از دست داده باشد مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار پرداخت خواهد شد. میزان مستمری عبارت است از حاصل ضرب درصد از کارافتادگی در مبلغ مستمری از کارافتادگی کلی استحقاقی که طبق ماده ۷۲ این قانون تعیین می‌گردد.^۱

ماده ۷۴- بیمه‌شده‌ای که در اثر حادثه ناشی از کار بین ده تا سی‌وسه درصد توانایی کار خود را از دست داده باشد استحقاق دریافت غرامت نقص عضو را خواهد داشت میزان این غرامت عبارت است از سی‌وشش برابر مستمری استحقاقی مقرر در ماده ۷۲ این قانون ضربدر درصد از کارافتادگی.

ماده ۷۵- بیمه‌شده‌ای که ظرف ده سال قبل از وقوع حادثه غیرناشی از کار یا ابتلا به بیماری، حداقل حق بیمه یک سال کار را که متضمن حق بیمه نود روز کار ظرف یک سال قبل از وقوع حادثه یا بیماری منجر به از کارافتادگی باشد پرداخت نموده باشد در صورت از کارافتادگی کلی حق استفاده از مستمری از کارافتادگی کلی غیرناشی از کار ماهانه را خواهد داشت.^۲

تبصره - محاسبه متوسط دستمزد و مستمری از کارافتادگی موضوع ماده فوق به ترتیب مقرر در ماده ۷۲ این قانون و تبصره ۲ آن صورت خواهد گرفت.

۱- با رعایت قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵، در متن قانون مصوب ۱۳۵۴ ماده «۷۰» ذکر گردیده که ماده ۷۲ صحیح است.

۲- نک: دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص مقام تشخیص شروع و نوع بیماری بیمه شده جهت اجرای ماده ۷۵ قانون تأمین اجتماعی و اعتبار نظر کمیسیون پزشکی درخصوص بیماری و نوع و تاریخ آن. و دادنامه شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص حذف قید تاریخ در دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ دیوان عدالت اداری.

● فصل هفتم - بازنشستگی^۱

ماده ۷۶- مشمولین این قانون در صورت حایز بودن شرایط زیر حق استفاده از مستمری بازنشستگی را خواهند داشت.^۲

۱- حداقل ده سال حق بیمه مقرر را قبل از تاریخ تقاضای بازنشستگی پرداخته باشند. (حداقل حق بیمه مقرر در این ماده تغییر کرده است. نگاه کنید به جزء ۳

۱- در مطالعه مقررات این فصل توجه به مقررات ذیل نیز لازم است: لایحه قانونی نحوه انتقال کسور بازنشستگی کارکنان سازمان انرژی اتمی ایران به سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۷ - قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب ۱۳۶۷/۹/۱. و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۶۷/۵/۳۰ - قانون برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت برخورد با مواد منفجره معلول یا فوت می‌شوند. مصوب ۱۳۷۲/۶/۹ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۲۰ - ماده ۶ قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ - قانون اعطای تسهیلات مربوط به آزادگان به آن دسته از افراد که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی محکومیت سیاسی داشته‌اند. مصوب ۷۷/۲/۳۰ - قانون نحوه تأثیر سابقه منتقله به سازمان تأمین اجتماعی برای استفاده از مزایای مقرر در قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ مصوب ۱۳۸۰/۲/۲۶ و قانون استفساریه آن مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۷ - قانون بیمه بازنشستگی، فوت و ازکارافتادگی بافندگان قالی، قالیچه، گلیم و زیلو مصوب ۱۳۷۶/۹/۱۱ - قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به بازنشستگی بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی - قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز ازکارافتاده و مفقودالثر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ - قانون اصلاح تبصره ۶ قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید... مصوب ۱۳۷۲/۶/۳۰ - مواد ۱۴، ۲۱، ۲۳، ۳۱ و ۷۴ قانون کار ۱۳۶۹/۸/۲۹ - قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی مصوب ۱۳۶۶/۱۰/۲۷ مجلس شورای اسلامی (مواد ۹، ۱۸، ۱۰) - قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی - قانون حمایت از آزادگان (اسرای آزاد شده) بعد از ورود به کشور مصوب ۱۳۶۸/۹/۱۳ ماده ۱، ۲، ۱۳، ۱۴ و ۲۶ - قانون اصلاح بند «ب» تبصره ۱ ماده (۲) قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری، مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۱۳ قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۶ ماده ۲۵ قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی مصوب ۶۷/۳/۵ و اصلاحات سال ۱۳۸۷؛ ماده ۱۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۶ با اصلاحات بعدی،

۲- قانون استفساریه اصلاحیه تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰ موضوع استفساریه: ماده واحده - آیا کارگران شاغل در مشاغل سخت و زیان‌آور - محل سلامت «مناطق بد آب و هوا» که به طور فصلی در این قبیل مشاغل کار می‌کنند، نظیر کارگران نی بر - کوره پزخانه‌ها، کارگران فصلی کارخانجات قند یا سایر مواد غذایی و آن دسته از کارگرانی که بدون میل و اراده موقتاً کار خود را از دست می‌دهند ولیکن در ادامه کار، در همان کارگاه یا کارگاههای مشابه شاغل در مشاغل سخت و زیان‌آور می‌شوند با وجودانقطاع فصلی یا موقت مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می‌گردند یاخیر؟ نظر مجلس: بلی، مشمول مزایای تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می‌شوند. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۵/۲/۶ به تأیید شورای نگهبان رسید.

بند ب قانون اصلاح تبصره دو همین ماده).

۲- سن مرد به شصت سال تمام و سن زن به پنجاه و پنج سال تمام رسیده باشد.

تبصره ۱- کسانی که ۳۰ سال تمام کار کرده و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند.^۱

تبصره ۲- الف - کارهای سخت و زیان آور کارهایی است که در آنها عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی و بیولوژیکی محیط کار، غیر استاندارد بوده و در اثر اشتغال کارگر تنشی به مراتب بالاتر از ظرفیتهای طبیعی (جسمی و روانی) در وی ایجاد گردد که نتیجه آن بیماری شغلی و عوارض ناشی از آن بوده و بتوان با بکارگیری تمهیدات فنی، مهندسی، بهداشتی و ایمنی و غیره صفت سخت و زیان آور بودن را از آن مشاغل کاهش یا حذف نمود.^۲

۱- این تبصره با قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی... مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ اصلاح شده است. متن سابق عبارت بود از: «تبصره - در مورد افرادی که قبل از تقاضای بازنشستگی حداقل مدت بیست سال متوالی یا بیست و پنج سال متناوب در مناطق بد آب و هوا کار کرده‌اند و یا آنکه به کارهای سخت و مخل سلامتی (زیان آور) اشتغال داشته‌اند سن بازنشستگی پنجاه و پنج سال تمام خواهد بود. کسانی که سی سال تمام کار کرده و حق بیمه مقرر را به سازمان پرداخته باشند در صورت داشتن پنجاه و پنج سال تمام می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی کنند. مناطق بد آب و هوا و کارهای زیان آور به موجب آیین نامه مربوط مصوب هیأت وزیران تعیین خواهد شد.» نک: دادنامه شماره ۴۶۳ الی ۷۰۳ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۳ هیأت عمومی دیوان عدالت موضوع ابطال بند ۵ ماده ۱۴ تصویبنامه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ هیأت وزیران در خصوص تقاضای مستمری بازنشستگی در کارهای سخت و زیان آور، قانون الحاق تبصره ۲ به ماده ۱۴ قانون کار مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۶ مقرر می‌دارد «آن دسته از بیمه شدگانی که مشمول اصلاحیه تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام هستند به شرط آنکه خدمت نظام وظیفه خود را در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل طی نموده یا حضور داوطلبانه در جبهه داشته باشند سوابق خدمتی آنان جزو کارهای سخت و زیان آور محسوب می‌شود؛ نیز نک: به آیین نامه اجرایی این قانون مصوب ۱۳۸۴/۴/۸، نیز دادنامه‌های هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره ۵۵۷ - ۵۵۴ مورخ ۱۳۸۵/۸/۷ در خصوص ابطال بخشنامه ۱/۴ کارهای سخت و زیان آور، شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ در خصوص مقام تشخیص شروع و نوع بیماری بیمه شده جهت اجرای ماده ۷۵ قانون تأمین اجتماعی و اعتبار نظر کمیسیون پزشکی در خصوص بیماری و نوع و تاریخ آن. شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۷ در خصوص حذف قید تاریخ در دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳، شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۳/۱۷ در خصوص تعیین تاریخ شروع از کارافتادگی، شماره ۲۶۷ مورخ ۱۳۶۸/۴/۱۳.

۲- نک: دادنامه شماره ۴۷۵ الی ۴۸۰ مورخ ۱۳۸۳/۹/۲۹ هیأت عمومی دیوان عدالت در خصوص اینکه تعطیل و انحلال کارگاه طبیعت و ماهیت کارهای سخت و زیان آور انجام شده در زمان دایر بودن کارگاه را متفی نمی‌سازد، نیز نک: آیین نامه کارهای سخت و زیان آور موضوع ماده ۵۲ قانون کار مصوب ۱۳۷۱/۹/۲۹ مصوب وزرای کار و امور اجتماعی و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی.

۱- کارفرمایان کلیه کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که تمام یا برخی از مشاغل آنها حسب تشخیص مراجع ذیربط سخت و زیان آور اعلام گردیده یا خواهند گردید، مکلفند ظرف دو سال از تاریخ تصویب این قانون نسبت به ایمن سازی عوامل شرایط محیط کار مطابق حد مجاز و استانداردهای مشخص شده در قانون کار و آئین‌نامه‌های مربوطه و سایر قوانین موضوعه در این زمینه اقدام نمایند.

۲- کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی مکلفند قبل از ارجاع کارهای سخت و زیان آور به بیمه شدگان، ضمن انجام معاینات پزشکی آنان از لحاظ قابلیت و استعداد جسمانی متناسب با نوع کارهای رجوع داده شده (موضوع ماده ۹۰ قانون تأمین اجتماعی)، نسبت به انجام معاینات دوره‌ای آنان که حداقل در هر سال نباید کمتر از یک بار باشد، نیز به منظور آگاهی از روند سلامتی و تشخیص به هنگام بیماری و پیشگیری از فرسایش جسمی و روحی اقدام نمایند، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی مکلفند تمهیدات لازم را در انجام این بند توسط کارفرمایان اعمال نمایند.

ب - حمایتها

۱- افرادی که حداقل بیست سال متوالی و بیست و پنج سال متناوب در کارهای سخت و زیان آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. هر سال سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور یک و نیم سال محاسبه خواهد شد.

۲- در صورتی که بیمه شدگان موضوع این تبصره قبل از رسیدن به سابقه مقرر در این قانون دچار فرسایش جسمی و روحی ناشی از اشتغال در کارهای سخت و زیان آور گردند با تأیید کمیسیونهای پزشکی (موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی) با هر میزان سابقه خدمت از مزایای مندرج در این تبصره برخوردار خواهند شد.

۳- درمورد سایر بیمه شدگان حداقل سابقه پرداخت حق بیمه برای استفاده از مستمری بازنشستگی از تاریخ تصویب این قانون هر سال یک سال افزایش

- خواهد یافت تا آنکه این حداقل به بیست سال تمام برسد.
- ۴- از تاریخ تصویب این قانون جهت مشمولان این تبصره، چهاردرصد (۴٪) به نرخ حق بیمه مقرر در قانون تأمین اجتماعی افزوده خواهد شد که آن هم در صورت تقاضای مشمولان قانون، به طور یکجا یا به طور اقساطی توسط کارفرمایان پرداخت خواهد شد.
- ۵- تشخیص مشاغل سخت و زیان آور و نحوه احراز توالی و تناوب اشتغال، نحوه تشخیص فرسایش جسمی و روحی و سایر موارد مطروحه در این تبصره به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که حداکثر ظرف مدت چهار ماه توسط سازمان تأمین اجتماعی و وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^۱
- ۶- بیمه شدگانی که دارای سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور به تاریخ قبل از تاریخ تصویب این قانون باشند می‌توانند با استفاده از مزایای این قانون درخواست بازنشستگی نمایند در این صورت با احراز شرایط توسط بیمه شده، کارفرمایان مربوطه مکلفند حق بیمه مربوطه و میزان مستمری برقراری را تا احراز شرایط مندرج در تبصره (۲) همچنین چهاردرصد (۴٪) میزان مستمری برقراری نسبت به سنوات قبل از تصویب این قانون را یکجا به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت نمایند.^۲
- تبصره ۳-** بیمه شدگانی که دارای ۳۵ سال تمام سابقه پرداخت حق بیمه باشند

۱- آیین‌نامه مذکور در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ به تصویب هیأت وزیران رسیده بود که با تصویب آیین‌نامه جدید مصوب مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۶ هم‌اکنون آیین‌نامه اخیرالذکر مجری است.

۲- به موجب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی... مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ تبصره ۲ و ۳ به ماده ۷۶ الحاق شد که تبصره ۲ آن نیز به نوبه خود به موجب قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی ماده ۷۶ قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و... اصلاح شده است و متن قبلی آن چنین بود: «تبصره ۲- افرادی که حداقل ۲۰ سال متوالی و ۲۵ سال متناوب در مناطق بد آب و هوا کار کرده و یا آنکه به کارهای سخت و زیان‌آور (مخل سلامتی) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند در صورتی که سن مردان ۵۰ سال و سن زنان ۴۵ سال تمام باشد می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. مناطق بد آب و هوا و کارهای سخت و زیان‌آور به موجب آیین‌نامه مربوطه خواهد بود. افزایش هزینه ناشی از این تبصره از کاهش هزینه سازمان ناشی از اجراء تبصره ۱ همین ماده تأمین خواهد شد».

می‌توانند بدون در نظر گرفتن شرط سنی مقرر در قانون تقاضای بازنشستگی نمایند.^۱
تبصره ۴- زنان کارگر با داشتن (۲۰) سال سابقه کار و (۴۲) سال سن به شرط پرداخت حق بیمه با (۲۰) روز حقوق می‌توانند بازنشسته شوند.^۲

ماده ۷۷- میزان مستمری بازنشستگی عبارت است از یک سی‌ام متوسط مزد یا حقوق بیمه‌شده ضربدر سنوات پرداخت حق بیمه، مشروط بر آنکه از سی‌وپنج سی‌ام ($\frac{۳۵}{۳۰}$) متوسط مزد یا حقوق تجاوز ننماید.

تبصره - متوسط مزد یا حقوق برای محاسبه مستمری بازنشستگی عبارت است از مجموع مزد یا حقوق بیمه شده که براساس آن حق بیمه پرداخت گردیده ظرف آخرین دو سال پرداخت حق بیمه تقسیم بر بیست و چهار.^۳

ماده ۷۸- کارفرما می‌تواند بازنشستگی بیمه شدگانی را که حداقل پنج سال پس از رسیدن به سن بازنشستگی مقرر در این قانون به کار خود ادامه داده‌اند از سازمان تقاضا نماید.

تبصره - سازمان تأمین اجتماعی موظف است با درخواست کارفرمایان واحدهای صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری، بیمه شدگانی را که حایز شرایط مقرر در ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ باشند بازنشسته نماید. چگونگی تأمین منابع مربوط به هزینه‌های احتمالی ناشی از اجرای این تبصره به تصویب دولت خواهد رسید.^۴

ماده ۷۹- در مورد مستخدمین شرکت‌های دولتی که به موجب قانون اکثریت سهام آنها متعلق به بخش خصوصی شده یا بشود به ترتیب زیر رفتار خواهد شد:^۵

۱- اصلاحی حسب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ۷۶ قانون تأمین اجتماعی... مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶.

۲- الحاقی به موجب ماده واحده مورخ ۱۳۷۶/۷/۱.

۳- این ماده حسب قانون اصلاح مواد ۷۲ و ۷۷ و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ تغییر کرده است. متن قدیم آن عبارت بود از: «میزان مستمری بازنشستگی عبارت است از یک سی‌وپنجم متوسط مزد یا حقوق بیمه شده ضربدر سنوات پرداخت حق بیمه مشروط بر آنکه از صددرصد متوسط مزد یا حقوق تجاوز ننماید»، نیز نک: بند ب ماده ۳۹ قانون برنامه سوم توسعه/بند (ح) ماده ۹۶ قانون برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱.

۴- این تبصره به موجب قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ا. مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۶ اضافه شده است، نک: دادنامه شماره ۳۱۰ مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۳ هیأت عمومی دیوان عمومی دیوان عدالت اداری.

۵- نک: ماده ۲۷ قانون برنامه سوم توسعه و ماده ۹ قانون برنامه چهارم و قانون نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی

- ۱- مستخدمین مشمول ماده ۳۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و مستخدمین شرکت‌های دولتی که مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه خاص بوده‌اند تابع مقررات بازنشستگی و وظیفه مورد عمل خود خواهند بود.
- ۲- مستخدمین شرکت‌های دولتی که مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی هستند مشمول مقررات این قانون خواهند شد.
- ۳- سایر مستخدمین تابع مقررات قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت خواهند شد.^۱
- ۴- نحوه احتساب سوابق خدمت دولتی مستخدمین مذکور در بندهای ۱ و ۳ و میزان پرداخت کسور بازنشستگی توسط مستخدم و کارفرما و همچنین ترتیب تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه مستخدمین آنان به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط (وزارت رفاه اجتماعی) با همکاری سازمان اموراداری و استخدامی کشور به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی می‌رسد.^۲

➔ و وظیفه مصوب ۱۳۷۳/۶/۲۳، قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۲۷ و قانون نقل انتقال حق بیمه و بازنشستگی مصوب ۱۳۶۵/۳/۲۷، قانون مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی مصوب ۱۳۵۲/۳/۵.

۱- مشمولان قانون حمایت از کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت، به موجب قانون الغاء تبصره ۳ ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی مصوب ۱۳۶۵/۱/۱۷ مشمول قانون تأمین اجتماعی قرار گرفته‌اند. آیین‌نامه اجرایی این قانون در تاریخ ۵۶/۸/۲۲ تصویب شده است. نک: به لایحه قانونی راجع به شمول مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری به مستخدمین شرکت‌های دولتی مشمول قانون تأمین اجتماعی مصوب ۵۸/۹/۱۰ مراجعه شود، ماده ۱۶ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجراء سیاست‌های کلی اصل ۴۴ مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۷/۳/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۲- وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزارت رفاه اجتماعی شده است. در این مورد قانون نقل و انتقال حق بیمه و بازنشستگی نیز به تاریخ ۱۳۶۵/۳/۲۷ و آیین‌نامه آن به تاریخ ۱۳۶۵/۱۱/۱۸ به تصویب رسیده است.

● فصل هشتم - مرگ

ماده ۸۰ - بازماندگان واجد شرایط بیمه شده متوفی در یکی از حالات زیر مستمری بازماندگان دریافت خواهند داشت:^۱

- ۱- در صورت فوت بیمه‌شده بازنشسته
- ۲- در صورت فوت بیمه‌شده از کارافتاده کلی مستمری بگیر.
- ۳- در صورت فوت بیمه‌شده‌ای که درده سال آخر حیات خود حداقل حق بیمه یک سال کار، مشروط بر اینکه ظرف آخرین سال حیات، حق بیمه ۹۰ روز کار را پرداخت کرده باشد.^۲

تبصره ۱- بیمه شدگان مشمول قانون تأمین اجتماعی که قبل از تصویب این ماده واحده فوت شده و به هر علت در مورد آنان مستمری برقرار نشده است، حسب مورد مشمول شرایط مقرر در این بند یا تبصره (۲) هستند.^۳

۱- نک: لایحه قانونی شمول مواد ۶۰- ۷۰- ۷۲- ۷۳- ۷۴- ۸۰- ۸۱- ۸۲- ۸۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، درباره کلیه بیمه شدگانی که در جریان انقلاب اخیر دچار نقص عضو، از کارافتادگی جزئی یا از کارافتادگی کلی گردیده یا به درجه شهادت رسیده‌اند مصوب ۵۸/۸/۲۶ و اصلاحیه آن مصوب ۷۰/۵/۸، لایحه قانونی راجع به برقراری حقوق وظیفه درباره کارکنان دولت و مشمولین قانون تأمین اجتماعی که در جریان انقلاب اسلامی از کارافتاده یا به درجه رفیع شهادت نائل شده یا می‌شوند مصوب ۵۸/۹/۲۱ و قانون الحاق یک تبصره به این قانون مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۷؛ قانون راجع به برقراری مستمری درباره بیمه شدگانی که به علت همکاری با نیروهای مسلح شهید یا معلول شده یا می‌شوند مصوب ۶۰/۱۱/۸، قانون برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهداء انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و پرداخت حقوق و مزایای مجروحین جنگ تحمیلی و انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۲۵، قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت کارمندان مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲، دادنامه‌های ۱۷۰ و ۱۷۱ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷، ۱۳۸۱/۲/۲۹، ۱۳۸۲/۲/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.

۲- به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳ و ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۶/۷/۲۷، بند ۳ ماده ۸۰ اصلاح شده و ۳ تبصره به آن الحاق شده است. متن قدیم بند ۳ عبارت است از: «در صورت فوت بیمه شده‌ای که در ده سال آخر حیات خود حداقل حق بیمه یکسال کار را در آخرین سال حیات پرداخته باشد».

۳- به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳، ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۶/۷/۲۷، تبصره ۳ ماده ۸۰ الحاق شده است، تبصره ۳ ماده ۸۰ به موجب شق ی بند (ج) ماده ۳۹ قانون برنامه سوم اقتصادی اجتماعی فرهنگی ج.ا.۱.۱. مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مبنی بر اینکه «در صورت فوت بیمه شده‌ای که بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه بدون الزام به رعایت ماده ۱۱ قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده ۸۳ همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد» اصلاح شده بود. نک: دادنامه شماره ۱۷۰ - ۱۷۱ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص عدم جواز ذکر شرط استمرار پرداخت حق بیمه در ایام متصل به فوت شخصی بیمه شده؛ دادنامه شماره ۳۰۴ مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص تعیین تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ برای فوت بیمه شده جهت برخورداری بازماندگان وی ←

تبصره ۲- چنانچه بیمه شده فاقد شرایط مقرر در این بند باشد ولی حداقل (۲۰) سال حق بیمه مقرر را قبل از فوت پرداخت کرده باشد، بازماندگان وی از مستمری برخوردار خواهند شد. در تعیین متوسط مزد یا حقوق ماهانه مشمولان این تبصره برای محاسبه میزان مستمری، تبصره (۷۷) قانون تأمین اجتماعی ملاک عمل قرار می‌گیرد.

تبصره ۳-۱- در صورت فوت بیمه‌شده‌ای که بین ده تا بیست سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه بدون الزام به رعایت ماده (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد.

۲- بیمه شده‌ای که از تاریخ تصویب این قانون به بعد فوت می‌شود چنانچه سابقه پرداخت حق بیمه او از یک سال تا ده سال باشد به بازماندگان وی در ازای هر سال سابقه پرداخت حق بیمه غرامت مقطوعی معادل یک ماه حداقل دستمزد کارگر عادی در زمان فوت به طور یکجا و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) قانون تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.^۱

➔ از مستمری. به موجب قانون اصلاح مواد ۴۳، ۴۴ و ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۶/۷/۲۷، تبصره ۳ به ماده ۸۰ الحاق شده است، تبصره ۳ بند ۳ ماده ۸۰ به موجب شق ی بند (ج) ماده ۳۹ قانون برنامه سوم اقتصادی اجتماعی فرهنگی ج.ا.ا. مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مبنی بر اینکه «در صورت فوت بیمه شده‌ای که بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه بدون الزام به رعایت ماده ۱۱۱ قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده ۸۳ همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد» اصلاح شده بود، متعاقباً به موجب قانون اصلاح تبصره ۳ بند ۳ ماده ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۸۶/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی و ۸۶/۱۱/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام اصلاح گردید. همچنین نک: دادنامه شماره ۱۷۰ - ۱۷۱ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص عدم جواز ذکر شرط استمرار پرداخت حق بیمه در ایام متصل به فوت شخصی بیمه شده؛ دادنامه شماره ۳۰۴ مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص تعیین تاریخ ۱۳۷۹/۱/۱ برای فوت بیمه شده جهت برخورداری بازماندگان وی از مستمری.

۱- تبصره ۳ به موجب قانون اصلاح تبصره بند (۳) ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی، مصوب ۱۳۸۶/۳/۲۲ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام اصلاح شده است. متن قدیم آن چنین بود: «بیمه شده‌ای که از تاریخ تصویب این قانون به بعد فوت می‌شود و فاقد شرایط مقرر در این بند می‌باشد، چنانچه سابقه پرداخت حق بیمه او کمتر از (۲۰) سال و بیشتر از (۱۰) سال باشد، به بازماندگان وی در ازای هر سال سابقه پرداخت حق بیمه، غرامت مقطوعی معادل یک ماه حداقل دستمزد کارگر عادی در زمان فوت به طور یکجا و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) قانون تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.» قانون اصلاح تبصره (۳) بند (۳) ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۶/۷/۲۷: «ماده واحده - تبصره (۳) بند (۳) ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۶/۷/۲۷ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد ۱- در صورت فوت بیمه شده‌ای که بین ده تا بیست سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه

۴- در مواردی که بیمه شده بر اثر حادثه ناشی از کار یا بیماری‌های حرفه‌ای فوت نماید.

تبصره الحاقی مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۸ - هرگاه مستمری بگیر بازنشسته یا ازکارافتاده به مدت شش ماه مستمری بازنشستگی یا ازکارافتادگی کلی خود را مطالبه ننماید بازماندگان واجد شرایط وی حق دارند موقتاً مستمری و یا حقوق وظیفه قانونی خود را تقاضا و دریافت کنند در صورتی که معلوم شود شخص مذکور در حال حیات است وضع مستمری او به حالت اول اعاده می‌گردد. بازنشستگان کلیه صندوقهای بازنشستگی کشور نیز مشمول این تبصره خواهند بود^۱.

ماده ۸۱- بازماندگان واجد شرایط متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت عبارتند از:

۱- عیال دایم بیمه‌شده متوفی مادام که شوهر اختیار نکرده است.
تبصره همسران بیمه شدگان متوفی که شوهر اختیار نموده‌اند (عقد دایم) در صورت فوت شوهر دوم، توسط تأمین اجتماعی مجدداً به آنها مستمری پرداخت خواهد شد. بار مالی ناشی از این تبصره از محل سه درصد (۳٪) کمک دولت به بیمه شدگان تأمین خواهد شد.

آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط سازمان تأمین اجتماعی

بدون الزام به رعایت ماده (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد. ۲- بیمه شده‌ای که از تاریخ تصویب این قانون به بعد فوت می‌شود چنانچه سابقه پرداخت حق بیمه او از یک سال تا ده سال باشد به بازماندگان وی در ازاء هر سال سابقه پرداخت حق بیمه غرامت مقطوعی معادل یک ماه حداقل دستمزد کارگر عادی در زمان فوت به طور یکجا و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) قانون تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و دوم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

۱- این تبصره به موجب قانون الحاق یک تبصره به ماده ۸۰ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، ماده ۱۵۳ قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۶ و ماده ۱۷۱ قانون مقررات استخدام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰، که در تاریخ ۱۳۸۷/۲/۱۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است ملحق گردیده است.

پیشنهاد و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^۱

۲- فرزندان متوفی در صورتی که سن آنان کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصرأً به تحصیل اشتغال داشته باشند یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند.^۲

۳- پدر و مادر متوفی در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

ماده ۸۲- بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد:

۱- شوهر مشروط بر اینکه اولاً تحت تکفل زن بوده ثانیاً سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده بوده و در هر حال مستمری از سازمان دریافت نکند.

۲- فرزندان در صورت حایز بودن شرایط زیر:^۳

الف - پدر آنها در قید حیات نبوده یا واجد شرایط مذکور در بند اول این ماده باشد

۱- این تبصره به موجب قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۷۴/۶/۲۱، الحاق شده است و آیین نامه اجرایی آن در تاریخ ۱۳۷۵/۴/۶ تصویب شده و در تاریخ ۷۵/۱۲/۸ اصلاح شده است. در همین زمینه نک: قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی بانوان شاغل، خانواده و سایر کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳، قانون نظام هماهنگ بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۷۳/۶/۲۳، قانون اصلاح ماده ۹ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۰/۱/۲۲، لایحه قانونی شمول مواد ۶۰، ۷۰ و ۸۱ درباره کلیه بیمه شدگانی که... مصوب ۱۳۵۸/۵/۲۶ و اصلاح آن مصوب ۱۳۸۰/۵/۸؛ درخصوص امکان استفاده توأم از مستمری بازنشستگی (به اعتبار شغل خود بیمه شده) و مستمری بازماندگان (به اعتبار فوت شوهر) نک به نامه ش ۴۰۷۱۶ مورخ ۱۳۸۵/۴/۱۸ ریاست جمهوری، دادنامه ۴۸۶ مورخ ۱۳۸۷/۷/۲۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص عدم امکان برقراری مستمری برای همسر بیمه شده متوفی که از شوهر دوم خود طلاق گرفته است.

۲- شرایط فرزندان اناث کارمندان دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی، به موجب قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت... مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ مقرر گردیده است. نک: دادنامه شماره ۵۵ و ۵۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ درخصوص ارائه گواهی اشتغال به تحصیل جهت برقراری مستمری متعلق به فرزندان بیمه شده متوفی. نیز نک: قانون پرداخت حقوق وظیفه به فرزندان مستخدمین متوفی مصوب ۵۵/۱۱/۳ و قانون پرداخت مستمری به فرزندان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بازنشستگی (مصوب ۱۳۸۶/۱/۵).

۳- شرایط فرزندان اناث کارمندان دولت مشمول قانون تأمین اجتماعی، به موجب قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراثت... مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ مقرر گردیده است. نک: دادنامه شماره ۵۵ و ۵۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ درخصوص ارائه گواهی اشتغال به تحصیل جهت برقراری مستمری متعلق به فرزندان بیمه شده متوفی. نیز نک: قانون پرداخت حقوق وظیفه به فرزندان مستخدمین متوفی مصوب ۵۵/۱۱/۳.

و از مستمری دیگری استفاده نکند.^۱

ب - سن آنها کمتر از هجده سال تمام باشد و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل و یا به علت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند.^۲

۳- پدر و مادر در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کارافتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

ماده ۸۳- سهم مستمری هریک از بازماندگان بیمه‌شده متوفی به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- میزان مستمری همسر بیمه شده متوفی معادل پنجاه درصد مستمری استحقاقی بیمه شده است و در صورتی که بیمه شده مرد دارای چند همسر باشیم باشد مستمری به تساوی بین آنها تقسیم خواهد شد.
- ۲- میزان مستمری هر فرزند بیمه شده متوفی معادل بیست و پنج درصد مستمری استحقاقی بیمه شده می‌باشد و در صورتی که پدر و مادر را از دست داده باشد مستمری او دو برابر میزان مذکور خواهد بود.
- ۳- میزان مستمری هر یک از پدر و مادر متوفی معادل بیست درصد مستمری استحقاقی بیمه شده می‌باشد. مجموع مستمری بازماندگان بیمه شده متوفی نباید از میزان مستمری استحقاقی متوفی تجاوز نماید هرگاه مجموع مستمری از این میزان تجاوز کند سهم هر یک از مستمری بگیران به نسبت تقلیل داده می‌شود و در این صورت اگر یکی از مستمری بگیران فوت شود یا فاقد شرایط استحقاقی دریافت مستمری گردد سهم بقیه آنان با توجه به تقسیم بندی مذکور در این ماده

۱- همچنین ماده واحده قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر صندوقهای بازنشستگی مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۵ مجلس شورای اسلامی مقرر می‌دارد: «ماده واحده - حقوق وظیفه مادران متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی اعم از سازمان تأمین اجتماعی و سایر صندوقهای بازنشستگی با رعایت شرایط قانونی مربوط و همانند مردان مشمول درخصوص فرزندان آنها (از محل کسورات بازنشستگی پرداختی توسط آنان) برقرار می‌شود.»

۲- نک: به قانون اصلاح سن فرزندان ذکور مشمولین صندوقهای بازنشستگی کشوری، لشکری و تأمین اجتماعی و سایر صندوقها در برخورداری از خدمات درمانی مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۵؛ ماده واحده قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت... مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲، ۳۰۱ مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۳، ۲۲ مورخ ۱۳۸۲/۲/۳۱ هیأت دیوان عدالت اداری.

افزایش خواهد یافت و در هر حال بازماندگان بیمه شده از صد درصد مستمری بازماندگان متوفی استفاده خواهند کرد.

تبصره - منظور از مستمری استحقاقی بیمه شده متوفی مستمری حین فوت او می‌باشد. در مورد بیمه شدگانی که در اثر هر نوع حادثه یا بیماری فوت شوند، مستمری استحقاقی عبارت است از مستمری که برای بیمه شده از کارافتاده کلی حسب مورد برقرار می‌شود.

ماده ۸۴ - هرگاه بیمه شده فوت کند هزینه کفن و دفن او از طرف سازمان «تأمین خدمات درمانی» پرداخت خواهد شد.^۱

● فصل نهم - ازدواج و عائله‌مندی

ماده ۸۵ - به بیمه شده زن یا مرد که برای اولین بار ازدواج می‌کند مبلغی معادل یک ماه متوسط مزد یا حقوق با رعایت شرایط زیر به عنوان کمک ازدواج پرداخت می‌شود:

- ۱- در تاریخ ازدواج رابطه استخدامی او با کارفرما قطع نشده باشد.
- ۲- ظرف پنج سال قبل از تاریخ ازدواج حداقل حق بیمه هفتصد و بیست روز کار را به سازمان پرداخته باشد.

۳- عقد ازدواج، دائم بوده و در دفتر رسمی ازدواج به ثبت رسیده باشد.

تبصره ۱ - مزد یا حقوق متوسط موضوع این ماده عبارت است از جمع دریافتی بیمه شده ظرف دو سال قبل از ازدواج که به مأخذ آن حق بیمه پرداخت شده است تقسیم بر ۲۴.

تبصره ۲ - در صورتی که طرفین عقد ازدواج واجد شرایط مذکور در این ماده باشند کمک ازدواج به هر دو نفر داده خواهد شد.

ماده ۸۶ - کمک عائله‌مندی منحصراً تا دو فرزند بیمه شده پرداخت می‌شود مشروط بر آنکه:

۱- مصوبه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ شورای عالی تأمین اجتماعی مقرر می‌دارد: «پیشنهاد شماره ۱۹۲۷۳/۵۰۱۴ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۴ سازمان در خصوص پرداخت هزینه کفن و دفن بابت فوت همسر مستمری بگیران بازنشسته و از کارافتاده کلی مطرح و شورا مقرر نمود که هزینه کفن و دفن برای بیمه شده اصلی و همسر وی معادل حداقل دستمزد ماهانه سال فوت هر یک از آنها پرداخت گردد». همچنین مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۳ شورای عالی تأمین اجتماعی مقرر می‌دارد: «در خصوص پرداخت هزینه کفن و دفن منظور از بیمه شده اصلی و همسر وی در این مصوبه اعم از بیمه شدگان، بازنشستگان و از کارافتادگان کلی و همسر هر یک از آنان می‌باشد.»

۱- بیمه شده حداقل سابقه پرداخت حق بیمه هفتصدویست روز کار را داشته باشد.
۲- سن فرزندان او از هجده سال کمتر باشد و یا منحصرأً به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل یا در اثر بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر به کار نباشند. میزان کمک عائله‌مندی معادل سه برابر حداقل مزد روزانه کارگر ساده در مناطق مختلف برای هر فرزند در هر ماه می‌باشد.^۱

ماده ۸۷- پرداخت کمک عائله‌مندی به عهده کارفرما می‌باشد و باید در موقع پرداخت مزد یا حقوق به بیمه‌شده پرداخت شود.

تبصره - هرگاه در مورد پرداخت کمک عائله‌مندی اختلافی بین بیمه شده و کارفرما حاصل شود به طریق مذکور در فصل حل اختلاف قانون کار عمل خواهد شد.^۲

۱- نک: تصویب‌نامه در مورد مستمری بازنشستگی از کارافتادگی کلی و جزئی، بازماندگان... هیأت وزیران مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۱۱ و نیز بخشنامه شماره ۹ مستمریها، به موجب بند ۱۲ ماده ۲ قانون تأمین اجتماعی، پرداخت کمک عائله‌مندی از وظایف کارفرما می‌باشد.

۲- مواد ۱۵۷ تا ۱۶۶ قانون کار (فصل نهم) به مراجع حل اختلاف اختصاص دارد.

● فصل دهم - مقررات کلی راجع به کمکها

ماده ۸۸- انجام خدمات بهداشتی مربوط به محیط کار به عهده کارفرمایان است. بیمه‌شدگانی که در محیط کار با مواد زیان‌آور از قبیل گازهای سمی، اشعه و غیره تماس داشته باشند باید حداقل هر سال یک بار از طرف سازمان «تأمین خدمات درمانی» معاینه پزشکی شوند.^۱

ماده ۸۹- افرادی که به موجب قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی یا به موجب این قانون بازنشسته و یا از کارافتاده شده یا می‌شوند و افراد بلافصل خانواده آنها همچنین افرادی که مستمری بازمانندگان دریافت می‌دارند با پرداخت دودرصد از مستمری دریافتی از خدمات درمانی مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ این قانون توسط سازمان «تأمین خدمات درمانی» برخوردار خواهند شد. مابه‌التفاوت وجوه پرداختی توسط بیمه‌شدگان موضوع این ماده تا مبالغی که طبق ضوابط قانون تأمین درمان مستخدمین دولت باید پرداخت شود از طرف سازمان، تأمین خواهد شد.

ماده ۹۰- افراد شاغل در کارگاهها باید قابلیت و استعداد جسمانی متناسب با کارهای مرجوع داشته باشند. بدین منظور کارفرمایان مکلفند قبل از به کار گماردن آنها ترتیب معاینه پزشکی آنها را بدهند.

در صورتی که پس از استخدام مشمولین قانون معلوم شود که نامبردگان در حین استخدام قابلیت و استعداد کار مرجوع را نداشته و کارفرما در معاینه پزشکی آنها تعلل کرده است و بالتبجه بیمه شده دچار حادثه شده و یا بیماریش شدت یابد سازمان «تأمین خدمات درمانی» و این سازمان مقررات این قانون را درباره بیمه شده اجرا و هزینه‌های مربوط را از کارفرما طبق ماده ۵۰ این قانون مطالبه و وصول خواهند نمود.^۲

ماده ۹۱- برای تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنها کمیسیونهای بدوی و تجدیدنظر پزشکی تشکیل خواهد شد. ترتیب تشکیل و تعیین اعضا و ترتیب رسیدگی و صدور رأی براساس جدول میزان از کارافتادگی طبق

۱- مواد ۸۵ تا ۹۵ قانون کار به حفاظت فنی و بهداشت کار اختصاص دارد

۲- به موجب لایحه قانون تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ و قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۷/۸/۲۱ عبارت «سازمان تأمین خدمات درمانی» منتفی است.

آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد این سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی به تصویب شورای عالی می‌رسد.^۱

ماده ۹۲- به منظور نظارت بر حسن اجرای وظایف درمانی ناشی از اجرای این قانون سه نفر از کارشناسان بیمه درمانی به انتخاب «وزیر رفاه و تأمین اجتماعی» در شورای فنی سازمان تأمین خدمات درمانی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت عضویت خواهند یافت.^۲

ماده ۹۳- تغییر میزان ازکارافتادگی در موارد زیر مستلزم تجدیدنظر در مبلغ مستمری می‌باشد:^۳

۱- مستمری ازکارافتادگی کلی در صورت از بین رفتن شرایط ازکارافتادگی کلی به محض اشتغال مجدد مستمری‌بگیر قطع می‌شود. در صورتی که تقلیل میزان ازکارافتادگی ناشی از کار به میزان مندرج در مواد ۷۳ و ۷۴ این قانون باشد حسب مورد مستمری ازکارافتادگی جزئی ناشی از کار یا غرامت نقص عضو پرداخت خواهد شد.

۱- به موجب لایحه قانون تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۱۳۵۸/۹/۱۲ و قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱ عبارت «سازمان تأمین خدمات درمانی ماده منتفی است. نک: آیین‌نامه اجرایی کمیسیونهای پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۶/۳/۶ و اصلاحیه آن، مصوب ۱۳۶۷/۷/۶ و ۱۳۷۸/۵/۲ شورای عالی تأمین اجتماعی، دادنامه شماره ۱۹۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص ممنوعیت وضع مقررات خاص برای معرفی شدگان به کمیسیونهای پزشکی و برخورداری آنان از مستمری ازکارافتادگی توسط مراجع غیر صالح؛ دادنامه شماره ۸۵ مورخ ۶۹/۳/۲۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص عدم صلاحیت کمیسیون تجدیدنظر ویژه پزشکی جهت رسیدگی به تصمیمات اخذ شده از ناحیه کمیسیونهای بدوی و تجدیدنظر پزشکی مقرر در ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی؛ دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ درخصوص اعتبار نظر کمیسیون پزشکی درخصوص بیماری و نوع و تاریخ آن، دادنامه شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۷ درخصوص حذف قید «تاریخ» در دادنامه شماره ۶۱.

۲- به موجب قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی، مفاد ماده مزبور منتفی و فعلاً آیین‌نامه اجرائی قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی (مواد ۴ به بعد) جایگزین شده است.

۳- نک: قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری ازکارافتادگی جزئی ناشی از کار مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵، تصویب‌نامه راجع به افزایش مستمری‌های بازنشستگی، ازکارافتادگی کلی و جزئی و مجموع مستمری بازماندگان مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱۵، تصویب‌نامه راجع به افزایش حقوق مستمری‌بگیران تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸، تصویب‌نامه درخصوص افزایش حقوق کلیه مستمری‌های بازنشستگی، ازکارافتادگی، کلی و جزئی و مجموع مستمری بازماندگان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۶/۲/۳۱ هیأت وزیران.

۲- مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار موضوع ماده ۷۳ این قانون ظرف پنجسال از تاریخ برقراری قابل تجدیدنظر می‌باشد. در صورتی که در نتیجه تجدیدنظر معلوم گردد که بیمه شده فاقد یکی از شرایط مقرر می‌باشد مستمری او قطع خواهد شد و در صورتی که مشمول ماده ۷۴ این قانون شناخته شود غرامت مذکور در آن ماده را دریافت خواهد نمود.

۳- هرگاه میزان از کارافتادگی جزئی ناشی از کار افزایش یابد و این تغییر نتیجه حادثه منجر به از کارافتادگی باشد مستمری از کارافتادگی جزئی حسب مورد به مستمری کلی ناشی از کار تبدیل و یا میزان مستمری از کارافتادگی جزئی افزایش خواهد یافت.

ماده ۹۴- هرگاه برای یک مدت دو یا چند کمک نقدی موضوع این قانون به بیمه‌شده تعلق گیرد فقط کمک نقدی که میزان آن بیشتر است پرداخت خواهد شد به استثنای کمک ازدواج و عائله‌مندی و نوزاد که دریافت آنها مانع استفاده از سایر کمکهای مقرر نخواهد بود.

افراد تحت تکفل بیمه شدگان در ایام خدمت سربازی بیمه‌شده از مزایای قانونی بیمه‌های اجتماعی برخوردار خواهند بود. سازمان موظف است حق بیمه این افراد را طبق نرخ سازمان تأمین خدمات درمانی به سازمان مزبور پرداخت نماید.^۱

ماده ۹۵- مدت خدمت وظیفه مشمولین این قانون پس از پایان خدمت و اشتغال مجدد در مؤسسات مشمول این قانون جزو سابقه پرداخت حق بیمه آنها منظور خواهد شد.^۲

ماده ۹۶- سازمان مکلف است میزان کلیه مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی

۱- به موجب لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده ۴ قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی مصوب ۵۸/۹/۱۲ و تبصره ۲ ماده واحده قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۶۸/۸/۲۱، متن پایانی این ماده که عبارت بود از «سازمان موظف است حق بیمه این افراد را طبق نرخ سازمان تأمین خدمات درمانی به سازمان مزبور پرداخت نماید» منتفی شده است، نیز نک دادنامه ش ۲۴۷ مورخ ۸۵/۵/۱۸.

۲- همچنین نک: ماده ۱۴ قانون کار اصلاحی مورخ ۱۳۸۳/۱/۳۰، به موجب قانون استفساریه مورخ ۱۳۸۵/۳/۲۸ مجلس، کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که حق بیمه به سازمان مذکور می‌پردازند نیز مشمول قانون مذکور هستند، نیز دادنامه‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۸ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۸، ۴۲۰ مورخ ۱۳۸۶/۶/۱۸، ۱۱۳۰ مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۲۰ و ۱۳۳۱ مورخ ۸۲/۷/۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.

کلی و مجموع مستمری بازماندگان را در فواصل زمانی که حداکثر از سالی یک بار کمتر نباشد با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب هیأت وزیران به همان نسبت افزایش دهد.^۱

● فصل یازدهم - تخلفات - مقررات کیفری

ماده ۹۷- هرکس به استناد اسناد و گواهی‌های خلاف واقع یا با توسل به عناوین و وسایل تقلبی از مزایای مقرر در این قانون به نفع خود استفاده نماید یا موجبات استفاده افراد خانواده خود یا شخص ثالث را از مزایای مذکور فراهم سازد به پرداخت جزای نقدی معادل دو برابر خسارات وارده به سازمان تأمین خدمات درمانی یا این سازمان و در صورت تکرار به حبس جنحه‌ای از ۶۱ روز تا ششماه محکوم خواهد شد.^۲

ماده ۹۸- لغو شده است.^۳

ماده ۹۹- لغو شده است.^۴

۱- با رعایت قانون راجع به افزایش مستمری دریافت کنندگان مستمری از کارافتادگی جزئی ناشی از کار مصوب ۶۲/۱۰/۱۵؛ دادنامه شماره ۶۷۱ مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص عدم جواز افزایش مستمری افراد واجد شرایط به نسبت ماههای برقراری مستمری از حیث مغایرت با ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی (ابطال سطر آخر تصویبنامه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۶ هیأت وزیران)؛ دادنامه شماره ۲۸۸ مورخ ۱۳۸۲/۸/۴ درخصوص ممنوعیت تسری افزایش سنواتی موضوع ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی نسبت به یک سوم مکسوره به ماقبل از سال ۱۳۷۹ (از سال ۱۳۷۳ لغایت ۱۳۷۸)؛ دادنامه شماره ۴۰۹، ۴۱۰ و ۴۱۱ مورخ ۸۳/۱۲/۲۳ ماده ۹۶ قانون تأمین اجتماعی.

۲- نیز نک: تبصره ۲ ماده واحده قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۶۱/۱۲/۱۶، با توجه به انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی، عبارت «سازمان تأمین خدمات درمانی یا این» منتفی است.

۳- مواد ۹۸، ۹۹ و ۱۰۰ طبق قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۳ لغو شده و قانون دریافت جرایم مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ با اصلاحات بعدی جایگزین گردیده است. متن ماده ۹۸ عبارت بود از: «کارفرمایانی که در موعد مقرر در این قانون حق بیمه موضوع قانون راپرداخت نمایند علاوه بر تأدیه حق بیمه به پرداخت مبلغی معادل نیم در هزار مبلغ عقب افتاده برای هر روز تأخیر بابت خسارت تأخیر ملزم خواهند بود. این خسارت نیز به ترتیب مقرر در ماده ۵۰ این قانون وصول خواهد شد.»

۴- متن ماده ۹۹ عبارت بود از: «کارفرمایانی که طرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون در مورد ترتیب پرداخت بدهی معوقه متعلق به قبل از فروردین ۱۳۵۴ خود با سازمان توافق نمایند از تأدیه خسارت» ←

ماده ۱۰۰- لغو شده است.^۱

ماده ۱۰۱- سازمان مکلف است به صورت مزد ارسالی از طرف کارفرما ظرف ششماه از تاریخ وصول رسیدگی کند و در صورتی که از لحاظ تعداد بیمه شدگان یا میزان مزد یا حقوق یا کار اختلافی مشاهده نماید مراتب را به کارفرما ابلاغ کند در صورتی که کارفرما تسلیم نظر سازمان نباشد می‌تواند از هیأت‌های تشخیص موضوع مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون تقاضای رسیدگی کند. هرگاه رأی هیأت مبنی بر تأیید نظر سازمان باشد کارفرما علاوه بر پرداخت حق بیمه به «تأدیه خسارتی معادل یک دوازدهم مابه‌التفاوت ملزم خواهد بود» که طبق ماده ۵۰ این قانون از طریق صدور اجرائیه وصول خواهد شد.^۲

ماده ۱۰۲- در صورتی که کارفرما یا نماینده او از اقدامات بازرس سازمان جلوگیری نموده یا از ارایه دفاتر و مدارک مربوط و تسلیم رونوشت یا عکس آنها به بازرس خودداری کند به جزای نقدی از پانصد ریال تا ده هزار ریال محکوم خواهد شد.

→ تأخیر و جرایم معاف خواهند بود. همچنین ظرف مدت یکسال فوق کارفرمایانی که به تشخیص سازمان به پرداخت بدهی‌های سابق خود معترض می‌باشند و یا آنکه کارگران آنان عملاً امکان استفاده از قسمتی از کمک‌های قانونی مقرر نداشته‌اند می‌توانند به هیأت‌های تشخیص مطالبات مقرر در مواد ۴۳ و ۴۴ مراجعه نمایند. هیأت‌های مذکور به دلایل و مدارکی که از طرف کارفرما ابراز می‌شود رسیدگی نموده و تصمیم مقتضی اتخاذ خواهند کرد. در مورد بدهی‌های زاید بر دویست هزار ریال به تقاضای کارفرما و یا سازمان موضوع قابل رسیدگی مجدد در هیأت تجدیدنظر بوده و تصمیم متخذه قطعی و لازم‌الاجرا است. هیأت‌های فوق‌الذکر می‌توانند به درخواست کارفرما ترتیب پرداخت بدهی او را حداکثر در ۳۶ قسط ماهانه بدهند و در این مدت کارفرما باید به میزان ۱۲ درصد نسبت به مانده بدهی خود بهره به سازمان بپردازد. در مورد دیون قطعی اعم از اینکه قطعیت ناشی از انقضای مهلت اعتراض مقرر در قانون و یا صدور آراء هیأت‌های موضوع مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون بوده و مربوط به قبل از فروردین ۱۳۵۴ باشد، در صورتی که کارفرمای مربوط تا تاریخ تصویب این قانون ترتیب پرداخت اصل بدهی خود را داده باشد از تأدیه خسارت تأخیر که پرداخت ننموده معاف خواهد بود. در مورد دیون مربوط به قبل از فروردین ۱۳۵۴ در صورتی که کارفرما از انجام تعهدات و اجرای ترتیب پرداخت بدهی خود که مورد موافقت سازمان قرار گرفته تخلف نماید کلیه جرایم و خسارات بخشوده شده قابل وصول خواهد بود.

۱- متن ماده ۱۰۰ عبارت بود از: «کارفرمایانی که از تنظیم صورت مزد یا حقوق به ترتیب مذکور در قانون و آیین‌نامه مربوط خودداری کنند و کارفرمایانی که در موعد مقرر در ماده ۳۹ صورت مزد بیمه شدگان را به سازمان ارسال ندارند یا به ترتیبی که با موافقت قبلی سازمان معین می‌شود در مورد ارسال صورت مزد عمل نکنند به پرداخت خسارتی معادل یک دوازدهم حق بیمه آن ماهی که صورت مزد نداده‌اند ملزم خواهند بود، این خسارت طبق ماده ۵۰ این قانون از طریق صدور اجرائیه وصول خواهد شد».

۲- خسارات موضوع این ماده طبق قانون منع دریافت خسارات مصوب ۶۸/۴/۱۳ حذف شده و قانون دریافت جرائم نقدی مصوب ۷۳/۹/۵ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی آن جایگزین شده است.

- گزارش بازرسان سازمان در این خصوص در حکم گزارش ضابطین دادگستری است.^۱
- ماده ۱۰۳-** کارفرمایی که عمداً وجوهی زاید بر میزان مقرر در این قانون به عنوان حق بیمه از مزد یا حقوق و مزایای بیمه شدگان برداشت نمایند علاوه بر الزام به استرداد وجوه مذکور به حبس جنحه‌ای از ۶۱ روز تا ششماه محکوم خواهند شد.^۲
- ماده ۱۰۴-** وجوه و اموال سازمان در حکم وجوه و اموال عمومی می‌باشد و هرگونه برداشت غیرقانونی از وجوه مذکور و تصرف غیرمجاز در اموال آن اختلاس یا تصرف غیرقانونی است و مرتکب طبق قوانین کیفری تعقیب خواهد شد.^۳
- ماده ۱۰۵-** کلیه کسانی که گواهی آنان مجوز استفاده از مزایای مقرر در این قانون می‌باشد در صورت صدور گواهی خلاف واقع علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس جنحه‌ای از ۶۱ روز تا ششماه محکوم خواهند شد.
- ماده ۱۰۶-** کلیه خسارات و وجوه حاصل از جرایم نقدی مقرر در این قانون به حساب سازمان واریز و جزء درآمدهای آن منظور خواهد شد.
- ماده ۱۰۷-** به شکایات و دعاوی سازمان در مراجع قضایی خارج از نوبت رسیدگی خواهد شد.
- ماده ۱۰۸-** کارفرمایی که حق بیمه قطعی شده بیمه شدگان را ظرف یک ماه پس از ابلاغ آن از طرف سازمان نپردازد یا ترتیب برای پرداخت آن با موافقت سازمان ندهند به دوبرابر خسارت مذکور در ماده ۹۷ این قانون محکوم خواهند شد.
- ماده ۱۰۹-** در صورتی که کارفرما شخص حقوقی باشد، مسوولیت‌های جزایی مقرر در این قانون متوجه مدیرعامل شرکت یا هر شخص دیگری خواهد بود که در اثر فعل یا ترک فعل او موجبات ضرر و زیان سازمان یا بیمه شدگان فراهم شده است.

۱- درخصوص تعریف ضابطین دادگستری نک: ماده ۱۵ قانون آیین دادرسی کیفری، نظریه شماره ۷۶۹۴/۷ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۹ اداره حقوقی قوه قضاییه.

۲- نک: ماده ۵۹۸ قانون مجازات اسلامی و قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء مصوب ۱۳۶۷.

۳- نک: قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۴/۶/۲۸ مجلس شورای اسلامی ۱۳۶۷/۹/۱۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

● فصل دوازدهم - مقررات مختلف

ماده ۱۱۰- (ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی) سازمان از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض اعم از حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و غیره و پرداخت هزینه دادرسی دعاوی معاف است.^۱

تبصره ۱- معافیت‌های موضوع این ماده شامل سازمان بیمه‌های اجتماعی سابق، سازمان تأمین اجتماعی سابق و صندوق تأمین اجتماعی سابق نیز خواهد بود.

تبصره ۲- کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود.

ماده ۱۱۱- مستمری از کارافتادگی کلی و مستمری بازنشستگی و مجموع مستمری بازماندگان در هر حال نباید از حداقل مزد کارگر عادی کمتر باشد.^۲

۱- این ماده به موجب لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۴/۱۳ تغییر کرده است. متن قدیم چنین بوده است: «سازمان از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض اعم از نوسازی و غیره و پرداخت هزینه تمبر دعاوی معاف است. همچنین سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی آن قسمت از داروها و تجهیزات و لوازم بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها که معافیت آنها قبلاً مورد تأیید وزارت اقتصادی و دارایی قرار گرفته است معاف خواهد بود»، بند ج ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم، نیز مقرر می‌دارد: «کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی صندوق‌های پس‌انداز بازنشستگی و سازمان بیمه خدمات درمانی و سازمان تأمین اجتماعی و همچنین حق بیمه و حق بازنشستگی سهم کارکنان و کارفرما و جریمه‌های دریافتی مربوط توسط آنها از پرداخت مالیات معاف است»، نیز نک: ماده ۳ قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده ۱۱۳ قانون برنامه توسعه سوم مصوب ۸۲/۵/۲۶، بند «ی» تبصره یک قانون بودجه سال ۱۳۸۵ مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۵، ماده ۳۷ قانون امور گمرکی، ماده واحده لغو ماده ۹۰ قانون محاسبات عمومی، و دادنامه شماره ۵۱ مورخ ۱۳۶۷/۳/۱۶ در خصوص ضرورت پرداخت عوارض توسط وزارتخانه‌ها، نهادها و شهرداری‌ها. در خصوص معافیت سازمان از پرداخت هزینه دادرسی، رویه قضایی عدم معافیت سازمان را پذیرفته است. اداره حقوقی قوه قضاییه در این مورد چنین نظر داده است «با توجه به ماده ۵۰۳ قانون آیین دادرسی مدنی هزینه دادخواست‌های تقدیمی به دادگاه به میزان مندرج در ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین تعیین شده است و طبق بند ۱ ماده ۵۳ قانون مذکور باید به هر دادخواست برابر قانون مورد بحث هزینه دادرسی الصاق می‌شود و چون طبق این قانون عام و کلی هیچ مرجعی اعم از دولتی و غیردولتی از پرداخت هزینه دادرسی معاف نشده و قوانین مغایر به موجب ماده ۵۲۹ این قانون منسوخ است. لذا دوائر و نهادهای دولتی و هیچ سازمان دیگری از پرداخت هزینه دادرسی معاف نیستند مگر اینکه به موجب قانون موخری معاف شوند»، با این وجود به نظر می‌رسد نظر به اینکه حکم مذکور در ماده ۱۱۰ قانون تأمین اجتماعی یک حکم خاص بوده و حکم بند ۳ ماده ۵۳ قانون آیین دادرسی مدنی، یک حکم عام است و مطابق قواعد اصولی، حکم خاص علی‌القاعده حکم عام را تخصیص می‌زند و اصولاً تعارضی بین خاص مقدم و عام موخر نیست، لذا باید گفت ماده ۱۱۰ قانون تأمین اجتماعی مشمول ماده ۵۲۹ قانون آیین دادرسی مدنی نخواهد بود.

۲- در خصوص تعیین حداقل دستمزد نک: ماده ۴۱ قانون کار.

ماده ۱۱۲- بیمه شدگانی که به موجب این قانون مستمری یا کمک نقدی دیگری از سازمان دریافت می‌کنند نسبت به وجوه دریافتی از پرداخت هرگونه مالیات معاف می‌باشند.

ماده ۱۱۳- کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود. (تبصره ۲ ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی).^۱

ماده ۱۱۴- ضوابط سنی و مدت خدمت برای احتساب مستمری بازنشستگی کارکنان سازمان قبل از موعد مقرر تابع ضوابط و مقررات قانون استخدام کشوری و تغییرات و اصلاحات بعدی آن خواهد بود. حقوق بازنشستگی این افراد برابر با متوسط حقوق و مزایای دریافتی دوسال آخر خدمت که مأخذ پرداخت حق بیمه بوده است می‌باشد.^۲

ماده ۱۱۵- افرادی که تا تاریخ تصویب این قانون طبق قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی مستمری در حق آنان برقرار شده است مستمری خود را از سازمان دریافت خواهند داشت. مفاد ماده ۹۶ در مورد مشمولین این ماده نیز رعایت خواهد شد.

ماده ۱۱۶- سوابق پرداخت حق بیمه افراد بیمه شده از نظر تعهدات مذکور در ماده یک این قانون نزد شرکت سهامی بیمه ایران، بنگاه رفاه اجتماعی صندوق تعاون و بیمه کارگران و سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران و سازمان بیمه‌های اجتماعی و همچنین افرادی که بیمه اختیاری بوده‌اند برای استفاده از مزایای مذکور در این قانون جزء سابقه آنان محسوب خواهد شد مشروط بر اینکه:

۱- کارگاه یا مؤسسه‌ای که بیمه شده در آن به کار اشتغال داشته است کارگران و کارمندان خود را نزد یکی از مؤسسات مذکور بیمه نموده باشد و اشتغال بیمه شده نیز در آن کارگاه یا مؤسسه مسلم باشد.

۱- به موجب لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۴/۱۳ منسوخ گردیده است. متن آن عبارت بود از: «کلیه کارکنان سازمان از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض بر حقوق و مزایا مانند مستخدمین رسمی دولت خواهند بود»؛ تبصره ۲ ماده ۵ لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی با همان متن سابق جایگزین این ماده گردیده است.

۲- نک: قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی مصوب ۶۶/۱۰/۲۷، قانون اصلاح مقررات بازنشستگی مصوب ۶۸/۲/۱۳ و اصلاحیه ۷۰/۱۰/۳۰ آن، قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸۶/۷/۸

۲- کمک مورد تقاضا در قانونی که حق بیمه به موجب آن پرداخت گردیده پیش‌بینی شده باشد.

ماده ۱۱۷- میزان حق بیمه روستاییان مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان و ترتیب وصول آن و انواع کمکهای قانونی و منابع مالی تأمین هزینه‌های مربوط به بیمه‌شدگان روستایی به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به تصویب کمیسیونهای مربوط مجلس می‌رسد. تا زمان تصویب آیین‌نامه مذکور مقررات و آیین‌نامه‌های موجود قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان به قوت خود باقی است.^۱

ماده ۱۱۸- از تاریخ اجرای این قانون، قانون بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۳۹ و اصلاحیه‌های آن و قانون افزایش مستمری‌های بعضی از مستمری بگيران مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی، قانون تأمین آموزش فرزندان کارگران و سایر قوانینی که با این قانون مغایرت دارد ملغی است.

تبصره ۱- کلیه تعهدات مالی و اموال و دارایی صندوق تأمین آموزش فرزندان کارگر به سازمان منتقل می‌شود.

تبصره ۲- کارکنان صندوق تأمین آموزش فرزندان کارگر به سازمان منتقل و تابع مقررات و نظامات استخدامی سازمان خواهند بود.

تبصره ۳- آیین‌نامه‌های اجرایی قانون سابق بیمه‌های اجتماعی که با این قانون مغایرت نداشته باشد تا زمان تنظیم و تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون قابل اجرا است.

۱- نک: آیین‌نامه اجرایی بیمه روستاییان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۴ و اصلاحی مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۲؛ تبصره ۲ ماده ۳ و بند «د» ماده ۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۳/۲۷، در این ماده وزیر رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزیر بهداشت شده و عبارت «مجلس» جایگزین «مجلسین» شده است.

بخش اول

قانون تأمین اجتماعی

و

آیین‌نامه‌های آن

۲- آیین‌نامه‌ها

۱- آیین‌نامه بیمه و بازنشستگی کارکنان سازمان^۱

مصوب ۱۳۴۷/۲/۷

● فصل اول - مشمولین آیین‌نامه

ماده ۱- کارکنان ثابت، قراردادی و روزمزد حکمی سازمان و همچنین افراد خانواده بلافاصل آنها به شرح مندرج در قانون بیمه‌های اجتماعی به ترتیب مقرر در این آیین‌نامه از مزایای بیمه‌های اجتماعی استفاده خواهند کرد.

تبصره - افراد دیگری که با استفاده از اعتبارات مربوطه در واحدهای سازمان به کار گمارده می‌شوند و همچنین افراد خانواده بلافصل مشمول مقررات عمومی قانون بیمه‌های اجتماعی بوده و از طریق شعبه نمایندگی مربوطه مانند سایر بیمه شدگان سازمان از کمکهای قانون استفاده خواهند کرد.

ماده ۲- کارکنان دولت که به سازمان منتقل یا مأمور خدمت می‌شوند مشمول مقررات بیمه جزئی قرار خواهند گرفت و خود و افراد خانواده بلافصل آنان از کمکهای درمانی که در این آیین‌نامه مقرر گردیده است استفاده خواهند کرد و در سایر موارد نیز مانند بیمه شدگان مرحله اول درباره آنان عمل خواهد شد.

ماده ۳- افراد زیر مشمول این آیین‌نامه نبوده و حق بیمه از حقوق یا حق‌الزحمه آنها کسر نخواهد شد:

۱. نک: مواد ۶۴ به بعد آیین‌نامه جدید استخدامی سازمان مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸ .

الف) کارمندان رسمی دولت یا سایر مؤسسات که خدمت آنان در سازمان به صورت انتقال یا مأموریت نبوده و فقط فوق العاده سازمانی دریافت می‌دارند.

ب) افرادی که به موجب قرارداد خارج از واحدهای سازمان برای سازمان خدمت می‌نمایند.

ج) وکلای دعاوی سازمان

قسمت دوم - حق بیمه

ماده ۴- حق بیمه مشمولین ماده یک این آیین‌نامه عبارتست از هیجده درصد حقوق و مزایای بیمه شده که پرداخت پنج درصد آن به عهده بیمه شده می‌باشد و توسط سازمان هنگام پرداخت حقوق کسر خواهد شد و سیزده درصد آن به عهده سازمان خواهد بود.

ماده ۵- حق بیمه مشمولین ماده دو این آیین‌نامه عبارتست از نه درصد حقوق و مزایای بیمه شده که پرداخت دو نیم درصد آن به عهده بیمه شده می‌باشد و توسط سازمان هنگام پرداخت حقوق کسر خواهد شد و شش و نیم درصد بقیه به عهده سازمان خواهد بود.

ماده ۶- حق بیمه به کلیه وجوه و فوق العاده‌هایی که به هر عنوان از طرف سازمان به مشمولین ماده یک و دو پرداخت می‌شود تعلق می‌گیرد به استثنای موارد زیر:

۱- پاداش

۲- عیدی

۳- هزینه سفر و فوق العاده انتقال و فوق العاده مأموریت

۴- حق التضمین و کسر صندوق

۵- حق اولاد

۶- وجوهی که بابت کمکهای مقرر در این آیین‌نامه پرداخت می‌گردد

۷- هزینه ایاب و ذهاب

ماده ۷- وجوهی که به عنوان حق بیمه از حقوق و مزایای کارکنان سازمان بر طبق مقررات کسر می‌شود قابل استرداد نمی‌باشد ولو آنکه بیمه شده از کمکهای مقرر استفاده نکرده باشد.

قسمت سوم - کمکهای مربوط به حوادث و بیماریها و حاملگی و وضع حمل و ازدواج

ماده ۸- کارکنان مشمول این آیین‌نامه و افراد خانواده بلافصل آنان مخیر هستند که در صورت ابتلا به بیماری و یا وقوع حادثه برای معالجه یکی از دو طریق درمانگاهی یا پزشک آزاد را انتخاب نمایند.

در صورت انتخاب طریق درمانگاهی، استفاده کننده مانند سایر بیمه شدگان توسط واحدهای درمانی سازمان تحت درمان قرار خواهد گرفت و در این صورت کلیه هزینه‌های مربوط به عهده سازمان خواهد بود.

چنانچه استفاده کننده طریق پزشک آزاد را انتخاب نماید، موظف است به پزشکان و داروخانه‌ها و مؤسسات درمانی منتخب سازمان مراجعه و به هزینه شخصی تحت درمان قرار گیرد (در این صورت قسمتی از هزینه‌های انجام شده به ترتیب مقرر در این آیین‌نامه به بیمه شده پرداخت خواهد شد).

تبصره - در حال حاضر کارکنان واحدهای تهران شمیران و شهرری و افراد خانواده بلافصل آنها می‌توانند از طریق پزشک آزاد استفاده نمایند. تعمیم این طریق درباره کارکنان سایر واحدهای سازمان با در نظر گرفتن امکانات و مقتضیات محلی منوط به پیشنهاد اداره کل فنی و تصویب مدیرعامل سازمان خواهد بود.

ماده ۹- بیمه شدگان سازمان در هنگام مرخصی یا مأموریت و همچنین افراد خانواده بلافصل آنان در صورتی که به شهرستانی که طریق پزشک آزاد در آنجا اجرا شده است مسافرت نمایند، می‌توانند در مدت اقامت برای معالجه یکی از دو طریق درمانگاهی یا پزشک آزاد را انتخاب و طبق مقررات مربوط تحت درمان قرار گیرند. در مورد بیماری که برای معالجه به نقاط فوق‌الذکر اعزام می‌شوند نیز به ترتیب فوق عمل خواهد شد.

ماده ۱۰- فهرست پزشکان، داروخانه‌ها، بیمارستانها، متخصصین رادیولوژی، آزمایشگاهها و سایر مؤسسات درمانی مورد احتیاج طریق پزشک آزاد از طرف اداره کل فنی با همکاری اداره کل بهداری تنظیم و به تصویب مدیرعامل سازمان خواهد رسید. تجدیدنظر در فهرست مزبور نیز به همین ترتیب انجام خواهد شد.

ماده ۱۱- هزینه معالجاتی که با استفاده از طریق پزشک آزاد صورت می‌گیرد به شرح زیر از طرف سازمان به بیمه شده پرداخت خواهد شد:

الف) $\frac{2}{3}$ بهای دارو

ب) $\frac{2}{3}$ حق‌العلاج پزشکان، هزینه‌های تخت روز بیمارستان، اعمال جراحی، رادیولوژی، آزمایشگاه دندانپزشکی و سایر هزینه‌های درمانی طبق تعرفه‌ای که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

ماده ۱۲- در مورد بیمه شدگانی که برای انجام مأموریت یا استفاده از مرخصی به خارج از کشور عزیمت نموده و خود یا افراد خانواده آنها تحت درمان قرار گیرند باید مراتب را کتباً یا تلگرافی به سازمان اعلام نمایند. در صورتی که مدارک درمانی آنها به گواهی سفارت ایران رسیده مورد تأیید اداره کل فنی سازمان قرار گیرد هزینه درمان طبق تعرفه مذکور در ماده یازده قابل پرداخت خواهد بود و حکم معذوریت طبق مقررات صادر خواهد شد.

ماده ۱۳- بیمه شدگانی که طبق مقررات تحت درمان قرار گرفته و معذوریت داشته باشند در دوازده ماه متوالی فقط مدت شش ماه تمام حقوق و مزایای مستمر خود را به عنوان حقوق ایام معذوریت دریافت خواهند نمود و در صورتی که مدت معذوریت از شش ماه تجاوز نماید غرامت دستمزد ایام بیماری بر حسب مورد طبق ماده چهل و هفت یا ماده پنجاه و پنج بیمه‌های اجتماعی محاسبه و پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱- پرداخت حقوق معذوریت یا غرامت دستمزد موکول به رعایت مقررات این آیین‌نامه و تجویز استراحت توسط پزشک معالج و تأیید آن توسط اداره کل فنی سازمان در مرکز یا واحد مربوطه در شهرستانها و صدور حکم معذوریت خواهد بود.

تبصره ۲- کارکنان مسلول از ماه هفتم به بعد حقوق ایام معذوریت دریافت خواهند نمود.

ماده ۱۴- کارکنان سازمان در صورتی که حائز شرایط مقرر در ماده چهل و پنج تبصره یک ماده پنجاه و یک قانون بیمه‌های اجتماعی باشند می‌توانند مانند سایر بیمه‌شدگان سازمان از اعضای مصنوعی و وسایل مخصوص طبیی (پروتز) استفاده نمایند.

ماده ۱۵- کارکنان زن که حداقل دارای پرداخت نود روز حق بیمه ظرف شش ماه قبل از وضع حمل باشند مجموعاً و حداکثر دوازده هفته قبل و بعد از وضع حمل حق استراحت و استفاده از کمک حاملگی را خواهند داشت و چنانچه بنا به تجویز پزشک

معالجه و تأیید پزشک معتمد سازمان به استراحت بیشتری احتیاج باشد طبق مقررات بیمه بیماری مقرر در قانون بیمه‌های اجتماعی با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۱۶- مشمولین این آیین‌نامه طبق شرایطی که در ماده پنجاه و هشت قانون بیمه‌های اجتماعی و آیین‌نامه مربوط مقرر شده است از کمک وضع حمل و لباس نوزاد استفاده خواهند نمود.

تبصره - در مورد انجام معاینات و دوران بارداری چنانچه زن باردار به پزشک متخصص منتخب سازمان مراجعه نماید، گواهی پزشک مذکور معتبر و ملاک عمل خواهد بود.

قسمت چهارم - از کارافتادگی و بازنشستگی و فوت

ماده ۱۸- مشمولین این آیین‌نامه عیناً به ترتیبی که در مورد سایر بیمه شدگان مقرر است از مزایای مندرج در مواد ۵۹ و ۶۰ و ۶۱ و ۶۲ و ۶۳ و ۶۴ قانون بیمه‌های اجتماعی بهره‌مند خواهند شد.

ماده ۱۹- بازنشستگی مشمولین ماده یک این آیین‌نامه طبق مواد شصت و پنج - شصت و شش قانون بیمه‌های اجتماعی خواهد بود و سازمان می‌تواند هر یک از بیمه شدگان را که به سن بازنشستگی رسیده و دارای ده سال سابقه پرداخت حق بیمه نیز باشد با پرداخت مقرری که از نصف حقوق متوسط آنان کمتر نباشد بازنشسته نماید.

ماده ۲۰- در صورت فوت هر یک از مشمولین این آیین‌نامه بازماندگان آنها به ترتیبی که در مواد شصت و هشت و شصت و نه قانون بیمه‌های اجتماعی مقرر است از مستمری بازماندگان بهره‌مند خواهد شد.

ماده ۲۱- در صورت فوت هر یک از مشمولین این آیین‌نامه هزینه کفن و دفن به ترتیبی که در ماده هفتاد قانون بیمه‌های اجتماعی و آیین‌نامه مربوط به آن ذکر شده پرداخت خواهد شد.

قسمت پنجم - مقررات مختلفه

ماده ۲۲- در تهران و شهرستانهایی که طریق پزشک آزاد اجرا می‌شود برای هر یک از کارکنان دفترچه بیمه مخصوص صادر خواهد شد که ملاک شناسایی بیمه شده و افراد خانواده بلافصل آنان و حاوی سر نسخه‌های دارویی بوده و به منزله پرونده درمانی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

تبصره - در شهرستانهایی که طریق پزشک آزاد اجرا نمی‌شود برای کارکنان سازمان مانند سایر بیمه شدگان کارت شناسایی بیمه‌های صادر خواهد شد.

ماده ۲۳ - کارکنانی که تا تاریخ تصویب این آیین‌نامه در سازمان استخدام شده و مشمول مقررات بازنشستگی کارکنان سازمان بوده‌اند مدت خدمت آنان در سازمان بیمه‌های اجتماعی و سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران، صندوق تعاون و بیمه کارگران، شرکت سهامی بیمه ایران و دستگاه‌های دولتی و یا وابسته به دولت استفاده از مزایای مقرر در این آیین‌نامه جزو سابقه پرداخت حق بیمه آنان منظور می‌شود مشروط بر آنکه:

- ۱- قبل از استخدام در سازمان بازنشسته نبوده باشند.

- ۲- حق بیمه سهم بیمه شده را به میزان ۲/۵ درصد حقوق و مزایای دریافتی ظرف تمام مدت خدمت در مؤسسات مذکور پرداخت نموده باشند.

- ۳- از شرکت بیمه ایران و یا دستگاه‌های دولتی یا وابسته به دولت بنا بر تقاضای سازمان و یا صندوق تعاون منتقل گردیده باشند.

تبصره - مشمول این ماده می‌توانند حق بیمه سنوات خدمت خود را در مؤسسات فوق‌الذکر حداکثر در سی و شش قسط ماهانه به سازمان پرداخت نمایند.

ماده ۲۴ - سایر مقررات قانون بیمه‌های اجتماعی به جز در موارد مصرح در این آیین‌نامه در مورد کارکنان سازمان لازم الاجرا می‌باشد.

ماده ۲۵ - از تاریخ اجرای این آیین‌نامه کلیه مقررات مربوط به بیمه بازنشستگی کارکنان سازمان که مغایر با این آیین‌نامه باشد، ملغی است.

این آیین‌نامه که مشتمل بر بیست و پنج ماده و هشت تبصره می‌باشد باستناد تبصره نوزده قانون بیمه‌های اجتماعی در جلسه مورخ ۱۳۴۷/۲/۷ شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی به تصویب رسید که از تاریخ اول خرداد ماه ۱۳۴۷ به موقع اجرا گذارده شود.

۲- آیین‌نامه امور مالی سازمان بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۴۷/۶/۲۷

● فصل اول - کلیات

ماده ۱ - عملیات مالی و نگاهداری کلیه حسابهای سازمان وسیله اداره کل امور مالی و حسابداری واحدها طبق مقررات مندرج در این آیین‌نامه یا دستورالعمل‌هاییکه از طرف مدیر عامل صادر می‌گردد انجام می‌گیرد.

ماده ۲- مدیر عامل سازمان در حدود قانون و مقررات و بودجه مصوب تصمیمات لازم در مورد هزینه و درآمد را اتخاذ نموده و این تصمیمات را بوسیله اداره کل امور مالی به کلیه واحدهای سازمان ابلاغ می‌نماید. مسئولیت صحت اجرای تصمیمات مذکور در سازمان مرکزی با مدیر مالی و در واحدها با رئیس و رئیس حسابداری می‌باشد.

ماده ۳- مدیر مالی در مورد صحت پرداختهای انجام شده در سازمان مرکزی و مطابقت آن با مقررات مربوط در مقابل مدیر عامل سازمان مسئولیت مستقیم دارد. رؤسای حسابداریهای واحدها نیز همین مسئولیت را در مقابل مدیر مالی سازمان دارا می‌باشند.

ماده ۴- کلیه عملیات مربوط به درآمد و هزینه با صدور سند انجام خواهد شد سند هزینه به امضاء مدیر عامل و مدیر مالی یا نمایندگان آنان قابل پرداخت می‌باشد در واحدها امضاء اسناد مذکور با رئیس واحد و رئیس حسابداری یا نمایندگان آنان که به تأیید سازمان مرکزی رسیده باشد خواهد بود.

ماده ۵- مدیر عامل، صاحبان امضاءهای مجاز اسناد درآمد و هزینه را تعیین خواهد نمود. در مورد رؤسای حسابداری واحدهای سازمان یا نمایندگان آنان این افراد بنا به پیشنهاد مدیر مالی تعیین خواهند شد.

ماده ۶- مدیر مالی یا رؤسای حسابداریها و یا نمایندگان آنان به هیچ وجه مجاز نیستند که به نام مدیر عامل سازمان یا رؤسای واحدها اسناد پرداخت هزینه را امضاء نمایند.

ماده ۷- مدیر مالی یگانه مقامی است که در سازمان مرکزی مسئولیت ثبت و نگهداری حساب درآمد و هزینه و دارائی و بدهی سازمان را به عهده دارد. در واحدها مسئولیت مذکور به عهده رؤسای حسابداریها می‌باشد.

ماده ۸- تنخواهگردان واحدهای سازمان متناسب با بودجه آن واحد بنا به پیشنهاد مدیر مالی و تصویب مدیر عامل تعیین خواهد شد.

ماده ۹- مدیر مالی یا رؤسای حسابداریها مجازند به مسئولیت خود اجازه دهند که متصدیان مربوطه به منظور پرداختهای نقدی حداکثر تا میزان تنخواهگردان نقدی از موجودی برداشت نمایند. صاحبان امضاءهای مجاز اسناد پرداخت و هزینه به هیچ وجه

نمی‌بایست جزو گروه مذکور باشند مگر اینکه طبق احکام صادره شخصاً مسئولیت پرداخت واحد مربوطه را به عهده داشته باشند.

ماده ۱۰- مدیر مالی، رؤسای حسابداری‌ها، تحویل‌داران، صندوق‌داران، کارپردازان و به طور کلی کسانی که موجودی نقدی در اختیار دارند قبل از شروع به کار موظفند به سازمان تضمین بسپارند این تضمین ممکن است نقدی، بانکی، ملکی و یا شخصی باشد. نوع و مبلغ تضمین مدیر مالی به تشخیص مدیر عامل و نوع و مبلغ تضمین سایرین بنا به پیشنهاد مدیر مالی و تصویب مدیر عامل و در حدود آیین‌نامه مزایا خواهد بود.

ماده ۱۱- هر گاه به عللی کارمندانی که ملزم به سپردن ضمانت می‌باشند تغییر سمت یافته یا از کار برکنار یا مستعفی گردند ضمانت آنان با نظر موافق مدیر مالی و اداره حقوقی سازمان از طرف مدیر عامل مسترد می‌گردد. در هر صورت به مدت سه ماه از تاریخ قطع کار، ضمانت در اختیار سازمان خواهد بود. در مورد مدیر مالی نظر موافق هیأت مدیره سازمان به منظور استرداد تضمین ضروریست ولی در هر صورت تضمین به مدت یک سال از تاریخ قطع کار در اختیار سازمان خواهد بود. استرداد تضمین مسئولیت ذینفع را در طی مدت تصدی به کار از میان نخواهد برد و هر گاه تخلفی کشف گردد سازمان طبق قانون و مقررات متخلف را تعقیب خواهد نمود.

● فصل دوم - مقررات مربوط به هزینه

ماده ۱۲- فقط مدیر عامل سازمان یا نمایندگان او و رؤسای واحدها و یا افرادی که با تأیید سازمان مرکزی از طرف آنان حق امضاء دارند مجازند که دستور پرداخت اسناد مربوط به هزینه را صادر نمایند.

ماده ۱۳- سند هزینه شامل مشخصات هویت گیرنده وجه و نیز اطلاعات ضروری برای ثبت به حساب مربوط خواهد بود. ضمناً کلیه مدارک مثبت می‌بایست به پیوست سند هزینه باشد.

ماده ۱۴- مدیر مالی و رؤسای حسابداریها یا نمایندگان آنان موظفند که قبل از پرداخت در موارد ذیل دقت نمایند.

الف - صحت امضاء سند.

ب - وجود و صحت اوراق و مدارک ضمیمه.

ج - صحت محاسبه سند هزینه و مقایسه آن با مدارک پیوست.

د - وجود اعتبار برای هزینه‌ای که می‌بایست پرداخت شود.

ماده ۱۵- پس از بررسی فوق‌الذکر سند هزینه امضاء خواهد شد چنانچه ضمن بررسی اختلاف نظر پیش آید مدیر مالی موظف است مراتب را کتباً به اطلاع مدیر عامل سازمان برساند. مدیر عامل سازمان در صورتی که صلاح بداند کتباً دستور پرداخت صادر خواهد نمود. مدیر مالی دستور مذکور را ضمیمه سند پرداخت خواهد کرد.

چنانچه در امور پرداخت واحدها نیز اختلاف نظر پیش آید رئیس حسابداری مراتب را کتباً به اطلاع رئیس واحد مربوطه خواهد رسانید ضمناً پس از پرداخت طبق دستور صریح رئیس واحد، رئیس حسابداری واحد گزارشی برای مدیر مالی سازمان ارسال خواهد داشت.

مدیر مالی ضمن بررسی گزارش رئیس حسابداری و اظهار نظر مراتب را جهت صدور دستور لازم به مدیر عامل گزارش خواهد نمود.

ماده ۱۶- کلیه اسناد هزینه و نیز اوراق پیوست بدان با ذکر تاریخ پرداخت تنظیم خواهند شد.

ماده ۱۷- هزینه‌های نقدی با احراز هویت گیرنده و اخذ امضاء یا اثر انگشت گیرنده وجه پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۸- در سازمان مرکزی چک‌هایی که برای پرداخت هزینه‌ها صادر می‌شود به امضاء مدیر عامل یا افرادی که از طرف او تعیین خواهند شد و همچنین مدیر مالی خواهد رسید. در واحدها این گونه چکها به امضاء رئیس و رئیس حسابداری واحد مربوطه و یا نمایندگان آنان که مورد تأیید سازمان مرکزی قرار گرفته باشند خواهد رسید.

● فصل سوم - مقررات مختلف

ماده ۱۹- حسابهای بانکی لازم برای واحدهای سازمان بنا به پیشنهاد مدیر مالی و تصویب مدیر عامل افتتاح خواهد شد.

ماده ۲۰- درآمد حاصله از حق بیمه و سایر درآمدهای سازمان به حساب بانکی مخصوص واریز می‌شود و در مواقع معین تحت شرایطی که به دستور مدیر عامل سازمان تعیین خواهد شد به حساب مخصوصی در مرکز منتقل می‌شود. واحدهای تابعه سازمان به هیچ وجه مجاز نمی‌باشند که از وجوه مذکور به هیچ عنوان برداشت نمایند.

تبصره - گرفتن وجه نقد یا چک در وجه حامل بابت حق بیمه و خسارات و جرائم قانونی و یا مطالبات دیگر سازمان ممنوع است.

ماده ۲۱- مدیر مالی در سازمان مرکزی و رؤسای حسابدارها در واحدها مسئول صحت و سقم اسناد و حسابهای مالی و موجودی صندوق یا بانک و نیز حساب سپرده ثابت و سرمایه‌گذاری و ثبت آن در دفاتر می‌باشند.

ماده ۲۲- اسناد درآمد و هزینه به نسبت تقدم و تأخر در طی سال در دفاتر حسابداری ثبت و شماره گذاری خواهند شد و به نسبت شماره‌های مذکور طبقه بندی شده و برای مدت پنج سال بایگانی می‌شوند. مدیر مالی و رؤسای حسابدارها مسئول نگهداری اسناد مورد بحث می‌باشند.

ماده ۲۳- سال مالی سازمان از فروردین ماه هر سال شروع و در آخرین روز اسفند ماه همان سال پایان می‌پذیرد.

ماده ۲۴- حساب درآمد و هزینه سازمان در پایان هر سال بر اساس درآمدهای وصولی و هزینه‌های پرداختی تنظیم خواهد شد.

ماده ۲۵- هنگام تنظیم بیلان سالانه بنا به تشخیص هیأت مدیره سازمان تا حداکثر ۱۰٪ کل بدهکاران (در مورد بدهی غیر حق بیمه و خسارت) به عنوان مطالبات مشکوک الوصول ذخیره شده و به منظور تأمین بدهی‌های لاوصول مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۶- چنانچه با رعایت مقررات جاریه و دلایل کافی طلب سازمان از اشخاص (اعم از حقیقی یا حقوقی) غیر قابل وصول تشخیص داده شود این مبالغ بایستی از حسابهای مربوط برگشت شود. برگشت این قبیل مطالبات به ترتیب زیر عملی خواهد بود.

الف - تا مبلغ پنجاه هزار ریال بدهی بنا به دستور مدیر عامل سازمان.

ب - از پنجاه هزار و یک ریال بدهی تا مبلغ دویست هزار ریال بنا به تصویب هیأت مدیره سازمان.

ج - بیش از دویست هزار ریال بدهی بنا به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان.

تبصره - مدیر عامل و هیأت مدیره می‌توانند اختیارات خود را در مورد ماده فوق جزئاً یا کلاً به کمیسیونهایی با اختیار تام تفویض نمایند.

ماده ۲۷- حسابداری سازمان بر اساس دفترداری مترادف (دوبل) اداره می‌شود و حسابها همه روز در دفاتر ثبت خواهند شد. به طریقی که حداقل یک مرتبه در آخر هر ماه بتوان از کلیه حسابها موازنه‌ای استخراج کرد.

ماده ۲۸- حساب درآمد و هزینه و بیلان سالیانه بوسیله مدیر مالی تنظیم شده و نتیجه به مدیر عامل سازمان گزارش خواهد شد.

ماده ۲۹- حسابهای سالیانه و بیلان مندرج در ماده ۲۸ آیین‌نامه پس از تصویب هیأت مدیره جهت اظهار نظر هیأت نظارت و سپس برای تصویب شورای عالی سازمان ارسال می‌گردد.

ماده ۳۰- روش و سیستم حسابداری سازمان بنا به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی به مرحله اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۳۱- روش سیستم مالی به نحوی خواهد بود که بتواند اطلاعات زیر را در اختیار بگذارد.

الف - مبلغ درآمدها و هزینه‌های سازمان.

ب - مبلغ سپرده‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها.

ج - مبلغ درآمد و هزینه دارائی و بدهی سازمان.

د - حساب اموال و اثاثیه سازمان.

ماده ۳۲- در روش و سیستم پیشنهادی موارد زیر بایستی در نظر گرفته شود.

۱- طبقه بندی حسابها.

۲- نحوه عملکرد حسابهای مختلف.

۳- مدل صورتحساب درآمد و هزینه و ترازنامه پایان سال و سایر موارد مربوط به روش مالی.

ماده ۳۳- کلیه دستورالعمل‌های ضروری به منظور عملی کردن روش حسابداری و نحوه نگهداری حسابها به پیشنهاد مدیر عامل سازمان و تصویب هیأت مدیره تهیه و تنظیم می‌گردد.

ماده ۳۴- دستورالعمل‌های مندرج در ماده ۳۳ شامل موارد زیر می‌باشد:

۱- نحوه پرداخت هزینه‌های سازمان.

۲- دفاتر مورد لزوم و فرم آنها برای نگهداری حسابهای سازمان.

- ۳- لیست سرفصل حسابهای سازمان.
 - ۴- نحوه ثبت دفاتر دریافت و پرداخت.
 - ۵- نحوه ثبت دفاتر در حسابداری عمومی.
 - ۶- نحوه تنظیم صورتحسابهای ماهیانه و فرمهای مورد لزوم.
 - ۷- نحوه محاسبه هزینه استهلاک اموال منقول و غیرمنقول و دفاتر مربوطه.
 - ۸- اجرای مکانیزه کردن حسابهای سازمان و طرق نگهداری آنها بوسیله ماشین و تدوین مقررات و آئین‌نامه‌های مربوطه به منظور اطمینان از صحت نتیجه‌گیری و مکانوگرافی.
- این آیین‌نامه در اجرای ماده ۳۹ قانون سازمان بیمه‌های اجتماعی در ۳۴ ماده و ۲ تبصره در جلسه مورخ ۱۳۴۷/۶/۲۷ به تصویب رسید و از تاریخ ۱۳۴۷/۸/۱ قابل اجرا می‌باشد.

۳- آیین‌نامه معاملات مصوب جلسه مورخ ۱۳۴۷/۶/۲۷ شورای عالی تأمین اجتماعی با اصلاحات به عمل آمده به موجب مصوبات به شماره ۶۲۸۷۰ مورخ ۱۳۶۲/۱۱/۵ و ۵۵۱۳۱ مورخ ۱۳۷۱/۱۲/۲۷ و ۱۲۱۲۳۶ / ت ۱۷۵۰۶ / مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۲۱ و ۱۷۰۵۶/۵۴۴۲۱/۲۰۱ مورخ ۱۳۷۶/۲/۲۵ هیأت محترم وزیران موضوع ماده ۳ اساسنامه آیین‌نامه معاملات^۱ ضمیمه آیین‌نامه امور مالی

کلیات

ماده ۱- هدف از تدوین این آیین‌نامه وضع مقررات و ضوابطی است که موجب تسهیل و بهبود معاملات سازمان گردد به نحوی که خدمات و کالاهای مورد نیاز سازمان با صرف حداقل وقت و هزینه به عادلانه‌ترین قیمت و با توجه به استانداردها و معیارهای موضوعه تهیه و در اختیار واحدهای سازمان قرار گیرد.

۱- نیز نک: لایحه قانونی منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس و کارمندان دولت در معاملات دولتی مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲، آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی مصوب ۱۳۸۲/۸/۴، قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۵، قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷، قانون مجازات تبانی در معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۸/۳/۱۹، قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۵ آیین‌نامه مالی و معاملاتی مربوط به اعتبارات جاری مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۳۰.

ماده ۲- منظور از معاملات مذکور در این آیین‌نامه خرید کالاها و یا خدمات و فروش اموال فرسوده و یا زائد بر احتیاج سازمان می‌باشد.

تبصره - مقصود از خدمات هر گونه فعالیتی است که به دستور مراجع مسئول و یا طبق قراردادی برای سازمان انجام می‌شود (مانند نگهداری و تعمیرات اشیاء و اموال منقول و غیرمنقول - حمل و نقل و انجام کارهای ساختمانی و تأسیسات و غیره به استثنای خرید خدماتی که طبق آیین‌نامه استخدامی بعمل می‌آید).

قسمت اول: معاملات غیر ساختمانی

ماده ۳- معاملات غیر ساختمانی سازمان تأمین اجتماعی به چهار طریق زیر انجام می‌گردد:

الف - استعلام بهای شفاهی.

ب - استعلام بهای کتبی.

ج - مناقصه.

د - مزایده.

● فصل اول - خرید

ماده ۴- حد نصاب هر یک از طرق مذکور در ماده ۳ به شرح زیر است :

الف: چنانچه بهای کالا یا خدمت تا سه میلیون ریال باشد معامله از طریق استعلام بهای شفاهی بعمل خواهد آمد.

ب: معاملات بیش از سه میلیون ریال تا شصت میلیون ریال از طریق استعلام بهای کتبی بعمل می‌آید.

ج: معاملات بیش از شصت میلیون ریال بایستی از طریق انجام مناقصه بعمل آید.

تبصره ۱- هیأت مدیره می‌تواند عندالاقضاء اجازه دهد که معاملات بیش از شصت میلیون ریال تا یکصد و پنجاه میلیون ریال نیز از طریق استعلام بهای کتبی انجام شود.

تبصره ۲- حدود اختیارات مسئولین واحدهای اجرایی برای انجام معاملات از طریق استعلام شفاهی و استعلام کتبی به موجب دستورالعملی خواهد بود که توسط مدیر عامل سازمان ابلاغ می‌شود.

تبصره ۳- نصاب معاملات و حدود اختیارات انجام معامله در این آیین‌نامه حداقل هر سه سال یک بار با توجه به افزایش قیمت‌ها به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب وزرای عضو شورای عالی تأمین اجتماعی تعدیل خواهد شد.

مصوبات شورا در این خصوص با رعایت ماده ۱۹ آیین‌نامه داخلی هیأت دولت پس از تأیید رئیس جمهور قابل صدور می‌باشد.

ماده ۵- در مورد معاملات تا سه میلیون ریال موضوع بند «الف» از ماده ۴ که معامله از طریق استعمال شفاهی انجام خواهد گرفت مأمور خرید (کارپرداز) مکلف است پس از تحقیق کامل از قیمت جنس یا اجرت خدمت معامله را با رعایت صرفه و صلاح سازمان انجام داده و ذیل سند خرید را با قید اینکه معامله به حداقل بهای ممکنه انجام گرفته گواهی و امضاء نماید.

ماده ۶- در مورد معاملات بیش از سه میلیون ریال تا شصت میلیون ریال (موضوع بند «ب» از ماده ۴) مأمور خرید باید از فروشندگان کالا یا انجام دهندگان خدماتی که عده آنها کمتر از سه نفر نباشد روی ورقه‌های جداگانه (طبق فرم مشخصی) استعمال کتبی بعمل آورد. بدیهی است باید کلیه مشخصات جنس یا خدمت مورد نیاز اعم از موضوع و نوع کالا یا کالا، مدت و غیره و همچنین نشانی کامل فروشنده را در برگ استعمال درج نماید.

فروشنده کالا یا انجام دهنده کار باید حداقل قیمت را در برگ استعمال نوشته و با قید تاریخ امضاء کند. چنانچه فروشندگان جنس یا انجام دهندگان خدمت ضرب‌الاجلی برای قیمت پیشنهادی قائل شده باشند کارپرداز باید طوری اقدام کند که از تأخیر اجرای امر خسارتی متوجه سازمان نشود و همچنین چنانچه فروشنده یا انجام دهنده خدمت کمتر از سه نفر باشد باید مراتب در فرم استعمال قید گردد.

ماده ۷- مناقصه بر دو نوع است:^۱

الف - مناقصه عادی که باید از طریق انتشار آگهی تا دو برابر نوبت بر حسب اهمیت معامله در روزنامه رسمی کشور و حداکثر در روزنامه کثیرالانتشار طبق مفاد این آیین‌نامه بعمل آید.

۱- بند الف ماده ۲ قانون برگزاری مناقصات ۱۳۸۳/۱/۲۵: «مناقصه فرایندی است رقابتی برای تأمین کیفیت مورد نظر (طبق اسناد مناقصه) که در آن تعهدات موضوع معامله به مناقصه‌گری که کمترین قیمت متناسب را پیشنهاد کرده باشد واگذار می‌شود.»

ب - مناقصه محدود در مواردی است که مدیر عامل یا هیأت مدیره (بر حسب مورد) یا نمایندگان مجاز ایشان بنا به گزارش مسئولین امر تشخیص دهند که فروشندگان کالا و یا انجام دهندگان خدمات مورد نیاز به عده معینی محدود می‌شوند که در این صورت می‌توان از انتشار آگهی صرفنظر نموده و شرایط مناقصه را برای همان عده محدود ارسال و آنها را برای شرکت در مناقصه دعوت نمود.

ماده ۸- در آگهی مناقصه با توجه به بند «الف» ماده ۸ باید نکات زیر ملحوظ شود.
الف: نوع خدمت - مقدار و نوع جنس - مدت و محل تحویل آن دقیقاً باید مشخص شود و در مواردی که معامله طبق نمونه با مشخصات معینی انجام می‌شود باید در آگهی صریحاً قید گردد که معامله طبق نمونه ممهور با صورت مشخصات موجود در سازمان انجام خواهد شد.

ب: مدت قبول پیشنهادها در آگهی قید گردد این مدت حداقل بایستی برای خریدهای داخلی ده روز برای خریدهای خارجی یک ماه از تاریخ انتشار آگهی باشد.
پ: مبلغ سپرده‌ای که در صورت استنکاف پیشنهاد دهنده از معامله به سود سازمان ضبط خواهد شد باید معین شود این سپرده باید در حدود دو تا پنج درصد تقریبی برآورد قیمت جنس یا اجرت خدمت به صورت واریز وجه نقد به حساب بانکی تعیین شده به وسیله سازمان یا ضمانت نامه بانکی یا اوراق خزانه یا اوراق قرضه دولتی باشد.
ت: در آگهی باید قید شود که سازمان در قبول یا رد یک یا تمام پیشنهادها مختار است.

ث: در آگهی باید قید شود که به پیشنهادهای مشروط و مبهم و فاقد سپرده و پیشنهادهایی که بعد از مدت مقرر در آگهی برسد مطلقاً ترتیب اثر داده نخواهد شد.
ج: در صورت موافقت با پیش پرداخت قبل از تحویل جنس و یا انجام خدمت باید میزان تقریبی و نحوه پرداخت و واریز آن ذکر شود. بدیهی است پرداخت مذکور موکول به اخذ ضمانتنامه بانکی حداقل معادل مبلغ پیش پرداخت خواهد بود.
چ: میزان سپرده حسن انجام کار که ده درصد (۱۰٪) کل مبلغ معامله است باید در آگهی قید شود این سپرده قبل از انعقاد قرارداد یا در طول مدت قرارداد به صورت وجه نقد یا ضمانتنامه بانکی، اوراق خزانه یا تضمین دیگری به تشخیص سازمان از فروشندگان کالا و خدمات دریافت می‌شود. در صورتی که تحویل کالا یا انجام خدمت

به موجب قرارداد در طول مدت معینی انجام می‌گردد مبالغی که علاوه بر سپرده فوق باید به تدریج از مطالبات پیمانکار در اقساط معینی کسر شود و همچنین ترتیب استرداد و یا ضبط تمام و یا قسمتی از آن سپرده در آگهی مناقصه قید شود.

ح: نکات دیگر از قبیل حداکثر مدت بررسی پیشنهادات - میزان مالیات و عوارض متعلقه به معامله هزینه‌های ثبتی - روز و ساعت قبول پیشنهادات - اجازه حضور پیشنهاد دهندگان در جلسه و غیره نیز بر حسب موارد مختلف قید گردد.

خ: در مواردی که احتیاج به انعقاد قرارداد باشد باید طرح قرارداد و مشخصات به انضمام شرایط شرکت در مناقصه به داوطلبان تسلیم گردد.

د: در صورتی که شرایط شرکت در مناقصه مفصل باشد و درج آن در آگهی موجب هزینه زیاد گردد باید در آگهی مناقصه قید شود که شرایط مناقصه در دفتر اداره مربوطه موجود است. پیشنهاد دهندگان باید یک نسخه از شرایط معامله را دریافت و امضاء نموده به پیشنهاد خود ضمیمه نمایند.

ماده ۹- در آگهی مناقصه باید قید شود که سازمان می‌تواند عنداللزوم تا ۱۰٪ از مقدار جنس یا کار مورد معامله را کسر و یا به آن اضافه نماید.

ماده ۱۰- در آگهی مناقصه تصریح شود که هزینه ثبت قرارداد (در صورتی که ثبت قرارداد در دفاتر اسناد رسمی ضروری باشد) و پرداخت هر نوع مالیات و هر گونه عوارض و هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه خواهد بود.

ماده ۱۱- برای بررسی و اظهارنظر در مورد پیشنهادات واصله کمیسیون مناقصه در تهران از افراد زیر:

۱- نماینده مدیر عامل که سمت ریاست کمیسیون را خواهد داشت.

۲- مدیر حسابرسی یا نماینده او.

۳- مدیر تدارکات یا نماینده او.

۴- مدیر مالی.

۵- مدیر حقوقی.

و در شهرستانها و واحدهای مستقل با شرکت رئیس شعبه - رئیس حسابداری - متصدی یا مسئول تدارکات شعبه تشکیل خواهد شد.

تبصره - عندالاقضاء کمیسیون می‌تواند افراد خبره دیگری را نیز به جلسه دعوت

نماید و نظرات این افراد جنبه مشورتی خواهد داشت.

ماده ۱۲- تصمیمات کمیسیون مناقصه با اکثریت آراء معتبر خواهد بود در صورتی که عده‌ای در اقلیت واقع شوند باید نظر خود را با ذکر دلیل در ذیل صورت مجلس نوشته و امضاء نمایند.

اظهارنظر کمیسیون در مورد معاملات تا پانصد میلیون ریال پس از تأیید مدیر عامل و بیش از آن پس از تصویب هیأت مدیره قابل اجراء خواهد بود.

تبصره ۱- مدیر عامل می‌تواند اختیار خود در این ماده را به کمیسیونی تحت عنوان کمیسیون معاملات در مرکز با ترکیب زیر تفویض نماید.

- معاون مدیر عامل در امور اداری و مالی یا نماینده وی با تأیید مدیر عامل که ریاست کمیسیون را به عهده خواهد داشت.

- مدیر کل خدمات عمومی و رفاه و در غیاب وی معاون او.

- سه نفر از کارکنان عالی رتبه سازمان به پیشنهاد مدیر عامل و تأیید هیأت مدیره که برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند. این افراد باید واجد صلاحیت و دارای اطلاعات کافی در رشته‌های مالی، بازرگانی، حقوقی و فنی باشند.

- نماینده واحد ذیربط بر حسب مورد یا موارد مطروحه در کمیسیون.

- تصمیمات کمیسیون با حداقل (۴) رأی موافق معتبر خواهد بود. شرح وظایف و نحوه تشکیل جلسات کمیسیون بر طبق ضوابطی که به تصویب هیأت مدیره می‌رسد، خواهد بود.

تبصره ۲- در هر یک از استانها یا واحدهای مستقل به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیأت مدیره می‌توان کمیسیون معاملات با ترکیب مدیر کل استان یا واحد مستقل (رئیس کمیسیون)، رئیس امور مالی استان یا واحد مستقل و سه نفر دیگر به پیشنهاد مدیر عامل و تأیید هیأت مدیره، تعیین نمود. سقف انجام معاملات توسط این کمیسیونها حداکثر تا مبلغ پانصد میلیون ریال بنا به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیأت مدیره تعیین خواهد شد. تشخیص واحد و واحدهای مستقل مذکور در این آیین‌نامه با هیأت مدیره می‌باشد.

تبصره ۳- کمیسیون معاملات علاوه بر تصویب معامله تا مبلغ سقف مجاز دارای وظایفی به شرح زیر است:

الف: تصویب شرایط قراردادها و مشخصات آن که از طرف واحد تدارکات تهیه و به کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.

ب: تعیین برنده مناقصه، مزایده و به طور کلی تعیین شخص یا اشخاص جهت انجام معامله در مواردی که کمیسیون معاملات به تشخیص هیأت مدیره جایگزین کمیسیونهای مناقصه و مزایده موضوع این آیین نامه می گردند.

تبصره ۴- هیأت مدیره می تواند عندالاجتضاء انجام معاملات تا مبلغ سه میلیارد ریال را به مدیر عامل به صورت مورد تفویض نماید در این صورت اتفاق آرای هیأت مدیره الزامی است.

ماده ۱۳- مدیریت تدارکات یا هر مرجع دیگری که طبق تشکیلات سازمان تأمین اجتماعی مسئول تهیه احتیاجات سازمان خواهد بود موظف است قبل از جلسه رسیدگی به پیشنهادات قیمت عادلانه جنس را از بازار آزاد به همان ترتیب که در مورد استعلام بهای کتبی عمل می شود به دست آورده و در اختیار کمیسیون مناقصه قرار دهد.

ماده ۱۴- کمیسیون مناقصه موظف است در روز و ساعت تعیین شده جلسه خود را تشکیل داده پیشنهاد یا پیشنهادات رسیده را مفتوح و قرائت نموده و مشخصات عمده آنها را در صورتجلسه قید نماید. چنانچه پیشنهادات رسیده ۳ فقره یا زیاده تر باشد پس از قرائت آنها و اطلاع از حداقل قیمت پیشنهادی و مقایسه آن با نرخ عادلانه کمیسیون برنده مناقصه را تعیین و صورت مجلس لازم تهیه خواهد نمود و در صورتی که پیشنهادی نرسیده و یا پیشنهادهای واصله کمتر از سه فقره باشد کمیسیون به یکی از طریق زیر اقدام خواهد نمود.

الف: در صورتی که پیشنهادی نرسیده یا قیمت‌های پیشنهادی عادلانه نباشد کمیسیون می تواند اظهارنظر نماید که معامله با توجه به نرخ عادلانه از طریق استعلام بهاء انجام گیرد.

ب: چنانکه پیشنهادهای واصله کمتر از سه فقره باشد و قیمت‌های پیشنهادها مساوی و یا کمتر از قیمت استعلام شده باشد معامله با حائز حداقل قیمت انجام خواهد گرفت در صورتی که قیمت‌های شرکت کنندگان در مناقصه بیشتر از قیمت استعلام شده باشد کمیسیون به طریق مذکور در بند «الف» این ماده اقدام خواهد کرد.

ج: در صورتی که میزان معامله بیش از سیصد میلیون ریال بوده و موضوع فوریت داشته باشد کمیسیون نظر خود را دال بر انجام معامله از طریق استعلام بهای کتبی با تصویب مقامات مندرج در این آیین نامه (بر حسب مبلغ) اعلام ولی در صورتی که

موضوع فوریت نداشته باشد کمیسیون نظر خود را دائر بر تجدید مناقصه ضمن تنظیم صورت مجلس اعلام خواهد داشت. چنانچه از مناقصه بار دوم هم نتیجه‌ای حاصل نشود معامله از طریق استعلام بهای کتبی انجام خواهد شد.

ماده ۱۵- در صورتی که آگهی مناقصه برای اجناس مختلف منتشر شد و قیمت یک یا چند قلم از پیشنهادی نسبت به پیشنهادی دیگر ارزانتر و چند قلم گرانتر باشد چنانکه خرید اجناس مورد معامله از فروشندگان متعدد مقرون به صرفه و ممکن باشد بایستی معامله تفکیک و هر قلم از اجناس مزبور از فروشنده‌ای که نازلترین قیمت را پیشنهاد داده است خریداری گردد و در غیر این صورت معامله با فروشنده‌ای که من حیث المجموع از دیگران ارزانتر پیشنهاد داده است انجام خواهد شد.

ماده ۱۶- برنده یا برندگان مناقصه در صورتی که ظرف مدت مقرر از طرف سازمان از تحویل اجناس یا انجام خدمات مورد معامله خودداری نمایند یا حاضر به امضاء قرارداد نگردند و یا به هر طریق دیگری از انجام تعهد خودداری نمایند سپرده آنها به نفع سازمان ضبط خواهد شد. خرید جنس یا خدمت از نفر دوم در صورتی میسر خواهد بود که کمیسیون قیمت پیشنهادی وی را عادلانه تشخیص دهد.

تبصره - سپرده نفر دوم پس از انعقاد قرارداد با برنده مناقصه مسترد خواهد شد.

ماده ۱۷- در قراردادهای خرید کالا یا خدمات باید نکات زیر قید شود.

الف: نوع و مقدار جنس یا موضوع و میزان خدمات مورد نیاز با حداکثر مشخصات لازم.

ب: مدت انجام تعهد و محل تحویل و شرایط تحویل.

ج: درصد افزایش یا کاهش که لدی‌الافتضاء ممکن است در حجم کار یا کالا داده

شود.

ه: بهای کل واحد کالا و خدمت مورد نیاز (بر حسب مورد).

و: میزان پیش پرداخت (در صورتی که لازم باشد) و در قبال تضمین کافی و نحوه

استرداد آن.

ز: نحوه تحویل کالا یا خدمت مورد نیاز.

ح: میزان سپرده تضمین حسن انجام کار و نحوه کسر و استرداد آن و میزان سپرده

حسن انجام کار نباید از ۱۰٪ مجموع بهای معامله کمتر باشد.

ط: تعهد پرداخت هر گونه مالیات و عوارض متعلقه از طرف پیمانکار.
 ی: نحوه حل اختلاف.

ک: مشخصات کامل طرف معامله (اعم از آنکه شخصیت حقیقی یا حقوقی باشد).
تبصره ۱- سازمان می‌تواند لدی‌القتضاء نکات دیگری را نیز که لازم بداند در قرارداد قید کند.

تبصره ۲- چنانچه لازم باشد که جنس مورد احتیاج طبق نمونه خاصی تحویل گردد سازمان باید نمونه را قبلاً لاک و مهر نموده و ترتیبی فراهم آورد که شرکت کننده در مناقصه یا امضاء کننده پیمان قبولی بدون قید و شرط خود را بر اساس آن نمونه اعلام و محرز کند.

ماده ۱۸- در مورد خرید و فروش کالاهایی که جنس مورد معامله باید بلافاصله پس از توافق طرفین تحویل گردد و بهای آن هم نقداً پرداخت شود احتیاج به انعقاد پیمان نخواهد بود.

● فصل دوم - موارد ترک مناقصه

ماده ۱۹- در موارد ذیل می‌توان معامله را بدون رعایت تشریفات مناقصه انجام داد.
 الف: در مورد کالاها یا خدماتی که فروشنده یا انجام دهنده خدمت انحصاری دارند.
 ب: در مورد خرید خون از هر قبیل و به هر اندازه که باشد.
 ج: در مورد کالاها و خدماتی که بتوان آنها را از سازندگان و انجام‌دهندگان وابسته به دستگاه‌های دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی موضوع ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور و شرکت‌های متعلق به سازمان تأمین اجتماعی خریداری کرد.
 د: در مورد کالاهایی که تهیه آنها فوریت داشته باشد و مدیر عامل یا هیأت مدیره بنا به پیشنهاد مدیر مربوطه خرید یک یا چند نوع مخصوص را به صرفه و صلاح سازمان تشخیص دهد (از قبیل انواع پارچه، بعضی از لوازم اداری، ماشین تحریر، ماشین حساب و نظائر آنها).

ه: در مورد خرید مایحتاج غذایی فاسد شدنی روزانه بیمارستان‌ها مانند نان، گوشت، کره، میوه، سبزی و نظائر آنها.

و: در مورد ضرورت‌های ناگهانی و پیش‌بینی نشده به نحوی که نتوان تشریفات معموله را درباره آنها اعمال کرد.

ماده ۲۰- در مورد خرید دارو و تشخیص انواع لوازم پزشکی و خرید لوازم مذکور (اعم از داخل یا خارج از کشور) مدیر عامل می‌تواند با تصویب هیأت مدیره کمیسیونهایی را با اختیارات لازم تعیین نماید. حدود اختیارات کمیسیونهای مذکور توسط هیأت مدیره تعیین و ابلاغ خواهد شد.

● فصل سوم - فروش

ماده ۲۱- در مورد فروش اشیاء فرسوده یا زائد بر احتیاج سازمان تا مبلغ تخمینی شش میلیون ریال با تشخیص واحد مربوطه از طریق حراج اقدام به فروش خواهد شد. فروش اشیاء و اموالی که قیمت تخمینی آنها بیش از شش میلیون ریال باشد از طریق مزایده انجام خواهد شد.

تبصره ۱- در آگهی مزایده بایستی اطلاعات کلی راجع به نوع و مقدار مشخصات اشیاء و محل رؤیت و همچنین محل و کیفیت تحویل آنها و نحوه پرداخت مالیات و عوارض ذکر شود.

تبصره ۲- کمیسیون مزایده از افرادی که برای کمیسیون مناقصه در این آیین‌نامه پیش‌بینی شده است تشکیل خواهد شد و نکات مربوط به مناقصه تا حدودی که در مورد مزایده صادق باشد بایستی مراعات گردد.

قسمت دوم - معاملات ساختمانی و تأسیسی

● فصل اول - نحوه انجام معامله

ماده ۲۲- معاملات غیرمنقول سازمان اعم از خرید و فروش، اجاره، استجاره، معاوضه، پایاپایی، احداث، نوسازی، تعمیرات و نگهداری ساختمان و تأسیسات به یکی از طرق زیر انجام می‌شود:

الف: در قراردادهای نگهداری و نوسازی، تعمیرات و احداث در صورتی که:

- ۱- بهای معامله پانصد میلیون ریال یا کمتر برآورد شده باشد از طریق استعلام بهای کتبی.
- ۲- بهای معامله بیش از پانصد میلیون ریال برآورد شده باشد از طریق مناقصه محدود.
- ۳- بهای معامله در کارهای فوری و ضروری تا مبلغ پنج میلیارد ریال باشد به پیشنهاد مدیر عامل و تصویب هیأت مدیره و بیش از آن مبلغ بنا به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی از طریق ترک مناقصه.

ب: در امر خرید و فروش، اجاره، استجاره، معاوضه، و غیره با روشهای زیر:

- ۱- قیمت کارشناسی رسمی در مورد خرید یا اجاره.
- ۲- در مورد معاملات پایاپای به طریقی که شورای عالی تأمین اجتماعی تعیین خواهد نمود.
- ۳- در سایر موارد به روش مناقصه یا مزایده.

ماده ۲۳- در معامله با مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و در مورد کالاهای ساختمانی و تأسیساتی و یا خدمات منحصر به فرد در صورتی که اجازه معامله از طرف مراجع صالحه صادره شده باشد احتیاج به انجام تشریفات استعلام بهاء یا مناقصه نیست.

ماده ۲۴- در مواردی که محل ایجاد ساختمان یا تأسیسات در خارج از تهران بوده و مبلغ برآورد کمتر از دویست میلیون (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد مدیر عامل می تواند فردی را با اختیارات تام به محل مأمور نماید تا با استفاده از پیمانکاران محلی و راهنمایی دفتر فنی سازمان برنامه و بودجه آن استان، مبادرت به انجام مناقصه محدود نموده و پیمان مربوطه را تنظیم و امضاء نماید.

● فصل دوم - نحوه انتخاب مهندسین مشاور و پیمانکاران^۱

الف: نحوه انتخاب مهندسین مشاور

- ماده ۲۵-** در مواردی که هیأت مدیره سازمان بنا به پیشنهاد مدیر عامل واگذاری تهیه طرح ساختمان یا تأسیساتی را به مهندس مشاور ضروری تشخیص دهد. انتخاب مهندس مشاور با تصویب هیأت مدیره سازمان و با توجه به مراتب زیر انجام خواهد گرفت.
- مهندس مشاور در رشته مورد نظر تخصص و صلاحیت لازم را داشته باشد.
 - مهندس مشاور با توجه به کارهای در دست اجراء قدرت انجام کار مورد نظر را در مدتی که سازمان اعلام خواهد کرد داشته باشد.
 - سوابق و نحوه خدمات قبلی مهندس مشاور مورد قبول سازمان باشد.
 - از دعوت مهندسان مشاور که کارهای ارجاعی سازمان را به خوبی انجام نداده اند خودداری گردد.

۱- نیز نک: دستورالعمل نحوه تشخیص صلاحیت اشخاص حقیقی پیمانکار و نحوه ارجاع کار به آنها مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۴.

- از دعوت مهندسان مشاورى که به سبب بعضى اقدامات ناصواب مربوط به حرفه خود محکومیت جزایی پیدا کرده‌اند خودداری شود.

- سازمان مجاز نیست کارهای ساختمانی و تأسیساتی سازمان را منحصرأً به یک مهندس مشاور ارجاع نماید.

ماده ۲۶- قراردادهای منعقدہ با مهندسین مشاور طبق نمونه‌ای که به تصویب مدیر عامل خواهد رسید تنظیم می‌گردد.

ب: نحوه انتخاب پیمانکاران

ماده ۲۷- صورت پیمانکاران مورد نیاز که حداقل پنج و حداکثر ده نفر خواهد بود توسط کمیسیون انتخاب پیمانکاران حتی‌المقدور از بین پیمانکاران طبقه بندی شده سازمان برنامه تعیین خواهد شد و در مواردی که دعوت از پیمانکاران خارجی هم لازم باشد علاوه بر عده فوق‌الذکر تعدادی پیمانکار خارجی نیز به تشخیص کمیسیون انتخاب خواهد شد. کمیسیون انتخاب پیمانکاران عبارت خواهد بود از مدیر عامل سازمان یا نماینده منتخب مدیر عامل - مدیر ساختمان - مدیر حقوقی و مدیر تدارکات یا نمایندگان آنها و در صورت لزوم نماینده مهندس مشاور هم برای اداء توضیحات فنی در کمیسیون شرکت خواهد کرد.

کمیسیون انتخاب پیمانکاران با توجه به نوع و مشخصات کار مورد مناقصه و یا استفاده از اطلاعات و سوابق موجود در مدیریت ساختمان و با توجه به عوامل زیر صورت قطعی پیمانکاران را انتخاب خواهد کرد.

- به هر پیمانکار بیش از توانایی مالی و فنی او کار داده نشود.

- کارها در دست پیمانکاران معین متمرکز نگردد.

- از پیمانکارانی که به علت عدم اجرای مقررات و دستورالعملهای مربوطه خواه از طرف سازمان و خواه از طرف سازمان برنامه از شرکت در مناقصه محروم شده‌اند دعوت بعمل نیاید.

- حتی‌المقدور از پیمانکارانی دعوت شود که در محل اجرای طرح دارای سابقه کار و تجربه کافی باشند.

- بیشتر از پیمانکارانی که در کار مورد نظر تجربه دارند دعوت شود.

ماده ۲۸- مدیریت ساختمان و مهندس مشاور مکلفند متن دعوتنامه‌ها را قبل از انتخاب پیمانکاران مربوطه حاضر نموده و طوری اقدام نمایند که حداکثر ظرف مدت

۴۸ ساعت پس از اطلاع از قطعی شدن صورت پیمانکاران دعوتنامه‌های آنها را ارسال دارند. پیمانکارانی که اسناد مناقصه دریافت داشته و ظرف مهلت مقرر پیشنهاد کاملی تسلیم نمایند برای مدت یک سال از شرکت در مناقصه‌های سازمان محروم خواهند شد مگر آن که ظرف یک هفته پس از دریافت اسناد انصراف خود را از شرکت در مناقصه به سازمان اطلاع دهند.

ماده ۲۹- هرگاه پیمانکارانی که ظرف مهلت مقرر مدارک مربوطه را دریافت داشته‌اند از تعداد ۵ نفر کمتر باشند بلافاصله پیمانکاران دیگری برای شرکت در مناقصه (با توجه به مفاد این آیین‌نامه) انتخاب و دعوت خواهند شد.

● فصل سوم - تشریفات مناقصه و استعلام

الف: دعوتنامه و شرایط شرکت در مناقصه

ماده ۳۰- در معاملاتی که باید از طریق مناقصه محدود انجام شود در هر مورد از تعدادی شرکت‌های ساختمانی یا تأسیساتی به شرح مندرج در ماده ۲۷ دعوت بعمل خواهد آمد تا در صورت تمایل به سازمان مراجعه و با پرداخت مبلغی که در دعوتنامه قید خواهد شد اسناد مناقصه را دریافت دارند.

ماده ۳۱- در دعوتنامه که منضم به شرایط شرکت در مناقصه خواهد بود باید شرایط و نکات زیر درج گردد.

- نوع کار و محل اجرای آن.
- بهای اسناد مناقصه و نحوه پرداخت آن.
- محل و مهلت فروش اسناد مناقصه.
- مبلغ سپرده شرکت در مناقصه که حداقل دو تا پنج درصد مبلغ پیشنهادی به تشخیص مرجع ذیربط بوده و به صورت وجه نقد ضمانتنامه بانکی یا رسید تودیع اسناد خزانه در صندوق سازمان یا یکی از بانکها خواهد بود که در صورت عدول برنده مناقصه از عقد پیمان به نفع سازمان ضبط خواهد شد.
- سازمان در رد یا قبول یک یا کلیه پیشنهادات مختار است.
- در صورتی که نفر دوم مناقصه هم حاضر به انعقاد قرارداد نشود سپرده شرکت در مناقصه او ضبط خواهد شد.
- ذکر اینکه سایر اطلاعات و جزئیات در اسناد مناقصه مندرج است.

ماده ۳۲- در متن دعوت‌نامه و شرایط مناقصه علاوه بر نکات و شرایط مندرج در ماده ۳۱ مفاد مواد ۲۸-۳۴-۳۶-۳۸ و ۳۹ این آیین‌نامه نیز باید قید شود.

ب: اعضا کمیسیون مناقصه و وظایف آنها

ماده ۳۳- کمیسیون مناقصه از افراد زیر تشکیل می‌شود.

- نماینده تام‌الاختیار مدیر عامل.

- مدیر حقوقی یا نماینده او.

- مدیر ساختمان یا نماینده او.

- مهندس مشاور یا نماینده او (در مواردی که کار از طریق مهندس مشاور انجام می‌گیرد).

تبصره ۱- کمیسیون مناقصه می‌تواند بنا به مقتضیات افراد خبره دیگری را نیز به جلسه دعوت کند لکن رأی آنها صرفاً جنبه مشورتی خواهد داشت.

تبصره ۲- تصمیمات کمیسیون با اکثریت آراء قطعی و قابل اجرا است و در مواردی که مدیریت ساختمان در اقلیت بوده و یا آراء مساوی باشد اتخاذ تصمیم با مدیر عامل خواهد بود در این قبیل موارد مدیریت ساختمان باید نظر و دلایل خود را در صورت جلسه قید نماید.

ماده ۳۴- پیمانکاران موظفند ظرف مدت تعیین شده در دعوت نامه اسناد مناقصه را دریافت داشته و پس از تکمیل در روز مقرر تسلیم نمایند.

ماده ۳۵- کمیسیون مناقصه با توجه به دعوتی که از طرف سازمان بعمل خواهد آمد در روز مقرر تشکیل جلسه داده و پیشنهادهای واصله را در صورتی که حداقل سه پیشنهاد باشد باز و قرائت خواهند نمود.

در صورتی که مدیریت ساختمان یا مهندس مشاور بر اساس جدول مقایسه ارجاع کار را به حائز حداقل صلاح ندانند دلایل خود را مشروحاً به اطلاع کمیسیون مناقصه خواهند رسانید در این صورت مدیریت ساختمان یا مهندس مشاور موظفند قبلاً از پیمانکار یا پیمانکارانی که قیمت پیشنهادیشان کمتر از قیمت قابل قبول است توضیحات لازم را بخواهند و چنین پیمانکارانی موظفند ظرف مدت معین پس از ابلاغ دلایل توضیحات خود را ارائه دهند و در صورتی که مدیریت ساختمان یا مهندس مشاور دلایل پیمانکاران مزبور را موجه ندانند نظر صریح خود را در مورد پیمانکار واجد شرایط بعنوان برنده مناقصه به کمیسیون مناقصه گزارش می‌دهند نظر کمیسیون پس از تصویب مدیر عال قابل اجرا است.

تبصره - در صورتی که تعداد پیشنهادهای واصله کمتر از سه پیشنهاد بوده و یا حداقل

قیمت پیشنهادی بیش از برآورد مدیریت ساختمان یا مهندس مشاور باشد کمیسیون موظف است مراتب را به مدیر عامل جهت طرح در هیأت مدیره گزارش نماید.

ماده ۳۶- در صورتی که برای کمیسیون مناقصه عدول پیشنهاد دهنده‌ای از شرایط مناقصه (از قبیل عدم تسلیم ضمانتنامه قابل قبول و غیره) و عدم رعایت مشخصات و عدم صحت محاسبه محرز شود و پیشنهاد مورد بحث مردود گردد جریان را به مدیر عامل گزارش خواهد کرد چنین پیشنهاد دهنده‌ای برای بار اول شش ماه و برای بار دوم سه سال از شرکت در مناقصه‌های سازمان محروم خواهد شد.

ماده ۳۷- در صورتی که کمیسیون به تبانی و مواضعه بین پیمانکاران و قوف حاصل نماید به پیشنهادهای آنان ترتیب اثر نخواهد داد و چنین پیمانکارانی برای مدت سه سال از شرکت در مناقصه‌های سازمان محروم خواهند شد.

ماده ۳۸- پیشنهاد هر گونه تخفیف و یا اصلاح در قیمت‌ها و یا تغییر در شرایط مناقصه پس از بازکردن پیشنهادات بلا اثر خواهد بود.

ماده ۳۹- هر گاه پیمانکاری پس از انعقاد پیمان بر خلاف مقررات پیمان رفتار کند علاوه بر اینکه ضمانت اجرای مقرر در پیمان درباره او اعمال می‌شود برای مدت سه سال از شرکت در مناقصه‌های سازمان محروم خواهد شد.

ماده ۴۰- کمیسیون مناقصه موظف است چنانچه پیشنهادی فاقد یکی از شرایط مذکور در دعوتنامه و شرایط مناقصه بوده و یا مغایر این آیین‌نامه یا سایر مقررات باشد بدان ترتیب اثر ندهد مگر در صورتی که شرط مفقود به تشخیص کمیسیون تأثیر اصلی و مهمی در انجام معامله نداشته باشد.

ماده ۴۱- چنانچه برنده مناقصه از انجام تعهد خودداری نماید ارجاع کار به نفر بعد در صورتی میسر است که اختلاف قیمت‌های پیشنهادی به نظر کمیسیون چندان زیاد نباشد که تصور تبانی به میان آید ملاک این تشخیص میزان سپرده شرکت در مناقصه نفر اول است.

ماده ۴۲- سپرده نفر یا نفرات دوم نباید قبل از انعقاد قرارداد با برنده مناقصه مسترد گردد.

پ: استعلام

ماده ۴۳- در مورد معاملات کمتر از پانصد میلیون ریال که بر اساس استعلام بهای کتبی انجام می‌شود مدیریت ساختمان باید از اشخاص یا شرکت‌هایی که عده آنها کمتر از سه شخص یا شرکت نباشد (مگر در مواردی که انجام دهنده کار در محل کمتر

باشد) ضمن ارائه اسناد و مدارک لازم و استعلام کتبی حداقل قیمت را به دست آورد. پیشنهاد دهنده باید با توجه به مدارکی که به او ارائه خواهد شد ضمن امضاء آنها پیشنهاد خود را با ذکر آدرس و مشخصات خود کتباً تسلیم مدیریت ساختمان نماید.

تبصره ۱- در مواردی که انجام دهنده کار کمتر از سه شخص یا شرکت باشد مدیریت ساختمان مراتب را برای کسب تکلیف به مدیر عامل کتباً گزارش خواهد کرد.

تبصره ۲- در مواردی که انجام دهنده کار در پیشنهاد خود ضرب‌الاجلی معین کرده باشد رعایت ضرب‌الاجلی به منظور تأمین صرفه سازمان لازم است.

● فصل چهارم - انعقاد پیمان

ماده ۴۴- در مورد معاملات ساختمانی و تأسیساتی و تعمیرات مربوطه و همچنین نگهداری تأسیسات و آسانسورها عقد پیمان پس از تصویب مراجع صلاحیتدار طبق نمونه‌هایی که بر حسب مورد و نوع کار از طرف مدیریت ساختمان پیشنهاد شده و به تصویب مدیر عامل خواهد رسید عمل خواهد شد.

ماده ۴۵- در تنظیم پیمان به هر شکل که باشد باید به نکات زیر توجه شود:

- میزان ضمانتنامه انجام تعهدات و حسن انجام کار از ۵ درصد مبلغ قرارداد کمتر نباشد.

- مفاد دفترچه شرایط عمومی پیمان در نظر گرفته شود.

- دوره تضمین حسن انجام کارها از سه ماه کمتر نباشد.

- مدت و مبلغ پیمان و سایر مسائل مورد نظر از قبیل میزان جریمه تأخیر و نحوه وصول آن.

- درصد افزایش یا کاهش که لدی‌الاقضاء ممکن است در حجم کار یا خدمت پیش آید و میزان پیشپرداخت و غیره دقیقاً در پیمان قید شود.

- در مورد استثنایی و کارهای کمتر از یکصد میلیون ریال می‌توان به جای ضمانتنامه انجام تعهدات و حسن انجام کار بهای قسمتی از کارهای انجام شده را به این عنوان قبول نمود.

● فصل پنجم - ترتیب تحویل

ماده ۴۶- تحویل موقت و تحویل قطعی کارهای ساختمانی و تأسیساتی کمتر از یکصد میلیون ریال توسط نمایندگان مدیریت ساختمان و نمایندگان استفاده‌کننده از

ساختمان یا تأسیسات و تحویل موقت و تحویل قطعی کارهایی که بهای آن بیش از این مبلغ است طبق مفاد دفترچه شرایط عمومی پیمان انجام می‌گیرد.

در مواردی که ساختمان یا تأسیسات مورد نظر هنگام تحویل فاقد استفاده‌کننده باشد به جای نماینده استفاده‌کننده از ساختمان نماینده مدیریت هزینه در تحویل شرکت خواهد کرد.

به هر حال تعیین اعضا کمیسیون تحویل موقت و قطعی کارهای ساختمانی و تأسیساتی که میزان آن بیش از یکصد میلیون ریال باشد بعهده مدیر عامل است.

قسمت سوم - مقررات مختلفه

- ماده ۴۷-** تنخواه گردان کارپردازان سازمان متناسب با میزان خرید هر یک از آنان بنا به پیشنهاد مدیر اداری یا مدیر تدارکات و تصویب مدیر عامل تعیین خواهد شد.
- ماده ۴۸-** کلیه کارکنان سازمان و افراد خانواده آنان در حدود قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی نمی‌توانند بطور مستقیم یا غیرمستقیم در معاملات با سازمان شرکت نمایند.
- ماده ۴۹-** به منظور انجام برخی پرداختها و معاملات اضطراری که به لحاظ ضرورت و فوریت موضوع، رعایت بعضی از مقررات این آیین‌نامه و سایر مقررات سازمان در مورد آنها میسر نمی‌باشد، سازمان مجاز است به میزان اعتباری که شورای عالی تأمین اجتماعی همه ساله در بودجه سازمان تصویب و موارد آن را مشخص می‌نماید که سقف اعتبار مصوب حداکثر از (۰.۵٪) کل اعتبارات سالانه سازمان تجاوز نخواهد کرد بدون الزام به رعایت تشریفات استعلام کتبی، مناقصه و مزایده و سایر مقررات مربوط به پرداخت، تحت ضوابط ذیل اعتبار مربوط را هزینه کرده یا معاملات را انجام دهد.
- الف: معاملات تا مبلغ یک میلیون ریال با مسئولیت مأمور خرید (یا فروش).
- ب: معاملات از یک میلیون و یک ریال تا پنج میلیون ریال با تأیید مأمور خرید (یا فروش) یا واحد تدارکاتی و تصویب بالاترین مقام واحد و یا مقام مجاز از طرف وی.
- ج: معاملات بیش از پنج میلیون ریال و همچنین انجام سایر پرداختها به هر میزان با تأیید و مسئولیت مدیر عامل سازمان و یا مقام مجاز از طرف وی.
- د: میزان پیش پرداخت از (۰.۴٪) تجاوز نخواهد کرد تنخواه گردان سپرده حسن

انجام کار و نوع و میزان تضمینی که باید در قبال پیشپرداخت حسن انجام کار اخذ گردد، با تشخیص و مسئولیت مدیر عامل و یا مقامات مجاز از سوی وی خواهد بود.

ه: در کلیه موارد اسناد هزینه مربوط با رعایت سایر مقررات این آیین‌نامه با امضای مدیر امور مالی و مدیر عامل سازمان و یا مقامات مجاز از سوی آنان به حساب قطعی منظور می‌شود.

تبصره - اعتباراتی که قبلاً با تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی بدون رعایت مقررات این آیین‌نامه مصرف شده در صورت انطباق با این ماده به هزینه قطعی منظور گردد.

ماده ۵۰ - تغییرات تشکیلات اداری سازمان و عناوین شغلی در اجرای مفاد این آیین‌نامه موثر نبوده و واحدهای جایگزین و مسئولان ذیربط موظف به اجرای مقررات این آیین‌نامه خواهند بود.

۴- آیین‌نامه استخدامی سازمان بیمه‌های اجتماعی (۱۳۴۸/۲/۱۳)^۱

● فصل اول - کلیات

ماده ۱- کلیه مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی مشمول مقررات این آیین‌نامه خواهند بود.

تبصره - اعضای شورای عالی و هیأت نظارت و هیأت مدیره و همچنین مدیرعامل سازمان هرگاه کارمند رسمی دستگاه دیگری باشند تابع مقررات استخدامی مربوط به خود خواهند بود.

هرگاه مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی بدین مقامات منصوب شوند مدت خدمت آنان در سمتهای مذکور از هر لحاظ جزء سابقه خدمت ثابت آنان در سازمان بیمه‌های اجتماعی محسوب می‌شود.

ماده ۲- مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی غیر از شاغلین مشاغل کارگری از دو نوع خارج نخواهند بود.

۱- قانون سازمان بیمه‌های اجتماعی به موجب قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ ملغی گردیده است. به موجب ماده ۱۱۸ قانون تأمین اجتماعی آیین‌نامه‌های اجرایی قانون بیمه‌های اجتماعی که با قانون تأمین اجتماعی مغایرت نداشته باشد تا زمان تنظیم و تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون قابل اجرا است؛ به آئین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸ رجوع کنید.

ثابت و موقت

ماده ۳- مستخدم ثابت سازمان کسی است که به موجب حکم برای تصدی یکی از پستهای ثابت سازمان استخدام شده و در یکی از رتبه‌های دوازده‌گانه استخدامی مندرج در این آیین‌نامه قرار گیرد.

تبصره - واگذاری پستهای سازمانی به اشخاص غیر از مستخدمین ثابت ممنوع است ولی در صورتی که برای تصدی برخی از پستهای تخصصی نتوان از مستخدمین ثابت استفاده نمود با تصویب هیأت مدیره می‌توان مستخدم مورد احتیاج را برای تصدی پست مزبور به طور موقت و مدت معین که در هر حال از سه سال تجاوز نخواهد کرد استخدام نمود.

ماده ۴- مستخدم موقت کسی است که به موجب قرارداد برای مدت معین و کار مشخص استخدام می‌شود.

تبصره - شرایط استخدامی این قبیل مستخدمین به موجب قراردادهای نمونه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

● فصل دوم - ورود به خدمت سازمان و انتصابات

ماده ۵- استخدام داوطلبان به خدمت ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی از طریق امتحان و مسابقه به ترتیب مقرر از طرف هیأت مدیره انجام می‌شود.

ماده ۶- داوطلبان ورود به خدمت ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی باید واجد شرایط زیر باشند:

الف - داشتن ۱۸ سال تمام و نداشتن بیشتر از ۴۰ سال تمام.^۱

ب - تابعیت ایران.

۱- ماده ۴۱ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷، که در تاریخ ۸۴/۸/۱۵ به تصویب رسیده مقرر می‌دارد: «هر نوع بکارگیری افراد بازنشسته در وزارتخانه‌ها، موسسات دولتی و کلیه دستگاههای موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی اجتماعی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و نهادهای عمومی غیردولتی و موسسات و شرکتهای وابسته و تابع آنها و هر دستگاهی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌نماید جز با تصویب هیأت وزیران تحت هر عنوان ممنوع می‌باشد. اینتارگران قبل از سی سال خدمت از حکم این ماده مستثنی هستند کلیه قوانین عام و خاص مغایر با این ماده ملغی الاثر است.»

- ج - انجام خدمت زیرپرچم یا داشتن معافیت قانونی در صورت مشمول بودن.
- د - نداشتن محکومیت جزایی مؤثر.
- ه - عدم محکومیت به فساد عقیده و نداشتن معروفیت به فساد اخلاق و تجاهر به فسق و معتاد نبودن به مواد مخدر.
- و - داشتن تحصیلات لازم برای شغل مورد نظر.
- ز - داشتن صحت مزاج و توانایی انجام کار مربوط.
- ماده ۷-** کسانی که در مسابقه ورودی استخدام ثابت قبول می‌شوند قبل از پذیرفته شدن به خدمت ثابت یک دوره آزمایشی را طی خواهند کرد.
- ماده ۸-** مدت خدمت آزمایشی داوطلبان ورود به خدمت ثابت در هیچ مورد از ششماه کمتر و از دوسال بیشتر نخواهد بود.
- ماده ۹-** افرادی که در ضمن دوره آزمایشی صالح برای ابقای در خدمت مورد نظر تشخیص داده نشوند بدون هیچگونه تعهد با صدور حکم برکنار خواهند شد.
- تبصره -** به افرادی که طبق این ماده از خدمت برکنار می‌شوند حقوق مرخصی استحقاقی پرداخت خواهد شد.
- ماده ۱۰-** کسانی که طبق ماده ۹ به خدمت ثابت پذیرفته نشوند تا یک سال از تاریخ برکناری حق شرکت مجدد در مسابقه ورودی استخدام سازمان بیمه‌های اجتماعی را نخواهند داشت.
- ماده ۱۱-** افرادی که در دوره آزمایشی لیاقت و کاردانی و علاقه به کار از خود نشان دهند در پایان دوره آزمایشی به موجب حکم در عداد مستخدمین ثابت منظور و از حقوق و مزایای قانونی آن برخوردار خواهند شد.
- تبصره -** حقوق دوره آزمایشی برابر حقوق اولین درجه رتبه مربوط خواهد بود و در صورتی که مستخدم به استخدام ثابت پذیرفته شود مدت خدمت آزمایشی جزء سابقه خدمت ثابت وی محسوب می‌گردد.
- ماده ۱۲-** ارتقای رتبه‌های مستخدمین ثابت با توجه به مفاد مواد ۱۸ و ۱۹ باید براساس لیاقت و شایستگی و کاردانی و استعداد و رشد فکری و تجارب آنان در مشاغل قبلی صورت گیرد و سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است طبق مقرراتی که به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهد

رسید شایستگی و استعداد مستخدمین را مورد بررسی قرار داده و نتیجه را در پرونده استخدامی هر یک از آنها منعکس سازد.

این سنجش به نحوی صورت خواهد گرفت که به موجب ارشاد و ملاک استحقاق مستخدم برای ارتقای رتبه یا تغییر شغل و یا لزوم گذراندن دوره کارآموزی جدید باشد.

● فصل سوم - حقوق و مزایای مستخدمین ثابت

ماده ۱۳- سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این آیین‌نامه کلیه مشاغل ثابت خود را براساس اهمیت وظایف و مسوولیتها و شرایط تصدی از لحاظ معلومات و تجربه و سایر شرایط کار طبقه‌بندی و به دوازده رتبه تخصیص داده و برای تأیید به سازمان اموراداری و استخدامی کشور پیشنهاد کند. سازمان اخیر مکلف است ظرف سه ماه نظر خود را در این خصوص به سازمان بیمه‌های اجتماعی اعلام نماید.

ماده ۱۴- استخدام ثابت فقط برای تصدی مشاغل پیش‌بینی شده در یکی از رتبه‌های دوازده‌گانه مذکور در ماده ۱۳ به عمل خواهد آمد و در هر مورد با توجه به شغلی که استخدام برای آن صورت می‌گیرد رتبه‌ای که مستخدم جدید در آن قرار خواهد گرفت تعیین خواهد شد.

ماده ۱۵- حقوق ماهانه مستخدمین ثابت مشمول این آیین‌نامه بر مبنای عدد صد (برای درجه یکم رتبه یک) تعیین و حداکثر از ۸ برابر آن (در آخرین درجه رتبه دوازده) تجاوز نخواهد کرد.

تبصره - جدول حقوق موضوع این ماده به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهد رسید.

ماده ۱۶- ضریب جدول حقوق ماده ۱۵ در هر مورد به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهد رسید. لکن نمی‌تواند از میزان ضریبی که به ترتیب مندرج در ماده ۳۳ قانون استخدام کشوری تعیین گردیده تجاوز نماید.

ماده ۱۷- مستخدم ثابت به اعتبار شغلی که برای آن استخدام می‌شود در درجه یک رتبه مربوط وارد به خدمت می‌شود و می‌تواند با رعایت شرایط مقرر در این آیین‌نامه تا آخرین درجه همان رتبه ترفیع یابد.^۱

۱- نک: دادنامه شماره ۴۳ مورخ ۷۱/۶/۱۴ مندرج در پاورقی ماده ۵۳

ماده ۱۸- مستخدمین در صورت وجود شرایط زیر استحقاق ترفیع درجه در رتبه‌ای که خدمت می‌کنند خواهند داشت:

الف - توقف حداقل دو سال در درجه مادون.

ب - رضایتبخش بودن خدمات مستخدم در دو سال گذشته.

ماده ۱۹- در صورت وجود شرایط زیر می‌توان مستخدم را از یک رتبه به رتبه بالاتر ارتقاء داد:

الف - در رتبه جدید پست سازمانی بلا تصدی وجود داشته باشد.

ب - شرایط احراز پست جدید را دارا باشد.

ج - مسابقه مقرر را با موفقیت بگذراند.

د - در خدمات گذشته خود ابراز لیاقت و کاردانی نموده باشد.

ه - توقف حداقل دو سال در آخرین رتبه‌ای که خدمت می‌کرده است.

تبصره - مستخدمینی که ارتقاء رتبه می‌یابند همواره در درجه‌ای از رتبه جدید قرار خواهند گرفت که حقوق آن درجه با ارتقای اضافی به حقوقی که مستخدم در درجه رتبه قبلی می‌گرفته است نزدیکتر باشد.

ماده ۲۰- در صورتی که نوع کار و وظایف و مسوولیت‌های بعضی از مشاغل سازمان بیمه‌های اجتماعی اقتضا نماید که مبالغی علاوه بر حقوق به مستخدمین ثابت آن پرداخت شود مبلغی به عنوان فوق‌العاده شغل به شاغلین آن مشاغل پرداخت خواهد شد.

مشاغل مستحق دریافت فوق‌العاده مزبور و میزان این فوق‌العاده و همچنین ازدیاد یا حذف این فوق‌العاده در مورد مشاغل مختلف طبق طرحی خواهد بود که با پیشنهاد هیأت مدیره و تأیید سازمان اموراداری و استخدامی کشور به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی برسد.

تبصره - مبلغ فوق‌العاده شغل در هر رتبه نمی‌تواند از میزان حقوق آخرین درجه همان رتبه تجاوز کند.

ماده ۲۱- به مستخدمینی که وضع خدمت آنان ایجاب کند که علاوه بر ساعات اداری مشغول کار باشند فوق‌العاده اضافه کار متناسب با ساعات کار اضافی پرداخت خواهد شد.

مأخذ محاسبه فوق‌العاده اضافه کار حاصل ضرب $\frac{1}{۱۶}$ حقوق ثابت و فوق‌العاده

شغل ماهانه در ساعات کار اضافی خواهد بود و به یک نفر در یک ماه بیش از پنجاه ساعت فوق‌العاده اضافه کار پرداخت نخواهد شد.

ماده ۲۲- به مستخدمینی که برای انجام وظیفه خاصی به مأموریت اعزام می‌شوند و جهت انجام مأموریت به تشخیص سازمان بیمه‌های اجتماعی ناچار به توقف شبانه در محل مأموریت باشند فوق‌العاده روزانه پرداخت می‌گردد.

ماده ۲۳- پرداخت فوق‌العاده‌های روزانه، اشتغال خارج از مرکز خارج از کشور، کسر صندوق، تضمین و جبران هزینه‌های ایاب و ذهاب، سفر و نقل مکان به مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی تابع مقررات قانون استخدام کشوری می‌باشد.

ماده ۲۴- سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند به مستخدمینی که خدمت برجسته‌ای انجام دهند پاداش حسن خدمت پرداخت نماید.

جمع این نوع پاداش در هر سال نباید از مجموع حقوق و مزایای یک ماه مستخدم تجاوز نماید.

ماده ۲۵- سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند در صورت وجود اعتبار در بودجه مصوب و در صورت رضایت از طرز خدمت مستخدمین خود علاوه بر پاداش مقرر در ماده ۲۴ معادل یک ماه حقوق و مزایا با تصویب شورای عالی سازمان به آنها پرداخت نماید. در هر حال مجموع پاداش پرداختی به کارکنان به هیچ عنوان از دو ماه حقوق و مزایای سالیانه مستخدمین تجاوز نخواهد نمود.

● فصل چهارم - امور رفاه

ماده ۲۶- مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی سالی ۳۰ روز حق مرخصی با استفاده از حقوق و مزایای ماهانه را طبق برنامه‌ای که از طرف سازمان تنظیم می‌شود خواهند داشت.

تبصره ۱- هرگاه اعطای مرخصی به مستخدم از لحاظ سازمان بیمه‌های اجتماعی مقدور نباشد مرخصی مستخدم برای استفاده در سال بعد ذخیره خواهد شد.

تبصره ۲- حداکثر مدت مرخصی ذخیره ۶۰ روز می‌باشد.

تبصره ۳- مرخصی ذخیره شده قبل از تصویب این آیین‌نامه مشمول محدودیت فوق نخواهد بود.

طرز استفاده از این قبیل مرخصی تابع برنامه‌ای می‌باشد که از طرف سازمان بیمه‌های اجتماعی تنظیم می‌شود.

تبصره ۴- تعطیلات واقع در دوران مرخصی جزو ایام مرخصی محسوب می‌گردد.
تبصره ۵- کارکنان سازمانهای منطقه‌ای بهداری استانها که به علت شرایط خاص زمان جنگ از تاریخ ۵۹/۶/۳۱ از مرخصی استحقاقی خود استفاده ننموده‌اند و یا تا پایان جنگ نتوانند استفاده نمایند، همچنین کارکنانی که به علت ضرورت‌های اداری به تشخیص رئیس سازمان نتوانند از مرخصی استحقاقی استفاده نمایند مدت مرخصی استحقاقی استفاده نشده آنان مازاد بر مدت مذکور در تبصره ۲ ذخیره خواهد شد.^۱

ماده ۲۷- مستخدم ثابت می‌تواند با موافقت سازمان بیمه‌های اجتماعی در تمام مدت خدمت حداکثر تا دو سال از مرخصی بدون حقوق استفاده نماید. مدت خدمت مرخصی بدون حقوق به هیچ وجه جزء سابقه خدمت مستخدم محسوب نمی‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی به یکی از مقامات دولتی مذکور در ماده ۳ قانون استخدام کشوری منصوب و یا به نمایندگی مجلسین انتخاب یا منصوب شوند خدمت آنان در مدت تصدی مقامات مذکور یا نمایندگی مجلسین در حکم مرخصی بدون استفاده از حقوق خواهد بود.
در صورتی که این قبیل مستخدمین حق بیمه سهم خود و کارفرما را پرداخت نمایند این مدت جزء سابقه بیمه آنان منظور خواهد شد.

تبصره ۲- حفظ پست سازمانی مستخدمینی که از مرخصی بدون حقوق استفاده می‌کنند الزامی نیست و در صورتی که پس از پایان این مرخصی پستی مناسب برای آنان موجود نباشد به حال آماده به خدمت درمی‌آیند.

ماده ۲۸- مستخدمین در صورت ابتلای به بیماری‌هایی که مانع اجرای وظایف آنان باشد از مرخصی استعلاجی با دریافت حقوق و مزایای ماهانه استفاده خواهند نمود.
حداکثر مدت استفاده از مرخصی استعلاجی با حقوق و مزایای ماهانه جز در مورد بیماری‌های صعب‌العلاج چهارماه در سال خواهد بود.

۱- این تبصره، در تاریخ ۱۳۶۵/۷/۸ به ماده ۱۲۴ الحاق شده است.

تبصره - به زنانی که مستخدم سازمان بیمه‌های اجتماعی هستند در صورتی که باردار شوند با گواهی پزشک معتمد سازمان بیمه‌های اجتماعی ۶۰ روز مرخصی به عنوان مرخصی زایمان اعطا می‌شود.

این مرخصی جزو مرخصی استعلاجی مستخدم محسوب است و ابتدای آن حداکثر ۳۰ روز قبل از زایمان و انتهای آن در هر حال از ۳۰ روز پس از آن تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۲۹- کیفیت و نحوه استفاده مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی از مقررات بیمه و بازنشستگی براساس قانون بیمه‌های اجتماعی به موجب آیین‌نامه خاصی خواهد بود که بنا به پیشنهاد هیأت مدیره و به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی برسد.

ماده ۳۰- سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند برای مستخدمینی که شغل آنان ایجاب کند لباس کار متناسب با محیط کار و وظایف آنان تهیه نماید.

● فصل پنجم - تکالیف عمومی مستخدمین

ماده ۳۱- مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلفند طبق برنامه اوقات کار که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید در محل خدمت خود حضور یافته و وظایف محوله را انجام دهند.

ماده ۳۲- پرداخت حقوق و مزایا در مقابل انجام کار است. مقررات مربوط به حضور و غیاب مستخدمین سازمان به پیشنهاد مدیرعامل و تصویب هیأت مدیره تعیین خواهد شد.

ماده ۳۳- مستخدم سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است در حدود قوانین و مقررات احکام و دستورات رؤسای مافوق خود را انجام دهد. اگر مستخدم حکم یا دستور مقام مافوق را برخلاف قوانین و مقررات تشخیص دهد مکلف است کتباً مغایرت دستور را با قوانین و مقررات به مقام مافوق اطلاع دهد و در صورتی که بعد از این اطلاع مقام مافوق کتباً اجرای دستور خود را تأکید کرد مستخدم مکلف به اجرای دستور صادره خواهد بود.

ماده ۳۴- مستخدم سازمان بیمه‌های اجتماعی از هر نوع عملی که موجب ایجاد تفرقه در انجام وظایف و تعهدات سازمان بیمه‌های اجتماعی شود ممنوع است. رسیدگی به تقصیر و تخلف اداری و یا قصور مستخدمین در انجام وظایف و تعیین

مجازات آنها به عهده دادگاه اداری است. چگونگی تشکیل دادگاه اداری و رسیدگی به موجب آیین‌نامه دادرسی اداری موضوع تبصره ۱ ماده ۵۸ قانون استخدام کشوری خواهد بود.^۱

ماده ۳۵- انواع مجازاتهای اداری به قرار زیر است:

الف - توبیخ کتبی با درج در پرونده خدمت.

ب - کسر حقوق و فوق‌العاده‌های ماهانه مستخدم تا یک سوم حداکثر تا سه ماه.

ج - کسر حقوق و فوق‌العاده‌های ماهانه مستخدم تا یک سوم از سه ماه تا ششماه.

د - انفصال موقت حداکثر تا مدت یک سال.

ه - انفصال دائم از خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی.

تبصره ۱- رؤسای ادارات، شعب، بیمارستانها، واحدهای مستقل و مقامات معادل یا بالاتر از آنان می‌توانند به تشخیص خود و بدون مراجعه به دادگاه اداری کتباً و با ذکر دلیل مجازات مندرج در بند الف این ماده را در مورد مستخدم متخلف تابع خود معمول دارند.

تبصره ۲- مقامات مندرج در تبصره ۱ بدون مراجعه به دادگاه اداری و با تأیید مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌توانند کتباً و با ذکر دلایل مجازات مندرج در بند ب این ماده را در مورد مستخدم متخلف تابع خود معمول دارند.

تبصره ۳- مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند رأساً و بدون مراجعه به دادگاه اداری هر یک از مجازاتهای مندرج در بندهای الف، ب و ج را کتباً با ذکر دلیل در مورد مستخدم متخلف سازمان بیمه‌های اجتماعی اعمال نماید همچنین مجازات مندرج در بند (د) را با تأیید هیأت مدیره تا مدت یک ماه در مورد مستخدم متخلف معمول دارد.

● فصل ششم - حقوق استخدامی مستخدمین

ماده ۳۶- مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌توانند در مورد تضييع حقوق استخدامی خود به هیأت رسیدگی شکایت کنند.^۲

۱- نک: قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و آیین‌نامه اجرایی آن مورخ ۱۳۷۳/۲/۲۷.
۲- دادنامه شماره ۱۴ مورخ ۱۳۷۰/۲/۱۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: به صراحت بند ۳ ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۶۰/۱۱/۴ رسیدگی به شکایات قضات و مشمولین قانون استخدام کشوری و سایر مستخدمین واحدها وموسسات مذکور در بند یک و مستخدمین مؤسساتی که شمول این قانون نسبت به آنها ←

هیأت رسیدگی مرکب از سه نفر که از طرف سازمان بیمه‌های اجتماعی تعیین می‌شوند.

تبصره - ترتیب تشکیل جلسات و نحوه رسیدگی و اخذ رأی در هیأت مذکور به موجب مقرراتی خواهد بود که به تصویب شورای عالی می‌رسد.

ماده ۳۷- رأی هیأت رسیدگی برای سازمان بیمه‌های اجتماعی لازم‌الاجرا است و هرگاه مستخدم به رأی صادره معترض باشد می‌تواند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ رأی به دیوان عالی کشور شکایت کند.

ماده ۳۸- مستخدم ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند با دوماه اعلام قبلی از خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی استعفا کند. استعفای مستخدم رافع تعهدات او در برابر سازمان بیمه‌های اجتماعی نخواهد بود. استعفا از تاریخی تحقق می‌یابد که سازمان بیمه‌های اجتماعی کتباً با آن موافقت کند. سازمان بیمه‌های اجتماعی باید ظرف دوماه از تاریخ وصول استعفا رد یا قبول استعفا را کتباً اعلام دارد اگر در پایان دوماه مذکور رد یا قبول استعفا اعلام نگردد این امر در حکم قبول استعفا تلقی خواهد شد.

ماده ۳۹- استخدام مجدد مستخدم ثابت که طبق ماده ۳۸ این آیین‌نامه استعفا کرده است در صورت احتیاج به وجود او مانعی ندارد. سن این قبیل مستخدمین به شرط بودن شرایط استخدام نباید از چهل سال به علاوه مدتی که به صورت مستخدم ثابت در سازمان بیمه‌های اجتماعی خدمت کرده است تجاوز نماید.

تبصره ۱- سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند این قبیل افراد را از طی دوره خدمت آزمایشی موضوع ماده ۸ معاف کند.

تبصره ۲- چنانچه این افراد داوطلب خدمت در رتبه استخدامی سابق خود یا رتبه پایین‌تر باشند سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند آنان را از گذراندن امتحان معاف سازد.

➔ محتاج ذکر نام است اعم از لشکری و کشوری از حیث تضييع حقوق استخدامی در صلاحیت اختصاصی دیوان عدالت اداری قرار گرفته و به موجب ماده ۲۴ قانون مزبور کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون از تاریخ تشکیل دیوان منسوخ اعلام شده است در نتیجه جز مراجع حل اختلاف کارگر و کارفرما صلاحیت سایر مراجع اختصاصی اداری در زمینه رسیدگی به شکایات استخدامی مستخدمین دولت و از جمله هیأت رسیدگی به تخلفات کارکنان سازمان تأمین اجتماعی موضوع ماده ۳۶ آیین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۴۸ منتفی گردیده است بنابراین دادنامه شماره ۵۵۶ مورخ ۱۳۶۹/۹/۵ شعبه نهم دیوان عدالت اداری در پرونده کلاسه ۶۸/۱۰۶ که بر این مبنا صادر شده است موافق موازین قانونی تشخیص داده شده می‌شود. این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری در موارد مشابه برای شعب دیوان و سایر مراجع لازم‌الاتباع است.

ماده ۴۰- در صورتی که مستخدم ثابت مدت پانزده روز بدون عذر موجه در محل خدمت خود حاضر نشود از تاریخ ترک خدمت مستعفی شناخته شده و استخدام مجدد او به هر عنوان در سازمان بیمه‌های اجتماعی ممنوع است تشخیص عذر موجه با مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی خواهد بود.

● فصل هفتم - مقررات مختلف

ماده ۴۱- سازمان بیمه‌های اجتماعی جز در موارد مصرح در این آیین‌نامه نمی‌تواند مستخدم را از پست سازمانی برکنار کند مگر اینکه براساس مقررات این آیین‌نامه بلافاصله او را به پست سازمانی دیگر منصوب نماید.

تبصره - در صورتی که سازمان بیمه‌های اجتماعی مستخدم را به پستی که در رتبه پایین‌تر قرار دارد منصوب نماید در رتبه جدید حقوق دریافتی قبلی مستخدم به وی پرداخت می‌شود و دریافت اضافه حقوق بعدی مستخدم در رتبه جدید تابع مفاد ماده ۱۸ این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۴۲- در صورتی که به علت حذف پست سازمانی یا انحلال واحدی از تشکیلات سازمان بیمه‌های اجتماعی به وجود یک یا عده‌ای از مستخدمین ثابت احتیاج نباشد مستخدم یا مستخدمین مزبور به حال آماده به خدمت در می‌آیند.

ماده ۴۳- مستخدمین آماده به خدمت در شش ماه اول کلیه حقوق درجه رتبه و پس از ششماه از نصف حقوق درجه رتبه خود استفاده خواهند نمود و مدت آماده به خدمت این مستخدمین در هر حال جزء سابقه خدمت آنان محسوب می‌شود.

در مورد مستخدمینی که بیش از یک سال آماده به خدمت باشند سازمان بیمه‌های اجتماعی بنا به تمایل و انتخاب مستخدم به یکی از دو ترتیب زیر عمل خواهد نمود.

الف - پرداخت وجهی بابت بازخرید سوابق خدمت که عبارت خواهد بود از یک ماه حقوق درجه رتبه مستخدم در ازای هر سال خدمت اضافه حقوق ایام مرخصی استحقاقی استفاده نشده مستخدم طبق ماده ۲۶ این آیین‌نامه.

ب - موافقت با ادامه اختیاری بیمه طبق ماده ۶ قانون بیمه‌های اجتماعی و آیین‌نامه مربوط.^۱

۱- به موجب قانون تأمین اجتماعی مصوب ۵۴ قانون بیمه‌های اجتماعی منسوخ شده است. درخصوص بیمه اختیاری در حال حاضر براساس ماده ۸ قانون تأمین اجتماعی و آیین‌نامه مربوط مصوب ۱۳۸۵/۸/۱ عمل می‌شود.

ماده ۴۴- استخدام مجدد افرادی که خدمتشان بازخرید شده است طبق تبصره ۳ ماده ۱۲۰ قانون استخدام کشوری خواهد بود.^۱

ماده ۴۵- سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است مادام که مستخدم آماده به خدمت در اختیار دارد برای پستهایی که جدیداً ایجاد می‌شود و یا بدون متصدی است از مستخدمین مزبور، به شرط واجد شرایط بودن استفاده نماید و در صورتی که بین آنها اشخاصی واجد شرایط یافت نشود نسبت به استخدام جدید یا تغییر رتبه مستخدمین دیگر اقدام نماید.

ماده ۴۶- مأموریت مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی و اعزام آنان برای طی دوره‌های آموزشی یا کارآموزی در داخل یا خارج کشور به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد سازمان به تصویب شورای عالی سازمان بیمه‌های اجتماعی برسد.

ماده ۴۷- مستخدمی که به خدمت زیرپرچم احضار شود مکلف است حداکثر ظرف دو ماه پس از خاتمه خدمت زیرپرچم خود را به سازمان بیمه‌های اجتماعی معرفی و آمادگی خود را برای خدمت کتباً اعلام دارد و سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است مستخدم مذکور را به خدمت بگمارد و در صورتی که پست سازمانی مناسب برای ارجاع به مستخدم مذکور موجود نباشد به حال آماده به خدمت در خواهد آمد.

ماده ۴۸- مستخدم ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی که به حال تعلیق درآمده است پس از براءة قطعی از اتهام یا اتهامات متناسبه به خدمت گمارده خواهد شد و مدت تعلیق جزء سابقه خدمت او محسوب و حقوق مدت تعلیق وی پرداخت خواهد گردید ولی چنانچه برای مستخدم ثابت که از حال تعلیق خارج می‌شود پست ثابت سازمانی موجود نباشد به حال آماده به خدمت در خواهد آمد.

ماده ۴۹- مستخدم ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی که به طور موقت محکوم به انفصال از خدمت می‌گردد بعد از اتمام مدت انفصال به خدمت گمارده می‌شود ولی چنانچه پستی برای وی موجود نباشد به حال آماده به خدمت در می‌آید.

۱- تبصره - ماده ۱۲۰ - استخدام مجدد افرادی که خدمتشان بازخرید شده است در وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و مؤسسات و شرکتهای موضوع بند ت ماده ۲ این قانون ممنوع است و در صورتی که ثابت شود افراد مزبور به خدمت یکی از مؤسسات و شرکتهای مذکور در آمده‌اند کلیه وجوه پرداختی به ایشان به استثنای وجوه بازنشستگی پس گرفته خواهد شد و دولت در قبال سوابق خدمت آنان هیچگونه تعهدی نخواهد داشت.

مدت انفسال موقت در هیچ حال جزء سابقه خدمت محسوب نخواهد شد.
ماده ۵۰- مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی نمی‌توانند در ساعات خدمت خود در سازمان هیچگونه شغل در مؤسسات دیگر داشته باشند.
قبول خدمت در غیر ساعات اداری نیز موکول به اطلاع و موافقت قبلی سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌باشد و در صورت تخلف سازمان مذکور می‌تواند به خدمت مستخدم متخلف خاتمه داده و او را تحت تعقیب قانونی قرار دهد.

● فصل هشتم - تطبیق وضع مستخدمین با مواد این آیین‌نامه

ماده ۵۱- سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است پس از اجرای ماده ۱۳ ظرف شش ماه وضع استخدامی مستخدمین خود را که در تاریخ تصویب این آیین‌نامه در خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی هستند با مقررات آن تطبیق دهد.

ماده ۵۲- مستخدمین سازمان بیمه‌های اجتماعی که در تاریخ تصویب این آیین‌نامه به موجب حکم رسمی سازمان بیمه‌های اجتماعی در عداد کارکنان ثابت هستند مستخدم ثابت شناخته می‌شوند.

ماده ۵۳- مستخدمین پیمانی و روزمزد حکمی که تمام اوقات رسمی کار در استخدام سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌باشند به استثنای کارگران که در تاریخ تصویب این آیین‌نامه در استخدام سازمان بیمه‌های اجتماعی هستند با رعایت شرایط زیر به مستخدم ثابت تبدیل وضع پیدا می‌کنند:^۱

۱- واجد شرایط مذکور در ماده ۶ باشند و سن آنها در موقع شروع به خدمت یا روزمزدی بیش از ۴۰ سال نبوده باشد.

۲- در تشکیلات مصوب سازمان بیمه‌های اجتماعی پست سازمانی متناسب با وضع تحصیلی و تجربی آنان موجود باشد.

۱- دادنامه شماره ۴۳ مورخ ۷۱/۴/۱۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: «نظر به ماده ۱۷ آیین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۴۸/۲/۱۳ مبنی بر استخدام رسمی افراد در پستهای ثابت سازمانی در درجه یک رتبه مربوط و عنایت به ماده ۵۳ آیین‌نامه مزبور درخصوص عدم جواز تطبیق وضع مشمولین قانون کار با آیین‌نامه فوق‌الذکر و اینکه منحصراً سوابق خدمت مستخدمین ثابت و روزمزد حکمی به شرح تبصره ماده ۵۳ قابل احتساب بوده و احتساب سوابق خدمت کارگران مشمول قانون کار از حیث ارتقای درجه تجویز نگردیده است دادنامه شماره ۴۵۸-۱۳۷۰/۷/۲- شعبه نهم دیوان عدالت اداری مشعر بر عدم جواز احتساب سوابق خدمت کارگری مورد بحث موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می‌شود. این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.»

۳- در صورتی که سازمان بیمه‌های اجتماعی مقتضی بداند در آزمایش مربوط شرکت نموده و کسب موفقیت نمایند.

۴- در هیچ یک از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی شغل موظف نداشته و از هیچ گونه مقرری و وظیفه بازنشستگی نیز استفاده ننمایند.

تبصره - سوابق خدمت بلاانفصال مستخدمین موضوع این ماده در سازمان بیمه‌های اجتماعی جزء سوابق خدمت ثابت آنها محسوب خواهد شد مشروط بر اینکه در تمام اوقات رسمی کار در یکی از واحدهای سازمان بیمه‌های اجتماعی انجام وظیفه نموده و در هیچ یک از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی شغل موظف نداشته باشد.

سوابق خدمت مستخدمینی که به طور نیمه وقت منحصرأ در خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی بوده‌اند با تصویب هیأت مدیره جزء سابقه خدمت ثابت آنان منظور و هر دو سال آن برابر با یک سال خدمت محسوب خواهد شد.

ماده ۵۴- مستخدمین دولت که با رعایت مقررات مواد ۱۴۳ و ۱۴۴ قانون استخدام کشوری به خدمت در سازمان بیمه‌های اجتماعی اشتغال دارند می‌توانند با موافقت سازمان بیمه‌های اجتماعی از خدمت دولت مستعفی گردیده و به عنوان مستخدم ثابت به خدمت خود در سازمان بیمه‌های اجتماعی ادامه دهند و سوابق خدمت خود در صورتی که کسور بازنشستگی مسترد شده طبق ماده ۶۶ قانون استخدام کشوری را کلاً و یکجا و بلافاصله به سازمان بیمه‌های اجتماعی بپردازند جزء سابقه خدمت ثابت در سازمان بیمه‌های اجتماعی محسوب می‌گردد.

ماده ۵۵- مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی که در تاریخ تصویب این آیین‌نامه در خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی هستند و همچنین به مستخدمینی که براساس مقررات ماده ۵۳^۱ این آیین‌نامه به مستخدم ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی تبدیل وضع می‌یابند پس از اجرای ماده ۱۳ با توجه به مدارک تحصیلی و تخصصهای حرفه‌ای لازم برای رتبه شغلی از نظر انطباق با جدول حقوق مندرج در این آیین‌نامه در یکی از رتبه‌های هفتگانه زیر قرار می‌گیرند و درجه آنان در رتبه مربوط با احتساب کلیه سنوات خدمت آنها که به عنوان خدمت سازمان بیمه‌های اجتماعی شناخته شده به ازای هر دو سال یک درجه تعیین می‌شود:

۱- به موجب اصلاحیه رئیس مجلس شورای ملی (۵۲) به (۵۳) تغییر یافته است.

رتبه یک - مستخدمین جزء با هر قدر تحصیل.

رتبه دو - مستخدمینی که دارای تحصیلاتی در حدود دوره اول متوسطه بوده و یا تخصص حرفه‌ای مورد قبول سازمان داشته باشند.

رتبه سه - مستخدمینی که دارای تحصیلات دوره اول متوسطه یا تخصص حرفه‌ای مورد قبول سازمان باشند.

رتبه چهار - مستخدمینی که دارای دیپلم کامل متوسطه یا مدارک تحصیلی دیگر که از نظر استخدام معادل آن شناخته شده است.

رتبه پنج - مستخدمینی که دارای گواهینامه دوره کامل متوسطه بوده و یک دوره تخصصی گذرانده باشند که از طرف مراجع صالح فوق دیپلم یا عالی شناخته شده باشند.

رتبه شش - مستخدمینی که دارای دانشنامه لیسانس هستند یا ارزش تحصیلی آنها لیسانس شناخته شده باشد.

رتبه هفت - مستخدمینی که دارای دانشنامه فوق لیسانس یا دکتری باشند.

ماده ۵۶- مستخدمین مذکور در ماده ۵۵ با توجه به شغل مورد تصدی در رتبه مربوط به آن شغل و در درجه‌ای از این رتبه شغلی قرار می‌گیرند که حقوق آن به حقوق درجه و رتبه تحصیلی و حرفه‌ای با تقریب اضافی نزدیکتر باشد.

تبصره - در صورتی که مستخدمین مذکور شرایط احراز شغل آن رتبه را نداشته باشند با تصویب مدیرعامل می‌توانند به عنوان کفیل در آن شغل یا مشاغل رتبه‌های فاصل ابقا شوند لکن مادام که واجد شرایط احراز شغل مورد تصدی نگردیده‌اند حقوق درجه‌های رتبه شغلی استحقاقی خود را دریافت نموده و به تناسب کمبود شرایط احراز شغل حداکثر تا ۸۰٪ فوق‌العاده شغل مربوط را دریافت خواهند داشت ولی در هر حال ارجاع پست‌هایی که از دو رتبه شغلی استحقاقی آنها بالاتر باشد ممنوع است.

ماده ۵۷- در صورتی که مبلغ حقوق هر یک از مستخدمین پس از تطبیق وضع استخدامی او با مقررات این آیین‌نامه از مجموع مبلغ حقوق و مدد معاش فرزند که طبق مقررات آیین‌نامه‌های قبلی استحقاق دریافت آن را داشته کمتر شود تفاوت این دو مبلغ را به عنوان تفاوت حقوق دریافت خواهد کرد تا آن که متدرجاً حقوق درجه و رتبه وی این تفاوت را کاهش داده و جبران نماید.

تبصره - تفاوت تطبیق مذکور در هر مورد از فوق‌العاده شغل مستخدمین کسر می‌گردد مگر آن که از مبلغ فوق‌العاده شغل بیشتر باشد که در این صورت مبلغ اضافی به مستخدم پرداخت خواهد شد.

ماده ۵۸- از تاریخ تصویب طرح طبقه‌بندی و جدول حقوق این آیین‌نامه کلیه مقررات استخدامی سازمان بیمه‌های اجتماعی ملغی می‌گردد و پرداخت حقوق و هرگونه مزایا و هزینه‌های مربوط به مستخدمین باید براساس مقررات این آیین‌نامه صورت گیرد.

تبصره - سازمان بیمه‌های اجتماعی مکلف است حداکثر ظرف ششماه از تاریخ تصویب این آیین‌نامه طرح‌های اجرایی مندرج در این ماده را تهیه و تسلیم مقامات تصویب کننده نماید.

تا زمانی که هر یک از طرح‌های اجرایی مندرج در این آیین‌نامه به تصویب نرسیده است مقررات استخدامی سازمان بیمه‌های اجتماعی در آن مورد کماکان معتبر و قابل اجرا خواهد بود.

آیین‌نامه فوق‌مشمول بر ۵۸ ماده و ۲۶ تبصره که در اجرای بند ح ماده ۲ لایحه قانونی استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵/۳/۳۱ در جلسه ۱۳۴۸/۲/۱۳ به تصویب کمیسیون استخدام مجلس سنا رسیده بود در تاریخ روز شنبه سیزدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و چهل و هشت به تصویب کمیسیون امور استخدام و سازمانهای اداری مجلس شورای ملی رسیده و صحیح است.

۵- آیین‌نامه وظایف و اختیارات شورای عالی تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۰/۶/۲۷ و ۱۳۵۰/۱۱/۲)^۱

ماده ۱- شورای عالی تأمین اجتماعی براساس قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت صورتی از انواع مؤسسات مشمول قانون مزبور تهیه خواهد نمود که به موجب آن امکان ایجاد صندوقهای جداگانه و یا متمرکز با توجه به نوع کار مؤسسات و مشخصات اجتماعی افراد مورد حمایت پیش‌بینی گردد.

۱- نقل از روزنامه رسمی شماره ۷۸۸۴ مورخ ۱۳۵۰/۱۲/۱

صورت مزبور حاوی مهلت‌هایی برای اقدام به ایجاد صندوقهای حمایت کارمندان انواع مؤسسات مشمول خواهد بود.

تبصره - شورای عالی تأمین اجتماعی ضوابط مربوط به ادامه کار صندوقهای بازنشستگی کارمندان موسساتی را که در تاریخ تصویب قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت وجود داشته‌اند تعیین و اعلام خواهد نمود.

ماده ۲- شورای عالی تأمین اجتماعی به منظور نظارت بر حسن اجرای قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت صندوقهای حمایت کارمندان را به وسیله بازرس یا بازرسان خود مورد بازرسی قرار خواهد داد و در صورتی که نواقصی در کار آنها مشاهده شود ضمن صدور دستورالعملهای لازم مهلت مناسبی برای رفع نواقص مزبور تعیین خواهد نمود.

تبصره - بازرس یا بازرسان برای انجام وظایف خود حق مراجعه به دفاتر و اسناد صندوق را دارند. مسوول صندوق موظف است مدارک و توضیحات مورد نیاز را در اختیار آنان قرار دهد.

ماده ۳- هر یک از صندوقها که مقررات قانونی و یا دستورالعملهای شورای عالی تأمین اجتماعی را رعایت نکند شورا پس از رسیدگی و احراز اطمینان از این امر از وزارت کار و امور اجتماعی خواهد خواست که نماینده تام‌الاختیاری از طرف خود برای اداره صندوق تعیین نماید.

نماینده مذکور تا هنگامی که به تشخیص شورای عالی تأمین اجتماعی شرایط لازم و کافی برای اداره صندوق به نحو مطلوب فراهم نشود به کار خود براساس دستورالعمل مصوب شورای عالی تأمین اجتماعی ادامه خواهد داد.

ماده ۴- شورای عالی تأمین اجتماعی در مورد ترتیب استفاده از وجوه مذکور در ماده ۶ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت و یا انتقال این وجوه به صندوق مربوط و تعیین بهترین نحوه استفاده بیمه شدگان از مزایای مربوط همچنین برای تعیین مناسب‌ترین نحوه بهره‌برداری از منابع مالی صندوقهای حمایت کارمندان مطالعات و بررسی‌های لازم را به عمل خواهد آورد.

ماده ۵- شورای عالی تأمین اجتماعی نسبت به تعمیم مقررات تأمین اجتماعی که شامل مقررات حمایتی مربوط به ازکارافتادگی، پیری، فوت و سایر موارد تأمین اجتماعی است به افراد و طبقاتی که از آن برخوردار نیستند براساس گزارش کمیته‌های فنی بررسی نموده و تصمیمات لازم را اتخاذ خواهد نمود.

ماده ۶- شورای عالی تأمین اجتماعی هماهنگی لازم را بین سازمانهایی که به نحوی از انحاء در زمینه تأمین اجتماعی فعالیت دارند از نظر یکنواخت کردن حداقلهای مربوط به میزان حق بیمه و شرایط بهره‌مندی از کمکها و میزان کمکها ایجاد خواهد نمود و ترتیبی مقرر خواهد داشت تا انتقال بیمه شدگان از یک سازمان یا بخش به سازمان دیگر به سوابق بیمه آنان لطمه نزند.

تبصره - منظور از بخش در این ماده بخش دولتی و بخش خصوصی است.

ماده ۷- شورای عالی تأمین اجتماعی علاوه بر وظایف و اختیارات مذکور در فوق دارای اختیارات و وظایف زیر نیز می‌باشد:

الف - بررسی و تصویب اساسنامه‌های نمونه برای انواع صندوقهای حمایت کارمندان.

ب - بررسی و تصویب سازمان و مقررات استخدامی صندوقهای حمایت کارمندان که به وسیله هیأت مدیره یا هیأت عامل صندوقها تهیه و پیشنهاد می‌گردد.

ج - تعیین حسابرسی صندوقهای حمایت کارمندان.

د - بررسی و تصویب حقوق و مزایا و یا حق الزحمه اعضای هیأت مدیره یا هیأت عامل یا مدیرعامل و حسابرس صندوقهای حمایت کارمندان برحسب اینکه افراد مزبور موظف یا غیرموظف باشند بنا به پیشنهاد هیأت مدیره یا هیأت عامل صندوقها.

ه - بررسی و تصویب بودجه سالانه و گزارش عملکرد و ترازنامه صندوقهای حمایت کارمندان.

آیین‌نامه فوق مشتمل بر هفت ماده و سه تبصره در اجرای ماده ۳ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت پس از تصویب کمیسیونهای کار و امور اجتماعی و دارایی مجلس سنا در جلسات ۱۳۵۰/۶/۲۷ و ۱۳۵۰/۱۱/۲ به ترتیب به تصویب کمیسیونهای کار و امور اجتماعی و دارایی مجلس شورای ملی رسیده است.

۶- آیین‌نامه اجرایی ماده ۴۶ آیین‌نامه استخدامی سازمان بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۲/۳۱

● فصل اول - مأموریت مستخدمین

ماده ۱- در صورتی که وزاتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و صندوقهای حمایت کارمندان به وجود هر یک از مستخدمین ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی احتیاج داشته باشند سازمان می‌تواند با رضایت مستخدم او را بعنوان مأمور به مؤسسات مذکور اعزام دارد.

ماده ۲- حفظ پست سازمانی مستخدم مأمور حداکثر تا مدت شش ماه مجاز است و سازمان می‌تواند حقوق و فوق‌العاده شغل او را طی مدت مذکور پرداخت نماید.
تبصره - پرداخت فوق‌العاده اضافه کار و مزایای دیگر این قبیل مستخدمین به عهده مؤسسه محل مأموریت آنان خواهد بود ولی در صورتی که مؤسسه محل مأموریت مؤسسه خیریه باشد سازمان می‌تواند اضافه کار این قبیل افراد را در مدت مأموریت به شرط انجام کار اضافی و بر اساس ماده ۲۱ آیین‌نامه استخدامی بیمه‌های اجتماعی پرداخت نماید.

ماده ۳- اعزام مأمور از سازمان بیمه‌های اجتماعی به مؤسسات مذکور ماده یک به مدت زائد بر شش ماه در صورتی که پرداخت حقوق و فوق‌العاده شغل و سایر مزایای مستخدم و حق بیمه سهم کارفرما و همچنین اضافات سنواتی مستخدم از طرف مؤسسه محل مأموریت تعهد گردد بلامانع می‌باشد در این صورت حفظ پست سازمانی مستخدم مأمور مجاز نیست و پس از پایان مأموریت چنانچه پست سازمانی مناسب موجود نباشد مستخدم به حال آماده به خدمت در می‌آید و مقررات مربوط به مستخدمین آماده به خدمت درباره او اجرا می‌شود.

تبصره - سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند با مأموریت هر یک از مستخدمین خود به شرکت‌های تعاونی کارمندان سازمان بدون رعایت محدودیت زمانی مندرج در ماده ۳ با حفظ پست سازمانی و پرداخت حقوق و مزایای آنان در مدت مأموریت موافقت نماید.

ماده ۴- چنانچه مستخدمین سازمان از طرف انجمن شهر یا قائم مقام انجمن شهر به سمت شهردار انتخاب شوند حقوق و مزایای آنان در مدت مأموریت مذکور بر اساس

مقررات مؤسسه محل مأموریت منحصرأً از محل اعتبار مؤسسه مزبور پرداخت خواهد شد و حق بیمه سهم مستخدم به مأخذ دریافتی زمان شروع مأموریت و اضافه بعدی و احیاناً تغییر ضریب جدول حقوقی که بر اساس مقررات سازمان بیمه‌های اجتماعی پیش می‌آید. از حقوق مستخدم کسر و به انضمام حق بیمه سهم کارفرما که به مأخذ فوق‌الذکر از طرف مؤسسه محل مأموریت تأمین می‌شود به سازمان پرداخت خواهد شد.

ماده ۵- مدت خدمت مستخدمین مأمور در هر حال و از هر لحاظ جزو سابقه خدمت ثابت آنان در سازمان بیمه‌های اجتماعی محسوب می‌گردد.

● فصل دوم

آموزش در داخل کشور

ماده ۶- سازمان می‌تواند به منظور تربیت کادر متخصص و تکمیل کادر تخصصی خود در رشته‌های مورد نیاز به مستخدمینی که در رشته‌های مورد نیاز سازمان پذیرفته می‌شوند کمک هزینه تحصیلی پرداخت نماید.

تبصره ۱- میزان کمک هزینه تحصیلی مشمولین ماده ۶ معادل حقوق ثابت درجه رتبه شغلی آنان در زمان شروع استفاده از کمک مزبور (با اعمال تغییرات ضریب جدول حقوق) خواهد بود. به کمک هزینه تحصیلی این قبیل مستخدمین در دوران تحصیل معادل ترفیع سنواتی که در صورت اشتغال به آنان تعلق می‌گرفت افزوده خواهد شد.

تبصره ۲- هیأت مدیره مجاز است در موارد خاصی که اقتضاء نماید علاوه بر حقوق ثابت تمام یا قسمتی از فوق‌العاده شغل این قبیل مستخدمین را پرداخت نماید.

ماده ۷- رشته‌های مورد نیاز سازمان با تصویب هیأت مدیره تعیین خواهد شد.

ماده ۸- کسانی که با دریافت کمک هزینه از سازمان با توجه به مقررات این آیین‌نامه به تحصیل اشتغال می‌ورزند باید تعهد خدمت و تضمین به شرح زیر به سازمان بسپارند.

الف - انجام خدمت در هر شهرستانی که سازمان تعیین نماید پس از فراغت از تحصیل معادل دو برابر مدت دریافت کمک هزینه تحصیلی.

ب - تضمین معادل دو برابر حقوق آخرین درجه رتبه شغلی مستخدم در زمان استفاده از کمک هزینه تحصیلی ضرب در ماههائی که از کمک هزینه تحصیلی استفاده خواهد کرد.

ماده ۹- نوع تضمین مستخدم ضمانت نامه ملکی یا بانکی و یا اوراق بهادار

می‌باشد. ولی در مورد مستخدمینی که در تاریخ استفاده از کمک هزینه تحصیلی دارای حداقل سه سال تمام سابقه خدمت هستند سازمان می‌تواند سند ذمه‌ای اخذ نماید.

ماده ۱۰- چنانچه مستخدم به هر علت (بجز در مورد فوت یا از کارافتادگی به نحوی که مانع از ادامه تحصیل باشد) تحصیلات خود را ناتمام گذارد و یا از مؤسسه آموزشی اخراج شود سازمان در مورد ناتمام گذاردن تحصیلات یا اخراج معادل دو برابر مبالغ پرداختی مشروط بر اینکه از مبلغ تضمین تجاوز ننماید و در صورت عدم انجام تعهدات پس از فراغت از تحصیل مبلغ تضمین را از مستخدم وصول خواهد نمود و در صورتی که قسمتی از خدمت مورد تعهد انجام شده باشد نسبت به بقیه آن متناسباً اقدام به وصول خواهد کرد.

ماده ۱۱- پرداخت کمک هزینه مستخدم از طرف سازمان برای مدتی خواهد بود که معمولاً جهت طی دوره‌های مربوط از طرف مؤسسه آموزشی در نظر گرفته شده است و در صورتی که مستخدم نتواند ظرف مدت معینه دوره مربوطه را با موفقیت طی نماید کمک هزینه تحصیلی وی قطع و حداکثر دو سال به مستخدم مهلت داده می‌شود که تحصیلات خود را باتمام برساند و چنانچه در این مدت نیز موفق به گذراندن دوره تحصیلی نشود سازمان مجاز خواهد بود معادل مبالغ پرداخت شده بابت کمک هزینه تحصیلی از مستخدم مشروط بر اینکه از مبلغ تضمین تجاوز نکند وصول نماید.

تبصره ۱- چنانچه عدم توفیق مستخدم جهت گذراندن دوره تحصیل بنا به تشخیص سازمان به علت فورس ماژور یا بیماری باشد مشمول قسمت اخیر ماده ۱۱ نخواهد بود و در این حالت فقط معادل مدتی که مستخدم به علت فورس ماژور یا بیماری نتوانسته به تحصیل خود ادامه دهد به دوره تحصیلی وی با استفاده از کمک هزینه تحصیلی اضافه خواهد شد.

تبصره ۲- مستخدمین مشمول ماده ۱۱ آیین‌نامه که به علت عدم توفیق در گذراندن دوره تحصیلی خود کمک هزینه آنان قطع می‌شود می‌توانند با توجه به ماده ۲۶ آیین‌نامه استخدامی سازمان تقاضای مرخصی استحقاقی نمایند و چنانچه استحقاق مرخصی با استفاده از حقوق را نداشته باشند برای بقیه مدت تحصیل بر اساس ماده ۲۷ آیین‌نامه استخدامی بنا به درخواست مستخدم حکم مرخصی بدون حقوق صادر خواهد شد و در صورتی که واجد شرایط استفاده از این نوع مرخصی نیز نباشند سازمان به ترتیب مقرر در قسمت آخر ماده ۱۱ این آیین‌نامه با آنها رفتار خواهد نمود.

ماده ۱۲- چنانچه سازمان لازم بداند می تواند مستخدمین خود را به منظور کارآموزی به مؤسسات دولتی و وابسته به دولت بخش خصوصی اعزام دارد حقوق مدت کارآموزی تا شش ماه مشمول مقررات ماده ۲ و برای مدت زائد بر شش ماه تابع مقررات تبصره های ۱ و ۲ ماده ۶ این آیین نامه خواهد بود. مدت کارآموزی در هر حال از یک سال تجاوز نخواهد نمود.

● فصل سوم

آموزش در خارج از کشور

ماده ۱۳- سازمان بیمه های اجتماعی به دو منظور می تواند مستخدمین خود را برای طی دوره های آموزشی و مطالعاتی به خارج از کشور اعزام دارد.

الف - دوره های آموزشی دراز مدت به منظور گذراندن دوره های تخصصی

ب - دوره های مطالعاتی یا کارآموزی کوتاه مدت به منظور تکمیل مطالعات و کسب اطلاعات جدید.

بخش اول: دوره آموزشی دراز مدت

ماده ۱۴- دوره های دراز مدت برای تکمیل کادر فنی و تخصصی سازمان در رشته های است که نقص و کمبود آن محسوس بوده و امکان تربیت متخصص در رشته های مزبور در داخل کشور وجود نداشته یا محدود باشد.

ماده ۱۵- کسانی می توانند از فرصت و امکان مذکور در ماده ۱۴ استفاده نمایند که حائز شرایط زیر باشند.

الف - حداکثر ۳۵ سال سن^۱

ب - داشتن مدرک دیپلم یا بالاتر

ج - آشنائی کافی به زبان خارجی مورد لزوم

د - دارا بودن شرایطی که جهت ورود به مؤسسه آموزشی مربوطه که از طرف آن مؤسسه اعلام شده است.

ماده ۱۶- مدت دوره های آموزشی دراز مدت برابر است با سالهای دوره آموزشی

۱- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۵۴/۳/۴ شورای عالی تأمین اجتماعی.

رشته تحصیلی مربوطه.

ماده ۱۷- مستخدمین موضوع ماده ۱۵ باید طبق مفاد بندهای الف و ب ماده ۸ و ۹ این آیین‌نامه تعهد خدمت و تضمین به سازمان بسپارند.

تبصره ۱- حقوق و مزایا، هزینه‌ها و همچنین کمکهای مورد نیاز مستخدمین موضوع ماده ۱۵ به عهده سازمان است که براساس مقررات و ضوابط مورد عمل بانک مرکزی ایران با تشخیص و تصویب هیأت مدیره پرداخت خواهد شد. ضمناً میزان تضمین معادل دو برابر وجوهی است که به هر عنوان به موجب این تبصره به مستخدم پرداخت می‌شود. چنانچه هنگام اخذ تضمین رقم قطعی در مورد برخی از هزینه‌ها مقدر نگردد میزان آن بنا به تشخیص هیأت مدیره تعیین می‌شود.^۱

تبصره ۲- مستخدمینی که دوره‌های تحصیلی درازمدت را در خارج از کشور می‌گذرانند در صورتی که در موعد مقرر موفق به گذراندن دوره تحصیلی نشوند و یا پس از خاتمه تحصیلات از انجام تعهدات خودداری نمایند مقررات مواد ۱۰ و ۱۱ این آیین‌نامه و تبصره‌های ذیل آن درباره آنان نافذ خواهد بود.

بخش دوم

دوره آموزشی کوتاه مدت

ماده ۱۸- سازمان بیمه‌های اجتماعی می‌تواند مستخدمین خود را برای کسب اطلاعات لازم در رشته‌هایی که به کار سازمان مربوط می‌شود در صورت دعوت مؤسسات خارجی که از طریق مراجع ذیصلاح کشور به سازمان اعلام می‌شود یا رأساً و مستقلاً حداکثر برای مدت یک سال به خارج از کشور اعزام دارد.

ماده ۱۹- کسانی می‌توانند از فرصت و امکان مذکور در ماده ۱۸ استفاده نمایند که حائز شرایط زیر باشند:

الف - داشتن تخصص در رشته مورد نظر و یا دو سال تجربه عملی در رشته

۱- تبصره ۱ به موجب مصوبه جلسه مورخ ۱۳۵۵/۳/۴ شورای عالی تأمین اجتماعی به شرح متن اصلاح شده است. متن قدیم آن عبارت بود از: «تعیین تضمین و میزان آن در مورد این قبیل مستخدمین می‌بایستی پس از تصویب در هیأت مدیره به شورای عالی سازمان پیشنهاد شود. هزینه گذرنامه، هزینه رفت و برگشت، هزینه ثبت نام، شهرییه، هزینه سرپرستی و همچنین کمک هزینه تحصیلی به ترتیب مقرر در ماده ۶ این آیین‌نامه. چنانچه هنگام اخذ تضمین در مورد برخی از هزینه‌های اخیرالذکر تعیین مبلغ قطعی میسر نگردد میزان آن بنا به تشخیص هیأت مدیره معین می‌شود».

مربوطه و آشنائی کافی به زبان خارجی مورد لزوم

ب - دارا بودن شرایطی که مقامات واگذارکننده دوره‌های مطالعاتی اعلام می‌دارند.

ماده ۲۰- حفظ پست سازمانی مستخدمینی که برای طی دوره‌های مطالعاتی کوتاه مدت به خارج از کشور اعزام می‌شوند الزامی است و سازمان در طول این مدت حقوق و فوق‌العاده شغل مستخدم مربوطه به انضمام سایر هزینه‌های معموله (هزینه گذرنامه، هزینه رفت و برگشت، هزینه ثبت نام و شهریه) پرداخت خواهد کرد در صورتی که دوره آموزش بیش از یک سال باشد مقررات مربوط به بخش اول فصل سوم این آیین‌نامه از بدو شروع آموزش نافذ خواهد بود.

ماده ۲۱- در مواردی که تمام یا قسمتی از هزینه‌های استفاده کنندگان از دوره‌های آموزشی درازمدت یا مطالعاتی کوتاه مدت خارج از کشور توسط مؤسسه واگذارکننده بورس تأمین گردد سازمان بقیه هزینه‌های مربوطه را تا میزان مقرر در تبصره ماده ۱۷ و یا ماده ۲۰ آیین‌نامه (بر حسب مورد) پرداخت خواهد نمود.

● فصل چهارم

مقررات مختلف

ماده ۲۲- سازمان در فواصل معین اطلاعات لازم را در مورد افرادی که در مؤسسات خارجی مشغول تحصیل و یا کارآموزی هستند از نقطه نظر پیشرفت تحصیل یا کارآموزی و همچنین رفتار افراد مذکور از مقامات خارجی و مؤسسات آموزشی یا مأمورین ایرانی مقیم محل کسب خواهد نمود.

مستخدمین اعزامی برای طی دوره‌های آموزشی یا مطالعاتی موظفند هر ترم یک بار نیز در پایان دوره آموزشی یا مطالعاتی گزارش جامعی از برنامه و نتیجه کار بانضمام ریز نمرات خود را به سازمان ارسال دارند.

ماده ۲۳- در صورتی که بر مبنای گزارشهای واصله معلوم شود مستخدمی قادر به پیشرفت در تحصیل یا کارآموزی نیست سازمان حکم مربوطه او را لغو و در مورد جبران هزینه‌های مربوطه طبق مقررات این آیین‌نامه اقدام خواهد نمود.

ماده ۲۴- استفاده مجدد از دوره‌های آموزشی یا کارآموزی در صورتی امکان‌پذیر است که نتیجه تحصیل یا کارآموزی در دوره پیشین رضایت‌بخش باشد. سازمان مکلف است که در این مورد اطلاعات لازم را از مؤسسه‌ای که در آن آموزش و یا کارآموزی

به عمل آمده است اخذ نماید.

ماده ۲۵- مدت دوره‌های آموزشی و مطالعاتی مستخدمینی که به خارج از کشور اعزام می‌شوند جزو سابقه خدمت آنان در سازمان محسوب می‌گردد و از کمک هزینه تحصیلی پرداختی به آنها حق بیمه مقرر کسر خواهد شد لکن به سالهای تحصیلی یا کارآموزی مرخصی استحقاقی تعلق نمی‌گیرد.

ماده ۲۶- مسائلی که در این آیین‌نامه پیش‌بینی نشده است تابع مقرراتی خواهد بود که در هر مورد به تصویب هیأت مدیره برسد.

۷- آیین‌نامه طرز تنظیم صورت مزد و حقوق و مواقع ارسال آنها به سازمان (مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۱۹ شورای عالی تأمین اجتماعی) (موضوع ماده ۳۹ قانون تأمین اجتماعی)

ماده ۱- نظر به اینکه تنظیم لیست (صورت مزد یا حقوق) بیمه شدگان مستلزم شناسایی کامل کارگاه و کارگران شاغل در کارگاه و تعیین شماره مخصوص کارگاه و بیمه شدگان است، کارفرمایان کارگاههایی که مشمول قانون تأمین اجتماعی قرار می‌گیرند، باید حداکثر ظرف مدت پانزده روز پس از تاریخ شمول به سازمان مراجعه و با استفاده از فرمهای چاپی که در اختیار آنان قرار خواهد گرفت، مشخصات کارگاه و کارگران خود را به نحوی که در فرمهای مذکور مندرج است، تکمیل نموده و به واحدهای مربوطه در سازمان تأمین اجتماعی، تسلیم کنند.

تبصره ۱- کارفرمایان کارگاههایی که بعد از شمول قانون ایجاد می‌شوند و کارفرمایانی که کارگاه مشمول قانون به آنان منتقل می‌شود، باید به ترتیب مذکور اقدام کنند.

تبصره ۲- کارفرمایان کارگاههای مشمول قانون که کارگر جدید استخدام می‌کنند، باید حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ استخدام برای نامنویسی و دریافت شماره انفرادی کارگر جدید استخدام، اقدام کنند.

ماده ۲- کلیه کارفرمایانی که کارگر یا کارمند مشمول قانون تأمین اجتماعی در استخدام یا در اختیار دارند، صرف نظر از نوع قرارداد کار و ترتیب استخدام و نحوه پرداخت مزد یا حقوق، موظفند صورت مزد و حقوق، فوق‌العاده شغل و مزایای کارکنان خود را که باید از طرف کارفرما امضاء شده و حاوی مراتب زیر باشد، مرتباً و در

موعد مقرر به واحدهای مربوط سازمان، ارسال دارند.

الف - نام و نام خانوادگی کارفرما (در صورتی که کارگاه به صورت شرکت اداره می‌شود، نام و مشخصات شرکت و نام و نام خانوادگی مدیر عامل) به علاوه شماره اختصاصی کارگاه (کد) که از طرف سازمان به کارفرما اعلام شده است.

ب - نام و نشانی دقیق و در صورت تعدد کارگاهها، مشخصات کامل هر یک از کارگاهها.

ج - نام ماه و تعیین روزهایی که صورت مزد یا حقوق برای آن مدت تهیه شده است.

د - شماره ردیف و نام و نام خانوادگی (منطبق با شناسنامه) بیمه شده و شماره اختصاصی که از طرف سازمان جهت هر بیمه شده تعیین و اعلام شده است.

ه - مبلغ حق بیمه سهم بیمه شده.

و - جمع مبلغ حق بیمه سهم کارفرما و بیمه شده.

تبصره ۱ - مزایای نقدی مندرج در این ماده که باید حق بیمه از آن کسر شود عبارتست از:

فوق‌العاده‌های مربوط به اضافه کار، کار نوبتی، مزد ایام تعطیل و مرخصی، کار شب، فوق‌العاده انجام کارهای سخت و زیان‌آور و نظایر آن (به استثنای کمک عایله مندی و همچنین پرداختهای غیر مستمر از قبیل هزینه سفر، هزینه ایاب و ذهاب و غیره).

تبصره ۲ - نوع مزایای غیر نقدی که نباید حق بیمه از آن کسر شود و تعیین ارزش آن بر طبق آیین‌نامه مربوطه خواهد بود.

ماده ۳ - کارفرما مکلف است صورت مزد یا حقوق تنظیم شده را به امضای بیمه‌شدگان برساند و در صورتی که بیمه شده سواد نداشته باشد، مهر یا اثر انگشت او کافی خواهد بود. در مواردی که صورت مزد بیمه‌شدگان به وسیله ماشین حسابگر تهیه می‌شود یا مزد آنان از طریق بانک پرداخت می‌گردد و همچنین در موارد دیگر که اخذ امضاء در صورت مزد یا حقوق از بیمه شده میسر نباشد، سازمان می‌تواند کارفرمایان مربوطه را از تشریفات امضاء ی صورت مزد یا حقوق از طرف بیمه‌شدگان معاف نماید، ولی به هر صورت کارفرما مسئول صحت ارقام مندرج در صورت مزد یا حقوق می‌باشد.

ماده ۴ - چنانچه بیمه شده‌ای بر اثر بیماری نتواند در کارگاه حضور یابد کارفرما

مکلف است، ایام بیماری را با ذکر تاریخ در ستون ملاحظات صورت مزد ارسالی تعیین و اعلام دارد و همچنین در صورت ترک کار یا پایان خدمت بیمه شده کارفرما موظف است ظرف یک هفته تاریخ ترک کار یا پایان خدمت بیمه شده را کتباً به سازمان اعلام و هنگام تنظیم و ارسال صورت مزد یا حقوق موضوع را با ذکر تاریخ ترک کار یا پایان خدمت بیمه شده در ستون ملاحظات مقابل ردیف مربوط به آن بیمه شده، قید نماید.

ماده ۵- اوراق صورت مزد یا حقوق بیمه شدگان از طرف سازمان چاپ و به تعداد مورد نیاز به طور رایگان در اختیار کارفرمایان، گذاشته خواهد شد.

ماده ۶- کارفرما مکلف است صورت مزد یا حقوق بیمه شدگان را برای هر ماه تا آخرین روز ماه بعد به واحد مربوط در سازمان تسلیم نماید. سازمان می‌تواند به درخواست کارفرما آخرین لیست ارسالی کارگاه را صورت مزد یا حقوق شش ماهه یا یک ساله آتی آن کارگاه تلقی نماید و در چنین صورتی کارفرما مکلف است که تغییرات حاصله در آخرین صورت مزد یا حقوق ارسالی در هر ماه را در مهلت مقرر به سازمان اعلام نماید، تغییرات حاصله در صورت مزد یا حقوق ارسالی نیز به ترتیب مقرر در ماده ۲ این آیین‌نامه تنظیم و ارسال خواهد شد.

تبصره - سازمان بنا به درخواست مدلل و موجه کارفرما می‌تواند موافقت نماید که مدت مهلت ارسال صورت مزد یا حقوق تا یک ماه دیگر که جمعاً از دو ماه تجاوز نماید تمدید گردد. بدیهی است در این صورت کارفرما باید حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی به سازمان پرداخت نماید.

ماده ۷- کارفرما مکلف است صورت مزد یا حقوق بیمه شدگان را به واحد مربوطه سازمان که کارگاه در حوزه عمل آن واقع است بفرستد و در صورتی که کارفرمایی دارای کارگاههای متعدد باشد، صورت مزد بیمه شدگان مربوط به هر کارگاه را جداگانه تنظیم و به واحد مربوطه ارسال دارد.

ماده ۸- کارفرما باید به ضمیمه صورت مزد یا حقوق هر ماه برگ اظهارنامه را که از این سازمان دریافت خواهد داشت، تنظیم و به واحد مربوطه تسلیم نماید.

این آیین‌نامه که مشتمل بر ۸ ماده و پنج تبصره می‌باشد در تاریخ ۱۳۵۴/۱۲/۱۹ به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی رسید.

۸- آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۵/۱۰/۲۵) وزارتین دادگستری و بهداری و بهزیستی^۱

● فصل اول - صدور اجرائیه

ماده ۱- مطالبات سازمان تأمین اجتماعی بابت حق بیمه، خسارات تأخیر و جریمه‌های نقدی ناشی از اجرای قانون تأمین اجتماعی یا قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی و قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان و قانون تأمین آموزش فرزندان کارگران و مطالبات مندرج در مواد ۴۲، ۴۶، ۶۶، ۹۰، ۹۸، ۱۰۰، ۱۰۱ و ۱۰۸ قانون تأمین اجتماعی^۲ از طریق صدور اجرائیه به وسیله مسئولین و مأمورین اجرای سازمان قابل مطالبه و وصول می‌باشد.

ماده ۲- واحدی که در سازمان مسوولیت عملیات اجرایی را به عهده خواهد گرفت و به اختصار اجرا نامیده می‌شود مرجع عملیات اجرایی موضوع ماده یک این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۳- در صورتی که اشخاص حقیقی یا حقوقی مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی با اخطار کتبی سازمان ظرف مدت ۴۸ ساعت از تاریخ ابلاغ اخطاریه سازمان مطالبات قطعی شده را پرداخت نکنند یا ترتیب پرداخت آن را ندهند سازمان می‌تواند با رعایت مفاد این آیین‌نامه علیه آنها اقدام به صدور اجرائیه بنماید.

تبصره ۱- فرم اخطاریه از طرف سازمان تهیه خواهد شد.

تبصره ۲- ابلاغ اخطاریه به وسیله مأمورین اجرای سازمان براساس مقررات این آیین‌نامه به عمل خواهد آمد.

ماده ۴- برگ اجرائیه که فرم آن توسط سازمان تهیه می‌شود شامل نکات ذیل خواهد بود:

- الف - نام واحد صادرکننده برگ اجرائیه و محل اقامت آن و امضاء شخص مسوول.
- ب - نام و نام خانوادگی بدهکار و محل اقامت او و در صورت فوت بدهکار نام و نام خانوادگی وراث یا قیم یا ولی با تعیین اقامتگاه هر یک.

۱- نک: آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا مصوب ۱۳۸۷.

۲- به اضافه ماده ۱۹ آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۲ که مقرر می‌دارد: «در مواردی که بیمه شده بیکار تحت هر عنوان من غیرحق مبالغی را از صندوق بیمه بیکاری دریافت نموده باشد، ملزم به پرداخت وجوه دریافتی مذکور خواهد بود. سازمان تأمین اجتماعی با استفاده از اختیارات اجرایی ناشی از قانون تأمین اجتماعی نسبت به وصول وجوه موضوع این ماده اقدام می‌نماید.»

پ - موضوع و مبلغ اجرائیه و شماره و تاریخ اخطاریه و تاریخ ابلاغ.
تبصره - برگ اجرائیه به تعداد هریک از بدهکاران در دو نسخه تنظیم می‌گردد، یک نسخه به هر بدهکار تسلیم و نسخه ثانی با قید ابلاغ به وسیله مأمور اجرا به اجرا اعاده می‌گردد.

● فصل دوم - ابلاغ^۱

۱- بخشنامه شماره ۴ جدید حقوقی که جایگزین بخشنامه‌های شماره ۱۹ و ۱۹/۱ مشترک درآمد و حقوقی شده است مقرر می‌دارد: «به لحاظ اهمیت موضوع ابلاغ و تاثیر درست یا نادرست انجام یافتن آن در کلیه اقدامات سازمان برای وصول مطالبات، این بخشنامه با استفاده از مواد ۹۰ تا ۱۱۰ قانون آیین دادرسی مدنی، مواد ۱۴ تا ۱۹ آیین‌نامه اجرایی مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا و مواد ۵ تا ۱۱ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی تنظیم گردیده است. الف (ابلاغ به اشخاص حقیقی ۱- ابلاغ باید در محل تعیین شده در اوراق ابلاغی و در ساعات کار و فعالیت انجام گیرد ۲- اوراق ابلاغی در دو نسخه تنظیم و نسخه اول به کارفرما تسلیم و در نسخه دوم که به سازمان اعاده می‌گردد رسید لازم طبق مهر پیوست (نمونه شماره ۱) دریافت شود ۳- لازم است در تشخیص کارفرما مطابق مشخصات مندرج در اوراق ابلاغی و اطلاعات موجود در کارگاه و همچنین تاریخ ابلاغ (حروفی و عددی) و امضاء کارفرما دقت لازم به عمل آید تا اشکالی بر عملیات ابلاغ وارد نباشد ۴- در صورتی که کارفرما در محل حاضر، لیکن از دریافت اوراق ابلاغ خودداری نماید مأمور ابلاغ نسخه اول رابه درب کارگاه الصاق می‌نماید و مراتب را طبق مهر پیوست (نمونه شماره ۲) در نسخه دوم قید و آن را به شعبه اعاده می‌نماید ۵- چنانچه کارفرما در محل تعیین شده حاضر نباشد مأمور ابلاغ فرم اطلاعیه پیوست (دعوت از کارفرما برای دریافت اوراق ابلاغ در محل شعبه) را خطاب به کارفرما در دو نسخه تکمیل و نسخه اول را به درب کارگاه یا محل تعیین شده الصاق و نسخه دوم اطلاعیه را با اوراق مربوط به شعبه اعاده می‌نماید. در صورت عدم مراجعه کارفرما ظرف ۱۰ روز از تاریخ مراجعه اول به کارگاه، مأمور ابلاغ یکبار دیگر به نشانی تعیین شده مراجعه و حسب مورد، طبق بندهای ۲ یا ۴ این بخشنامه امر ابلاغ را انجام می‌دهد و در صورت عدم حضور کارفرما یا بسته بودن کارگاه به عنوان آخرین مراجعه نسخه اول را به درب کارگاه الصاق و مراتب طبق مهر (نمونه شماره ۲) در نسخه دوم قید می‌گردد ۶- در صورتی که در مواقع فعالیت عادی، کارگاه به هر علت تعطیل باشد، مأمور ابلاغ باید اطلاعیه (فرم موضوع بند ۵) مربوط را تکمیل و به درب کارگاه الصاق نماید و پس از گذشت مهلت و عدم مراجعه کارفرما یا مراجعه مجدد حسب مورد (حضور کارفرما و دریافت اوراق - حضور کارفرما و عدم دریافت اوراق - عدم حضور کارفرما یا بسته بودن کارگاه) اوراق مربوط را ابلاغ نماید. توضیح - در مورد ابلاغ دعوتنامه‌های هیأت‌های تشخیص مطالبات با توجه به تبصره ماده ۸ آیین‌نامه هیأت‌های تشخیص مطالبات که مقرر داشته است: «در هر حال عدم حضور کارفرما مانع رسیدگی و صدور رأی نخواهد بود»، نیازی به تکمیل اطلاعیه (موضوع بند ۴ و ۵) نبوده و در مراجعه اول به کارگاه یا نشانی تعیین شده حسب مورد (حضور کارفرما - خودداری از دریافت اوراق - عدم حضور - بسته بودن) باید دعوتنامه مربوط ابلاغ و نسخه اول اعاده گردد. ب - ابلاغ به اشخاص حقوقی ۱- اوراق باید به مدیر یا قائم مقام او یا افرادی که حق امضاء دارند تسلیم و طبق مهر پیوست (نمونه ۱) رسید دریافت گردد. در صورتی که مأمور ابلاغ نتواند اوراق مربوط را به اشخاص یاد شده ابلاغ نماید باید به مسئول دفتر ابلاغ نماید. (مهر نمونه ۳۲) - چنانچه شخصیت حقوقی منحل شده باشد اوراق ابلاغ باید به مدیر یا مدیران تصفیه ابلاغ گردد ۳- در مورد وزارتخانه‌ها - ادارات - شرکتها - سازمانهای دولتی و وابسته به دولت و مؤسسات مأمور خدمات عمومی و نیز مؤسساتی که سرمایه آن جزئاً یا کلاً متعلق به دولت است و همچنین شهرداریها اوراق به رئیس دفتر مؤسسه مربوط یا قائم مقام او ابلاغ می‌گردد ۴- در صورت خودداری اشخاص مذکور در بندهای ۱ و ۲ و ۳ این قسمت از گرفتن اوراق ابلاغی اوراق مذکور طبق بند ۴ قسمت الف به درب

ماده ۵- اجرا مکلف است براساس تقاضانامه صدور اجرائیه و برگ اخطاریه ابلاغ شده به بدهکار نسبت به صدور اجرائیه اقدام نماید. تقاضاهای واصله ظرف ۲۴ ساعت در دفتر مخصوص اجرا ثبت و نسبت به تقاضاهای ثبت شده در دفتر مذکور به ترتیب اقدام خواهد شد. چنانچه بدهکار مقیم محل صدور اجرائیه شد نام مأمور اجرا در برگهای اجرایی قید و برگهای مذکور برای ابلاغ به مأمور اجرا تسلیم خواهد شد. در صورتی که بدهکار در حوزه دیگر مقیم باشد برگهای اجرایی از طریق واحد سازمان در محل اقامت او ابلاغ و اقدام خواهد شد و در صورتی که در محل اقامت شخص مذکور سازمان فاقد شعبه و یا نمایندگی باشد برگهای اجرایی با ید ظرف مدت ۴۸ ساعت به شهربانی یا ژاندارمری^۱ و در مورد مقیمین در کشورهای خارجی به وسیله سازمان مرکزی به وزارت امور خارجه ارسال شود که طبق مقررات ابلاغ نمایند.

ماده ۶- اقامتگاه بدهکار همان است که در پرونده امر منعکس می‌باشد و مادام که

◀ کارگاه یا موسسه الصاق و مراتب در نسخه دوم قید خواهد گردید ۵- چنانچه ابلاغ در محل تعیین شده ممکن نگردد (نشانی شخص حقوقی تغییر کرده باشد) پس از اعلام موضوع از طرف مأمور ابلاغ و استعلام نشانی شخص حقوقی از اداره ثبت شرکتها اوراق ابلاغ به آخرین نشانی که از طرف ثبت شرکتها اعلام می‌شود ابلاغ خواهد شد. ج - سایر موارد ۱- در مورد کسانی که در خارج از کشور اقامت دارند مراتب به سازمان مرکزی اعلام تا طبق ماده ۹۵ قانون آیین دادرسی مدنی از طریق مأمورین سیاسی یا کنسولی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ لازم به عمل آید ۲- نشانی کارفرما آخرین نشانی موجود در پرونده می‌باشد و کارفرما مکلف است در صورت تغییر آن، نشانی محل جدید خود را اطلاع دهد. در غیر این صورت ابلاغ به همان نشانی موجود در پرونده به عمل می‌آید و قانونی است ۳- چنانچه هنگام مراجعه به نشانی کارفرما مشخص گردد که نامبرده در بازداشتگاه یا زندان است اوراق ابلاغی به وسیله اداره زندان به نامبرده ابلاغ خواهد شد ۴- در صورتی که نشانی قانونی کارفرما در حوزه عمل آن واحد نباشد اوراق مربوط باید جهت ابلاغ به شعبه‌ای که نشانی تعیین شده در حوزه عمل آن است ارسال گردد ۵- چنانچه کارفرما یا افرادی که به موجب این بخشنامه اوراق مربوط باید به آنها ابلاغ شود بیسواد باشند اترانگشت آنان ذیل اوراق ابلاغی به منزله امضاء خواهد بود ۶- چنانچه مأمور ابلاغ با بدهکار قرابت سببی یا نسبی تا درجه سوم از طبقه دوم داشته و یا بین آنها دعوی مدنی یا کیفری در دادگاه مطرح باشد و یا آنکه دعوی کیفری سابقاً مطرح بوده و در جرحه بیش از دو سال و درجنائی بیش از پنجسال از تاریخ ختم آن نگذشته باشد، مأمور نمی‌تواند متصدی امر ابلاغ شود ۷- احتساب مهلت‌های تعیین شده برای هر برگ ابلاغ بدین ترتیب است که طبق ماده ۶۱۴ قانون آیین دادرسی مدنی روز ابلاغ و اقدام جزء مدت محسوب نمی‌شود. به عنوان نمونه برای احتساب مهلت سی روز چنانچه بدهی در تاریخ ۱۰/۳/۷۳ به کارفرما ابلاغ شود کارفرما تا پایان وقت اداری روز ۱۰/۴/۷۳ می‌تواند اقدام لازم به عمل آورد ۸- برابر ماده ۶۱۳ قانون آیین دادرسی مدنی، هرگاه روز پایانی موعد، با روز تعطیل ادارات مصادف شود آن روز که تعطیل است به حساب نمی‌آید و روز آخر موعد، روزی خواهد بود که ادارات پس از تعطیل باز می‌شوند ۹- شعب مکلفند کارهای ابلاغی خود را طوری ترتیب دهند که ظرف ۴۸ ساعت اوراق مربوط ابلاغ شود ۱۰- واحدها مکلفند به مأمورین ابلاغ و کارکنان واحدهای درآمد و اجرائیات درخصوص اجرای دقیق این بخشنامه آموزش لازم بدهند و در صورت وجود اشکال مراتب را به طور کتبی از دفتر حقوقی استعلام نمایند.

بدهکار تغییر محل اقامت خود را به سازمان اعلام ننموده است برگرهای اجرایی و سایر اوراق مربوط به محل سابق او ابلاغ خواهد شد.

تبصره - بدهکار مکلف است محل اقامت جدید خود را به مرجع مربوط اطلاع دهد و دلیل اقامت خود را که عبارت خواهد بود از گواهی شهربانی یا ژاندارمری محل در داخل کشور و کنسولگری و یا مأمورین سیاسی در خارج از کشور به ضمیمه اطلاعیه خود ارسال نماید. در غیر این صورت به تغییر محل اقامت اعلام شده ترتیب اثر داده نخواهد شد و در هر حال ابلاغات قبلی به قوت قانونی خود باقی است.

ماده ۷- مأمور اجرا مکلف است ظرف ۴۸ ساعت یک نسخه از اجرائیه را به شخص بدهکار تسلیم و در نسخه دوم با ذکر تاریخ رسید بگردد. در صورتی که بدهکار در محل حاضر نباشد به یکی از اهل خانه و یا کارگاه ابلاغ می‌شود، مشروط براینکه به نظر مأمورین سن ظاهری این اشخاص برای تمیز اهمیت برگ اجرائیه کافی باشد و مشروط بر این که بین بدهکار و شخصی که برگ را دریافت می‌دارد تعارض منفعت نباشد و هرگاه اشخاص نامبرده نباشند و یا نخواهند رسید بدهند مأمور اجرا موظف است اجرائیه را به اقامتگاه بدهکار الصاق نموده و مراتب را در نسخه ثانی قید نموده و به اجرا عودت دهد.

ماده ۸- احتساب مواعد طبق مقررات مندرج در آیین دادرسی مدنی است.^۱

ماده ۹- در صورتی که اجرائیه علیه اشخاص حقوقی باشد اجرائیه به مدیر و یا قائم

۱- موادی از قانون آیین دادرسی مدنی مصوب سال ۱۳۷۹: فصل اول - تعیین و حساب مواعد: «ماده ۴۴۲ - مواعیدی را که قانون تعیین نکرده است دادگاه معین خواهد کرد. موعد دادگاه باید به مقداری باشد که انجام امر مورد نظر در آن امکان داشته باشد. موعد به سال یا ماه یا هفته و یا روز تعیین خواهد شد. ماده ۴۴۳ - از نظر احتساب مواعد قانونی، سال دوازده ماه، ماه سی روز، هفته هفت روز و شبانه‌روز بیست و چهار ساعت است. ماده ۴۴۴ - چنانچه روز آخر موعد، مصادف با روز تعطیل ادارات باشد و یا به جهت آماده نبودن دستگاه قضایی مربوط امکان اقدامی نباشد، آن روز به حساب نمی‌آید و روز آخر موعد، روزی خواهد بود که ادارات بعد از تعطیل یا رفع مانع باز می‌شوند. ماده ۴۴۵ - مواعیدی که ابتدای آن تاریخ ابلاغ یا اعلام ذکر شده است، روز ابلاغ و اعلام و همچنین روز اقدام جزء مدت محسوب نمی‌شود. ماده ۴۴۶ - کلیه مواعد مقرر در این قانون از قبیل واخواهی و تکمیل دادخواست برای افراد مقیم خارج از کشور دو ماه از تاریخ ابلاغ می‌باشد. ماده ۴۴۷ - چنانچه در یک دعوا خواندگان متعدد باشند، طولانی‌ترین مواعیدی که در مورد یک نفر از آنان رعایت می‌شود شامل دیگران نیز خواهد شد. ماده ۴۴۸ - چنانچه در روزی که دادگاه برای حضور اصحاب دعوا تعیین کرده است مانعی برای رسیدگی پیش آید، انقضای موعد، روزی خواهد بود که دادگاه برای رسیدگی تعیین می‌کند. ماده ۴۴۹ - مواعیدی که دادگاه تاریخ انقضای آن را معین کرده باشد در همان تاریخ منقضی خواهد شد»

مقام او و یا اشخاصی که حق امضاء دارند ابلاغ خواهد شد و چنانچه مأمور نتواند اجرائیه را به اشخاص مذکور ابلاغ نماید به مسوول دفتر ابلاغ می‌نماید.

تبصره ۱- اجرائیه علیه اشخاص حقوقی منحل شده به مدیر یا مدیران تصفیه ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۲- چنانچه ابلاغ اجرائیه علیه اشخاص حقوقی در محل تعیین شده ممکن نگردد برگهای اجرایی در آخرین محلی که به اداره ثبت شرکت‌ها معرفی شده ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۰- در صورتی که اجرائیه علیه وزارتخانه‌ها و ادارات رسمی و سازمانهای وابسته به دولت و مؤسسات مأمور به خدمت عمومی و شهرداری‌ها و مؤسساتی که سرمایه آن جزئاً یا کلاً متعلق به دولت است صادر گردد، اجرائیه به رئیس دفتر مربوطه یا قائم مقام او ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۱- در موارد زیر مأمور اجرا نمی‌تواند متصدی امر ابلاغ و اجرا شود:

- الف- مأموری که با بدهکار قرابت سببی و یا نسبی تا درجه سوم از طبقه دوم داشته باشد.
- ب - در صورتی که بین مأمور اجرا و بدهکار دعوی مدنی یا جزایی در دادگاه مطرح باشد و یا اینکه دعوی جزایی سابق مطرح بوده و در جرم جنحه بیش از دو سال و در جنایی بیش از پنج سال از تاریخ ختم آن نگذشته باشد.^۱

● فصل سوم - ترتیب اجرا

ماده ۱۲- همین که اجرائیه به بدهکار ابلاغ شد نامبرده مکلف است ظرف یک ماه بدهی خود را پرداخت نماید و یا ترتیبی برای پرداخت آن بدهد و یا مالی معرفی نماید که استیفای طلب از آن میسر باشد و در صورتی که بدهکار، خود را قادر به اجرای مفاد اجرائیه نداند باید ظرف مهلت مذکور صورت جامعی از دارایی خود را به مسوول اجرا تسلیم کند و به هر صورت مشمول مقررات قانون منع بازداشت اشخاص در قبال مقررات و الزامات مالی مصوب آبان ماه سال ۱۳۵۲ خواهد بود.^۲

تبصره - قیمت مالی که برای فروش نشان داده می‌شود باید متناسب با دین بوده و

۱- با عنایت به قانون مجازات اسلامی عناوین جنحه و جنایی منتفی است.

۲- قانون منع بازداشت مصوب سال ۱۳۵۲ به موجب قانون نحوه اجرای محکومیتهای مالی مصوب ۷۷/۸/۱۰ لغو گردیده است.

تعلق آن به بدهکار محرز باشد.

ماده ۱۳- اجرا می‌تواند پس از ابلاغ اجرائیه عندالاقضاء قبل از انقضای مهلت مقرر در ماده ۱۲ از اموال بدهکار معادل مبلغ مورد اجرا به اضافه ۳۰ درصد بازداشت نماید.

ماده ۱۴- هرگاه بدهکار در حین اجرا فوت شود تا زمان تعیین ورثه یا قیّم (در صورت صغیر بودن ورثه) عملیات اجرایی متوقف می‌شود.

ماده ۱۵- هرگاه محل اقامت بدهکار معلوم نباشد و امکان ابلاغ اجرائیه هم میسر نگردد ولی به اموال او دسترسی باشد مسوول اجرا در عین حال که برگهای اجرائیه را صادر می‌کند اموال بدهکار را هم معادل بدهی او تحت توقیف احتیاطی در خواهد آورد.

● فصل چهارم - بازداشت اموال منقول

ماده ۱۶- عدم حضور بدهکار مانع از بازداشت اموال او نخواهد بود و هرگاه محلی که مال در آن موجود است بسته یا قفل باشد و بدهکار یا کسان او از بازکردن آن امتناع نمایند باید با حضور نماینده دادسرا، یا شهربانی و یا ژاندارمری و یا دهبان محل باز شده و اموال او بازداشت گردد.^۱

۱- قانون نحوه پرداخت «محکوم به» دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۳۶۵/۷/۱۵ مقرر می‌دارد: «ماده واحده - وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی که درآمد و مخارج آنها در بودجه کل کشور منظور می‌گردد، مکلفند وجوه مربوط به «محکوم به» دولت در مورد احکام قطعی دادگاهها و اوراق لازم‌الاجراء ثبتی و دفاتر اسناد رسمی و یا اجرای دادگاهها و سایر مراجع قانونی را با رعایت مقررات از محل اعتبار مربوط به پرداخت تعهدات بودجه مصوب سالهای قبل، منظور در قانون بودجه کل کشور و در صورت عدم وجود اعتبار و عدم امکان تأمین از محلهای قانونی دیگر در بودجه سال بعد، منظور و پرداخت نمایند، اجرای دادگستری و ادارات ثبت اسناد و املاک و سایر مراجع قانونی دیگر مجاز به توقیف اموال منقول و غیرمنقول وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی که اعتبار و بودجه لازم را جهت پرداخت «محکوم به» ندارند تا تصویب و ابلاغ بودجه یک سال و نیم بعد از سال صدور حکم نخواهد بود. ضمناً دولت از دادن هرگونه تأمین در زمان مذکور نیز معاف می‌باشد، چنانچه ثابت شود وزارتخانه‌ها و مؤسسات یاد شده با وجود تأمین اعتبار از پرداخت «محکوم به» استتکاف نموده‌اند مسئول یا مسئولین مستتکف و متخلف توسط محاکم صالحه به یک سال انفصال از خدمات دولتی محکوم خواهند شد و چنانچه متخلف به وسیله استتکاف سبب وارد شدن خسارت بر محکوم له شده باشد، ضامن خسارت وارده می‌باشد. تبصره ۱- دستگاه مدعی علیه با تقاضای مدعی باید تضمین بانکی لازم را به عنوان تأمین مدعی به دادگاه بسپارد. در صورتی که دعوی یا مقداری از خواسته رد شود، به حکم دادگاه تضمین یا مبلغ مانده به دستگاه مدعی علیه رد خواهد شد. تبصره ۲- تبصره ۵۳ قانون بودجه سال ۱۳۵۷ و تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۳۴ لغو می‌شود. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه روز پنجشنبه پانزدهم آبانماه یک هزار و سیصد و شصت و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۵/۸/۲۱ به تأیید شورای نگهبان رسیده است. قانون راجع به منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداریها مصوب ۱۳۶۱/۲/۱۴ مقرر می‌دارد: ماده واحده - وجوه و اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداریها اعم از اینکه در بانکها و یا در تصرف شهرداری یا نزد اشخاص ثالث و به صورت ضمانتنامه به نام شهرداری باشد قبل از صدور حکم قطعی قابل تأمین و توقیف و برداشت نمی‌باشد. شهرداریها مکلفند وجوه مربوط به «محکوم به» احکام قطعی صادره از دادگاهها و یا اوراق ←

ماده ۱۷- مأمور اجرا در موقع بازداشت اموال یک نفر ارزیاب سازمان تأمین اجتماعی همراه خود خواهد داشت و از اموال بدهکار معادل مبلغ اجرائیه به اضافه ۳۰ درصد بازداشت خواهد کرد و در صورتی که مورد بازداشت مال منقول غیرقابل تجزیه و بیش از میزان مقرر در این ماده ارزش داشته باشد تمام آن بازداشت خواهد شد.

تبصره - ارزیاب از طرف سازمان تعیین خواهد شد و چنانچه بدهکار به نظر ارزیاب معترض باشد می‌تواند با تودیع حق الزحمه ارزیابی طبق مقررات مربوط به دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری تقاضا کند که ارزیابی اموال به وسیله ارزیاب رسمی به عمل آید و در این صورت نظریه کارشناس رسمی از لحاظ بدهکار قطعی است.

ماده ۱۸- اشیای زیر از مستثنیات دین محسوب و توقیف نمی‌شود:

الف - لباس و اشیا و اسبابی که برای ایفای حوایج ضروری مدیون و خانواده او لازم است.

ب - اسناد مدیون به استثنای اوراق بهادار و سهام شرکت‌ها.

پ - لباس رسمی و نیمه رسمی بدهکار و همچنین اسباب و آلات کشاورزی و صنعتی و ابزار کار که برای شغل مدیون لازم است.

ماده ۱۹- مأمور اجرا نمی‌تواند اموال بازداشت را به اقربای نسبی یا سببی خود تا درجه سوم از طبق دوم بسپارد. در مواردی که اشخاص معتبر و امین برای حفظ اموال توقیف شده حاضر نشوند اموال بازداشت شده به محلی که اجرا تعیین خواهد کرد ارسال و توسط اشخاصی که از طرف اجرا تعیین می‌شوند محافظت خواهد شد.

ماده ۲۰- مأمور اجرا رونوشت صورت اموال بازداشت را به حافظ اموال داده قبض رسید می‌گیرد و به تقاضای بدهکار رونوشت گواهی شده از صورت اموال را به او می‌دهد.

ماده ۲۱- در صورتی که حافظ اموال توقیف شده (غیر از کارکنان سازمان و سازمان

→ اجرائی ثبتی یا اجرای دادگاهها و مراجع قانونی دیگر را در حدود مقررات مالی خود از محل اعتبار بودجه سال مورد عمل و یا در صورت عدم امکان از بودجه سال آتی خود بدون احتساب خسارت تأخیر تأدیه به محکوم له پرداخت نمایند. در غیر این صورت ذینفع می‌تواند برابر مقررات نسبت به استیفای طلب خود از اموال شهرداری تأمین و یا توقیف یا برداشت نماید. تبصره - چنانچه ثابت شود که شهرداری با داشتن امکانات لازم از پرداخت دین خود استنکاف نموده است شهردار به مدت یک سال از خدمت منفصل خواهد شد.»

«تأمین خدمات درمانی» که مجاز به مطالبه حق‌الحفاظه نیستند) مطالبه حق‌الحفاظه نماید میزان آن را اجرا معادل با میزان کرایه محلی که برای حفظ اموال بازداشت شده لازم است تعیین خواهد کرد اگرچه آن محل متعلق به خود حافظ باشد. میزان حق‌الحفاظه را اجرا تعیین خواهد نمود.

ماده ۲۲- هرگاه حافظ از تسلیم اموال مورد حفاظت امتناع و یا نسبت به آن تعدی و تفریط نماید معادل آن از اموال شخصی او استیفا خواهد شد.

ماده ۲۳- هرگاه اموال بازداشت شده منافعی داشته باشد حافظ اموال مزبور مسؤول منافع آن نیز می‌باشد.

ماده ۲۴- در صورتی که بخواهند قسمتی از اموال بدهکار را بازداشت نمایند و مدیون یا کسان او غایب باشند باید از بقیه اموالی که توقیف نشده است صورت جامعی با قید کلیه مشخصات تهیه نمایند و همچنین اگر بخواهند مال بازداشت شده را از محلی که اموال دیگر بدهکار در آنجا است خارج نمایند باید با حضور نماینده دادسرا یا شهربانی یا ژاندارمری و یا دژبان محل صورت مذکور را تهیه و اجرا شخص امینی را برای حفاظت سایر اموال مدیون تعیین نمایند.

ماده ۲۵- بازداشت اموال ضایع شدنی ممنوع است و باید اموال مذکور به تدریج که به دست می‌آید فوراً بدون صدور آگهی به طریق مزایده حضوری فروخته شده و صورت آن برداشته شود.

ماده ۲۶- بازداشت اموال منقولی که در تصرف غیر است و متصرف نسبت به آن ادعای مالکیت می‌کند ممنوع است.

ماده ۲۷- قبل از بازداشت اموال باید صورتی تهیه شود که در آن اسامی کلیه اشیای بازداشت شده نوشته شود و در موقع لزوم کیل و وزن و عدد اشیا معین شود و در مورد طلا و نقره‌آلات هرگاه عیار آنها معین باشد در صورت مجلس قید گردد و در مورد جواهر عدد و اندازه و صفات و اسامی آنها معین شود، در کتب، اسم کتاب و مصنف و تاریخ طبع و در تصویر و پرده‌های نقاشی موضوع پرده طول و عرض آنها و اسم نقاش اگر معلوم باشد در مال‌التجاره نوع مال‌التجاره و تعداد عدل تصریح شود. در سهام و کاغذهای قیمتی عدد و قیمت اصلی و نوع آنها در صورت‌مجلسی معین شود و همچنین در صورت ریز اشیا نو و مستعمل بودن آنها باید قید گردد.

تبصره ۱- عدد و کیل و وزن باید با تمام حروف نوشته شود، صورت تنظیمی از

اموال توقیف شده در صورتی که بیش از یک برگ باشد باید به یکدیگر ملصق و منگنه شده و به مهر مأمور اجرا برسد.

تبصره ۲- اگر در صورت ریز اشیا سهو و اشتباهی به عمل آید در آخر صورت تصریح و به امضاء مأمور اجرا می‌رسد. تراشیدن و پاک کردن و نوشتن بین سطرها ممنوع است.

تبصره ۳- صورت مجلس روی برگهای چاپی تهیه و تنظیم خواهد شد.

ماده ۲۸- هرگاه نسبت به اشیایی که بازداشت می‌شود اشخاص ثالث اظهار حقی نمایند مأمور اجرا اسم مدعی و چگونگی اظهار او را قید می‌کند.

ماده ۲۹- در مواردی که بدهکار و یا نماینده دادسرا و مأمورین ژاندارمری و شهربانی و دهبان حضور داشته باشند صورت ریز به امضاء ی آنها می‌رسد.

ماده ۳۰- اشخاص مذکور در ماده قبل می‌توانند ایرادات خود را در باب صورت تنظیم شده به مأمور اجرا اظهار نمایند و مأمور اجرا اظهارات آنان را با جهات رد و قبول آن در صورت مجلس قید می‌کند.

ماده ۳۱- هرگاه اموال منقول توقیف شده در جای محفوظ و معینی باشد امور اجرا مدخل آنها را بسته و مهر و موم می‌نماید و هرگاه اشیا در جای محفوظ و معین نباشد به هر کدام از اشیای کاغذی الصاق کرده و مهر می‌نماید. بدهکار نیز می‌تواند پهلوی مهر مأمور اجرا مهر نماید.

ماده ۳۲- هرگاه طول مدت بازداشت باعث فساد بعضی از اشیای بازداشت شده شود از قبیل فرش و پارچه‌های پشمی و غیره اشیای مذکور را باید جدا کرده و طوری بازداشت نمایند که بتوان از آنها سرکشی و مراقبت نمود.

ماده ۳۳- چنانچه بدهکار در موقع عملیات بازداشت حاضر باشد و ایرادی نماید دیگر حق شکایت از اقدامات مأمور اجرا نخواهد داشت.

ماده ۳۴- هرگاه بدهکار یکی از زوجین باشد که در یک خانه زندگی می‌نماید از اثاث خانه آنچه عادتاً مورد استعمال زنانه است مال زن و آنچه عادتاً مورد استعمال مرد است متعلق به شوهر و مابقی مشترک بین زوجین محسوب خواهد شد مگر اینکه خلاف ترتیب فوق ثابت شود.

ماده ۳۵- هرگاه مالی که بازداشت می‌شود بین بدهکار و شخص یا اشخاص دیگر

مشاع باشد شرکت بین آنها به نحو تساوی فرض می‌شود مگر اینکه خلاف آن ثابت شود.

● فصل پنجم - بازداشت اموال منقول بدهکار نزد اشخاص ثالث

ماده ۳۶- هرگاه معلوم شود که وجه نقد یا اموال منقول دیگری از بدهکار نزد اشخاص ثالث می‌باشد مراتب توقیف آن کتباً به شخص ثالث ابلاغ و رسید دریافت می‌شود و جریان امر کتباً به بدهکار نیز اعلام خواهد شد.

ماده ۳۷- ابلاغ بازداشتنامه شخص ثالث را ملزم می‌نماید که وجه یا اموال بازداشت شده را به صاحب آن ندهد والا اجرا معادل وجه نقد یا قیمت اموال را از او وصول خواهد کرد (این نکته در بازداشتنامه باید قید شود).

ماده ۳۸- هرگاه مال بازداشت شده در نزد شخص ثالث وجه نقد یا طلب حال باشد شخص مزبور باید آن را فوراً در قبال اخذ رسید به مأمور اجرا تأدیه نماید.

ماده ۳۹- هرگاه شخص ثالثی که مال یا طلب حال بدهکار نزد او بازداشت شده است از تأدیه آن خودداری نماید بازداشت اموال او مطابق مقررات این آیین‌نامه به عمل خواهد آمد.

ماده ۴۰- هرگاه شخص ثالث منکر وجود تمام یا قسمتی از وجه نقد یا اموال منقول بدهکار نزد خود باشد باید ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ بازداشتنامه مراتب را به اجرا اطلاع دهد والا خود مسوول پرداخت وجه یا تسلیم مال خواهد بود.

ماده ۴۱- در صورتی که شخص ثالث منکر وجود مال یا طلب بدهکار نزد خود باشد و ظرف مدت مقرر در ماده ۴۰ مراتب را به اجرا اطلاع دهد عملیات اجرایی نسبت به او متوقف شده و سازمان تأمین اجتماعی می‌تواند برای اثبات وجود وجه یا مال یا طلب بدهکار نزد شخص ثالث به دادگاه صالح مراجعه کند و یا از اموال دیگر بدهکار استیفای طلب نماید.

تبصره - در مواردی که وجه و مال یا طلب نزد شخص ثالث به موجب سند رسمی محرز باشد صرف انکار شخص ثالث مانع از تعقیب عملیات اجرایی نسبت به او نمی‌باشد.

ماده ۴۲- چنانچه مورد و موضوع بازداشتنامه مال الاجاره اموال منقول یا غیرمنقول متعلق به بدهکار نزد مستأجر بوده باشد رعایت مقررات مواد فوق برای مستأجر (شخص ثالث) تا پایان استهلاك مبلغ اجرائیه لازم‌الرعايه می‌باشد.

ماده ۴۳- بازداشت وجوه زیر ممنوع است:

- الف - بیش از یک چهارم حقوق یا مستمری بازنشستگی یا ازکارافتادگی.
- ب - بیش از یک چهارم حقوق یا دستمزد شاغلین متأهل.
- پ - بیش از یک سوم حقوق یا دستمزد شاغلین مجرد.
- ت - هزینه سفر و فوق‌العاده مأموریت کارکنان دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی.
- ث - حقوق کارکنان نیروهای مسلح که در جنگ هستند.
- تبصره -** در مورد این ماده پس از ابلاغ بازداشتنامه اداره یا مؤسسه متبوعه بدهکار مکلف است در کسر و ارسال مبلغ بازداشت شده به اجرا به طوری که تقاضا شده است اقدام نماید والا مسوول خواهد بود (مراتب در بازداشتنامه باید قید شود).

● فصل ششم - بازداشت اموال غیرمنقول^۱

ماده ۴۴- بازداشت اموال غیرمنقول به نحوی که در ماده ۱۶ و ۱۷ مقرر است به عمل می‌آید. مأمور صورتی که حاوی مراتب ذیل باشد روی نمونه چاپی برای اموال بازداشت شده ترتیب خواهد داد:

- الف - تاریخ و مفاد اجرائیه که به موجب آن بازداشت به عمل می‌آید.
- ب - محل وقوع مال غیرمنقول در شهرستان و بخش و کوی و کوچه و شماره آن اگر داشته باشد.
- پ - در صورتی که ملک ثبت شده باشد شماره پلاک ثبتی ملک و در غیر این صورت مشخصات ملک و توصیف اجمالی آن از قبیل مساحت تخمینی زمین و زیربنا و سایر اوصاف ملک.
- ت - در صورتی که ملک مزروعی باشد علاوه بر مراتب فوق باید متعلقات آن از قبیل ماشین‌آلات و توضیحات دیگری که در تسهیل فروش ملک مؤثر باشد در صورت مزبور قید شود.
- ماده ۴۵-** هرگاه حدود یا قسمتی از ملک مورد اختلاف باشد مراتب در صورت مجلس قید و در صورت امکان تصریح می‌شود که طرف اختلاف کیست و در چه مرجعی تحت رسیدگی می‌باشد.
- ماده ۴۶-** اجرا مکلف است فوراً بازداشت را به بدهکار و ثبت محل اطلاع داده و

۱- در خصوص توقیف اموال دولتی و شهرداری‌ها نک: پاورقی فصل پنجم.

صورت وضعیت و جریان ثبتی ملک مورد بازداشت را از اداره ثبت بخواند و اداره مزبور در صورتی که ملک ثبت شده باشد در ستون ملاحظات دفتر املاک بازداشت را یادداشت می‌نماید و اگر ملک به موجب دفتر املاک متعلق به غیر باشد ثبت محل فوراً مراتب را به اجرا اطلاع می‌دهد و اجرا از آن رفع بازداشت می‌کند.

ماده ۴۷- چنانچه ملک مورد بازداشت ثبت شده نباشد در این صورت مطابق شقوق ذیل رفتار خواهد شد:

الف - هرگاه ملک مزبور از طرف بدهکار تقاضای ثبت شده و یا اینکه مجهول‌المالک باشد بازداشت در دفتر بازداشتها قید و در پرونده ثبتی یادداشت می‌شود.

ب - هرگاه نسبت به ملک از طرف شخصی دیگر تقاضای ثبت شده و یا اینکه اساساً مورد بازداشت جزء نقاطی باشد که مقررات ثبت عمومی املاک به مورد اجرا گذارده نشده است مراتب به اجرا اطلاع داده می‌شود.

ماده ۴۸- پس از ابلاغ بازداشتنامه به صاحب مال نقل و انتقال از طرف صاحب مال نسبت به مال بازداشت شده ممنوع است و نسبت به انتقال مزبور مادام که بازداشت باقی است ترتیب اثر داده نمی‌شود، مگر با اجازه اجرا و یا ترتیب پرداخت بدهی از ناحیه بدهکار.

ماده ۴۹- بازداشت اموال غیرمنقول ثبت شده که در تصرف غیر است بلامانع می‌باشد و ادعای شخص ثالث اگرچه متصرف هم باشد مسموع نیست ولی بازداشت اموال غیرمنقول ثبت نشده که در تصرف مالکانه غیر است ولو اینکه بدهکار مدعی مالکیت آن باشد مادام که حکم قطعی از مراجع صلاحیتدار صادر نشده ممنوع است.

ماده ۵۰- بازداشت مال غیرمنقول موجب بازداشت منافع آن نیست مگر اینکه مورد تقاضای اجرا بوده و اصل ملک و سایر دارایی بدهکار کفایت تأدیه بدهی و هزینه اجرایی را ننموده و یا خود بدهکار رضایت به بازداشت منافع بدهد.

تبصره - در صورتی که تقاضای بازداشت منافع از طرف اجرا نشده باشد از تاریخ بازداشت به بعد بدهکار حق انتقال منافع را زاید بر یک سال نخواهد داشت.

ماده ۵۱- در بازداشت محصول املاک مزروعی دخالت مأمور اجرا در محصول تا موقع برداشت و تعیین سهم بدهکار ممنوع است ولی مأمور اجرا باید برای جلوگیری از تفریط نظارت و مراقبت نماید.

ماده ۵۲- بدهکار می‌تواند در ظرف مدت بازداشت مال منقول و یا غیرمنقول

بازداشت شده را با اطلاع اجرا بفروشد و یا رهن بدهد مشروط بر اینکه قبلاً یا در حین وقوع معامله بدهی مورد اجرا و هزینه‌های اجرایی مربوط را پرداخت نماید.

ماده ۵۳- مال غیرمنقول بعد از بازداشت موقتاً در تصرف بدهکار باقی می‌ماند و نامبرده مکلف است مال مورد بازداشت را طبق صورتی که تحویل گرفته تحویل دهد.

ماده ۵۴- در صورتی که منافع مال غیرمنقول بازداشت شده باشد منافع حاصله و محصول املاک مزروعی به امینی که اجرا و بدهکار به تراضی تعیین خواهند کرد سپرده می‌شود. در صورتی که بدهکار ظرف مدت یک هفته نسبت به تعیین امین توافق ننماید اجرا رأساً امین تعیین خواهد کرد در این صورت بدهکار حق اعتراض نخواهد داشت.

● فصل هفتم - ارزیابی

ماده ۵۵- پس از بازداشت مال طبق مواد ۱۶ و ۱۷ نتیجه ارزیابی به بدهکار ابلاغ و اعلام می‌شود که چنانچه به نتیجه ارزیابی معترض است اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف - دستمزد کارشناس تجدیدنظر را به میزان تعیین شده از طرف اجرا در صندوق اجرا تودیع نماید.

ب - قبض صندوق را ضمیمه لایحه اعتراضی حداکثر ظرف ۵ روز از تاریخ ابلاغ به اجرا تسلیم نماید.

ماده ۵۶- اجرا در صورت وصول لایحه اعتراض و قبض صندوق در مهلت مقرر روز و ساعت انتخاب کارشناس را با توجه به دفتر اوقات تعیین و به بدهکار ابلاغ می‌کند که در وقت مقرر برای انتخاب کارشناس حاضر گردد.

تبصره ۱- انتخاب کارشناس رسمی به قید قرعه انجام خواهد گرفت. و در صورت توافق در انتخاب کارشناس استقراع ضرورت ندارد.

تبصره ۲- عدم حضور بدهکار مانع انتخاب کارشناس رسمی نخواهد بود در این صورت اجرا ضمن تنظیم صورت مجلس از بین سه نفر کارشناس رسمی یک نفر را به قید قرعه انتخاب خواهد نمود.

ماده ۵۷- در صورتی که بدهکار در مدت مقرر در ماده ۵۵ دستمزد کارشناس را تودیع ننماید و یا لایحه اعتراضی تسلیم نکند نتیجه ارزیابی قطعی تلقی شده و آگهی مزایده به همان میزانی که ارزیاب نخستین تعیین کرده است منتشر می‌شود و در

صورتی که دستمزد کارشناس تودیع شده باشد عیناً مسترد می‌گردد.

ماده ۵۸- پس از انجام ارزیابی توسط کارشناس رسمی و تسلیم نظریه کارشناس مذکور به اجرا آگهی مزایده منتشر خواهد شد.

تبصره - اموال منقولی که دارای نرخ ثابت از طرف دولت است محتاج به ارزیابی نیست.

ماده ۵۹- کارشناس رسمی برحسب مورد مکلفند ارجاعات اجرا را قبول و طبق مقررات انجام وظیفه نمایند هرگونه تخلف از ناحیه کارشناس رسمی تابع مقررات انتظامی کارشناسان رسمی وزارت دادگستری می‌باشد.

● فصل هشتم - آگهی مزایده

ماده ۶۰- آگهی مزایده به قیمتی که ارزیاب سازمان یا کارشناس رسمی دادگستری (در صورت تجدیدنظر) تعیین کرده است در یکی از روزنامه‌های محلی و در صورتی که در محل، روزنامه منتشر نشود در یکی از جراید کثیرالانتشار مرکز منتشر خواهد شد.

ماده ۶۱- در آگهی مزایده مال منقول باید نکات ذیل تصریح شود:

الف - نوع اموال بازداشت شده و توصیف اجمالی آن.

ب - روز و ساعت و محل فروش و ختم مزایده.

پ - قیمتی که مزایده از آن شروع می‌شود.

ماده ۶۲- در آگهی مزایده نسبت به مال غیرمنقول باید نکات ذیل تصریح شود:

الف - نام و نام خانوادگی مالک.

ب - محل و حدود و توصیف اجمالی مال مورد مزایده.

پ - تعیین اینکه در اجاره است یا نه و در صورت اول میزان اجاره بها و آخر مدت اجاره.

ت - تعیین اینکه مال مورد مزایده ثبت شده است یا نه.

ث - در صورتی که مال مورد مزایده در اجاره است با اجاره بها واگذار می‌شود یا نه.

ج - تصریح به آنکه تمام مال غیرمنقول فروخته می‌شود و یا قسمتی از آن و توضیح اینکه مشاع است یا مفروز.

چ - محل فروش و روز و ساعت شروع و ختم مزایده.

ح - تذکر اینکه بدهی مربوطه به آب لوله کشی و برق و تلفن و گاز اعم از حق

انشعاب و یا حق اشتراک و مکالمه و مصرف در صورتی که مورد مزایده دارای آب لوله کشی و برق و تلفن و گاز باشد و همچنین بدهی مالیات و عوارض شهرداری تا تاریخ واگذاری و انتقال اعم از اینکه رقم قطعی آنها معلوم شده باشد یا نشده باشد به عهده برنده مزایده است.

تبصره - سازمانهای آب و برق و تلفن و شهرداری و سایر سازمانهای مربوط مکلفند نسبت به استعلام اجرا در مورد میزان بدهی مورد مزایده که از طریق شرکت کنندگان در مزایده به عمل خواهد آمد فوراً پاسخ دهند.

ماده ۶۳ - روز مزایده را باید به طریقی در آگهی تعیین نمود که فاصله بین روز آخر آگهی مزایده و روز مزایده در مورد اموال منقول کمتر از هفت روز و در مورد اموال غیرمنقول کمتر از چهارده روز نباشد.

ماده ۶۴ - علاوه بر انتشار آگهی مزایده در روزنامه باید آگهی به قدر کفایت به محل مال یا ملک مورد مزایده و در معابر بزرگ و اماکن عمومی و محل اجرا الصاق گردد. در صورت مراجعه مشتری اجرا باید قبل از مزایده اموال مورد مزایده را به او ارایه دهد.

ماده ۶۵ - آگهی فروش باید سه مرتبه با فاصله ۱۵ روز انتشار یابد. بدهکار می تواند به هزینه خود آگهی مزبور را در همان روزنامه با رعایت ماده ۶۳ این آیین نامه منتشر نماید.

تبصره - اموال منقولی که قیمت ارزیابی آنها بیش از یکصد هزار ریال (۱۰۰،۰۰۰) نباشد محتاج به انتشار آگهی در روزنامه نیست و فقط الصاق آگهی به شرح مذکور در ماده ۶۴ کافی خواهد بود.

ماده ۶۶ - در صورتی که آگهی فاقد یکی از نکات مندرج در مواد ۶۱ و ۶۲ باشد آگهی به دستور اجرا تجدید می شود.

ماده ۶۷ - چنانچه بدهکار بیمه بودن مال مورد مزایده را قبل از انتشار آگهی به اجرا اعلام نموده باشد باید مراتب در آگهی مزایده قید شود و هرگاه بیمه بودن مال پس از انتشار آگهی اعلام گردد موضوع در روز جلسه مزایده به اطلاع خریداران خواهد رسید. پس از انتقال مال مورد مزایده به برنده مراتب از طرف اجرا به بیمه گر نیز اعلام خواهد شد.

● فصل نهم - فروش اموال منقول و غیرمنقول

ماده ۶۸- محل حراج در جایی خواهد بود که در مرئی و منظر عموم باشد و اجرا می‌تواند برای حراج محل مخصوص تعیین و تهیه کند و در صورت لزوم می‌تواند محل آن را تغییر دهد.

تبصره - در صورت اقتضا اجرا می‌تواند با موافقت بدهکار اموال بازداشت شده را در محل بازداشت به فروش برساند.

ماده ۶۹- اجرا برای حراج دارای دفاتر زیر خواهد بود:

۱- دفتر ثبت اموالی که حراج می‌شود (دفتر اموال منقول و غیرمنقول از یکدیگر منفک می‌باشد).

۲- دفتر اوقات حراج.

۳- دفتر انبار.

ماده ۷۰- اجرا باید وقت حراج را که در پیشنویس آگهی مزایده تعیین شده با قید روز و ساعت در دفتر اوقات جهت حراج یادداشت کند.

ماده ۷۱- اجرا باید وجه حاصل از فروش را همه روزه به حسابداری تحویل نموده و قبض رسید آن را با صورت فروش ضمیمه پرونده نماید.

ماده ۷۲- حراج در حضور نماینده دادسرا یا دادگاه بخش و در صورت فقدان آنها نماینده بخشداری محل و مأمور اجرا به عمل می‌آید و صورت‌مجلس حراج باید به امضای آنها رسیده و در پرونده امر بایگانی شود. بدهکار می‌تواند مثل سایرین در حراج شرکت نماید ولی مباشرین فروش و کارمندان سازمان و ارزیاب و نمایندگان دادسرا و قائم مقام آنها حق شرکت در حراج به طور مستقیم یا غیرمستقیم نخواهند داشت.

ماده ۷۳- حق حراج مطابق تعرفه ذیل گرفته می‌شود:

از اموال منقول تا ده هزار ریال ۵ درصد.

از ده هزار و یک ریال تا صد هزار ریال ۴ درصد.

از صد هزار و یک ریال به بالا ۳ درصد.

از اموال غیرمنقول تا ده هزار ریال ۳ درصد.

از ده هزار و یک ریال به بالا ۲ درصد.

ماده ۷۴- وجوه حاصل از حق حراج به حساب درآمدهای متفرقه سازمان واریز و منظور خواهد شد.

ماده ۷۵- کسی که در نتیجه دادن بالاترین قیمت خریدار واقع می‌شود باید تمام قیمت را نقداً بپردازد و در صورت خودداری در همان جلسه به دیگری فروخته می‌شود.

ماده ۷۶- هرگاه مال مورد مزایده معرفی شده از طرف بدهکار به قیمتی که مزایده شروع می‌شود خریدار نداشته باشد اجرا باید ظرف مدت یک ماه از روز مزایده مال دیگری از بدهکار بازداشت و آن را به مزایده بگذارد و یا بدهکار خود مال دیگری معرفی نماید که به نظر اجرا فروش مال معرفی شده آسان‌تر باشد در این صورت طبق مقررات بازداشت و یا به طریق مزایده فروخته خواهد شد، معرفی مال دیگر از طرف اجرا و بدهکار فقط برای یک نوبت مجاز است.

ماده ۷۷- درخواست بدهکار نسبت به تقدیم و تأخیر فروش نسبت به بعضی اشیاء پذیرفته می‌شود و هر موقع که وجوه حاصله از فروش برای استیفای مبلغ مورد اجرا و هزینه‌های اجرایی و حق‌الاجاره تکافو کند از فروش بقیه اموال خودداری خواهد شد.

ماده ۷۸- در وقت فروش مأمور اجرا قیمت مال مورد مزایده را اعلام می‌کند و چنانچه کسی حاضر به خرید آن با قیمت بیشتر باشد باید بالاترین قیمت پیشنهادی به وسیله بلندگو و یا وسایل دیگر اعلام و در تابلو اعلانات به خط درشت منعکس گردد و به همین ترتیب تا آخر ساعت مقرر برای حراج اقدام شود تا یقین حاصل گردد که خریدار دیگری نیست و سپس آخرین قیمت سه بار اعلام شود و چنانچه خریدار دیگری پیدا نشود مال به شخصی واگذار می‌گردد که بالاترین قیمت را پیشنهاد نموده است.

ماده ۷۹- تاریخ فروش و شماره مال فروخته شده و نام و شهرت خریدار در دفتر اجرا نوشته شده و به امضاء ی خریدار می‌رسد و اگر نتواند امضاء کند اثرانگشت وی منعکس می‌شود.

ماده ۸۰- در موارد زیر فروش از درجه اعتبار ساقط شده باید با رعایت مواد فوق آگهی فروش تجدید شود.

۱- هرگاه فروش در غیر روز و ساعت و یا محلی که در آگهی تعیین شده به عمل آید.

۲- هرگاه کسی را بدون جهت قانونی مانع از خرید شوند و یا بالاترین قیمتی را که پیشنهاد کرده است رد نمایند.

۳- در صورتی که مزایده بدون حضور نماینده دادسرا یا جانشین او به ترتیب مذکور در ماده ۷۲ به عمل آید.

۴- در صورتی که مباشرین فروش و کارمندان سازمان در خرید شرکت نموده باشند.

ماده ۸۱- در مورد مال غیرمنقول که از طریق مزایده به فروش می‌رسد اجرا باید ظرف مدت سه روز پرونده امر را برگ شماری و منگنه نموده و به پیوست گزارش برای صدور سند انتقال نزد رئیس اداره ثبت محل بفرستد.

ماده ۸۲- هرگاه بعد از تنظیم صورتمجلس فروش مال غیرمنقول و اخطار اجرا بدهکار ظرف مدت ۵ روز پس از ابلاغ برای امضاء ی سند انتقال حاضر نشود اداره ثبت اسناد محل مطابق اعلام اجرا به نمایندگی از طرف بدهکار (مالک) سند انتقال را امضاء خواهد کرد و مطابق مقررات در دفتر اسناد رسمی و دفتر املاک ثبت می‌شود.

تبصره - چنانچه بدهکار قبل از صدور سند انتقال ترتیب پرداخت بدهی خود را بدهد و هزینه‌های اجرایی و بدهی خود را پردازد از صدور سند انتقال خودداری می‌شود.

ماده ۸۳- در مواردی که برای ملک مورد مزایده خریداری پیدا نشود بر حسب مورد با پیشنهاد سازمان و تصویب شورای عالی می‌توان سند ملک مزبور را به نام سازمان انتقال داد در این صورت ترتیب انتقال طبق ماده قبل داده خواهد شد. چنانچه قیمت ملک بیش از مبلغ مندرج در برگ اجرائیه و هزینه‌های مربوط باشد مابه‌التفاوت آن به بدهکار پرداخت می‌گردد.

ماده ۸۴- پس از انجام فروش مال مورد مزایده اجرا باید آن را تحویل خریدار داده رسید دریافت نماید.

● فصل دهم - اعتراض شخص ثالث

ماده ۸۵- هرگاه نسبت به مال منقول یا وجه نقد بازداشت شده، شخص ثالث اظهار حقی نماید چنانچه اظهار حق مستند به سند رسمی بوده که تاریخ آن مقدم بر تاریخ بازداشت باشد به دستور اجرا از وجه یا مال منقول رفع بازداشت می‌شود. در غیر

این صورت عملیات اجرایی تعقیب و مدعی حق می‌تواند برای جلوگیری از عمل اجرا به دادگاه مراجعه نماید.

در چنین مواردی اجرا مخیر است از مال مورد بازداشت صرفنظر نموده اموال دیگر بدهکار را بازداشت نماید.

ماده ۸۶- هرگاه نسبت به مال غیرمنقولی که به مزایده گذارده می‌شود ثالثی قبل از جلسه مزایده اظهار حقی نسبت به تمام مورد مزایده یا قسمتی از آن بنماید چنانچه مورد ادعای شخص ثالث در دفتر املاک به نام مدیون ثبت شده یا مدت اعتراض نسبت به آن گذشته باشد خودداری از مزایده وقتی به عمل می‌آید که ادعای شخص ثالث مستند به سند رسمی منتسب به مالک باشد.

در غیر این صورت اگر اظهار شخص ثالث با صورت وضعیت مورد مزایده مطابقت داشته باشد در موارد ذیل موقتاً از مزایده خودداری می‌شود:

۱- هرگاه شخص ثالث مدعی باشد که نسبت به مورد بازداشت بین او و بدهکار دعوی در دادگاه مطرح بوده و بعد از تقاضای ثبت گواهی دادگاه را مبنی بر طرح دعوی در وقتی که هنوز مدت اعتراض باقی بوده به اجرا داده است.

۲- چنانچه شخص ثالث اظهار کند مورد مزایده در جریان ثبت بوده و به آن اعتراض شده است.

۳- اگر شخص ثالث اظهار کند در نتیجه شکایت او بر جریان ثبت مورد مزایده قضیه قابل طرح در شورای عالی ثبت شناخته شده است.

۴- هرگاه شخص ثالث اعلام کند که مورد مزایده در جریان ثبت بوده و مدت حق اعتراض نسبت به آن باقی است و در مهلت مقرر اعتراض به ثبت خواهد کرد.

ماده ۸۷- هرگاه بعد از خودداری از مزایده در موارد مذکور در ماده قبل در مورد بند یک شخص ثالث گواهی در دادگاه ارایه ندهد که دعوی خود را دو ماه متوالی مسکوت نگذارد و یا در بند ۲ گواهی ندهد. که عرض حال اعتراض در مدت قانونی تقدیم شده است و در مورد بند ۳ گواهی تسلیم نکند که موضوع قابل طرح در شورای عالی ثبت شناخته شده است و در مورد بند ۴ گواهی تسلیم ننماید که قبل از انقضای مدت اعتراض از طرف او اعتراض بر ثبت مورد مزایده شده است عملیات اجرایی تعقیب می‌شود مدت مقرر جهت تقدیم گواهی‌های مذکور در این ماده به اجرا یک ماه پس از اعلام ادعا می‌باشد.

ماده ۸۸- نسبت به املاکی که نه در دفتر املاک ثبت شده و نه در جریان ثبت باشد چنانچه دعوی شخص ثالث مستند به سند رسمی که تاریخ آن مقدم بر تاریخ بازداشت باشد ارائه نماید از مورد بازداشت رفع بازداشت می‌گردد. در غیر این صورت مدعی حق می‌تواند برای جلوگیری از مزایده به دادگاه مراجعه نماید.

تبصره - در مورد مذکور در ماده ۸۸ و شق سه ماده ۸۶ هرگاه شخص ثالث اظهار کند که پس از وصول صورت وضعیت ملک نسبت به ملک مورد مزایده تقاضای ثبت شده یا موضوع قابل طرح در شورای عالی ثبت تشخیص شده اجرا مجدداً وضعیت ملک را استعلام خواهد کرد و طبق مفاد ماده ۸۶ عمل خواهد نمود.

ماده ۸۹- در تمام مواردی که از مزایده خودداری می‌شود اجرا می‌تواند با صرف نظر کردن از مال مورد مزایده اموال دیگر بدهکار را بازداشت نماید.

● فصل یازدهم - حق الاجرا

ماده ۹۰- حق اجرای عملیات اجرایی معادل نیم عشر مبلغ مندرج در برگ اجرائیه می‌باشد که پس از ابلاغ اجرائیه به بدهکار تعلق می‌گیرد. وصول حق الاجرا به همان ترتیبی است که برای وصول بدهی مقرر شده است.

ماده ۹۱- چنانچه بدهکار ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ اجرائیه ترتیب پرداخت بدهی خود را بدهد نصف حق الاجرا از او دریافت خواهد شد.

● فصل دوازدهم - رسیدگی به شکایات از عملیات اجرایی

ماده ۹۲- ابطال شده است.^۱

۱- به موجب دادنامه شماره ۲۶۸ مورخ ۱۳۸۱/۷/۸۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، مواد ۹۲ و ۹۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۰، ابطال شده است. متن دادنامه به این شرح است: «قانونگذار به شرح اصل ۵۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با تثبیت تفکیک و استقلال قوای عالی کشور و تعیین وظایف و اختیارات اساسی هر یک از قوای حاکمه حسب دو اصل ۶۱ و ۱۵۹ قانون مذکور مسئولیت امر خطیر قضا را به قوه قضائیه محول و دادگاههای دادگستری را در حدود قوانین عادی مرجع عام رسیدگی به شکایات و تظلمات و حل و فصل اختلافات و دعاوی قلمداد کرده است. نظر به اینکه تاسیس و یا تشکیل مراجع شبه قضایی به منظور رسیدگی به برخی از دعاوی و اختلافات و صدور رأی قطعی در جهت حل و فصل و تعیین تکلیف آنها منوط به حکم یا اذن صریح قانونگذار است، مادتین ۹۲ و ۹۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی که متضمن وضع قاعده آمره مبنی بر تاسیس مراجع شبه قضایی بدوی و تجدیدنظر با عضویت قضات دادگستری در هیأت تجدیدنظر به منظور رسیدگی به شکایات از عملیات اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی و صدور رأی قطعی در این زمینه می‌باشد، مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می‌شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.»

ماده ۹۳- ابطال شده است.^۱

ماده ۹۴- پس از انقضای ده روز از خاتمه یافتن مزایده اعم از اینکه مزایده راجع به مال منقول یا غیرمنقول باشد و همچنین در صورتی که عملیات اجرایی منتهی به وصول وجه نقد از بدهکار شود دیگر هیچگونه شکایتی از اشخاص مسموع نیست.

● **فصل سیزدهم - مقررات مختلفه**

ماده ۹۵- عملیات اجرایی راجع به بدهی متوفی در مدت تحریر ترکه معلق می ماند.

ماده ۹۶- اجرا می تواند مورد اجرا را در صورتی که قبلاً تقسیط نشده باشد حداکثر در سی و شش قسط ماهانه با احتساب ۱۲٪ بهره تقسیط نماید. در این صورت چنانچه بدهکار هریک از اقساط را در موعد مقرر پرداخت نکند بقیه اقساط تبدیل به حال می گردد و تجدید تقسیط بدهی مزبور مقدور نخواهد بود.

ماده ۹۷- تقسیط بدهی بیش از سی و شش قسط با پیشنهاد اجرا حسب مورد به هیأت مدیره سازمان و تصویب شورای عالی سازمان امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۹۸- چنانچه هریک از مسوولین و مأمورین اجرا رعایت مقررات مربوط را ننموده و تخلف نمایند حسب مورد طبق مقررات اداری سازمان با وی رفتار خواهد شد.

ماده ۹۹- چنانچه اجرا بدهی بدهکاران را پس از صدور اجرائیه تقسیط نماید وثیقه کافی از آنها اخذ خواهد نمود (وثیقه در این مورد عبارت از ضمانتنامه بانکی و یا اموال غیرمنقول می باشد).

تبصره - در مورد بدهکارانی که میزان بدهی کلیه برگهای اجرایی آنان در موقع تقسیط تا سیصد هزار ریال باشد اجرا می تواند با دریافت تأمین کافی به تشخیص خود بدهی بدهکاران مذکور را تقسیط نماید.

ماده ۱۰۰- چنانچه بدهکار از پرداخت اقساط در موعد مقرر خودداری نماید مطابق مقررات مندرج در این آیین نامه از طریق صدور اجرائیه نسبت به وصول آن اقدام خواهد شد.

ماده ۱۰۱- چنانچه اجرا بخواهد مازاد اموال بدهکاران را که قبلاً از طریق مراجع قانونی دیگر بازداشت شده توقیف نماید می تواند اصل وجه طلب بستانکاران مقدم و اجور و

خسارت مربوط را در صندوق ثبت دادگستری یا مراجع مربوط سپرده و رفع بازداشت اموال را از مراجع مذکور بخواهد در این مورد مرجع بازداشت کننده مقدم و پس از احراز تودیع کلیه طلب و خسارات قانونی مال مورد بازداشت را فک نموده و اجرای سازمان نسبت به مزایده مال مورد بحث اقدام خواهد کرد.

ماده ۱۰۲- چنانچه مازاد مال مورد بازداشت از طرف اجرای سازمان از طریق اجرای ثبت و یا مراجع قضایی و مراجع قانونی دیگر بازداشت گردد مطابق مقررات این آیین‌نامه اجرای سازمان مال مورد بازداشت را از طریق مزایده به فروش رسانیده مازاد آن را حسب مورد به ترتیب بازداشت به مراجع مذکور پرداخت خواهد کرد.

ماده ۱۰۳- در صورتی که بدهکاران متعدد باشند و تاریخ ابلاغ اجرائیه به آنها متفاوت باشد برای هر یک از بدهکاران تاریخ ابلاغ مؤخر مبداء احتساب مواعد مزایده خواهد بود.

ماده ۱۰۴- چنانچه اجرا مقتضی نداند که عملیات اجرایی طبق ماده ۱۰۱ انجام شود سازمان نیز جزو طلبکاران مال بازداشت شده محسوب و پس از آن که مال مورد بازداشت از طریق اجرای ثبت و یا اجرای مراجع دیگر به فروش رسید مازاد آن از طریق اجرای مربوط به اجرای سازمان ارسال خواهد شد.

ماده ۱۰۵- مأمورین انتظامی مکلفند در مواقعی که اجرا به وجود آنها نیازمند است همکاری لازم را با مأمورین اجرا جهت انجام وظایف آنها به عمل آورند. این آیین‌نامه مشتمل بر ۱۰۵ ماده و ۲۴ تبصره در تاریخ ۱۳۵۵/۱۰/۲۵ به تصویب وزارتین دادگستری و بهداری و بهزیستی رسیده و از تاریخ اول بهمن ماه ۱۳۵۵ قابل اجرا است.

۹- آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده ۷۹ قانون تأمین اجتماعی مصوب

۱۳۵۶/۸/۲۲ شورای عالی تأمین اجتماعی

ماده ۱- سوابق خدمت دولتی مشمولان بندهای ۱ و ۳ ماده ۷۹ در تاریخ تغییر وضع شرکت دولتی به غیردولتی به موجب مقررات حاکم در آن تاریخ مشخص و به حساب سوابق مستخدم محسوب می‌شود.

ماده ۲- مستخدمین شرکت‌های دولتی که قبل از تاریخ ۱۳۵۵/۳/۳۱ در استخدام شرکت بوده و در تاریخ ۱۳۵۲/۳/۵ فاقد مقررات بازنشستگی و وظیفه بوده‌اند با رعایت

مقررات این آیین‌نامه از لحاظ کسور و حقوق بازنشستگی از کارافتادگی و فوت تابع ماده ۳۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی خواهند بود.

ماده ۳- کسور بازنشستگی مستخدمین موضوع ماده ۲ بر اساس حقوق و مزایای مستخدم مشروط بر اینکه از حداکثر حقوق جدول حقوق موضوع ماده ۱۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی تجاوز ننماید محاسبه و به صندوق موضوع ماده ۳۳ مقررات استخدامی مذکور واریز خواهد شد.

کارفرما موظف است همه ماهه کسور بازنشستگی سهم خود و مستخدم را طبق ضوابط مربوط به صندوق پرداخت نماید.

ماده ۴- حقوق بازنشستگی و وظیفه از کارافتادگی و فوت مستخدمین موضوع ماده ۲ با در نظر گرفتن حداکثر حقوق جدول حقوق ماده ۱۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و شرایط مربوط به مقررات بازنشستگی و وظیفه تعیین خواهد شد.

ماده ۵- مستخدمین شرکت‌های دولتی که در تاریخ ۱۳۵۲/۳/۵ بر اساس مقررات استخدامی قبلی مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه خاص بوده‌اند با رعایت مقررات این آیین‌نامه از لحاظ کسور و حقوق بازنشستگی، از کارافتادگی و فوت تابع مقررات بازنشستگی مربوط به خود خواهند بود.

ماده ۶- کسور بازنشستگی مستخدمین موضوع ماده ۵ این آیین‌نامه بر اساس حقوق و مزایای مستخدم مشروط بر این که از حداکثر حقوق جدول حقوق موضوع ماده ۱۳ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی تجاوز ننماید، محاسبه و به صندوق بازنشستگی همان شرکت واریز خواهد شد کارفرما موظف است همه ماهه کسور بازنشستگی سهم خود و مستخدم را طبق ضوابط مربوط به صندوق مذکور پرداخت نماید.

ماده ۷- حقوق بازنشستگی و وظیفه از کارافتادگی و فوت مستخدمین موضوع ماده ۵ با در نظر گرفتن حداکثر حقوق جدول حقوق ماده ۱۴ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و شرایط مربوط به مقررات بازنشستگی و وظیفه خاص شرکت تعیین خواهد شد.

ماده ۸- مستخدمین مشمول ماده ۳۴ مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی و مستخدمین شرکت‌های دولتی که در موقع خود تابع مقررات قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت بوده‌اند تا تاریخ ۱۳۵۵/۴/۱۶ تابع

مقررات مربوط بوده و از تاریخ مذکور به بعد به ترتیب مقرر در ماده ۱۱ قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی مشمول قانون تأمین اجتماعی خواهند بود.

ماده ۹- سوابق خدمت مستخدمین موضوع ماده ۸ این آیین‌نامه در شرکت‌های مربوط از لحاظ استفاده از حمایت‌های مقرر با رعایت ترتیبات زیر در حکم سابقه پرداخت حق بیمه مستخدم محسوب خواهد شد.

الف - حق بیمه سوابق خدمت مربوط به قبل از ۱۳۵۱/۶/۱ معادل ۲۱٪ حقوق و مزایای مستخدم در شهریور ماه ۱۳۵۱ تعیین و محاسبه خواهد شد. (۷٪ سهم بیمه شده و ۱۴٪ سهم کارفرما)

ب - حق بیمه سوابق خدمت مربوط به بعد از تاریخ ۱۳۵۱/۶/۱ تا تاریخ ۱۳۵۵/۴/۱۶ برابر ۲۱٪ حقوق و مزایای دریافتی مستخدم محاسبه و تعیین خواهد شد (۷٪ سهم بیمه شده و ۱۴٪ سهم کارفرما) چنانچه کارفرما در مورد پرداخت حق بیمه موضوع بندهای الف و ب این ماده از نظر سهم خود با بیمه شده توافق ننماید بیمه شده می‌تواند کلیه حق بیمه را شخصاً و حداکثر در ۱۲۰ قسط مساوی ماهانه پرداخت نماید. هر گاه مستخدم قبل از پرداخت کلیه اقساط مذکور بازنشسته، از کارافتاده یا فوت شود سوابق او به نسبت مبالغ حق بیمه پرداخت شده محسوب خواهد شد.

۱۰- آیین‌نامه شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع ماده ۱۸ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ و ۱۳۶۷/۳/۴ شورای عالی سازمان تأمین اجتماعی

ماده ۱- جلسات شورای عالی تأمین اجتماعی در سازمان تأمین اجتماعی و یا محل دیگری که بر حسب مورد با نظر ریاست شورای عالی تأمین اجتماعی تعیین خواهد شد تشکیل می‌گردد.

ماده ۲- جلسات عادی شورای عالی تأمین اجتماعی هر ماه یک بار به دعوت رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل سازمان تأمین اجتماعی تشکیل می‌گردد. جلسات فوق‌العاده در صورت ضرورت به دعوت رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل سازمان تأمین اجتماعی تشکیل خواهد شد.

ماده ۳- جلسات شورا با حضور نه نفر از اعضا رسمیت می‌یابد. اخذ رأی در جلسات علنی بوده و تصمیمات آن با اکثریت آراء مشروط بر اینکه از هفت رأی کمتر نباشد اتخاذ می‌گردد.

تبصره - هیأت مدیره و مدیر عامل سازمان تأمین اجتماعی در جلسات شورای عالی شرکت خواهند کرد و در صورت لزوم مدیران و کارشناسان سازمان با نظر مدیر عامل می‌توانند در جلسات حضور داشته باشند.

ماده ۴- رئیس شورای عالی می‌تواند از کارشناسان، اعضای کمیته‌ها و مدیران سازمان و افراد ذی صلاحیت دیگر دعوت به عمل آورد که بدون داشتن حق رأی جهت تبادل نظر در جلسات شورا شرکت نمایند.

ماده ۵- صورتجلسات شورای عالی پس از تصویب به امضاء اعضای حاضر در جلسه خواهد رسید و یک نسخه از آن همراه با دعوتنامه جلسه بعد، یا قبل از تشکیل جلسه بعد جهت کلیه اعضا ارسال خواهد شد.

ماده ۶- دبیر شورا از طرف رئیس شورا با تأیید شورای عالی منصوب و سمت سرپرستی دبیرخانه را خواهد داشت.

ماده ۷- محل دبیرخانه شورای عالی در سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۸ - تهیه و تنظیم دستور جلسات و همچنین صورت جلسات، پاسخ دادن به نامه‌ها و ترتیب ارسال دعوتنامه‌ها برای اعضای شورایی، جمع‌آوری پیشنهادها و آمار مورد نیاز شورا و ترتیب تنظیم امور دفتری دبیرخانه از وظایف دبیر شورا است.

ماده ۹- تشکیلات مورد نیاز دبیرخانه شورایی، از طرف سازمان تأمین اجتماعی پیش‌بینی و کارکنان مربوط به آن، وسیله سازمان، تأمین خواهد شد.

ماده ۱۰- کمیته‌های تخصصی شورای عالی (موضوع تبصره ماده ۹ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی) در رشته‌های مورد نیاز به پیشنهاد ریاست شورا و تصویب شورای عالی تعیین خواهد شد.

ماده ۱۱- رئیس کمیته به پیشنهاد رئیس شورا و تأیید شورای عالی تعیین خواهد شد.

ماده ۱۲- اعضای هر کمیته از بین افراد صاحب‌نظر و مطلع توسط رئیس هر کمیته انتخاب و برای تأیید به شورا پیشنهاد خواهد شد و کمیته‌ها با توجه به احتیاج و ضرورت بنا به دعوت رئیس کمیته و یا دبیر شورای عالی تشکیل جلسه خواهند داد و نظر مشورتی خود را کتباً اعلام خواهند نمود.

ماده ۱۳- این آیین‌نامه مشتمل بر ۱۳ ماده و یک تبصره به استناد تبصره ماده ۹ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۶/۱۰ هیأت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای عالی تأمین اجتماعی به تصویب رسیده^۱ است.

۱۱- آیین‌نامه اجرایی کمیسیونهای پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب (۱۳۶۶/۳/۶) و اصلاحات (۱۳۶۷/۷/۶، ۱۳۷۱/۵/۱۹ و ۱۳۷۸/۵/۲)

ماده ۱- تشکیل کمیسیونهای پزشکی بدوی و تجدیدنظر به عهده سازمان تأمین اجتماعی که در این آیین‌نامه سازمان نامیده می‌شود خواهد بود.

ماده ۲- کمیسیونهای پزشکی بدوی و تجدیدنظر بر حسب فراهم بودن امکانات در یکی از واحدهای سازمان و یا یکی از مراکز درمانی بنا به تشخیص سازمان تشکیل می‌گردد.

ماده ۳- چنانچه امکان تشکیل کمیسیونهای پزشکی بدوی و تجدیدنظر با توجه به شرایط مندرج در این آیین‌نامه فراهم نباشد لازم است سازمان بیمه شده را به یکی از نزدیکترین کمیسیونهای متشکله در سایر شهرستانها معرفی نماید.

ماده ۴ (اصلاحی مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹) - کمیسیونهای پزشکی بدوی با حضور افراد زیر تشکیل می‌گردد:

الف - یک نفر پزشک متخصص جراحی عمومی به عنوان عضو و رئیس کمیسیون به پیشنهاد مدیر درمان و تصویب معاونت درمان با ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیونهای فنی پزشکی^۲.

ب - یک نفر پزشک متخصص داخلی به عنوان عضو ثابت به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیونهای فنی پزشکی.

ج - یک نفر پزشک متخصص در رشته بیماری مربوطه به عنوان عضو به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیونهای فنی و پزشکی.

۱- این آیین‌نامه در تاریخ ۱۳۶۷/۳/۴ مورد اصلاح و تصویب قرار گرفته است.

۲- به موجب آیین‌نامه مصوب ۱۳۷۸/۵/۲ شورای عالی تأمین اجتماعی، اصلاحیه‌ای به مواد ۴ و ۵ اضافه شده است: «از پزشکانی (تمامی رشته‌های تخصصی) به عنوان رئیس کمیسیون پزشکی بدوی و تجدیدنظر استفاده خدمت به عمل می‌آید که ضمن علاقه‌مندی به امور کمیسیونها، آشنایی با قوانین و مقررات داشته و ترجیحاً از کادر رسمی سازمان باشند».

د - مشاور با پیشنهاد اداره کل تأمین اجتماعی استان و ابلاغ معاونت درمان.
ه - منشی با ابلاغ مدیر درمان که وظیفه تهیه و تنظیم و تایپ صورتجلسات را عهده‌دار خواهد بود.

تبصره ۱ (الحاقی مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹) - بررسی پرونده‌های بیمه شدگان و اظهارنظر درباره نوع کار، محل کار، ساعت کار، و تعیین درصد از کارافتادگی، ادامه درمان و ادامه کار از وظایف کمیسیونهای پزشکی بدوی می‌باشد.

تبصره ۲ (الحاقی مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹) - دعوت از پزشک متخصص طب کار به منظور مشاوره بدون حق رأی در کمیسیونهای بدوی و تجدیدنظر بلامانع بوده و در شهرستانهایی که پزشک متخصص طب کار وجود نداشته باشد، دعوت از کارشناسان بهداشت حرفه‌ای جهت مشاوره مجاز می‌باشد.

ماده ۵ (اصلاحی، مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹) - کمیسیونهای پزشکی تجدید نظر با حضور افراد زیر تشکیل می‌گردد^۱:

الف - یک نفر پزشک متخصص جراحی عمومی به پیشنهاد معاونت درمان و تصویب مدیر عامل سازمان با ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیونهای فنی پزشکی به عنوان عضو و رئیس کمیسیون.

ب - یک نفر پزشک متخصص داخلی به عنوان عضو ثابت به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیونهای فنی پزشکی.

ج - یک نفر پزشک متخصص در رشته بیماری مربوطه به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیونهای فنی و پزشکی.

د - مشاور به پیشنهاد اداره کل تأمین اجتماعی استان و ابلاغ معاونت درمان.
ه - منشی با ابلاغ مدیر درمان که وظیفه تهیه و تنظیم و تایپ صورتجلسات را عهده‌دار خواهد بود.

تبصره ۱- پزشکان عضو کمیسیونهای بدوی مادام که عضویت یک کمیسیون بدوی را دارند نمی‌توانند به عضویت کمیسیون پزشکی تجدیدنظر منصوب شوند.

۱- به موجب آیین‌نامه مصوب ۱۳۷۸/۵/۲ شورای عالی تأمین اجتماعی، اصلاحیه‌ای به مواد ۴ و ۵ اضافه شده است: «از پزشکانی (تمامی رشته‌های تخصصی) به عنوان رئیس کمیسیون پزشکی بدوی و تجدیدنظر استفاده خدمت به عمل می‌آید که ضمن علاقه‌مندی به امور کمیسیونها، آشنایی با قوانین و مقررات داشته و ترجیحاً از کادر رسمی سازمان باشند».

تبصره ۲- برای هر یک از اعضای شرکت کننده در کمیسیونهای پزشکی افرادی با شرایط ذکر شده در این آیین‌نامه به عنوان عضو علی‌البدل تعیین می‌گردد.

تبصره ۳- ترتیب تشکیل کمیسیونها و دعوت اعضا و بیمه شدگان طبق ضوابط و مقررات این آیین‌نامه با هماهنگی رئیس کمیسیون به عهده دبیر مربوطه می‌باشد.

تبصره (الحاقی به ماده ۵ مصوب سال ۱۳۶۶) - بررسی و اظهارنظر نهایی درباره کلیه آراء صادره کمیسیونهای پزشکی بدوی که مورد اعتراض بیمه شده یا سازمان قرار می‌گیرد از وظایف کمیسیونهای پزشکی تجدیدنظر می‌باشد و نحوه اعتراض سازمان مشابه نحوه اعتراض بیمه شده موضوع ماده ۹ خواهد بود.

ماده ۶- پرونده پزشکی بیمه شده که شامل کلیه مدارک کلینیکی و پاراکلینیکی، نظریه پزشک معالج و همچنین شرح و سابقه بیماری با قید تاریخ شروع آن و تشخیص فعلی بیماری و خلاصه درمانهای انجام شده با ذکر نتیجه آن در مدت درمان و اظهارنظر نهائی درباره بیماری می‌باشد، با انعکاس علت ارجاع پرونده به کمیسیون بدوی توسط دبیر کمیسیون در دستور کار قرار می‌گیرد.

ماده ۷- تاریخ تشکیل کمیسیونهای پزشکی جهت حضور بیمه شده به وی اعلام خواهد گردید چنانچه در شهرستان مربوطه امکان تشکیل کمیسیونهای پزشکی بدوی و تجدیدنظر با توجه به شرایط مندرج در این آیین‌نامه فراهم نباشد، در صورت اعزام بیمه شده به شهرستان دیگر هزینه سفر و اقامت بیمار و همراه (در صورت نیاز به داشتن همراه) در شهرستان محل تشکیل کمیسیون با رعایت مقررات عام قانون تأمین اجتماعی و از محل سهم درمان موضوع ماده ۲۹ قانون مزبور پرداخت خواهد گردید.

ماده ۸- کمیسیون پزشکی بدوی با توجه به مدارک موضوع ماده ۶ و اقداماتی که لزوماً بر اساس ضوابط قانونی به عمل می‌آورد مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

تبصره - آراء کمیسیونهای پزشکی بدوی که جهت ادامه درمان صادر شده باشد قابل اعتراض نخواهد بود.

ماده ۹- رأی کمیسیونهای پزشکی بدوی توسط کمیسیون مربوطه به بیمه شده حاضر در جلسه ابلاغ خواهد شد و در صورتی که بیمه شده به رأی صادره معترض باشد می‌تواند حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ اعتراض کتبی خود را به شعبه

تأمین اجتماعی مربوطه تسلیم نماید و در صورت عدم حضور بیمه شده در کمیسیون پزشکی واحد تأمین اجتماعی مربوطه موظف است مراتب را رأساً به بیمه شده ابلاغ نماید.

تبصره ۱- اعتراض بیمه شده همراه با مدارک لازم از طرف شعبه تأمین اجتماعی به کمیسیون تجدیدنظر ارسال و کمیسیون مزبور با توجه به مفاد ماده ۸ این آیین نامه اقدام به صدور رأی می نماید.

تبصره ۲ (الحاقی مورخ ۱۳۶۷/۷/۶) - در مواردی که سازمان نسبت به آراء صادره از طرف کمیسیون بدوی و تجدیدنظر (اعم از اینکه به استناد آیین نامه قبلی یا آیین نامه فعلی صورت گرفته) مشکوک یا معترض باشد مراتب در کمیسیون تجدیدنظری که زیر نظر مدیر عامل سازمان در تهران تشکیل می گردد مطرح و نظر این کمیسیون قطعی و لازم الاجرا خواهد بود.^۱

۱- به استناد ماده ۱۳ قانون دیوان عدالت اداری، آراء قطعیت یافته محاکم اداری قابل طرح در دیوان می باشد. دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: «نظر کمیسیون پزشکی در باب بیماری و نوع و تاریخ امبری است فنی و تخصصی که امعان نظر قضایی در زمینه اعتبار ماهوی آن وجه قانونی ندارد، بنابراین دادنامه شماره ۷۵/۱ مورخ ۱۳۷۵/۹/۱۴ شعبه ۱۸ دیوان عدالت اداری در حدی که متضمن اعتبار نظر کمیسیون پزشکی در خصوص مورد است موافق مقررات تشخیص داده می شود. این رأی مطابق قسمت ذیل ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است.» دادنامه شماره ۸۵ مورخ ۱۳۶۹/۳/۲۹ هیأت عمومی دیوان عدالت: «با توجه به اینکه در ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی برای تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه شدگان و افراد خانواده آنها کمیسیونهایی تحت عنوان کمیسیون بدوی و تجدیدنظر پیش بینی گردیده که علی الاصول و همچنین طبق ماده ۹ آیین نامه اجرایی ماده فوق الذکر آرای کمیسیونهای تجدیدنظر پزشکی قطعی و لازم الاجرا بوده لذا تعیین کمیسیون رسیدگی غیر از موارد مذکور در قانون تحت عنوان کمیسیون تجدیدنظر ویژه پزشکی و رسیدگی به تصمیمات اخذ شده از ناحیه کمیسیونهای بدوی و تجدیدنظر پزشکی از موقعیت قانونی برخوردار نبوده و در نتیجه دادنامه های شماره ۵۴۲ - ۱۳۳۷/۶/۲۵ و ۶۵۷ - ۱۳۳۷/۷/۱۸ و ۶۶۵ - ۱۳۳۷/۷/۱۹ صادره از شعبه چهارم دیوان که متضمن این معنی است مطابق با موازین قانونی تشخیص می گردد. این رأی وفق ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است.» دادنامه شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری. «شاکلی: عده ای از قضات دیوان عدالت اداری. موضوع: اعمال ماده ۵۳ آیین دادرسی دیوان عدالت اداری در خصوص دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری. مقدمه: بیست نفر از قضات دیوان عدالت اداری در نامه تقدیمی اعلام داشته اند، به دلایل زیر رأی شماره ۶۱ مورخ ۷۷/۳/۲۳ به استناد ماده ۵۳ آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۴/۸/۴ قابل امعان نظر مجدد در هیأت عمومی دیوان می باشد. به موجب ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی اعضاء کمیسیون ماده مذکور فقط حق اظهار نظر در مورد میزان از کارافتادگی کارکنان مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی را دارند و نیز مطابق ماده ۷۵ قانون مذکور بیمه شده ای را که ظرف ده سال قبل از وقوع حادثه ناشی از کار یا ابتلاء به بیماری حداقل حق بیمه یک سال کار را که متضمن حق بیمه ۹۰ روز کار ظرف یک سال قبل از وقوع حادثه یا بیماری منجر به از کارافتادگی باشد، پرداخت نموده باشد در صورت از کارافتادگی کلی حق استفاده از مستمری

- ماده ۱۰-** کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر با حضور کلیه اعضا تشکیل خواهد شد و آراء کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر به اتفاق آراء معتبر خواهد بود.
- ماده ۱۱-** آراء صادره از طرف کمیسیون‌های پزشکی بدوی در صورتی که از طرف بیمه شده ظرف مدت مقرر در این آیین‌نامه مورد اعتراض قرار نگیرد و آرای کمیسیونهای پزشکی تجدیدنظر قطعی و لازم‌الاجرا است.
- تبصره -** آرای کمیسیون‌های پزشکی می‌بایست قابل انطباق با موازین قانونی صریح و فاقد هرگونه ابهام باشد و به منظور جلوگیری از سرگردانی بیمه شدگان حتی المقدور از توصیه تغییر شغل در آرای صادره توسط کمیسیونها خودداری گردد.
- ماده ۱۲ (اصلاحی مورخ ۱۳۷۱/۵/۱۹) -** به شرکت کنندگان در کمیسیون‌های پزشکی حق حضوری برابر ضوابطی که به تصویب هیأت مدیره سازمان می‌رسد پرداخت خواهد گردید.
- تبصره -** اعتبار مورد نیاز جهت انجام هزینه‌های فوق از محل اعتبارات موضوع ماده

از کارافتادگی کلی غیر ناشی از کار ماهانه را خواهد داشت. ملاحظه می‌شود که به صراحت ماده ۹۱، اعضا کمیسیون مندرج در ماده مذکور فقط حق اظهارنظر در مورد میزان از کارافتادگی را دارند و لاغیر در حالی که در اغلب آراء صادره از کمیسیون ماده ۹۱ ملاحظه می‌شود که کمیسیون ضمن تأیید از کارافتادگی کلی تاریخ شروع بیماری را نیز تعیین می‌نماید که این اظهارنظر موجب تضییع حق قانونی بیمه شده می‌گردد. متأسفانه رأی شماره ۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۳ ضمن تخصصی دانستن اظهارنظر کمیسیون ماده ۹۱ با قید کلمه «تاریخ» انشاء گردیده که این کلمه «تاریخ» ضمن آنکه از موارد تصویبی هیأت عمومی نیست به دلایل زیر فاقد پایگاه قانونی است و حذف آن از رأی مذکور مورد استدعا است ۱- صراحت ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی چنین حقی را در مورد تعیین تاریخ آن هم تاریخ شروع بیماری به اعضا کمیسیون ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی نداده است ۲- تشخیص تاریخ شروع بیماری به لحاظ عدم بروز علائم حتی به وسیله متخصصین قابل تشخیص نیست ۳- در ماده ۷۵ قانون تأمین اجتماعی ابتلاء بیماری را متذکر شده است و از بکار بردن تاریخ شروع امتناع ورزیده است. زیرا ابتلاء به معنی در بلا افتادن و زمانی است که آثار بیماری از قبیل درد و غیره بروز کرده است در حالیکه شروع بیماری ممکن است سالها قبل از ابتلاء برای بیمار و متخصصین آن بیماری مشخص نباشد. با توجه به مراتب فوق رأی شماره ۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۳ از حیث درج کلمه تاریخ مخدوش و حذف آن مورد استدعا است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید:

رأی هیأت عمومی در خصوص تقاضای بیست نفر از قضات محترم دیوان عدالت اداری مبنی بر اعلام مغایرت دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۳ هیأت عمومی دیوان از حیث قید «تاریخ» در دادنامه مزبور و درخواست حذف آن بر اساس ماده ۵۳ آیین دادرسی دیوان و نظر به ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ که تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه شدگان و افراد خانواده آنان را به عهده کمیسیونهای بدوی و تجدیدنظر پزشکی محول کرده و در حکم مقنن ذکری از تاریخ شروع بیماری بعمل نیامده است. بنابراین با تأیید اعتراض عنوان شده به دادنامه فوق‌الذکر قید کلمه «تاریخ» از متن رأی مزبور حذف و ابطال می‌شود. این رأی جزء لاینفک دادنامه فوق‌الذکر است و تسلیم دادنامه مزبور بدون پیوست این دادنامه اصلاحی ممنوع می‌باشد.

۲۹ قانون تأمین اجتماعی خواهد شد.
این آیین‌نامه مشتمل بر ۱۲ ماده و ۷ تبصره در یکصد و هشتاد و ششمین جلسه شورای عالی تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۶۶/۳/۶ تصویب و از تاریخ ۱۳۶۶/۳/۶ لازم‌الاجر است و آیین‌نامه قبلی از این تاریخ ملغی تلقی می‌گردد.

۱۲- آیین‌نامه داخلی هیأت نظارت سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۴

- ماده ۱-** هیأت نظارت سازمان تأمین اجتماعی که در این آیین‌نامه هیأت نامیده خواهد شد، لااقل هفته‌ای یک بار تشکیل جلسه خواهد داد.
- ماده ۲-** تاریخ تشکیل هر یک از جلسات قبلاً از طرف خود هیأت تعیین و اعلام خواهد شد.
- ماده ۳-** هیأت از بین اعضاء خود یک نفر را به عنوان رئیس برای مدتی که عضویت هیأت را خواهد داشت انتخاب خواهد نمود و ابلاغ تصمیمات هیأت به عهده او می‌باشد.
- ماده ۴-** جلسات هیأت با حضور لااقل دو نفر رسمیت خواهد داشت.
- ماده ۵-** تصمیمات با اکثریت در رأی معتبر خواهد بود و نظر مخالف ذیلاً یادداشت خواهد شد.
- ماده ۶-** اجرای تصمیمات هیأت و اداره امور دفتری و سایر امور مربوط به دبیرخانه هیأت به عهده دبیر هیأت خواهد بود که طبق مفاد ماده ۷ از طریق هیأت انتخاب خواهد شد.
- ماده ۷-** هیأت به منظور امکان انجام وظایف و اعمال اختیارات قانونی خود افرادی را که در امور مالی و درآمد و فنی و حقوقی سابقه و تخصصی داشته باشند از بین کارکنان شاغل سازمان و با توجه به تشکیلات مصوب هیأت انتخاب و به مدیر عامل سازمان تأمین اجتماعی معرفی خواهد نمود که با صدور ابلاغ در اختیار هیأت قرار گیرند. نحوه عمل و ساعات کار و امور کارگزینی آنان مطابق با سایر کارکنان سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.
- تبصره -** کارکنان مذکور با پیشنهاد هیأت و حکم مدیر عامل سازمان تأمین اجتماعی، حق مراجعه به شعب نمایندگان و دفاتر و اسناد سازمان تأمین اجتماعی به

منظور تحصیل مدارک و اطلاعات مورد احتیاج را خواهند داشت.

ماده ۸- هیأت جهت اجرای مفاد ماده ۱۷ اساسنامه سازمان می‌تواند از خدمات سازمان حسابرسی استفاده نماید.

ماده ۹- تهیه موجبات و ترتیب انجام فوری مأموریت‌های موضوع ماده ۸ آیین‌نامه از نظر تأمین وسائل و هزینه‌های لازم با سازمان تأمین اجتماعی بوده و مدیرعامل سازمان بدین منظور اعتبارات لازم را در بودجه سازمان تأمین اجتماعی پیش‌بینی و پرداخت خواهد نمود.

ماده ۱۰- افراد یا اعضاء موسساتی که به منظور انجام وظایف و اعمال نظارت و اختیارات قانونی هیأت در موارد خاصی که به ایشان ماموریت داده می‌شود در حکم حسابرسان و بازرسان سازمان تلقی خواهند شد و کلیه کارفرمایان و یا افراد مشمول قانون تأمین اجتماعی همچنین مسئولین سازمان تأمین اجتماعی و واحدهای تابعه و سازمانهای وابسته مکلفند اسناد و مدارک مورد نیاز را در اختیار افراد و یا اعضاء موسسات موضوع این ماده قرار دهند.

ماده ۱۱- بودجه مربوط به هیأت نظارت توسط سازمان با نظر هیأت تهیه و ضمن بودجه کل سازمان تأمین اجتماعی منظور خواهد شد.

ماده ۱۲- صورت جلسات هیأت در دفتر مخصوصی که برای این منظور تهیه می‌شود درج و به امضاء اعضاء هیأت خواهد رسید.

ماده ۱۳- این آیین‌نامه در سیزده ماده و یک تبصره براساس ماده ۱۹ اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی در تاریخ ۱۳۶۲/۴/۱۴ در هیأت نظارت تصویب و از همین تاریخ قابل اجرا است.

۱۳- آیین‌نامه نحوه تسلیم صورت مزد، میزان و نحوه پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در طرح‌های عمرانی مصوب ۱۳۶۳/۱۲/۸ شورای عالی تأمین اجتماعی و اصلاحیه مصوب ۱۳۶۴/۶/۶

● **فصل اول - قراردادهای پیمانکاران**

ماده ۱- حق بیمه کارکنان شاغل در پیمان‌هایی که براساس فهارس پایه وزارت برنامه و بودجه منعقد شده یا می‌شوند و تمام یا قسمتی از اعتبار آن از محل اعتبارات

عمرانی تأمین می‌گردد مشمول این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۲- پیمانکاران مشمول این آیین‌نامه مکلفند طبق مقررات ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی و آیین‌نامه مربوطه، صورت مزد ماهانه کارکنان شاغل در هر پیمان را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد تهیه و پس از تأیید ناظر مقیم یا دستگاه نظارت یا دستگاه اجرایی به واحدهای سازمان تأمین اجتماعی تسلیم و رسید مورد نیاز جهت ارائه به کارفرما موضوع تبصره این ماده را دریافت نمایند.

تبصره ۱- تأیید صورت مزد ماهانه توسط دستگاه نظارت و دستگاه اجرایی رافع مسئولیت پیمانکار در مورد صحت و سقم صورت مزد از نظر تعداد و مبلغ و دستمزد روزهای کارکرد نخواهد بود.

تبصره ۲- صدور دستور پرداخت توسط دستگاه اجرایی و پرداخت هر صورت وضعیت به پیمانکار موکول به تسلیم رسید دریافت صورت مزد ماههای قبل کارکنان شاغل پیمانکار توسط سازمان تأمین اجتماعی و رعایت سایر مقررات این آیین‌نامه می‌باشد.^۱

تبصره ۳- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است پس از دریافت صورت مزد موضوع ماده ۲ بلافاصله رسید لازم را تهیه و تحویل پیمانکار نماید.

ماده ۳- حق بیمه پیمان‌هایی که از تاریخ ۱۳۶۴/۴/۱۶ منعقد شده یا می‌شوند مقطوعاً به میزان ۶٪ کارکرد پیمانکار تعیین می‌گردد که به شرح ماده ۴ توسط ذی‌حسابی‌ها به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌شود.^۲

ماده ۴- از هر صورت وضعیت معادل ۱/۶ درصد بابت حق بیمه سهم کارکنان پیمانکار کسر و معادل ۴/۴ درصد مبلغ صورت وضعیت نیز بابت حق بیمه سهم کارفرما از محل اعتبار طرح مربوطه برداشت شده و مجموعاً مبالغ مربوط بلافاصله به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌گردد.

ماده ۵- پیمان‌هایی که قبل از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ تحویل موقت گردیده و تا تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه مفصاحساب مربوط به آن صادر شده است، کسر ۳/۲ درصد از صورت وضعیتهای پیمانکار و پرداخت آن در وجه سازمان تأمین اجتماعی به منزله رقم

۱- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۲- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

قطعی حق بیمه قرارداد تلقی می‌گردد.

تبصره - استرداد مابه‌التفاوت رقم $\frac{3}{2}\%$ تا 0.5% ($\frac{1}{8}\%$) مکسوره از صورت وضعیتهای پیمانکار موکول به تسلیم صورتهای مزد کارکنان شاغل در دوره اجرای پیمان به سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۶- حق بیمه پیمان‌هایی که قبل از تاریخ $1363/4/16$ منعقد و کاراجرایی آن از تاریخ مزبور ادامه داشته است برای صورت وضعیتهای تسلیم شده تا تاریخ $1363/4/16$ به میزان $\frac{3}{2}\%$ درصد کارکرد پیمانکار و جهت صورت وضعیتهای از تاریخ مذکور به میزان 6% (شش درصد) کارکرد پیمانکار مقطوعاً تعیین می‌گردد که به شرح زیر توسط ذی‌حسابی‌ها به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌شود.

الف) حق بیمه $\frac{3}{2}\%$ درصد مذکور در این ماده از هر صورت وضعیت پیمانکار کسر و در وجه سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می‌گردد.

ب) بابت حق بیمه 6% درصد مذکور در این ماده از هر صورت وضعیت پیمانکار معادل $\frac{3}{2}\%$ درصد کسر و معادل $\frac{2}{8}\%$ درصد مبلغ صورت وضعیت نیز از محل اعتبار طرح مربوط برداشت شده و مجموعاً مبالغ مربوط، بلافاصله به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌گردد.

ماده ۷- قراردادهایی که در فاصله $1363/4/16$ تا تاریخ ابلاغ بخشنامه شماره $1-9055/54/2510$ وزارت برنامه و بودجه با ضرایب بالاسری متفاوت با ضرایب تعیین شده در بخشنامه مذکور منعقد گردیده و پیمانکار فرم موضوع بند ۷ بخشنامه شماره 2510 را تأیید ننموده است، پیمان با همان ضریب مندرج در قرارداد ادامه یافته و بر حسب آنکه ضریب بالاسری براساس بخشنامه شماره $16520/54/6900$ - ۱ مورخ $1360/12/20$ وزارت برنامه و بودجه و یا غیر از آن تعیین شده باشد به ترتیب مشمول بند «ب» ماده ۶ یا ماده ۳ و همچنین سایر مفاد این آیین‌نامه خواهند بود.

ماده ۸- پرداخت هر یک از صورت وضعیتهای آتی موضوع ماده ۶ موکول به اجرای مقررات ماده ۲ آیین‌نامه خواهد بود.

تبصره - در مورد کارکردهای قبل از تاریخ $1363/4/16$ ، پیمانکاران بایستی حداکثر ظرف مدت ۲ ماه از تاریخ ابلاغ آیین‌نامه صورتهای مزد گذشته خود را تهیه (در

صورتی که قبلاً تهیه ننموده‌اند) و در صورت عدم دسترسی به ناظر مقیم وقت مستقیماً صورتهای مزد مذکور را به سازمان تأمین اجتماعی تسلیم نموده و ظرف همین مدت تکلیف پرداخت حق بیمه صورت وضعیتهای گذشته را روشن نمایند.

در هر حال پرداخت دومین صورت وضعیت ارسالی پیمانکار بعد از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه از طرف ذی‌حسابی‌ها موکول به رعایت موارد زیر خواهد بود:

الف) تسلیم رسید به سازمان تأمین اجتماعی در مورد دریافت صورتهای مزد گذشته از طرف پیمانکار.

ب) مشخص نمودن وضعیت کسورات حق بیمه صورت وضعیتهای گذشته توسط ذی‌حسابی و در صورت عدم پرداخت، تادیه آن به سازمان تأمین اجتماعی.

ماده ۹- پرداخت صورت وضعیت قطعی پیمانهای فصل اول این آیین‌نامه موکول به تسلیم گواهی سازمان تأمین اجتماعی مبنی بر دریافت صورتهای مزد ارسالی پیمانکار و همچنین وصول حق بیمه‌های مکسوره از صورت وضعیتها خواهد بود.

سازمان تأمین اجتماعی مکلف است ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت استعلام ذی‌حسابی‌ها گواهی فوق را تهیه و صادر نماید. چنانچه مدارک لازم برای صدور گواهی مذکور به سازمان تسلیم نشده باشد سازمان مکلف است ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت استعلام فوق موضوع را به ذی‌حسابی اعلام نماید. عدم پاسخ در انقضای مدت مزبور به منزله صدور گواهی فوق تلقی شده و پرداخت صورت وضعیت قطعی پیمانکار بلامانع است.

تبصره - میزان حق بیمه مکسوره در مواد ۳ و ۴ و ۵ و ۶ به عنوان حق بیمه قطعی هر قرارداد بوده و با پرداخت آن و رعایت سایر شرایط این آیین‌نامه (به استثنای آن قسمت از حق بیمه‌هایی که پرداخت آن به عهده وزارت برنامه و بودجه محول گردیده) به عنوان مفصاحساب هر قرارداد تلقی می‌گردد.^۱

ماده ۱۰- پیمانکاران موضوع این فصل مکلفند صورت مزد کارکنان دفتر مرکزی خود را کماکان طبق مقررات قانون تأمین اجتماعی تهیه و به انضمام حق بیمه مربوط و به طور جداگانه به شعبه تأمین اجتماعی حوزه عملکرد دفتر مرکزی تسلیم و پرداخت

۱- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

نمایند.

ماده ۱۱- قراردادهایی که بدون استفاده از فهارس پایه و یا از محل اعتبارات جاری و یا سایر منابع تأمین و منعقد می‌گردند مشمول مفاد این آیین‌نامه نبوده و پرداخت حق بیمه طبق مقررات سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

● فصل دوم - قراردادهای مهندسان مشاور

ماده ۱۲- حق بیمه کارکنان شاغل مهندسان مشاور و کارشناسان در پیمانهای موضوع طرحهای عمرانی که تمام یا قسمتی از اعتبار آن از محل اعتبارات عمرانی تأمین و قرارداد آن براساس ضوابط طرحهای عمرانی منعقد شده یا می‌شوند مشمول مقررات این فصل از آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۱۳- مهندسان مشاور و کارشناسان مشمول این آیین‌نامه مکلفند طبق ماده ۳۹ قانون تأمین اجتماعی و آیین‌نامه مربوطه، صورت مزد ماهانه کارکنان شاغل در دفتر مرکزی و همچنین نظارت کارگاهی در هر قرارداد را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد تهیه و پس از تأیید کارفرما (در مورد کارکنان نظارت کارگاهی) به سازمان تأمین اجتماعی ارائه و رسید مورد نیاز را جهت تسلیم به کارفرما دریافت دارند.

صدور دستور پرداخت توسط دستگاه اجرایی و پرداخت صورت حساب هر ماه یا هر قسط به مهندس مشاور و کارشناس موکول به تسلیم رسید صورت مزد کارکنان شاغل در قرارداد منعقد شده برای مدت مذکور می‌باشد.^۱

ماده ۱۴- حق بیمه قراردادهای مهندسان مشاور و یا کارشناسان که بعد از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ منعقد شده و یا می‌شوند مقطوعاً به میزان ۱۴٪ حق الزحمه مهندسان مشاور و یا کارشناسان تعیین که به شرح ماده ۱۵ توسط ذی‌حسابی‌ها به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌شود.^۲

ماده ۱۵- از هر صورت حساب مهندس مشاور و یا کارشناس معادل ۳/۶ درصد بابت حق بیمه سهم کارکنان مهندس مشاور و یا کارشناس کسر و معادل ۱۰/۴ درصد نیز بابت حق بیمه سهم کارفرما از محل اعتبار طرح مربوط برداشت و مبالغ مربوط

۱- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۲- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

مجموعاً بلافاصله به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌گردد.

ماده ۱۶- حق بیمه قراردادهای مهندسان مشاور و یا کارشناسان که قبل از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ منعقد گردیده‌اند و تا تاریخ ابلاغ این اصلاحیه مفاصاحساب آن صادر نشده است به شرح زیر به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌گردد.^۱

الف) حق بیمه مربوط به صورت حسابهایی که قبل از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ تسلیم گردیده باشد برای عملکرد قبل از فروردین ماه ۱۳۵۷ طبق مقررات تأمین اجتماعی و برای عملکرد از فروردین ماه ۱۳۵۷ به بعد مقطوعاً به میزان ۳ درصد صورت حساب تعیین می‌گردد که از هر صورت حساب مهندس مشاور و یا کارشناس کسر و در وجه سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود و در مورد پرداخت مابه‌التفاوت موضوع بند ۳ مصوبه شماره ۱۷۱۵ ش ف مورخ ۱۳۵۷/۳/۲۰ شورای تأمین اجتماعی نیز مطابق قسمت آخر ماده ۴۴ آیین‌نامه عمل خواهد شد.

ب) حق بیمه مربوط به صورت حسابهایی که از تاریخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ تسلیم شده و یا می‌شوند مقطوعاً به میزان ۱۴ درصد صورت حساب تعیین می‌گردد که از هر صورت حساب مهندس مشاور و یا کارشناس معادل ۳ درصد کسر و معادل ۱۱ درصد صورتحساب نیز توسط ذی‌حسابی‌ها از اعتبار طرح برداشت و مجموعاً بلافاصله به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌گردد.

ماده ۱۷- میزان حق بیمه مذکور در مواد ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ به عنوان حق بیمه هر قرارداد بوده و با پرداخت آن و رعایت سایر شرایط این آیین‌نامه (به استثنای آن قسمت از حق بیمه‌هایی که پرداخت آن به عهده وزارت برنامه و بودجه محول گردیده است) به عنوان مفاصاحساب هر قرارداد تلقی می‌گردد.^۲

ماده ۱۸- پرداخت آخرین صورت حساب یا قسط هر قرارداد مهندسان مشاور یا کارشناسان موکول به گواهی سازمان تأمین اجتماعی مبنی بر دریافت صورتهای مزد ارسالی و همچنین وصول حق بیمه‌های مکسوره از صورت حسابها خواهد بود.

سازمان تأمین اجتماعی مکلف است ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت استعلام ذی‌حسابی گواهی فوق را تهیه و صادر نماید. چنانچه مدارک لازم برای صدور گواهی

۱- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۲- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

مذکور به سازمان تسلیم نشده باشد سازمان مکلف است ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ دریافت استعلام فوق موضوع را به ذی‌حسابی‌ها اعلام نماید. عدم پاسخ در انقضای مدت مزبور به منزله صدور گواهی فوق‌تلقی شده و پرداخت آخرین صورتحساب یا قسط مهندس مشاور یا کارشناس بلا مانع بوده است.^۱

● فصل سوم - سایر موارد

ماده ۱۹- مقررات مربوط به قراردادهای بیست میلیون ریال و کمتر موضوع مصوبات مورخ (۱۳۶۱/۸/۱۸ و ۱۳۶۲/۱۱/۵ شورای عالی تأمین اجتماعی) (بخشنامه شماره ۱۲۴ و ۱۲۴/۱ درآمد) برای کارکردهای تا پایان سال ۱۳۶۳ معتبر و از اول سال ۱۳۶۴ مشمول مقررات این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۲۰- دستگاه‌های اجرایی مکلفند یک نسخه از قراردادهای منعقد شده را بلافاصله جهت واحدهای سازمان تأمین اجتماعی ارسال نمایند.

ماده ۲۱- قراردادهایی که قبل از ابلاغ بخشنامه شماره ۱۷۲۵۴/۲۷ - ۳ مورخ ۶۳/۱۰/۱۷ وزارت امور اقتصادی و دارایی براساس مفاد ماده ۱۰ مصوبه ۸۹۱۲ مورخ ۱۳۶۳/۴/۱۶ هیأت وزیران نسبت به آنها تسویه حساب به عمل آمده عیناً معتبر می‌باشد.

ماده ۲۲- قراردادهایی که پیمانکار و یا مشاور آن خارجی باشد از شمول ضوابط این آیین‌نامه مستثنی بوده و تابع مقررات سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۲۳- مفاد این ماده مربوط به تعداد فصول و مواد و تاریخ تصویب آن در شورای عالی تأمین اجتماعی می‌باشد.

ماده ۲۴- در صورتی که مابه‌التفاوت ناشی از افزایش حق بیمه صورت وضعیت و یا صورت حسابهای تسلیم شده به کارفرما، در فاصله زمانی ۱۳۶۳/۴/۱۶ لغایت ۱۳۶۳/۱۲/۲۹ (که به موجب آیین‌نامه نحوه تسلیم صورت مزد، میزان و نحوه پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در طرحهای عمرانی ایجاد و پرداخت آن می‌بایستی از محل اعتبار طرح صورت گیرد) تا تاریخ ابلاغ این اصلاحیه پرداخت نشده و یا اصولاً پرداخت آن به تشخیص مجری طرح مربوط میسر نباشد، پرداخت آن به عهده وزارت برنامه و بودجه خواهد بود. سازمان تأمین اجتماعی مابه‌التفاوت موضوع این ماده را در سالهای آتی هنگام تنظیم بودجه

۱- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

به وزارت برنامه و بودجه جهت پیش‌بینی اعتبار در لایحه بودجه منعکس می‌نماید.^۱

ماده ۲۵- واریز حق بیمه‌های موضوع آیین‌نامه نحوه تسلیم صورت مزد، میزان و نحوه پرداخت حق بیمه کارکنان شاغل در طرح‌های عمرانی و این اصلاحیه به حساب سازمان تأمین اجتماعی و تعهد وزارت برنامه و بودجه (موضوع ماده ۲۴ و قسمت آخر بند الف ماده ۱۶) با رعایت سایر شرایط آیین‌نامه مذکور و اصلاحیه آن در حکم مفاسطحساب بوده و نگهداری ۵ درصد و آخرین قسط موضوع ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی موردی ندارد.^۲

۱۴- آیین‌نامه تعیین حق بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد موضوع تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی (۱۳۵۶/۱۱/۵ مجلس سنا)

ماده ۱- کلیه صاحبان حرف و مشاغل آزاد (کسانی که در استخدام کارفرما نبوده و در مقابل کار حقوق یا دستمزد از کارفرما دریافت نمی‌کنند) مانند افراد صنفی و بازرگانی و اشخاص حقیقی صاحب صنعت و بهره‌برداران معادن به استثنای گروه‌هایی که مقررات خاص در این مورد دارند مشمول این آیین‌نامه می‌باشند.

ماده ۲- میزان حق بیمه مشمولین این آیین‌نامه برای تمام موارد مذکور در ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی به مأخذ ۳۰٪ درآمدهایی است که طبق ماده ۳۱ قانون مذکور توسط شورای عالی تأمین اجتماعی برای هر حرفه یا طبقه تعیین می‌گردد.

تبصره ۱- مشمولین این آیین‌نامه می‌توانند منحصراً استفاده از موارد مذکور در بندهای الف و ب ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی را درخواست نمایند در این صورت نرخ حق بیمه معادل ۹٪ درآمدهای مذکور در این ماده خواهد بود.

تبصره ۲- حق بیمه مقرر برای سایر موارد مذکور در ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی به مأخذ ۲۱٪ درآمدهای پیش‌بینی شده در این ماده محاسبه خواهد شد.

ماده ۳- تغییر گروه هر بیمه شده در یک شغل به یک گروه دیگر در صورت درخواست وی و موافقت صندوق تأمین اجتماعی هر سه سال یک بار میسر خواهد بود.

تبصره - درآمدهای ماهانه موضوع ماده ۲ این آیین‌نامه متناسب با تغییر شاخص هزینه زندگی بنا به پیشنهاد صندوق تأمین اجتماعی و تأیید شورای عالی تأمین

۱- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

۲- اصلاحی به موجب مصوبه مورخ ۱۳۶۴/۶/۶.

اجتماعی و تصویب هیأت وزیران قابل تغییر خواهد بود.

ماده ۴- شخص بیمه‌شده مسوول پرداخت تمام حق بیمه متعلقه می‌باشد و موظف است در موعد مقرر در قانون تأمین اجتماعی و یا به ترتیبی که از طرف صندوق تأمین اجتماعی تعیین می‌شود پرداخت نماید. در صورت عدم پرداخت به ترتیب مقرر در قانون تأمین اجتماعی نسبت به وصول آن اقدام خواهد شد و در هر حال استفاده بیمه‌شده از مزایای مقرر منوط به پرداخت حق بیمه خواهد بود.

آیین‌نامه فوق مشتمل بر چهار ماده و سه تبصره به استناد تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی پس از تصویب کمیسیونهای بهداری و بهزیستی و اموراتصادی و دارایی مجلس شورای ملی در جلسات روزهای شنبه و دوشنبه ۱۴ و ۲۳ آبان‌ماه ۲۵۳۶ به ترتیب در جلسات روز سه شنبه بیست‌وهفتم دی‌ماه و روز چهارشنبه پنجم بهمن ماه دوهزار و پانصد و سی‌وشش به تصویب کمیسیونهای بهداری و بهزیستی و اموراتصادی و دارایی مجلس سنا رسیده است.

۱۵- آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح بند «ب» و تبصره ۳ ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی (مصوبه جلسه ۱۳۶۶/۷/۲۹ هیأت وزیران)

ماده ۱- صاحبان حرف و مشاغل آزاد در این آیین‌نامه به افرادی اطلاق می‌شود که برای انجام حرف و شغل مورد نظر با داشتن کارگر (کارفرما) یا خود به تنهایی (خویش فرما) به استناد مجوز اشتغال صادره از سوی مراجع ذیصلاح یا به تشخیص هیأت مدیره سازمان تأمین اجتماعی (که منبع سازمان تأمین اجتماعی در این آیین‌نامه سازمان نامیده می‌شود) به کار اشتغال داشته و مشمول مقررات حمایتی خاص (مشابه موارد موضوع این آیین‌نامه) نباشند.

ماده ۲- مشمولین این آیین‌نامه عبارتند از:

- ۱- افراد موضوع ماده یک این آیین‌نامه.
 - ۲- اتباع ایرانی اعم از شاغل و یا غیرشاغل در فعالیتهای مختلف در خارج از کشور که بیمه آنان با مقررات قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن مغایرت نداشته باشد.
- تبصره -** آن دسته از متقاضیان که دارای سابقه پرداخت حق بیمه به مأخذ کامل به مدت ۳۶۰ روز یا بیشتر می‌باشند با رعایت تبصره ماده ۵ این آیین‌نامه مشمول مقررات

این آیین نامه قرار می گیرند.

ماده ۳- اجرای مقررات این آیین نامه با رعایت مقررات ماده ۷ قانون تأمین اجتماعی خواهد بود.

ماده ۴- مشمولین این آیین نامه با پرداخت حق بیمه مقرر می توانند به ترتیب زیر از حمایت‌های مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۵۴ و تغییرات بعدی آن برخوردار گردند

الف - بیمه بازنشستگی با نرخ حق بیمه ۱۲ درصد.

ب - بیمه بازنشستگی و فوت با نرخ حق بیمه ۱۴ درصد.

ج - بیمه بازنشستگی و ازکارافتادگی و فوت با نرخ حق بیمه ۱۸ درصد.

تبصره ۱- بیمه شدگان موضوع ماده ۲ این آیین نامه می توانند علاوه بر پرداخت حق بیمه با نرخ‌های تعیین شده در فوق، با پرداخت حق بیمه به میزان مشخص شده در ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن از حمایت‌های موضوع بندهای «الف» و «ب» ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی استفاده نمایند. تأمین اعتبار دفترچه درمان بیمه شدگان هر سه ماه یک بار و با ارایه رسید پرداخت حق بیمه مقرر انجام خواهد گرفت.

تبصره ۲- پرداخت دو درصد (۰/۲٪) حق بیمه مربوط به حمایت‌های موضوع بندهای «الف» یا «ب» یا «ج» و نیز یک درصد (۰/۱٪) حق بیمه موضوع تبصره یک این ماده (جمعاً ۳ درصد) براساس ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی به عهده دولت خواهد بود.

تبصره ۳- درخواست متقاضیان حمایت‌های بند «ج» این ماده در صورتی پذیرفته خواهد شد که از سوی مراکز درمانی اعلام شده توسط این سازمان ازکارافتاده کلی شناخته نشوند.

تبصره ۴- اتباع ایرانی خارج از کشور تا فراهم نمودن امکانات لازم از سوی سازمان منحصراً منخیر به استفاده از مزایای مندرج در بندهای «الف» و «ب» و تبصره یک این ماده در کشور ایران خواهند بود.

تبصره ۵- تشخیص حوادث ناشی از کار منجر به فوت یا ازکارافتادگی کلی در مورد مشمولین بند یک ماده ۲ این آیین نامه به عهده کمیسیونی مرکب از مسوول واحد کار و امور اجتماعی محل، مسوول و بازرس واحد تأمین اجتماعی مربوط خواهد بود و

همچنین در صورت فراهم شدن امکانات مورد نظر در تبصره ۴ این ماده، حوادث ناشی از کار در مورد اتباع ایرانی خارج از کشور موضوعیت نداشته و کلیه حوادث، غیرناشی از کار تلقی خواهد گردید.

ماده ۵- مأخذ کسر حق بیمه ماهانه مشمولین این آیین‌نامه به اختیار متقاضی بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی خواهد بود. بیمه‌شده می‌تواند هر بار با دارا بودن ۲ سال سابقه پرداخت حق بیمه موضوع این آیین‌نامه از تاریخ ثبت درخواست کتبی ۱۰ درصد میزان آن را افزایش دهد. چنانچه بیمه‌شده مدتی پس از انقضای موعد مقرر (دوسال) درخواست افزایش مأخذ حق بیمه را بنماید در این حالت نیز نسبت افزایش همان ۱۰ درصد خواهد بود و برای مدت اضافی زاید بر دو سال افزایشی صورت نخواهد گرفت و افزایشهای بعدی نیز موقوف به گذشت دو سال پرداخت حق بیمه موضوع این آیین‌نامه از تاریخ آخرین افزایش خواهد بود.

تبصره - مأخذ کسر حق بیمه افرادی که به نحوی از انحاء دارای سابقه پرداخت حق بیمه بوده و مشمول این آیین‌نامه قرار می‌گیرند توسط وی به اختیار انتخاب می‌شود مشروط بر اینکه مبلغ انتخابی افزایشی بیش از ۱۰ درصد متوسط مبنای ماهانه کسر حق بیمه یک سال آخر نداشته باشد.

ماده ۶- بیمه مشمولین واجد شرایط از تاریخ ثبت تقاضا در هر یک از شعب سازمان شروع می‌شود. سازمان مکلف است ظرف مدت ۲ (دو) ماه استحقاق متقاضی را احراز و بلافاصله ضمن تعیین نرخ و میزان حق بیمه ماهانه مراتب را به متقاضی اعلام نماید و متقاضی نیز ظرف یک ماه فرصت پرداخت حق بیمه به واحد سازمان را خواهد داشت در غیر این صورت موضوع درخواست مزبور متفی اعلام می‌گردد.

ماده ۷- چگونگی بیمه اتباع ایرانی شاغل یا غیرشاغل در کشورهای خارجی به ترتیب زیر خواهد بود:

۱- متقاضی درخواست خود را طبق فرم مخصوصی که توسط سازمان تهیه می‌گردد، به نمایندگی‌های سیاسی جمهوری اسلامی ایران تسلیم و نمایندگی‌های سیاسی موظفند ظرف ۱۵ روز از تاریخ وصول این قبیل درخواستها ضمن تأیید تابعیت ایرانی متقاضیان، درخواست آنها را به انضمام فتوکپی مدارک شناسایی متقاضیان و افراد خانواده موضوع ماده ۵۸ قانون تأمین اجتماعی به سازمان ارسال دارند.

- ۲- سازمان مکلف است ظرف مدت یک ماه استحقاق متقاضی را احراز و ضمن تعیین نرخ و میزان حق بیمه ماهانه از طریق نمایندگی‌های سیاسی بلافاصله مراتب را به متقاضی اعلام نماید.
- ۳- متقاضیان حق بیمه مربوط را به حساب بانکی که به نام سازمان تأمین اجتماعی توسط نمایندگی‌های سیاسی افتتاح خواهد شد پرداخت و رسید پرداخت را به نمایندگی‌های مزبور ارسال نمایند.
- ۴- نمایندگی‌های سیاسی مکلفند همه ماهه موجودی حساب مزبور را به حسابی که بانک مرکزی مشخص می‌نماید واریز و صورت وضعیت بانکی و رسیدهای پرداخت حق بیمه را به سازمان تأمین اجتماعی ارسال دارند.
- ۵- نحوه بیمه این قبیل افراد در سایر موارد تابع مواد این آیین‌نامه می‌باشد و پرداخت حق بیمه مقرر مشمولین این ماده بایستی به پولی صورت گیرد که در قرارداد فیما بین سازمان و متقاضی توافق گردیده است.
- ۶- نمایندگی‌های سیاسی جمهوری اسلامی ایران در کشورهای خارجی موظف به ابلاغ مفاد این آیین‌نامه به نحو مقتضی به اتباع ایرانی خواهند بود.
- ماده ۸-** در صورتی که پرداخت حق بیمه از طرف بیمه شده متوقف گردد و بین تاریخ قطع پرداخت حق بیمه و پرداخت مجدد بیش از ۳ ماه فاصله ایجاد نشده باشد بیمه‌شده می‌تواند حق بیمه معوقه را به سازمان پرداخت نماید در غیر این صورت ارتباط بیمه شده با سازمان قطع و ادامه بیمه وی موکول به تسلیم درخواست مجدد و موافقت سازمان خواهد بود که در این صورت مبنای کسر حق بیمه این قبیل متقاضیان همان مبنای قبلی خواهد بود.
- ماده ۹-** شرایط برقراری و میزان مستمری‌های بازنشستگی و بازماندگان و ازکارافتادگی کلی و همچنین استفاده از خدمات درمانی و بهداشتی عیناً به ترتیب تعیین شده در قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن خواهد بود.
- ماده ۱۰-** در صورتی که مشمولین این آیین‌نامه پس از شروع بیمه به نحوی از انحاء از شمول مقررات این آیین‌نامه خارج و یا طبق قانون تأمین اجتماعی یا سایر قوانین مربوطه می‌بایست حق بیمه خود را براساس مقررات دیگری پرداخت نمایند، موظفند مراتب را کتباً به آگاهی سازمان برسانند تا نسبت به قطع بیمه آنان اقدام گردد. در صورت عدم اقدام بیمه‌شده در این زمینه و ادامه پرداخت حق بیمه، حق بیمه‌های

دریافتی پس از کسر هزینه‌های انجام شده مسترد خواهد شد.

۱۶- آیین‌نامه اجرایی قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای الف و ب ماده «۳» قانون تأمین اجتماعی (اردیبهشت ۱۳۶۹)

● فصل اول - کلیات

ماده ۱- انجام تعهدات بندهای الف و ب ماده «۳» قانون تأمین اجتماعی به عهده سازمان تأمین اجتماعی که در این آیین‌نامه سازمان نامیده می‌شود می‌باشد، سازمان مکلف است مطابق فصول و مواد این آیین‌نامه طوری عمل نماید که انجام تعهدات موضوع قانون تحقق یابد.

ماده ۲- تعهدات قانونی طبق قانون تأمین اجتماعی و قانون الزام عبارتند از:

الف - انجام کلیه خدمات کلینیکی، پاراکلینیکی، بیمارستانی اعم از پزشکی و دندانپزشکی برای بیماران مشمول قانون تأمین اجتماعی.

ب - انجام کمکها و معاینات طبی و معاملات قبل، حین و بعد از زایمان با پرداخت وجه نقد به جای کمکهای مذکور بنا به درخواست بیمه‌شده طبق ضوابط مقرر.

ج - توانبخشی و تجدید فعالیت بیمه شدگان آسیب‌دیده که قدرت کار خود را از دست داده‌اند و اقدام بر اشتغال به کارهای مناسب آنان.

د - تحویل وسایل کمک پزشکی (پروتز و اورتز) که به منظور اعاده سلامت یا برای جبران نقص جسمانی و یا تقویت یکی از حواس به کار می‌روند.

و - سایر تعهدات مندرج در قانون تأمین اجتماعی با تغییرات و اصلاحات بعدی آن و مصوبات شورای عالی تأمین اجتماعی در رابطه با درمان.

ماده ۳- سازمان موظف است تعهدات مندرج در ماده «۲» جهت مشمولین تأمین اجتماعی را از امکانات واحدهای بهداشتی درمانی تحت مالکیت و استیجاری خود و یا آنها که در آینده بدین منظور ایجاد می‌شود، و یا بخش دولتی و در صورت نیاز از بخش خصوصی براساس تعرفه‌های رسمی مصوب مورد عمل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فراهم و هزینه‌های مربوط به آن را از محل سهم درمان موضوع ماده «۲۹» قانون تأمین اجتماعی و سایر منابع مالی مندرج در آیین‌نامه تأمین و پرداخت نماید.

تبصره ۱- حداکثر تا میزان ۲۰٪ از ظرفیت تختهای بیمارستانی تحت مالکیت سازمان با احتساب تختهای اشغالی توسط بیماران اورژانس غیر تأمین اجتماعی بی‌بضاعت، به بیماران غیر بیمه خانواده محترم شهدا، اسرا، مفقودین و جانبازان و بیماران غیر بیمه بی‌بضاعت به صورت رایگان اختصاص دارد.

تبصره ۲- منظور از بیماران بی‌بضاعت آن عده از مددجویان کمیته امداد امام و سازمان بهزیستی مهاجرین جنگ تحمیلی (غیرخودکفا) که دارای کارت درمان رایگان از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمانهای ذیربط می‌باشد و همچنین سایر بیمارانی است که با تشخیص رئیس بیمارستان معرفی می‌گردند.

تبصره ۳- در شهرهایی که بیمارستانهای تحت مالکیت سازمان تأمین اجتماعی منحصر به فرد می‌باشد این‌گونه بیمارستانها مکلفند با اولویت پذیرش مشمولین تأمین اجتماعی و با رعایت تبصره‌های یک و دو سایر بیماران نیازمند به درمان را به موجب ارجاع پزشک معالج و در ازای دریافت هزینه‌های درمان طبق تعرفه‌های مصوب مورد پذیرش قرار دهند.

تبصره ۴- در صورتی که بیمار غیر بیمه شده تأمین اجتماعی که به طور اورژانس بستری شده است و قادر به پرداخت کل هزینه بیمارستان نباشد به میزان هزینه پرداخت نشده با تأیید رئیس بیمارستان به شرط آن که بیش از ۲۰٪ تختهای بیمارستانی اشغال نشده باشد به عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده با ارایه صورتحساب از محل مطالبات این وزارت تأمین و تصفیه خواهد شد.

● فصل دوم - ارکان اجرایی

ماده ۴- انجام تعهدات مقرر در ماده «۲» این آیین‌نامه طبق ارکانی به شرح ذیل توسط سازمان عملی خواهد بود:

۱- ستاد نظارت بر درمان مشمولین تأمین اجتماعی.

۲- هیأت مدیره سازمان.

ماده ۵- اعضای ستاد نظارت عبارتند از:

- رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان که ریاست ستاد را به عهده خواهد داشت.

- معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

- معاون وزیر کار و امور اجتماعی.
 - نماینده بیمه شدگان در شورای عالی تأمین اجتماعی.
 - نماینده رئیس سازمان برنامه و بودجه.
 - نماینده وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- ماده ۶-** جلسات ستاد حداقل با ۴ نفر از اعضا رسمیت یافته و تصمیمات آن با اکثریت رأی موافق معتبر می‌باشد نحوه تشکیل جلسات ستاد به موجب آیین‌نامه داخلی است که پس از تصویب ستاد اجرا خواهد شد.
- ماده ۷-** وظایف و اختیارات ستاد نظارت به شرح ذیل است:
- الف - رسیدگی و اظهار نظر نسبت به عملکرد سازمان در امور درمان و نظارت بر امور درمان واحدهای بهداشتی و درمانی و بیمارستانهای سازمان.
 - ب - اتخاذ تصمیم در سایر وظایفی که شورای عالی تأمین اجتماعی در ارتباط با قانون الزام و این آیین‌نامه اعم از تشکیلات، بودجه و اعتبارات مراکز درمانی و دفاتر اسناد پزشکی به ستاد نظارت محول می‌نماید.
- تبصره -** به منظور بررسی و حل مشکلات درمانی مشمولین تأمین اجتماعی کمیسیون نظارت بر درمان در هر استان زیر نظر ستاد نظارت و متشکل از افراد زیر تشکیل می‌شود.
- مدیرعامل سازمان منطقه‌ای بهداشت و درمان استان.
 - مدیرکل کار و امور اجتماعی استان.
 - مدیرکل سازمان تأمین اجتماعی استان.
 - نماینده درمانی سازمان.
 - نماینده بیمه شدگان تأمین اجتماعی به انتخاب شوراهای اسلامی کار یا معرفی اداره کل کار و امور اجتماعی استان.
- ماده ۸-** رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان مسئول اجرای مفاد این آیین‌نامه و مصوبات ستاد نظارت و هیأت مدیره سازمان می‌باشد، به منظور تحقق کامل تعهدات مقرر در این آیین‌نامه و نظارت بر اجرای آن موظف است حوزه معاونت درمان مشمولین تأمین اجتماعی را در تشکیلات سازمان ایجاد و فردی را به سمت معاون مدیرعامل در امور درمان مشمولین تأمین اجتماعی منصوب نماید. حدود وظایف و

اختیارات و همچنین تشکیلات مورد نیاز این معاونت توسط هیأت مدیره سازمان تعیین و تدوین و پس از تصویب ستاد نظارت جهت اجرا ابلاغ خواهد شد. ضمناً رؤسای واحدهای درمانی و بیمارستانهای تحت مالکیت و استیجاری سازمان به پیشنهاد معاون مدیرعامل در امور درمان مشمولین تأمین اجتماعی با تأیید و حکم مسوولین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منصوب خواهند شد.

● فصل سوم - منابع مالی

- ماده ۹-** منابع مالی برای انجام تعهدات مقرر در ماده ۲ این آیین نامه عبارتند از:
- الف - ۹٪ از مأخذ محاسبه حق بیمه مذکور در ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی.
- ب - درآمدهای ناشی از ارائه خدمات به غیربیمه شدگان تأمین اجتماعی.
- ج - ذخیره درمان.
- د - کمک و هدایای اشخاص حقیقی و یا حقوقی برای امور درمان.

● فصل چهارم - نحوه انجام تعهدات

ماده ۱۰- تعهدات درمانی موضوع ماده ۲ این آیین نامه به دو صورت انجام می‌گیرد:

الف - روش درمان مستقیم با استفاده از کلیه امکانات درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستانی وزارتخانه‌ها، سازمانها، نهادها و ارگانهای دولتی طرف قرارداد.

ب - روش درمانی غیرمستقیم از طریق خرید خدمات پزشکان، گروههای پزشکی بیمارستانهای بخش خصوصی.

تبصره ۱- بیماران مشمول تأمین اجتماعی که از امکانات روش درمان مستقیم استفاده می‌کنند و همچنین مشمولینی که با معرفی سازمان طبق ضوابط مقرر به بخش خصوصی طرف قرارداد مراجعه می‌نمایند از پرداخت هرگونه هزینه درمانی معاف خواهند بود.

تبصره ۲- بیماران مشمول تأمین اجتماعی که رأساً به بخش خصوصی طرف قرارداد مراجعه می‌نمایند موظف به پرداخت فرانشیز می‌باشند.^۱

۱- دادنامه شماره ۲۰۵ مورخ ۸۳/۵/۲۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مقرر می‌دارد: «طبق بند (د) ماده واحده

تبصره ۳- کل هزینه درمان مشمولین تأمین اجتماعی که به طور اورژانس به بخش خصوصی مراجعه می‌نمایند پس از تأیید اورژانس بودن طبق ضوابط شورای عالی تأمین اجتماعی به عهده سازمان می‌باشد.

تبصره ۴- مشمولین تأمین اجتماعی در صورتی که با تأیید شورای عالی پزشکی برای انجام درمان به کشورهای خارجی اعزام شوند پس از مراجعه و ارائه اسناد مثبت، هزینه‌های ریالی مربوط براساس مصوبه ارزی شورای عالی پزشکی توسط سازمان پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۱- سازمان مکلف است برای عقد قرارداد خدمت با پزشکان و مؤسسات درمانی تشخیص بخش دولتی و خصوصی و همچنین بررسی مدارک و اسناد پزشکی مشمولین تأمین اجتماعی دفاتر رسیدگی به اسناد پزشکی در تهران و استانها و شهرستانهایی که نیاز باشد، ایجاد نمایند.

ماده ۱۲- کلیه واحدهای درمانی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند بیماران مشمول تأمین اجتماعی را بدون دریافت وجهی پذیرفته و هزینه‌های انجام شده را براساس تعرفه‌های رسمی خود با ارائه اسناد و مدارک مثبت از سازمان دریافت دارند.

تبصره - سازمان با توجه به عملکرد واحدهای درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رابطه با درمان مشمولین تأمین اجتماعی می‌تواند در مقاطعی مبلغی را به صورت علی‌الحساب در وجه واحدهای درمانی ذیربط پرداخت و از محل مطالبات آنان تصفیه نماید. این قبیل واحدها موظفند حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ دریافت وجه نسبت به ارائه اسناد مثبت هزینه و تصفیه حساب قطعی اقدام نمایند.

قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای (الف و ب) ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸ کلیه واحدهای درمانی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند نسبت به پذیرش بیماران بیمه شده تأمین اجتماعی اقدام و هزینه‌های انجام شده را براساس تعرفه‌های مصوب از سازمان تأمین اجتماعی دریافت نمایند.» نظر به تکلیف مقرر در بند مذکور و جواز استفاده از خدمات پزشکی بخش خصوصی از طریق عقد قرارداد با آنها و الزام سازمان تأمین اجتماعی به پرداخت هزینه‌های مربوط براساس تعرفه‌های مصوب مورد عمل وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، تبصره ۲ ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی قانون فوق‌الذکر که مقرر داشته «بیماران مشمول تأمین اجتماعی که رأساً به بخش خصوصی طرف قرارداد مراجعه می‌نمایند موظف به پرداخت فرانشیز می‌باشند» مغایرتی با قانون ندارد.

ماده ۱۳- کلیه واحدهای آموزشی موجود سازمان و بیمارستان‌هایی که در آینده دارای توان آموزشی می‌شوند براساس برنامه‌ریزی آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با اولویت در پذیرش مشمولین تأمین اجتماعی و رعایت این آیین‌نامه به خدمات آموزشی خود ادامه خواهند داد.

● فصل پنجم - مقررات اداری و مالی

ماده ۱۴- سازمان مکلف است هزینه تعهدات مقرر در ماده «۲» این آیین‌نامه را همه ساله تحت عنوان سهم درمان براساس ماده ۲۹ قانون تأمین اجتماعی و ذخیره درمان در بودجه خود منظور نماید.

ماده ۱۵- رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان مکلف است کل هزینه واحدهای درمانی و بیمارستانی تحت مالکیت سازمان و همچنین هزینه درمان مستقیم در رابطه با واحدهای دولتی طرف قرارداد و هزینه درمان غیرمستقیم با بخش خصوصی طرف قرارداد را به مأخذ سهم درمان موضوع ماده ۱۴ در قالب بودجه درمان مشمولین تأمین اجتماعی تهیه، جهت تأیید به هیأت مدیره سازمان و تصویب به ستاد نظارت ارایه نماید.

ماده ۱۶- رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان بودجه هریک از واحدهای درمانی را همراه با ضوابط اجرایی ابلاغ خواهد نمود. واحدهای درمانی مکلفند طبق بودجه و ضوابط ابلاغی عمل نمایند.

ماده ۱۷- سازمان مکلف است حقوق و مزایای شغلی آن دسته از مستخدمین شاغل در شبکه‌های درمانی متعلق به خود را که تابع آیین‌نامه استخدامی سازمان می‌باشند و ردیف تشکیلات سازمانی دارند را با ضوابطی که برای کارکنان خود جاری است تطبیق و از اول سال ۱۳۶۹ به مرحله اجرا درآورد.

تبصره ۱- سازمان موظف است حقوق و مزایای مستخدمین دارای ردیف تشکیلات سازمانی غیرتابع آیین‌نامه استخدامی سازمان را مادامی که در شبکه‌های درمانی متعلق به سازمان شاغل می‌باشند با سایر کارکنان مورد تطبیق قرار داده و به صورت تفاوت تطبیق پرداخت نماید.

تبصره ۲- پرداخت فوق‌العاده اضافه کار به کارکنان شاغل در واحدهای درمانی طبق آیین‌نامه استخدامی سازمان و همچنین پرداخت سایر مزایای غیرمستمر براساس مقررات فعلی مانند کارکنان سازمان خواهد بود.

ماده ۱۸- تصمیمات لازم در مورد پرداخت حقوق و مزایای مستخدمین مأمور به طور اعم در شورای عالی تأمین اجتماعی اتخاذ خواهد شد.

ماده ۱۹- امین سازمان در واحدهای درمانی تحت عنوان صاحب جمع اموال و مسوول امور مالی با انتخاب و پیشنهاد مدیرعامل سازمان و تأیید مقام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با حکم سازمان منصوب و زیر نظر ریاست واحد درمانی و تحت نظارت اداره کل امور مالی سازمان و براساس ضوابط مقرر انجام وظیفه نموده و اهم وظایف آن به شرح زیر است:

- ۱- اداره امور مالی واحد درمانی.
- ۲- حفظ و نگهداری اموال، حساب اموال.
- ۳- حفظ اسناد دفاتر مالی.
- ۴- نگهداری و تنظیم حسابها طبق دستورالعمل نگهداری حسابها.
- ۵- نگهداری و تحویل وجوه نقدینه‌ها، سپرده‌ها، اوراق بهادار و سایر دارایی‌ها.
- ۶- نظارت بر کلیه خریدها و احراز صحت و سلامت آنها.
- ۷- پیشنهاد انتصاب و انتقال ابواب جمعی تحت سرپرستی.
- ۸- انجام و پرداخت هزینه‌ها طبق بودجه مصوب ابلاغی و کنترل اعتبارات.
- ۹- تهیه و ارسال به موقع صورت حساب ماهانه به سازمان و همچنین تهیه ترازنامه پایان سال مالی.
- ۱۰- تهیه و تنظیم به موقع بودجه سالیانه واحد مربوط طبق دستورالعملهای صادره سازمان.

ماده ۲۰- کلیه حسابهای بانکی لازم اعم از حساب پرداخت و درآمد از طریق سازمان و طبق آیین‌نامه مالی سازمان افتتاح خواهد شد.

ماده ۲۱- کلیه چکهای صادره از حسابهای بانکی پرداخت حداقل با دو امضاء یکی با امضاء ثابت صاحب جمع اموال و رئیس امور مالی به اتفاق امضاء رئیس بیمارستان و یا امضاء کسی که رئیس بیمارستان تعیین خواهد نمود قابل پرداخت خواهد بود.

ماده ۲۲- رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان مکلف است دستورالعمل نگهداری حساب درمان مستقیم و غیرمستقیم و نحوه پرداخت تنخواه‌گردان را هماهنگ با سیستم مالی سازمان، ظرف یک ماه از تاریخ تصویب این آیین‌نامه تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۲۳- شرح وظایف اجرایی صاحب جمع اموال و مسوول امور مالی واحدهای درمانی و واحدهای تحت سرپرستی با توجه به ماده ۱۹ این آیین‌نامه پس از تأیید هیأت مدیره سازمان و تصویب ستاد نظارت بر درمان مشمولین تأمین اجتماعی توسط سازمان ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲۴- سازمان مکلف است حساب جداگانه غیرقابل برداشتی تحت عنوان حساب درآمد حاصله از ارائه خدمات درمانی به غیر بیمه شدگان تأمین اجتماعی در هر یک از مراکز درمانی افتتاح و مانده حسابهای مذکور طبق دستورالعمل مربوط در پایان هرماه به حساب متمرکز اختصاصی تحت عنوان درآمد حاصله از درمان غیر بیمه شدگان که در بانک عامل سازمان مفتوح می‌گردد منتقل خواهد شد.

ماده ۲۵- وجوه متمرکز در حساب درآمد حاصله از درمان غیر بیمه شدگان موضوع ماده ۲۴ این آیین‌نامه به منظور ساخت و تعمیر و نگهداری و توسعه و تجهیز بیمارستانها و درمانگاههای تحت مالکیت و استیجاری مورد مصرف قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۶- مانده حساب درآمد حاصله از درمان غیر بیمه شدگان و همچنین مانده حساب سهم درمان مصوب و مابه‌التفاوت سهم درمان مصوب و سهم درمان به میزان وصولی در پایان هر سال مالی در ترازنامه سازمان در حسابی تحت عنوان حساب ذخیره درمان منظور و در سال مالی بعد و یا سالهای آتی به تشخیص سازمان در رابطه با مفاد ماده «۲» این آیین‌نامه و ساخت و تجهیز و توسعه بیمارستانها و درمانگاهها و خرید زمین مورد نیاز برای ساخت بیمارستانها و درمانگاهها مصرف خواهد شد، اتخاذ هرگونه تصمیم دیگر در این حساب با شورای عالی تأمین اجتماعی است.

تبصره - مابه‌التفاوت سهم درمان مصوب با سهم درمان به میزان وصولی حسب مورد با تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی و یا به هنگام تهیه ترازنامه سازمان تعیین خواهد گردید.

ماده ۲۷- خرید زمین و ساختمان جهت واحدهای درمانی تحت مالکیت از محل سهم درمان تا حد بودجه مصوب طبق مقررات سازمان می‌باشد.

ماده ۲۸- پرداخت هزینه‌های مربوط به پروتز و اورتز و یا تحویل این وسایل طبق ضوابطی خواهد بود که با پیشنهاد سازمان به تصویب ستاد نظارت خواهد رسید.

تبصره - واحد درمانی تجویزکننده در سیستم درمان مستقیم (ملکی و استیجاری)

برحسب مورد مکلف به تحویل یا پرداخت وجه این وسایل به بیماران منطقه خود می‌باشند.

ماده ۲۹- مادامی که آیین‌نامه معاملات جدید سازمان تصویب و ابلاغ نشده مقررات فعلی مراکز درمانی تحت مالکیت قابل عمل خواهد بود. لکن واحدهای درمانی از نظر مقررات مالی تابع آیین‌نامه مالی سازمان می‌باشند.

ماده ۳۰- بیمارستان‌ها و مراکز درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان مکلف هستند نسبت به تأمین کلیه نیازهای خود اعم از استخدام پرسنل یا خرید اثاثیه و تجهیزات درمانی و غیره براساس بودجه مصوب ابلاغی و دستورالعمل‌های صادره از سازمان رأساً اقدام نمایند.

● فصل ششم - سایر مقررات

ماده ۳۱- چنانچه تجهیزات پزشکی و اقلام دارویی واحدهای تحت مالکیت سازمان که در روش فعلی نظیر واحدهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تأمین می‌گردد تکافوی نیاز واحدها را ننماید سازمان می‌تواند رأساً از منابع داخلی با رعایت ماده ۱۱۰ قانون تأمین اجتماعی از خارج تأمین نماید.

ماده ۳۲- طرحهای درمانی خودکفایی و پرکیس و... در واحدهای درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان به منظور ارایه خدمات هرچه بهتر به مشمولین تأمین اجتماعی زیر نظر ستاد نظارت برحسب دستورالعمل‌های مربوط به مورد اجرا گذاشته خواهد شد و هزینه ناشی از اجرای این طرحها از بودجه مصوب واحدهای درمانی تأمین می‌گردد.

ماده ۳۳- سازمان ملزم است به منظور ارشاد بیماران مشمولین تأمین اجتماعی سیستم ارجاع بیماران در بین مراکز درمانی خود را به وجود آورد.

ماده ۳۴- سازمان متعهد است درخصوص اجرای هرچه سریعتر و بهتر مواد ۶۱ و ۸۸ قانون تأمین اجتماعی برنامه‌ریزی و اقدامات اجرایی را معمول دارد.

ماده ۳۵- سازمان با همکاری وزارتین کار و امور اجتماعی بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مشارکت کارفرمایان نسبت به توسعه و تأمین شبکه‌های بهداشت کارگری اقدام می‌نماید.

ماده ۳۶- مراکز درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان (به استثنای شهرهایی که سازمان دارای بیمارستان‌های منحصر به فرد است) می‌توانند در صورت دارا بودن امکانات لازم و با رعایت اولویت پذیرش مشمولین تأمین اجتماعی و با رعایت تبصره

یک ماده «۳» این آیین‌نامه سایر بیماران متقاضی را در قبال اخذ هزینه‌های درمانی براساس تعرفه‌های مصوب بپذیرد.

تبصره - چنانچه در رابطه با تبصره «۳» ماده «۳» و همچنین این ماده بیماران متقاضی بیمه شدگان خدمات درمانی دولت و یا سایر بیمه‌های درمانی باشند بنابه پیشنهاد مدیریت واحدهای درمانی و تصویب ستاد نظارت این‌گونه واحدهای درمانی می‌توانند براساس قراردادهای منعقد شده با مؤسسات ذیربط نسبت به پذیرش بیماران آنها اقدام نمایند هزینه درمان این نوع بیماران طبق ضوابط مقرر در قرارداد و براساس تعرفه‌های مصوب وصول و عیناً به حساب غیرقابل برداشت درآمد واریز خواهد شد.

ماده ۳۷- در محلهایی که مراکز بهداشتی درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در موارد ارایه خدمات درمانی سرپایی به بیمه شدگان تأمین اجتماعی قادر به تهیه و تدوین صورت‌حساب نیستند نحوه پرداخت خدمات ارایه شده بنا به پیشنهاد معاونت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پس از تصویب ستاد نظارت در چهارچوب تعرفه‌های مصوب به صورت تعرفه ثابت تعیین خواهد شد.

ماده ۳۸- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیازهای بهداشتی و درمانی مراکز تحت مالکیت و استیجاری و خانه‌های بهداشت از قبیل دارو، لوازم و ابزار پزشکی، آزمایشگاهی، پرتونگاری و نظایر آنها را و همچنین ارز مورد نیاز در این رابطه را همانند سایر مراکز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تأمین و در اختیار سازمان قرار دهد.

ماده ۳۹- این آیین‌نامه به موجب تبصره یک ماده واحده قانون الزام سازمان به اجرای بندهای الف و ب ماده «۳» قانون تأمین اجتماعی در ۶ فصل و ۳۹ ماده (۱۵ تبصره) در اردیبهشت ماه ۱۳۶۹ به تصویب رسید.

۱۷- آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ (۱۳۷۳/۳/۱۸)

ماده ۱- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول مواد (۳۸) قانون تأمین اجتماعی و (۲۹) قانون بیمه‌های اجتماعی سابق مکلفند کلیه مطالبات سازمان تأمین اجتماعی (که در این آیین‌نامه به اختصار سازمان نامیده می‌شود) از مقاطعه‌کاران و مهندسین مشاور را برابر مفاد ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی -

مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۶- پس از درخواست سازمان از محل (۰.۵٪) کل کارکرد و آخرین قسط نگهداری شده، به سازمان پرداخت نمایند.

ماده ۲- کلیه کارفرمایان مشمول این آیین‌نامه مکلفند حداکثر ظرف مدت (۳) ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه فهرست کامل پیمانهای موضوع ماده یک (که از تاریخ خاتمه، تعلیق یا فسخ قرارداد آنان یک سال گذشته است) را با مشخص نمودن شماره و تاریخ پیمان، نام پیمانکار و مهندسین مشاور، به سازمان تأمین اجتماعی ارایه نمایند و در مورد اعلام مبلغ کل کارگر پیمان (شامل ارزی و ریالی)، میزان (۰.۵٪) و آخرین قسط موضوع مواد (۳۸) قانون تأمین اجتماعی و (۲۹) قانون بیمه‌های اجتماعی سابق نگهداری شده نزد کارفرما تا تاریخ شروع و خاتمه یا فسخ یا تعلیق پیمان، محل اجرای کار و شرح مختصری از موضوع پیمان، نحوه تهیه مصالح (به عهده کارفرما، پیمانکار و یا هر دو) و آخرین اقامتگاه قانونی پیمانکار و مهندسین مشاور با سازمان همکاری نمایند. در مورد قراردادهایی که پس از ابلاغ این آیین‌نامه خاتمه می‌یابند یا تعلیق یا فسخ می‌گردند در صورت عدم ارایه مفصلاً حساب از سوی پیمانکار ظرف یک سال از تاریخ خاتمه، تعلیق یا فسخ قرارداد، کارفرما مکلف است مراتب را ظرف یک ماه به سازمان اعلام نماید.

ماده ۳- سازمان مکلف است در مورد قراردادهای موضوع ماده یک این آیین‌نامه به ترتیب زیر اقدام نماید:

الف) در مورد قراردادهایی که حق بیمه آنها طبق قانون و براساس آرای هیأت تجدیدنظر موضوع ماده (۴۴) قانون تأمین اجتماعی قطعی شده است، بدهی حق بیمه را مجدداً به پیمانکار یا مهندسین مشاور ابلاغ و چنانچه حداکثر ظرف (۲۰) روز از تاریخ ابلاغ مجدد، آن را به سازمان پرداخت نکند سازمان بدهی را کتباً به کارفرما اعلام نماید.

ب) در مورد قراردادهایی که حق بیمه آنها قطعی نشده است، پس از قطعیت بدهی بایستی طبق بند «الف» اقدام شود.

ماده ۴- کارفرمایان مکلفند بدهی قطعی شده موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه مربوط به پیمانکاران و مهندسین مشاور را که توسط سازمان اعلام می‌شود حداکثر ظرف مهلت (۲۵) روز از تاریخ ابلاغ، از محل (۰.۵٪) و آخرین قسط موضوع مواد (۳۸) قانون تأمین اجتماعی و (۲۹) قانون بیمه‌های اجتماعی سابق تأمین و به حساب سازمان واریز نمایند.

ماده ۵- سازمان مجاز است جهت اخذ اطلاعات مربوط به قراردادها، به اسناد و

مدارک در اختیار کارفرمایان مراجعه نماید و کارفرمایان درخصوص رایبه مدارک و اسناد مورد نیاز سازمان، همکاری نمایند.

۱۸- آیین نامه هیأت‌های تشخیص مطالبات مصوب (۱۳۷۳/۵/۲۴) شورای عالی تأمین اجتماعی^۱

در اجرای ماده ۴۵ قانون تأمین اجتماعی مصوب تیر ماه ۱۳۵۴ نحوه تسلیم اعتراض و درخواست تجدیدنظر و ترتیب رسیدگی و صدور رأی و ابلاغ و تشکیل جلسات هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات موضوع مواد ۴۲ و ۴۳ و ۴۴ قانون مذکور به شرح مواد این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۱- نحوه تسلیم اعتراض کارفرمایان به میزان حق بیمه و متفرعات آن جهت رسیدگی در هیأت بدوی به شرح زیر خواهد بود:

۱- پس از ابلاغ مورد مطالبه به کارفرما از سوی سازمان، در صورتی که کارفرما به میزان آن معترض باشد می‌تواند ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ مورد مطالبه، اعتراض خود را در فرم اعتراض به میزان حق بیمه (فرم شماره یک ضمیمه) درج و مبلغ ۶۰۰۰ ریال بابت هزینه رسیدگی به واحد اجرایی پرداخت و رسید آن را همراه با فرم تکمیل شده، به شعبه یا نمایندگی ذیربط تسلیم نماید.^۲

۲- شعب و نمایندگی‌های سازمان مکلفند اعتراض مندرج در فرم را در دفتر نامه‌های وارده ثبت نموده و ضمن تعیین وقت رسیدگی در ذیل فرم شماره ۱، یک نسخه از آن را به کارفرما ابلاغ نمایند. حضور کارفرما، وکیل یا نماینده وی در

۱- دادنامه شماره ۲۸۰ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درباره ابطال بند ماده ۵ این آیین‌نامه مقرر می‌دارد: الف - نظر به اینکه حکم مقنن به شرح مقرر در ماده ۴۳ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و اصلاحیه‌های بعدی آن مفید ضرورت تشکیل هیأت‌های تشخیص مطالبات حق بیمه با تعداد مشخصی از نمایندگان اشخاص حقیقی و حقوقی مندرج در ماده مذکور است، بند یک ماده ۵ آیین‌نامه مورد اعتراض به لحاظ تقلیل در تعداد اعضاء هیأت‌های مذکور مغایر حکم صریح قانونگذار در این خصوص است. بنابراین با استناد به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد. ب - نظر به اینکه قراردادهای غیررسمی در باب نقل و انتقال کارگاه‌های مشمول قانون به شرح ماده ۳۷ بدون هیچ گونه قید و شرطی نافذ و معتبر اعلام گردیده است مفاد بند ۲-۳ قسمت ب بخشنامه ۱۳۷ در آمد که اعتبار قراردادهای غیررسمی را منوط به تحقق شرایط و قیود خاص کرده است مخالف اطلاق ماده فوق‌الذکر تشخیص داده می‌شود و به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.»

۲- پرداخت هزینه به موجب بخشنامه ۱/۹ جدید درآمد متنفی گردیده است.

جلسه رسیدگی بلامانع است.

در صورتی که کارفرما کلاً یا جزئاً ذیحق تشخیص داده شود حق الزحمه رسیدگی به حساب پرداخت حق بیمه وی منظور و یا مسترد خواهد شد.^۱

تبصره - کارفرما می‌تواند اعتراض خود را به وسیله تلگراف یا پست سفارشی دو قبضه به واحد مربوطه سازمان ارسال دارد. در این صورت تاریخ قبض پستی یا تاریخ قبض مخابره تلگراف، تاریخ اعتراض به مورد مطالبه سازمان محسوب می‌شود.

ماده ۲- کلیه مراحل موضوع این آیین‌نامه در خصوص تکالیف و اختیارات کارفرما می‌تواند توسط وکیل یا نماینده او صورت گیرد مشروط بر اینکه این حق در وکالتنامه یا برگ نمایندگی تصریح شده باشد. به هر حال رسیدگی به پرونده توسط هیأتها موکول به احراز هویت کارفرما یا وکیل یا نماینده او خواهد بود.

ماده ۳- ترکیب هیأت‌های بدوی و تجدید نظر تشخیص مطالبات مطابق مواد ۴۳ و ۴۴ قانون تأمین اجتماعی خواهد بود. مدت نمایندگی هر یک از اعضا سه سال و معرفی مجدد آنان بلامانع می‌باشد. دبیر هیأتها را سازمان رأساً تعیین می‌نماید.

ماده ۴- تعداد جلسات هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر توسط رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل تعیین خواهد شد.

ماده ۵- نحوه تشکیلات جلسات هیأتها و ترتیب رسیدگی و صدور رأی به شرح زیر خواهد بود.

۱- جلسات هیأت‌های بدوی با حضور حداقل ۳ نفر و هیأت‌های تجدیدنظر با حضور حداقل ۴ نفر از اعضاء رسمیت می‌یابد. سازمان مکلف است زمان تشکیل جلسات را به اطلاع کلیه اعضا برساند.^۲

۲- هر یک از اعضا در صورت عدم امکان حضور در جلسه باید مراتب را در رابطه با هیأت‌های بدوی به شعبه یا نمایندگی‌ها و در رابطه با هیأت‌های تجدیدنظر به دبیر هیأت مربوطه به نحوی اطلاع دهند که امکان حضور جانشین در جلسه هیأت میسر باشد.

۳- در صورت عدم حضور هر یک از اعضای اصلی جلسات با شرکت عضو جانشین تشکیل خواهد شد.

۱- پرداخت هزینه به موجب بخشنامه ۱/۹ جدید درآمد منتفی گردیده است.

۲- بند ۱ ماده ۵ به موجب «دادنامه شماره ۲۸۰ مورخ ۱۳۸۷/۷/۱۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، که در ذیل عنوان این آیین‌نامه آمده است ابطال شده است».

۴- در صورتی که هر یک از اعضا هیأتها سه جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در سال بدون عذر موجه از حضور در جلسات هیأتها خودداری نماید سازمان تقاضای جانشین او را از مراجع مربوطه خواهد نمود.

۵- عدم حضور غیرموجه هر یک از اعضا هیأتها طبق گزارش دبیر هیأت پس از کسب نظر رئیس هیأت به شعبه یا نمایندگی (در مورد هیأت‌های بدوی) و اداره هیأت‌های تشخیص مطالبات (در مورد هیأت‌های تجدیدنظر) با رعایت بند ۴ این ماده جهت تعیین جانشین اعلام خواهد شد.

۶- تصمیمات هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر با اکثریت آراء اعضا حاضر نافذ خواهد بود.^۱

۷- صورتجلسه رسیدگی و رأی یا قرار صادره باید به امضاء کلیه اعضا حاضر در جلسه برسد. در صورتی که رأی یا قرار به اکثریت صادر شود در نسخه‌ای که در سازمان نگهداری می‌شود نظر اقلیت به طور مشروح و مستدل نوشته خواهد شد و در سایر نسخ نظر اقلیت درج نشده فقط اعضا اقلیت با ذکر کلمه اقلیت رأی را امضاء خواهند کرد.

۸- در صورتی که پس از امضاء پیش‌نویس رأی اعضا هیأت تجدیدنظر تغییر کند عضو جدید موظف است پاک‌نویس رأی را به جای عضو سابق با ذکر کلمه «علی‌الاصول» امضاء نماید.

ماده ۶- گردش کار پرونده‌ها برای طرح در هیأتها به شرح زیر می‌باشد:

۱- کارفرما می‌تواند تا قبل از طرح پرونده در هیأتها، مدارک و اسناد خود را به واحد اجرایی ذیربط جهت ضبط در پرونده تسلیم نماید.

۲- اعتراضات وارده به ترتیب تاریخ ثبت آنها در دفتر هیأت رسیدگی و در صورت ضرورت تسریع در تعیین تکلیف، حسب تشخیص سازمان، پرونده مورد نظر خارج از نوبت رسیدگی خواهد شد.

ماده ۷- وظایف و اختیارات و ترتیب رسیدگی هیأت بدوی به شرح زیر است:

۱- هیأت بدوی از وظایف و اختیارات مصرحه در مواد ۴۳ و ۴۵ قانون تأمین

۱- این بند به موجب دادنامه شماره ۱۰۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مورخ ۱۳۷۹/۳/۸ به لحاظ احراز مغایرت با ماده ۴۳ ابطال شده است.

اجتماعی تبعیت می‌نماید.

۲- هیأت بدوی با توجه به اعتراض کارفرما و بررسی و مطالعه محتویات پرونده و در صورت حضور کارفرما پس از استماع توضیحات وی مبادرت به صدور رأی یا قرار خواهد نمود.

۳- شعبه یا نمایندگی موظف است حداکثر ظرف یک ماه با توجه به قرار صادره به پرونده رسیدگی و نتیجه امر را کتباً به همراه پرونده مربوطه به هیأت بدوی ارسال نماید.

۴- هنگام ابلاغ رأی هیأت بدوی بایستی در ورقه ابلاغ رأی، مراتب قطعیت یا امکان اعتراض صراحتاً ذکر شود.

ماده ۸- نحوه تسلیم اعتراض کارفرمایان و سازمان به رأی هیأت بدوی جهت رسیدگی در هیأت تجدیدنظر به شرح زیر خواهد بود:

۱- پس از ابلاغ رأی هیأت بدوی در صورتی که مورد مطالبه بیش از ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال^۱ بوده و کارفرما، سازمان و یا هر دو به میزان مورد مطالبه معترض باشند بایستی ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ رأی، «فرم اعتراض به رأی هیأت بدوی» (فرم شماره ۲ ضمیمه) را تکمیل و به واحد ابلاغ کننده رأی تسلیم نمایند.

۲- در صورتی که اعتراض به رأی هیأت بدوی از سوی کارفرما صورت گرفته باشد کارفرما بایستی ۱۲/۰۰۰ ریال بابت "هزینه رسیدگی" در هیأت تجدیدنظر به واحد اجرایی پرداخته و رسید آن را همراه با تکمیل قسمت (الف و ب) فرم شماره ۲ به واحد مزبور تسلیم نماید^۲.

۳- در صورتی که اعتراض به رأی هیأت بدوی از سوی سازمان صورت گیرد سازمان مکلف است دلایل خود را مشروحاً در قسمت (ب) فرم شماره «۲» ذکر و قسمت (الف) فرم را نیز تکمیل نماید. سازمان مکلف است با دعوت از کارفرما نسبت به طرح اعتراض سازمان در هیأت تجدیدنظر اقدام نماید.

۱- از ۲۰۰/۰۰۰ ریال به ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال افزایش یافته: به ماده ۴۳ قانون تأمین اجتماعی و بخشنامه ۲/۹ جدید درآمد رجوع شود.

۲- به موجب بخشنامه ۱/۹ جدید درآمد متفی است و صرفاً تکمیل قسمت (الف و ب) فرم شماره ۲ انجام می‌شود.

- ۴- در صورتی که هم کارفرما و هم سازمان به رأی هیأت بدوی معترض باشند هر یک فرم شماره «۲» را جداگانه تکمیل خواهند نمود.
- ۵- تاریخ اعتراض کارفرما و یا سازمان، تاریخ ثبت «فرم اعتراض به رأی هیأت بدوی» در سازمان با رعایت تبصره ماده (۱) خواهد بود.
- ۶- تاریخ ابلاغ رأی به سازمان همان تاریخ صدور فرم اعلام رأی هیأت بدوی خواهد بود.

ماده ۹- وظایف و اختیارات هیأت تجدیدنظر و ترتیب رسیدگی آن به شرح زیر است:

- ۱- هیأت تجدیدنظر از وظایف و اختیارات مصرحه در مواد ۴۴ و ۴۵ قانون تأمین اجتماعی تبعیت می نماید.
 - ۲- هیأت تجدیدنظر با توجه به اعتراض کارفرما به رأی هیأت بدوی و مطالعه و بررسی محتویات پرونده و استماع توضیحات معترض یا معترضین در صورت حضور، مبادرت به صدور رأی یا قرار خواهد نمود.
 - ۳- قرارهای صادره توسط هیأت تجدیدنظر به سازمان ابلاغ و سازمان مکلف است حداکثر ظرف ۲ ماه از تاریخ ابلاغ، قرار را اجرا و به هیأت مربوطه همراه با پرونده اعاده نماید.
- ماده ۱۰-** تجدیدنظر در میزان هزینه رسیدگی (موضوع بند ۱ ماده ۱ و بند ۲ ماده ۸ این آیین نامه) توسط هیأت مدیره انجام خواهد گرفت^۱.
- ماده ۱۱-** در مواردی که شخص حقوقی از ارائه اسناد و مدارک خودداری و یا از انجام بازرسی جلوگیری کند و سازمان حق بیمه مربوطه را طبق مواد ۳۹ و ۴۰ قانون تأمین اجتماعی تعیین و مطالبه نماید، در صورت احراز موضوع توسط هیأت های تشخیص مطالبات، بدهی جزئاً یا کلاً قابل تغییر نخواهد بود.
- ماده ۱۲-** آراء صادره توسط هیأتها باید دارای خصوصیات زیر باشد.
- ۱- رأی هیأتها باید موجه و مدلل بوده و قاطع اختلاف باشد.
 - ۲- در مواردی که رأی هیأتها مبهم تشخیص داده شود مراتب به هیأت های صادرکننده

۱- به موجب بخشنامه ۱/۹ جدید درآمد ماده ۱۰ موضوعیت ندارد.

- رأی منعکس و هیأتها مکلفند به موضوع رسیدگی نمایند.
- ۳- هرگاه در تنظیم رأی اشتباه در حساب یا سهو قلم و یا سایر اشتباهات بین رخ دهد هیأت می‌بایست رأی را اصلاح نماید.
- ماده ۱۳-** رأی هیأتها باید شامل نکات و موارد زیر باشد:
- ۱- شماره و تاریخ صدور رأی.
 - ۲- نام و نشانی و مشخصات کامل کارفرما یا کارفرمایان.
 - ۳- نام وکیل یا نماینده کارفرما (در صورت ارائه برگ وکالت یا نمایندگی).
 - ۴- نام و مشخصات کامل کارگاه با ذکر نوع فعالیت آن.
 - ۵- نام واحد سازمانی ارجاع کننده پرونده به هیأت.
 - ۶- مشخصات هیأت صادرکننده رأی.
 - ۷- خلاصه جریان پرونده و مفاد اعتراض کارفرما یا سازمان.
 - ۸- شماره و تاریخ صدور برگ اعلام بدهی و تاریخ ابلاغ آن به کارفرما و تاریخ ثبت فرم اعتراض کارفرما یا سازمان در دفترنامه‌های وارده واحد اجرایی.

ب - تصمیم هیأت:

تصمیم هیأت که در قسمت آخر نوشته می‌شود باید حاوی نکات زیر باشد:

- ۱- تصمیم قطعی در مورد حق بیمه.
 - ۲- تصمیم قطعی در مورد جرائم و خسارات تأخیر.
- ماده ۱۴-** نحوه ابلاغ آراء هیأتها به شرح زیر است:
- ۱- آراء صادره باید به سازمان و کارفرما ابلاغ گردد. در موقع ابلاغ باید یک نسخه از رأی به کارفرما تسلیم و نسخه دوم که به رؤیت رسیده است جهت اقدام به سازمان اعاده شود.
 - ۲- ابلاغ رأی به کارفرما به وسیله مأمور ابلاغ سازمان یا به وسیله نیروهای انتظامی و بر اساس ضوابطی که در قانون آیین دادرسی مدنی برای ابلاغ حکم محاکم مقرر گردیده است، انجام خواهد گرفت.^۱

۱- نک: مواد ۶۷ - ۸۳ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱

ماده ۱۵- در موارد زیر به اعتراض کارفرما رسیدگی نخواهد شد:

- ۱- در مواردی که «فرم اعتراض» فاقد نام و نام خانوادگی، امضاء یا مهر یا اثر انگشت کارفرما و تاریخ باشد.
 - ۲- در مواردی که ادعای وکالت یا نمایندگی معترض قابل احراز نباشد.
- این آیین‌نامه که مشتمل بر ۱۵ ماده و یک تبصره می‌باشد در دویست و شصت و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۷۳/۵/۲۴ شورای عالی تأمین اجتماعی به تصویب رسید و آیین‌نامه مصوب مورخ ۱۳۵۴/۱۱/۷ از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه به واحدهای اجرایی سازمان ملغی می‌گردد.

۱۹- آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی مصوب (۷۵/۴/۶) و اصلاحی (۱۳۷۵/۱۲/۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۴/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۵۱/۲۰۰۰۳ مورخ ۱۳۷۴/۱۰/۱۲ سازمان تأمین اجتماعی و به استناد تبصره (۱) ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به بند (۱) ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۷۴ - آیین‌نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- همسران بیمه شدگان متوفی که مجدداً ازدواج دائم کرده‌اند و به تبع آن مستمری آنها قطع شده است، از تاریخ فوت شوهر دوم مجدداً و با رعایت مقررات مربوط از مستمری یاد شده برخوردار می‌شوند.

تبصره - مستمری آن دسته از همسران بیمه شدگان متوفی که مشمول قانون تأمین اجتماعی بوده و شوهر دوم آنها قبل از تاریخ اجرای این قانون فوت کرده است، در صورتی که شوهر دائم دیگری اختیار نکرده باشند، حسب درخواست کتبی ایشان از تاریخ فوت شوهر دوم پرداخت می‌شود.^۱

ماده ۲- مستمری موضوع این آیین‌نامه شامل فوت همسر سوم و بعد از آن نمی‌شود. ملاک تشخیص و شناسایی شوهر دوم و فوت او مدارک رسمی مثبت است.

ماده ۳- بار مالی ناشی از اجرای این قانون صرفاً از محل سه درصد (۳٪) حق بیمه

۱- به موجب اصلاحیه مصوب ۷۵/۱۲/۸، عبارت «از تاریخ مراجعه و ارائه درخواست کتبی» به عبارت «حسب درخواست کتبی ایشان از تاریخ فوت شوهر دوم» تغییر یافته است

سهام دولت تأمین می‌شود و سازمان برنامه و بودجه موظف است حق بیمه‌های سهم دولت را همه ساله و به طور علی‌الحساب در بودجه کل کشور منظور و به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز کند.

۲۰- آیین‌نامه ضوابط و نحوه اعمال ماده ۴۰ قانون تأمین اجتماعی در مورد اشخاص حقوقی که دفاتر قانونی ارائه نمی‌دهند مصوب ۱۳۷۸/۴/۵ شورای عالی تأمین اجتماعی

ماده ۱- اشخاص حقوقی که از ارائه دفاتر قانونی به سازمان خودداری و در تمام یا برخی از ماههای هر سال مالی صورت مزد و حقوق و حق بیمه کارکنان خود را به سازمان ارسال و پرداخت نکرده باشند، مشمول اعمال ماده ۴۰ قانون منحصراً برای سال مالی و یا ماههای مذکور قرار می‌گیرند.

ماده ۲- دستمزد کارکنان اشخاص حقوقی مذکور موجود در حوزه‌های مالیاتی که براساس آن مالیات تکلیفی تعیین و دریافت گردیده است در هر سال مالی مبنای محاسبه و مطالبه حق بیمه آنان به صورت علی‌الرأس قرار می‌گیرد.

تبصره - در مواردی که دستمزد مبنای پرداخت مالیات تکلیفی در حوزه مالیاتی موجود نباشد و یا امکان دسترسی به آن وجود نداشته باشد، هزینه‌های حقوق و دستمزد و سایر هزینه‌های مرتبط با آنها مندرج در اظهارنامه مالیاتی شخص حقوقی موجود در حوزه مالیاتی مربوط به سال مالی موردنظر، مبنای محاسبه و مطالبه حق بیمه به صورت علی‌الرأس قرار می‌گیرد.

ماده ۳- در کلیه مواردی که امکان دسترسی به هزینه‌های دستمزد از طرق مندرج در ماده ۲ و تبصره آن میسر نگردد، سازمان تأمین اجتماعی مجاز است با بررسی‌های کارشناسی و با در نظر گرفتن پروانه بهره‌برداری کارگاه، تعداد کارکنان آن در سال یا ماههایی که صورت مزد و حقوق و حق بیمه ارسال و پرداخت نموده است و عنداللزوم با استفاده از تعداد کارکنان شاغل در فعالیتهای مشابه، تعداد کارکنان شخص حقوقی را تعیین نماید. در این حالت دستمزد مبنای محاسبه حق بیمه به صورت علی‌الرأس از رابطه زیر به دست می‌آید.

«جمع حداقل و حداکثر دستمزد ماهانه مشمول کسر حق بیمه زمان محاسبه ضرب در ۲، نتیجه آن تقسیم بر سه سپس ضرب در تعداد کارکنان برآورد شده و تعداد ماههای مورد نظر

سال مالی»

ماده ۴- این آیین‌نامه مشتمل بر ۴ ماده یک تبصره در دو بیست و نود و نهمین جلسه شورای عالی تأمین اجتماعی مورخ ۱۳۷۸/۴/۵ به تصویب رسید.

۲۱- آیین‌نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاوله‌نامه شماره (۱۹) سازمان بین‌المللی کار مصوب ۱۳۸۰/۶/۱۴

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۴ بنا به پیشنهاد شماره ۵۲/۲۸۶۰۸ مورخ ۱۳۷۹/۳/۱۷ سازمان تأمین اجتماعی و به استناد تبصره الحاقی به لایحه قانونی اصلاح ماده (۵) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۷۸ - آیین‌نامه نرخ و مأخذ حق بیمه حوادث ناشی از کار اتباع کشورهای ملحق شده به مقاوله‌نامه شماره (۱۹) سازمان بین‌المللی کار را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- کلیه اتباع کشورهای ملحق شده به مقاوله‌نامه شماره (۱۹) سازمان بین‌المللی کار که طبق قوانین و مقررات مربوط در ایران به کار اشتغال دارند در مقابل حوادث ناشی از کار تحت پوشش حمایت‌های زیر قرار می‌گیرند :

الف - خدمات درمانی تا بهبود حادثه دیده.

ب - غرامت دستمزد.

پ - غرامت نقص عضو.

ت - از کارافتادگی جزئی.

ث - از کارافتادگی کلی ناشی از کار.

ج - فوت در اثر حادثه ناشی از کار.

تبصره - وزارتخانه‌های امور خارجه و کار و امور اجتماعی مکلفند کشورهای ملحق شده به مقاوله‌نامه شماره (۱۹) سازمان بین‌المللی کار را به سازمان تأمین اجتماعی - که از این پس در این آیین‌نامه سازمان نامیده می‌شود - معرفی نمایند.

ماده ۲- در صورت وقوع حادثه ناشی از کار، کارفرما مکلف است اقدامات اولیه را برای جلوگیری از تشدید وضع حادثه دیده به عمل آورد و مراتب را ظرف سه روز اداری به صورت کتبی به اطلاع سازمان برساند. در صورتی که کارفرما بابت اقدامات اولیه متحمل هزینه‌ای شده باشد سازمان هزینه‌های یاده شده را طبق تعرفه‌های جاری خود پرداخت می‌نماید.

تبصره - در صورتی که ثابت شود وقوع حادثه ناشی از کار در اثر عدم رعایت

مقررات حفاظت فنی و بروز بیماری ناشی از عدم رعایت مقررات بهداشتی و احتیاطی لازم از طرف کارفرما یا نمایندگان کارفرما بوده است سازمان هزینه‌های مربوط به معالجه، غرامات، مستمری‌ها و غیره را می‌پردازد و طبق ماده (۶۶) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۵۴ - هزینه‌های یاد شده را از کارفرما وصول می‌نماید.

ماده ۳- کارفرمایانی که اتباع کشورهای موضوع ماده یک این آیین‌نامه را به کار می‌گمارند مکلفند نسبت به نام‌نویسی کارکنان یاد شده نزد سازمان اقدام و مادامی که اتباع خارجی نزد آنان اشتغال دارند حق بیمه آنان را همه ماهه طبق ماده (۴) این آیین‌نامه پرداخت نمایند.

ماده ۴- نرخ حق بیمه مشمولان این آیین‌نامه (۳٪) حقوق و مزایای پرداخت شده به آنان است که هر ماه توسط کارفرما از حقوق و مزایای تبعه بیگانه کسر و به سازمان پرداخت می‌شود.

۲۲- آیین‌نامه ادامه بیمه به طور اختیاری موضوع تبصره ماده ۸ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۵/۶/۲۶ و اصلاحی مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ شورای عالی تأمین اجتماعی

ماده ۱- افرادی که به عللی غیر از علل مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب اردیبهشت ۱۳۳۹ و قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ از ردیف بیمه شدگان خارج شده یا بشوند در صورتی که طبق قوانین فوق‌الذکر مشمول بیمه بازنشستگی باشند، با دارا بودن حداقل ۳۰ روز سابقه پرداخت حق بیمه می‌توانند با توجه به مقررات این آیین‌نامه بیمه خود را به صورت اختیاری ادامه دهند.^۱

ماده ۲- سهم حق بیمه متقاضیان موضوع این آیین‌نامه برای استفاده از تعهدات موضوع قانون تأمین اجتماعی بابت بیمه بازنشستگی، فوت و ازکارافتادگی و همچنین بابت حمایت‌های موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده ۳ قانون برابر تبصره ماده ۸ قانون مجموعاً ۲۶٪ می‌باشد.

تبصره ۱- پرداخت سه درصد (۳٪) حق بیمه مربوط به حمایت‌های موضوع این ماده

۱- به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ شورای عالی تأمین اجتماعی عبارت ۳۰ روز جایگزین ۳۶۰ روز شده است.

براساس ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی به عهده دولت خواهد بود.

تبصره ۲- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است ترتیب معاینه پزشکی کلیه متقاضیان بیمه اختیاری را قبل از انعقاد قرارداد بدهد.^۱

تبصره ۳- کلیه متقاضیان بیمه اختیاری که در تاریخ تقاضا بیش از ۹ ماه فاصله در پرداخت حق بیمه آنان به هر دلیل به وجود آمده باشد، بدو مورد معاینه پزشکی قرار می‌گیرند.

تبصره ۴- بیمه شدگانی که طبق گواهی پزشک معتمد سازمان قبل از درخواست بیمه اختیاری از کارافتاده تشخیص داده می‌شوند، نمی‌توانند از حمایت مربوط به ازکارافتادگی بهره‌مند شوند.^۲

تبصره ۵- چنانچه متقاضی در بدو قرارداد به بیماری یا عارضه خاصی مبتلا باشد در صورتی می‌تواند از مستمری ازکارافتادگی کلی برخوردار گردد که به بیماری یا عارضه یا نقص عضو دیگری علاوه بر بیماری، عارضه یا نقص عضو اولیه دچار شده باشد.

تبصره ۶- متقاضیان بیمه اختیاری و افراد تحت تکفل آنان در استفاده از خدمات درمانی باید بدو با معرفی سازمان مورد معاینه پزشکی قرار گیرند. سازمان هیچگونه تعهدی در قبال درمان بیماری‌هایی که مربوط به قبل از انعقاد قرارداد می‌گردد، نخواهد داشت. کسانی که حداقل ۵ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند و کمتر از ۲ سال از تاریخ قطع ارتباط آنان با سازمان گذشته باشد و همچنین کسانی که ۱۰ سال تمام سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند از شمول این تبصره مستثنی می‌باشند.

ماده ۳- مبنای پرداخت حق بیمه مشمولین این آیین‌نامه برای کسانی که بیش از ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند عبارت است از میانگین مبنای پرداخت حق بیمه آخرین ۳۶۰ روز قبل از تاریخ ثبت تقاضای ادامه بیمه به طور اختیاری مشروط بر اینکه مبلغ مزبور کمتر از حداقل دستمزد مبنای پرداخت حق بیمه زمان تقاضا نباشد. مبنای پرداخت حق بیمه مشمولینی که کمتر از ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند به انتخاب

۱- به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ عبارت «به موجب ماده ۹۰ قانون» قبل از متن تبصره حذف شده است.

۲- به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ عبارت «طبق نظر کمیسیون پزشکی» پیش از عبارت «قبل از درخواست...» حذف شده است و به جای آن عبارت «طبق گواهی پزشک معتمد سازمان» جایگزین آن شده است.

متقاضی بین حداقل و حداکثر دستمزد شاغلین خواهد بود.^۱
تبصره - از ابتدای هر سال به میزان درصدی که طبق مقررات مصوب شورای عالی کار به سطوح دستمزد شاغلین اضافه می‌گردد، مبنای کسر حق بیمه، بیمه شدگان افزایش می‌یابد.

در هر حال مبنای پرداخت حق بیمه از حداقل دستمزد کمتر و از حداکثر دستمزد مصوب شورای عالی تأمین اجتماعی بیشتر نخواهد بود.

ماده ۴- سازمان تأمین اجتماعی حداکثر ظرف ۲ ماه از تاریخ ثبت درخواست متقاضی در دفتر شعبه یا نمایندگی مکلف است استحقاق یا عدم استحقاق وی جهت استفاده از بیمه اختیاری را مشخص و مراتب را کتباً به متقاضی اعلام نماید.

ماده ۵- متقاضی از تاریخ اعلام موافقت سازمان به وی حداکثر ۲۰ روز فرصت دارد جهت انعقاد قرارداد بیمه اختیاری به شعبه‌ای که تقاضای خود را به آن تسلیم نموده است مراجعه و با امضاء قرارداد حق بیمه مربوطه را پرداخت نماید. تاریخ شروع بیمه اختیاری حداکثر از تاریخ ثبت تقاضا در دفتر شعبه یا نمایندگی می‌باشد.

ماده ۶- بیمه شده اختیاری مکلف است، بعد از انعقاد قرارداد، حق بیمه مربوطه را ماهانه پرداخت نماید، در غیر این صورت قرارداد منعقد باطل و ادامه بیمه موکول به ارائه درخواست مجدد و انعقاد قرارداد جدید با رعایت کلیه شرایط مقرر در این آیین‌نامه خواهد بود. در صورتی که متقاضی خارج از موعد مقرر نسبت به پرداخت حق بیمه اقدام نموده باشد مبلغ پرداختی پس از کسر هزینه اداری مسترد خواهد شد.

تبصره - در صورتی که پرداخت حق بیمه از طرف بیمه شده متوقف گردد و بین تاریخ قطع پرداخت حق بیمه و پرداخت مجدد بیش از ۳ ماه فاصله ایجاد نشده باشد، بیمه شده می‌تواند حق بیمه معوقه را به سازمان پرداخت نماید در غیر این صورت ارتباط بیمه شده با سازمان قطع و ادامه بیمه وی موکول به تسلیم درخواست مجدد و موافقت سازمان خواهد بود.

۱- عبارت اخیر از «مبنای پرداخت حق بیمه»... به موجب مصوبه ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ الحاق گردیده است.

ماده ۷- شرایط برقراری هر یک از تعهدات مورد قرارداد و میزان آن عیناً به ترتیب تعیین شده در قانون تأمین اجتماعی و تغییرات بعدی آن خواهد بود.

تعهدات کوتاه مدت (غرامت دستمزد، کمک بارداری و کمک ازدواج و...) در این نوع بیمه (با در نظر گرفتن میزان حق بیمه به مأخذ ۲۶ درصد) مورد تعهد نمی‌باشد.

تبصره ۱- حداکثر سن پذیرش تقاضای متقاضی بیمه اختیاری برای مردان و زنان ۵۵ سال تمام در تاریخ ثبت تقاضا خواهد بود.^۱

در صورتی که سن متقاضی در زمان ثبت تقاضا بیش از سنین مذکور باشد پذیرش درخواست وی منوط به داشتن سابقه پرداخت حق بیمه قبلی معادل مدت مازاد سنی مقرر خواهد بود.

تبصره ۲- کلیه بیمه شدگان متقاضی بیمه اختیاری که یک بار در اجرای آیین‌نامه‌های مربوطه و این آیین‌نامه قرارداد تنظیم و حق بیمه پرداخت نموده باشند، حداکثر تا سه مرتبه مجاز می‌باشند بدون رعایت شرط سنی و با رعایت سایر مقررات این آیین‌نامه، قرارداد مجدد تنظیم نمایند.

تبصره ۳- کلیه بیمه شدگان متقاضی که حداقل ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند، از اعمال شرط سنی معاف خواهند بود.

ماده ۸- بیمه شدگان اختیاری که در کارگاههای مشمول قانون تأمین اجتماعی یا سایر صندوقهای حمایتی بیمه‌ای اشتغال می‌یابند قرارداد بیمه اختیاری آنان ملغی و ادامه پرداخت بیمه اختیاری منوط به انعقاد قرارداد جدید خواهد بود.

ماده ۹- بیمه اختیاری بیمه شدگانی که قبل از اجرای این آیین‌نامه طبق مقررات آیین‌نامه‌های مصوب ۱۳۶۴/۸/۸ و ۱۳۸۰/۱۰/۸ شورای عالی تأمین اجتماعی و یا به نحوی از انحاء برقرار گردیده است، طبق مقررات این آیین‌نامه از اول سال ۱۳۸۶ تطبیق و بیمه آنان ادامه می‌یابد.

ماده ۱۰- این آیین‌نامه در ۱۰ ماده و ۱۱ تبصره در تاریخ ۸۵/۶/۲۶ به تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی رسیده و از تاریخ ۱۳۸۵/۸/۱ قابل اجرا می‌باشد.

۱- به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ عبارت «برای مردان و زنان ۵۵ سال» جایگزین «برای مردان ۴۵ سال و برای زنان ۴۰ سال» تمام شده است.

۲۳- آیین‌نامه اجرایی بند ۵ جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۹) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ - مصوب ۱۳۸۰ (مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۲۶)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۸۵/۱۲/۲۶ بنا به پیشنهاد مشترک شماره ۷۷۱۹۷ مورخ ۸۵/۶/۲۸ وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تأمین اجتماعی و به استناد بند (۵) جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ مصوب ۱۳۸۰ آیین‌نامه اجرایی بند یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- کارهای سخت و زیان‌آور کارهایی است که در آن عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی، بیولوژیکی محیط کار غیر استاندارد بوده و در اثر اشتغال بیمه شده تنش به مراتب بالاتر از ظرفیتهای طبیعی (جسمی و روانی) در وی ایجاد می‌شود که نتیجه آن بیماری شغلی و عوارض ناشی از آن باشد.

مشاغل سخت و زیان‌آور موضوع این ماده به دو گروه تقسیم می‌شوند:

الف - مشاغلی که صفت سخت و زیان‌آور با ماهیت شغلی وابستگی دارد اما می‌توان با به کارگیری تمهیدات بهداشتی، ایمنی و تدابیر فنی مناسب توسط کارفرما سختی و زیان‌آوری آنها را حذف نمود.

ب - مشاغلی که ماهیتاً سخت و زیان‌آور بوده و با به کارگیری تمهیدات بهداشتی، ایمنی و تدابیر فنی توسط کارفرما، سخت و زیان‌آوری آنها کاهش یافته ولی کماکان سخت و زیان‌آوری آنها حفظ می‌گردد.

تبصره- کارگران موضوع قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین سخت و زیان‌آور- مصوب ۱۳۶۷- و اصلاحات بعدی آن و قانون حفاظت در برابر اشعه- مصوب ۱۳۶۸- که شاغل در دستگاه‌های اجرایی (وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها، بانک‌ها و سازمان‌هایی که شمول حکم بر آنها مستلزم ذکر نام است) می‌باشند، در مورد بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور مشمول این آیین‌نامه خواهند

بود. اجرای این تبصره در مورد نیروهای مسلح منوط به اذن مقام معظم فرماندهی کل قوا می‌باشد.^۱

ماده ۲- تعیین سخت و زیان‌آور بودن مشاغل موضوع ماده (۱) و نوع آن گروه «الف» و گروه «ب» حسب درخواست کارگر، کارفرما، تشکلهای، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی، وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی در هر کارگاه با بررسی سوابق، انجام بازدید و بررسی شرایط کار توسط کارشناسان بهداشت حرفه‌ای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بازرسان کار وزارت کار و امور اجتماعی و با تأیید توسط کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی موضوع این آیین‌نامه انجام می‌گیرد.

تبصره - در موارد مشمول بند «الف» ماده (۱) این آیین‌نامه که استاندارد حدود تماس شغلی عوامل بیماری‌زا و سخت و زیان‌آور وجود دارد اتخاذ تصمیم قطعی در کمیته‌ها مستلزم اندازه‌گیری و اظهار نظر کارشناسان بهداشت حرفه‌ای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا سایر مراکز دارای مجوز از وزارتخانه یاد شده است.

ماده ۳- کارفرمایان کارگاههای دایر که از تاریخ تصویب این آیین‌نامه تمام یا برخی از مشاغل آنها در کمیته بدوی و تجدیدنظر استانی یا شورای عالی حفاظت فنی، سخت و زیان‌آور شناخته شده یا می‌شود مکلفند ظرف دو سال از تاریخ ابلاغ تصمیم قطعی کمیته یا شورا حسب مورد نسبت به ایمن‌سازی عوامل و شرایط محیط کار مطابق حد مجاز و استانداردهای مشخص شده در قانون کار و آیین‌نامه‌های مربوط (مصوب شورای عالی حفاظت فنی) و سایر قوانین موضوعه در این زمینه اقدام و صفت سخت و زیان‌آوری مشاغل موضوع بند «الف» ماده (۱) را حذف و نتیجه را کتباً به کمیته بدوی موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه برای بررسی و تأیید گزارش نمایند.

تبصره ۱- در مورد کارگاههایی که پس از تصویب قانون یادشده ایجاد می‌گردد،

۱- این تبصره به موجب بند ۱ تصویب‌نامه مورخ ۱۳۸۹/۴/۲۷ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک اصلاح شده که متن قدیم آن عبارت بود از: «تبصره - مشمولین قانون «نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب ۱۳۶۷، و اصلاحات بعدی آن» و همچنین مشمولین قانون «حفاظت در برابر اشعه؛ مصوب ۱۳۶۸ و اصلاحات بعدی آن» تابع قوانین و مقررات مربوط خواهند بود.»

کارفرمایان مربوط مکلفند به منظور اخذ گواهی لازم از وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبنی بر رعایت ایمنی و بهداشت و استاندارد بودن آنها طبق قانون وزارت کار تقاضای خود را ارائه نمایند. وزارتخانه‌های یادشده موظفند ظرف یک ماه از طریق سامانه الکترونیکی مراتب تأیید یا عدم تأیید رعایت استانداردها را به متقاضیان اعلام و در صورت عدم تأیید، مراتب را برای رفع نقص به متقاضیان اعلام نمایند. به هر حال اجازه فعالیت این قبیل کارگاه‌ها مشروط به اخذ گواهی یادشده می‌باشد.^۱

تبصره ۲ - وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند کارگاههایی که مشاغل آنها سخت و زیان آور شناخته شده است و یا طبق این آیین‌نامه سخت و زیان آور تعیین می‌گردد پس از گذشت مهلت مقرر در این ماده بازدید و نتیجه را کتباً به کمیته بدوی استان گزارش نمایند.

ماده ۴ - کارفرمایان مکلفند شاغلین در کارهای سخت و زیان آور را حداقل سالی یک بار به منظور آگاهی از روند سلامتی و تشخیص به هنگام بیماری و پیشگیری از فرسایش جسمی و روحی آنان توسط مراکز بهداشتی و درمانی مورد معاینه قرار داده و نتیجه را در پرونده‌های مربوط ضبط و یک نسخه از آن را به سازمان تأمین اجتماعی ارایه نمایند.

تبصره ۱ - تغییر شغل بیمه شده که در معرض فرسایش جسمی و روحی ناشی از اشتغال در کارهای سخت و زیان آور باشد بر اساس مقررات پیش‌بینی شده در قانون کار صورت می‌گیرد.

تبصره ۲ - معاینات قبل از استخدام طبق ماده (۹۰) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۵۴ - انجام می‌گیرد.

تبصره ۳ - در صورت عدم انجام تکالیف مقرر در بند (۲) جزء «الف» ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶)، مصوب ۱۳۷۱ - مصوب ۱۳۸۰ - سازمان تأمین اجتماعی ضمن انجام تعهدات قانونی نسبت به

۱ - به موجب بند ۲ تصویب‌نامه مورخ ۱۳۸۹/۴/۲۷ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک تبصره (۱) به ماده (۳) اضافه و عنوان تبصره ماده یادشده به تبصره (۲) اصلاح می‌شود.

بیمه شده هزینه‌های وارده را مطابق ماده (۹۰) قانون تأمین اجتماعی از کارفرمای مربوطه وصول خواهد نمود.

ماده ۵- به استناد تبصره (۱) ماده (۹۶) قانون کار مقررات و ضوابط انجام معاینات پزشکی موضوع ماده (۴) این آیین‌نامه اعم از قبل از استخدام و ادواری اختصاصی و هر گونه معاینه پزشکی دیگر در این ارتباط مطابق با دستور العمل و آیین‌نامه‌های جاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.

تبصره - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است تمهیدات لازم برای اعلام نتایج معاینات موضوع این ماده را متناسب با شرح وظایف سازمان‌های ذی‌ربط به عمل آورد.

ماده ۶- کمیته بدوی استان موظف است حسب گزارش کارشناسان موضوع ماده (۲) بررسی و در صورت تأیید، حذف یا کاهش صفت سخت و زیان آور به ترتیب در مشاغل بند «الف» و «ب» ماده یک مراتب را برای خروج کارگاه از شمول این آیین‌نامه به مراجع ذی‌ربط ابلاغ نماید و در صورت عدم حذف صفت سخت و زیان آوری محیط کار در مشاغل بند «الف» ظرف مهلت مقرر، مطابق قانون کار از سوی وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی، بهداشت و درمان و آموزش پزشکی از طریق مراجع ذی‌صلاح اقدام لازم به عمل می‌آید.

تبصره - در صورتی که گزارش کارشناسان موضوع این ماده پس از تأیید کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی حسب مورد حاکی از عدم کاهش یا حذف عوامل زیان آور و بیماری‌زای محیط کار ظرف مهلت مقرر در قانون باشد اقدامات لازم بر حسب مورد مطابق قانون کار از سوی وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عمل خواهد آمد.

ماده ۷- سیاست گذاری کشوری کارهای سخت و زیان آور موضوع این آیین‌نامه و رسیدگی به درخواست کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی موضوع ماده (۸) و همچنین نظارت و هماهنگی بر فعالیت کمیته‌های مذکور در این آیین‌نامه به عهده شورای عالی حفاظت فنی است.

دستورالعمل اجرایی نحوه فعالیت کمیته‌های مذکور و نظارت بر آنها به پیشنهاد وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی به تصویب شورای عالی حفاظت فنی خواهند بود.

تبصره - مدیر عامل سازمان تأمین اجتماعی یا معاون وی یا معاون وزارت بهداشت،

درمان و آموزش پزشکی با حق رأی در زمینه کارهای سخت و زیان آور موضوع این آیین‌نامه عضو شورای عالی حفاظت فنی خواهند بود.

ماده ۸- به منظور تطبیق و تشخیص مشاغل سخت و زیان آور بر اساس ضوابط و سیاست‌گذاری‌های شورای عالی حفاظت فنی و مقررات مربوط، کمیته‌های بدوی و تجدیدنظر استانی هر کدام با پنج عضو اصلی و پنج عضو علی‌البدل به شرح زیر برای مدت سه سال منصوب می‌شوند و انتصاب مجدد آنان بلامانع است.

الف - کمیته بدوی مرکب از اعضای زیر می‌باشد:

۱- معاون روابط کار سازمان کار و امور اجتماعی استان و یا نماینده وی به عنوان رئیس جلسه.

۲- معاون امور بیمه‌ای اداره تأمین اجتماعی استان و یا نماینده وی.

۳- کارشناس مسئول بهداشت حرفه‌ای معاونت بهداشتی دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی ذی‌ربط.

۴- نماینده کارگران حسب معرفی تشکل حائز اکثریت استان بنا به تشخیص سازمان کار و امور اجتماعی استان.

۵- نماینده کارفرمایان حسب معرفی کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی استان.

۶- معاون اداره کل مطبوعات و خبرگزاری‌های داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای تعیین مصادیق خبرنگاری و مباحث مرتبط با این حرفه.^۱

تبصره ۱- جلسات کمیته‌های بدوی و تجدیدنظر استانی در سازمان کار و امور اجتماعی استان تشکیل و با حضور چهار نفر از اعضای اصلی و یا علی‌البدل رسمیت می‌یابد و تصمیمات جلسه با اکثریت آراء حاضرین معتبر و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۲- در استانهایی که دانشکده علوم پزشکی و خدمات درمانی مستقل وجود دارد در صورت طرح پرونده‌های مرتبط با منطقه تحت پوشش، کارشناس مسئول بهداشت حرفه‌ای معاونت بهداشتی دانشکده مزبور، جایگزین کارشناس مسئول بهداشت حرفه‌ای معاونت بهداشتی دانشگاه خواهد بود.

تبصره ۳- با تصویب کمیته استانی دعوت از افراد صاحب نظر و اساتید مربوط

۱- این بند به موجب مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۵ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی دولت که در تاریخ ۱۳۸۷/۱۱/۷ به تأیید ریاست جمهوری رسیده، الحاق شده است.

جهت شرکت در جلسات بدون حق رأی بلامانع می‌باشد.

تبصره ۴- در صورتی که مجمع و کانونهای استانی تشکلهای کارگری و کارفرمایی موضوع بندهای (۴) و (۵) ایجاد نشده باشند، نمایندگان مزبور از بین اعضای تشکلهای حائز اکثریت به تشخیص سازمان کار و امور اجتماعی استان و با انتخاب تشکل ذی ربط استان معرفی می‌شوند.

تبصره ۵- رأی کمیته بدوی ظرف پانزده روز اداری از تاریخ ابلاغ قابل تجدید نظر خواهی است و در صورتی که هر یک از طرفین (کارگر و کارفرما) به رأی بدوی اعتراض داشته باشند درخواست تجدیدنظر خود را کتباً به سازمان کار و امور اجتماعی محل تسلیم می‌نماید.

تبصره ۶- هیچ یک از اعضای کمیته‌های بدوی هم‌زمان نمی‌توانند عضو کمیته تجدیدنظر باشند. همچنین اعضای مذکور نمی‌توانند در جلسه تجدیدنظر پرونده‌هایی که در هنگام رسیدگی بدوی به آن رأی داده‌اند با حق رأی شرکت نمایند.

ب - کمیته تجدید نظر استان مرکب از اعضای زیر می‌باشد:

۱- رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان به عنوان رئیس کمیته .

۲- مدیر کل تأمین اجتماعی استان

۳- معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ذی ربط.

۴- نماینده کارگران حسب معرفی تشکل حائز اکثریت استان بنا به تشخیص سازمان کار و امور اجتماعی استان.

۵- نماینده کارفرمایان با معرفی کانون انجمنهای صنفی کارفرمایی استان.

۶- مدیر کل مطبوعات و خبرگزاری‌های داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای تعیین مصادیق خبرنگاری و مباحث مرتبط با این حرفه.^۱

تبصره ۱- رأی کمیته تجدیدنظر استان از تاریخ ابلاغ قطعی و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۲- در صورتی که مجمع و کانونهای استانی تشکلهای کارگری و کارفرمایی موضوع بندهای (۴) و (۵) ایجاد نشده باشند، نمایندگان مزبور از بین اعضای تشکلهای حائز اکثریت به تشخیص سازمان کار و امور اجتماعی استان و با انتخاب تشکل

۱- این بند به موجب مصوبه مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۵ وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک که در تاریخ ۱۳۸۷/۱۱/۷ به تأیید رئیس جمهور رسیده، الحاق شده است.

ذی‌ربط استان معرفی می‌شوند.

تبصره ۳- در صورت تساوی آراء (موافق و مخالف) اعم از بدوی و تجدید نظر، جلسه بعدی با حضور همه اعضا تشکیل خواهد شد.

تبصره ۴- کمیته‌های استانی موظفند در آراء صادره نوع سخت و زیان‌آوری مشاغل را که در زمره مشاغل بند «الف» یا «ب» این آیین‌نامه می‌باشد تعیین نمایند.

تبصره ۵- در استانهایی که دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی مستقل وجود دارد در صورت طرح پرونده‌های مرتبط با منطقه تحت پوشش، معاونت بهداشتی دانشکده علوم بهداشتی جایگزین معاونت بهداشتی دانشگاه می‌شود.

ج - با تصویب کمیته استانی دعوت از افراد صاحب نظر، اساتید و کارشناسان مربوطه جهت شرکت در جلسات بدون حق رأی بلامانع می‌باشد.

د- کارفرمایان کارگاهها مکلفند با کارشناسان موضوع ماده (۲) و کمیته‌های موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه همکاری و مدارک مورد نیاز را در اختیار آنان قرار دهند.

ماده ۹- وظایف کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - وظایف کمیته‌های بدوی استانی به شرح زیر می‌باشد:

۱- بررسی، تطبیق و تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور با مواد این آیین‌نامه که توسط بیمه شده، کارفرما، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کار و امور اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی و تشکلهای به عنوان مشاغل سخت و زیان‌آور معرفی شده و اعلام نتیجه به متقاضی و سازمان ذی‌ربط از سوی رئیس کمیته بدوی.

۲- رسیدگی مواردی که با اتخاذ تدابیر لازم حالت سخت و زیان‌آوری شغل یا مشاغل از بین رفته و در زمره مشاغل عادی درآمده‌اند و اعلام آن به مراجع ذی‌ربط به منظور حفظ امتیازاتی که به کار سخت و زیان‌آور تعلق گرفته است.

۳- اجرای سیاستها و مصوبات شورای عالی حفاظت فنی.

ب - وظایف کمیته‌های تجدیدنظر استانی عبارت است از رسیدگی، اظهار نظر و تصمیم‌گیری در خصوص اعتراض به آراء کمیته‌های بدوی استانی موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه که توسط بیمه شده یا کارفرما درخواست گردیده است و اعلام نتیجه به متقاضی و سازمانهای ذی‌ربط از سوی رئیس کمیته تجدیدنظر.

ماده ۱۰- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تغییرات حدود تماس شغلی

آلاینده‌های محیط کار و عوامل بیماری زا را به شورای عالی حفاظت فنی اعلام و شورای عالی مذکور مراتب را به کمیته‌های استانی، کارهای سخت و زیان آور برای اجرا ابلاغ می‌نماید.

ماده ۱۱- علاوه بر کارهای سخت و زیان آور مشخص شده طبق مصوبات شورای عالی حفاظت فنی و موارد تأیید شده توسط کمیته‌های استانی، موارد زیر نیز سخت و زیان آور شناخته می‌شوند.

- ۱- مشاغلی که در ندامتگاه‌ها و زندانها مستقیماً با زندانی ارتباط دارند.
- ۲- مشاغلی که مستقیماً در مراکز روان درمانی با بیماران روانی مرتبط هستند.
- ۳- خبرنگاری.

تبصره - مصادیق خبرنگاری با تأیید کمیته بدوی موضوع ماده (۸) تعیین می‌شود.

ماده ۱۲- نحوه توالی و تناوب اشتغال در مشاغل سخت و زیان‌آور به شرح زیر تعیین می‌گردد:

- ۱- ایام زیر چنانچه در فواصل اشتغال به کارهای سخت و زیان‌آور واقع شود، به عنوان سابقه اشتغال در کارهای سخت و زیان‌آور محسوب می‌گردد.

الف - تعطیلات هفتگی

ب - تعطیلات رسمی

ج - ایام استفاده از مرخصی استحقاقی

د- ایام استفاده از مرخصی بابت ازدواج یا فوت همسر، پدر، مادر و فرزندان به مدت ۳ روز با دریافت دستمزد در مورد مشمولان قانون کار.

ه- ایام استفاده از مرخصی استعلاجی یا استراحت پزشکی اعم از اینکه حقوق ایام مزبور توسط کارفرما پرداخت شود و یا اینکه بیمه شده از غرامت دستمزد ایام بیماری استفاده کرده باشد.

و- تمام یا قسمتی از خدمت نظام وظیفه در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل یا حضور داوطلبانه در جبهه .

ز- دوران اسارت یا محکومیت سیاسی که بیمه شده بر اساس آن به عنوان آزاده شناخته شده باشد حسب تقاضای وی.

۲- ایام و موارد زیر چنانچه در فواصل اشتغال بیمه شده به کارهای سخت و زیان‌آور واقع شود موجب زایل شدن توالی اشتغال در کارهای سخت و زیان‌آور

نمی‌گردد.

الف - ایام خدمت و وظیفه سربازی (دوران ضرورت و احتیاط) مشروط بر اینکه بیمه شده حداکثر تا دو ماه پس از پایان خدمت به کار سابق خود برگشته و یا اینکه در کار دیگری که سخت و زیان‌آور شناخته شده مشغول به کار شده باشد.

ب - دوران توقیف بیمه شده در صورتی که منتهی به محکومیت وی نگردد و یا اینکه کارفرما بر اساس تکلیف قانونی حقوق دوران مزبور را به بیمه شده پرداخت نماید.

ج - ایام حالت تعلیق که به واسطه عوامل قهریه طبیعی و یا حوادث مخاطرات اجتماعی (مانند سیل، زلزله، جنگ و آتش سوزی) که خارج از اراده کارفرما و بیمه شده بوده و در نتیجه آن کارگاه به طور موقت تعطیل می‌گردد.

د - ایام استفاده از مقرری بیمه بیکاری مشروط بر اینکه بیمه شده قبل از برقراری بیمه بیکاری در مشاغل سخت و زیان‌آور اشتغال به کار داشته و در حین مقرری بگیری و یا حداکثر تا دو ماه پس از اتمام دوره مزبور در مشاغلی که سخت و زیان‌آور شناخته شده مشغول به کار شده یا طبق این آیین‌نامه بتواند بازنشسته شود.

ه - ایام خدمت در جبهه که با تأیید مراجع ذیصلاح رسیده باشد.
و - دوران اسارت یا محکومیت سیاسی که بیمه شده بر اساس آن به موجب قانون آزاده شناخته شده باشد.

ز - ایام بلا تکلیفی بیمه شده که مستند به آرای صادره از سوی مراجع حق اختلاف و یا سایر مراجع قانونی منجر به صدور رای بازگشت به کار یا پرداخت حقوق ایام مزبور شده باشد.

ح - ایام استفاده از غرامت دستمزد ایام بیماری که در فاصله زمانی ۵۹/۱/۱۴ تا ۸۴/۵/۱۰ واقع شده باشد.

ط - غیبت غیر موجه حداکثر به مدت ده (۱۰) روز در سال در مورد کارگاههای غیر مشمول قانون کار یا بر اساس مقررات انضباطی، تخلفاتی و یا استخدامی مربوط در کارگاههای غیر مشمول قانون کار که منجر به اخراج، انفصال موقت و یا دایم نشده باشد.

ی - مدت یک ماه استفاده از مرخصی بدون حقوق موضوع ماده (۶۷) قانون کار.

۳- ایام و موارد زیر چنانچه در فواصل اشتغال بیمه شده به کارهای سخت و

زیان‌آور واقع شود توالی اشتغال او را از بین برده و موجب تناوب اشتغال وی می‌گردد.
الف - استفاده از مرخصی بدون حقوق به مدت بیش از دو ماه به هر منظور و تحت هر عنوان علاوه بر مرخصی مندرج در بند «ی» ردیف (۲) این ماده.

ب - اخراج، استعفا، انفصال و باز خریدی مشروط بر اینکه حداکثر تا دو ماه در مجموع پس از تاریخ موارد مزبور در مشاغلی که سخت و زیان‌آور شناخته شده مشغول به کار نشده یا طبق این آیین‌نامه نتواند بازنشسته شود.

ج - اشتغال در کارها و مشاغل عادی به مدت یک ماه.

د- اشتغال در حرف و مشاغل آزاد به مدت یک ماه.

ه - بیکاری بدون دریافت مقرری بیکاری بیش از دو ماه .

ز- سایر موارد مشابه .

ماده ۱۳- شرایط بازنشستگی در کارهای سخت و زیان‌آور به شرح زیر می‌باشد:

۱- بیمه شدگانی که حداقل ۲۰ سال سابقه کار متوالی یا بیست و پنج سال سابقه کار متناوب و پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان‌آور را داشته باشند بدون شرط سنی می‌توانند در خواست بازنشستگی از سازمان تأمین اجتماعی نمایند.

۲- چنانچه کمیسیونهای پزشکی موضوع ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی قبل از رسیدن بیمه شده شاغل در کارهای سخت و زیان‌آور به سابقه مقرر در بند (۱) فوق، فرسایش جسمی و روحی وی را ناشی از اشتغال به کارهای سخت و زیان‌آور تشخیص و تأیید نمایند.

۳- این قبیل بیمه شدگان به صرف ارائه درخواست بازنشستگی مجاز به ترک کار نبوده و می‌باید احراز شرایط و استحقاق آنها جهت بازنشستگی پیش از موعد در کارهای سخت و زیان‌آور رسماً از سوی سازمان تأمین اجتماعی به آنها ابلاغ و سپس ترک کار نمایند.

۴- چنانچه بیمه شده شرایط استفاده از بازنشستگی پیش از موعد در کارهای سخت و زیان‌آور را طبق این آیین‌نامه احراز کند سازمان تأمین اجتماعی مکلف است نسبت به برقراری مستمری وی از تاریخ ترک کار اقدام نماید.

۵- افرادی که حداقل بیست (۲۰) سال متوالی یا بیست و پنج (۲۵) سال متناوب سابقه پرداخت حق بیمه در مشاغل سخت و زیان‌آور مربوط به قبل از تاریخ تصویب قانون را داشته باشند و یا در آینده شرایط مذکور را احراز نمایند می‌توانند درخواست

بازنشستگی خود را با رعایت بند (۱) این ماده به سازمان تأمین اجتماعی تسلیم نمایند.
ماده ۱۴- کارفرما مکلف است پس از احراز شرایط بازنشستگی بیمه شده شاغل در کارگاه وی، طبق این آیین‌نامه معادل چهار درصد (۰.۴٪) میزان مستمری برقراری بیمه شده نسبت به سنوات اشتغال او در مشاغل سخت و زیان‌آور را که توسط سازمان تأمین اجتماعی محاسبه می‌گردد به طور یک‌جا به سازمان یاد شده پرداخت نماید.

ماده ۱۵- آثار محدودیتها و مزایای مندرج در قانون برای مواردی که بازنشستگی به موجب این آیین‌نامه ایجاد می‌شود منحصر به همان کارگاه خاص بوده و قابل تسری و تعمیم در دیگر شغل‌های مشابه در سایر کارگاهها نمی‌گردد.

ماده ۱۶- اجرای این آیین‌نامه در مورد آن دسته از مشمولین قانون تأمین اجتماعی که در مشاغل سخت و زیان‌آور وزارت دفاع و پشتیبانی و نیروهای مسلح و شرکت‌ها و سازمانهای تابعه آن به صورت خرید خدمت مشغول خدمت می‌باشند با رعایت مقررات و ضوابط نیروهای مسلح و با هماهنگی سازمان تأمین اجتماعی خواهد بود.

۲۴- آیین‌نامه جدید استخدامی سازمان مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸

● فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- سازمان تأمین اجتماعی: در اجرای قانون فهرست نهادها و موسسات عمومی غیردولتی مصوب سال ۱۳۷۳ در عداد موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی است در این آیین‌نامه به اختصار «سازمان» و شورای عالی تأمین اجتماعی «شورای عالی» نامیده می‌شود.
ماده ۲- استخدام: پذیرفتن شخص حقیقی جهت خدمت در سازمان طبق ضوابط و مقررات این آیین‌نامه که شامل دو حالت زیر می‌باشد:

الف) استخدام ثابت: پذیرفتن شخص حقیقی جهت انجام خدمت مستمر تمام وقت که به موجب حکم رسمی در یکی از پست‌های سازمانی منصوب می‌گردد.
ب) استخدام موقت: پذیرفتن شخص حقیقی جهت انجام خدمت غیرمستمر تمام وقت برای مدت معین که به موجب حکم قراردادی در یکی از پست‌های سازمانی منصوب می‌گردد.

تبصره - کارکنان موقت به جز محدودیت مدت استخدام، از هر لحاظ مشمول مقررات این آیین‌نامه می‌باشند. مفاد و مدت قرارداد، تمدید یا فسخ آن در مورد کارکنان

مزبور طبق ضوابطی است که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

ماده ۳- حکم: دستور کتبی مقامات صلاحیت دار سازمان است که با رعایت مفاد این آیین نامه و سایر مقررات مربوط صادر شده باشد که مشتمل بر دو حالت رسمی و قراردادی می باشد.

ماده ۴- خدمت: اشتغال به کاری است که کارکنان به موجب حکم رسمی یا قرارداد مکلف به انجام آن می باشند.

ماده ۵- ساختار سازمانی: بیانگر روابط متقابل که شامل تعیین نقشها، روابط بین افراد، فعالیتها، سلسله مراتب، اهداف و سایر ویژگیهای سازمان در قالب تشکیلات و نمودار تشکیلاتی می باشد:

الف) تشکیلات: نمایانگر مجموعه سیستمها و روشها، رویه های انجام کار، تعیین حدود وظایف، شرح وظایف در قالب پستهای سازمانی با رعایت ضوابط سازماندهی می باشد که به تأیید هیأت مدیره خواهد رسید.

ب) نمودار سازمانی: بیانگر ترکیب رسمی سازمان مبتنی بر تشکیلات سازمان که متضمن روابط، حدود اختیارات، سلسله مراتب و سطوح فرماندهی و تقسیم و توزیع وظایف میان واحدها جهت انجام امور سازمان می باشد.

تبصره - ضوابط کلی ساختار و نمودار کلان سازمان به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی و تشکیلات تفصیلی و شرح وظایف به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

ماده ۶- پست سازمانی: جایگاهی در تشکیلات تفصیلی برای تصدی کارکنان جهت انجام وظایف و مسئولیتهای مشخص می باشد.

ماده ۷- شغل: مجموعه ای از وظایف و مسئولیتهای مرتبط و مشخص است که به عنوان کار واحد شناخته شده باشد.

ماده ۸- ارتقاء: ارجاع پست سازمانی یا سطح شغلی بالاتر به کارکنان براساس ضوابط طرح طبقه بندی و ارزشیابی مشاغل.

ماده ۹- انتصاب: گماردن کارکنان در پست سازمانی طبق ضوابط مصوب هیأت مدیره.

ماده ۱۰- تنزل: ارجاع پست سازمانی یا سطح شغلی پایین تر به کارکنان براساس

ضوابط طرح طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل.

ماده ۱۱- انتقال: جابجایی محل خدمت کارکنان با صدور حکم رسمی به شرح ذیل در صورت تأیید شورای موضوع ماده ۱۳ مجاز است:

انتقال داخل سازمان: جابجایی محل خدمت کارکنان با صدور حکم رسمی در واحدهای سازمانی.

انتقال به خارج از سازمان و بالعکس: جابجایی محل خدمت کارکنان تا سطح کارشناسی همراه با قطع دائم رابطه اداری استخدامی با سازمان به منظور اشتغال در سایر موسسات، دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی غیردولتی و بالعکس با رعایت مقررات موضوعه.

ماده ۱۲- مأموریت: عبارت است از محول شدن وظیفه‌ای موقت یا اعزام برای مدت مشخص به خارج از محل خدمت اصلی جهت انجام وظیفه با رعایت مقررات مربوطه یا اعزام به وزارتخانه‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و بالعکس یا برای طی دوره‌های آموزشی مقرر در این آیین‌نامه.

تبصره ۱- با کارکنانی که به سازمان مأمور شده یا می‌شوند در مدت مأموریت طبق مقررات این آیین‌نامه رفتار خواهد شد. لکن چنانچه به موجب احکام کارگزینی، حقوق و فوق‌العاده‌های آنان در دستگاه متبوع کمتر از حقوق و فوق‌العاده‌های تعیین شده در سازمان باشد، مابه‌التفاوت مربوط به آن پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲- سازمان می‌تواند کارکنان خود را به مؤسسات و شرکت‌های تابعه مأمور نماید. مدت مأموریت این گونه کارکنان جزء سوابق خدمت آنان در سازمان محسوب می‌گردد.

ماده ۱۳- هیأت مدیره می‌تواند به منظور نظارت بر حسن اجرای مقررات این آیین‌نامه و پیشنهادات اصلاحی و تهیه و تدوین آیین‌نامه و دستورالعمل‌های مورد نیاز شورایی تحت عنوان «شورای برنامه‌ریزی اداری و استخدامی» متشکل از افراد ذیل تشکیل دهند:

- معاونت اداری و مالی عضو و رییس شورا

- مدیر کل بودجه و تشکیلات عضو شورا

- مدیر کل امور اداری عضو شورا
 - ۲ نفر کارشناس متخصص از حوزه مربوطه به انتخاب رییس شورا
 دبیر شورا توسط رییس شورا تعیین می‌گردد. پیشنهادات شورا پس از تأیید و تصویب هیأت مدیره عملیاتی خواهد شد.

● فصل دوم - شرایط ورود به خدمت و انتصابات

ماده ۱۴- ورود به خدمت افراد در سازمان از طریق آزمون کتبی و مصاحبه، گزینش و براساس اصل شایستگی صورت می‌گیرد. ضوابط برگزاری آزمون و گزینش به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

تبصره - ورود به خدمت افراد در مشاغل یا مناطق خاص با تصویب هیأت مدیره از طریق مصاحبه و گزینش صورت خواهد پذیرفت.

ماده ۱۵- شرایط ورود به خدمت برای افراد در سازمان به شرح زیر است:

(الف) تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

(ب) اعتقاد به نظام جمهوری اسلامی ایران و دین مبین اسلام یا یکی از ادیان مصرح در قانون اساسی.

(پ) دارا بودن حداقل ۲۰ و حداکثر ۳۵ سال تمام. در مورد مشاغل یا مناطق خاص با تصویب هیأت مدیره حداکثر سن ۴۰ سال می‌باشد.

(ت) دارا بودن تحصیلات و دانش تخصصی و توانایی‌های لازم برای انجام وظایف و مسئولیتهای شغل مورد نظر.

(ث) دارا بودن برگ پایان خدمت زیر پرچم (دوره ضرورت) یا معافیت دائم برای مردان.

(ج) داشتن سلامت جسمی و روانی و عدم اعتیاد به مواد مخدر.

(چ) نداشتن سابقه محکومیت جزایی موثر.

ماده ۱۶- استخدام افرادی که در اجرای قانون رسیدگی به تخلفات اداری یا آراء قانون مراجع ذیصلاح به مجازاتهای اخراج، بازنشستگی، بازخرید خدمت و انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم شده‌اند ممنوع است.

ماده ۱۷- فردی که به استخدام دائم پذیرفته می‌شود حداقل ۶ ماه و حداکثر ۲ سال به طور آزمایشی خدمت خواهد نمود و در صورتی که نحوه کار و رفتار وی رضایت

بخش باشد حکم استخدام قطعی وی صادر خواهد شد.

ماده ۱۸- مستخدم در مدت خدمت آزمایشی مشمول کلیه مقررات مربوط به کارکنان ثابت به استثنای موارد زیر می‌باشد:

الف) انتقال و مأموریت به وزارتخانه‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی.

ب) استفاده از مرخصی بدون حقوق و خدمت نیمه وقت بانوان.

پ) تغییر شغل.

ث) اعزام به مأموریت‌های آموزشی بلند مدت که منجر به اخذ مدرک تحصیلی گردد. **تبصره -** کارکنان آزمایشی موظفند دوره‌های آموزشی بدو خدمت که در نظام آموزشی سازمان پیش‌بینی شده است را حداکثر تا پایان دوره آزمایشی با موفقیت طی نمایند در غیر این صورت از خدمت برکنار خواهند شد، چنانچه امکان برگزاری دوره آموزشی بنا به دلایلی میسر نگردد سازمان موظف است دوره آموزشی مربوطه را تا قبل از ارتقاء بعدی کارکنان موصوف برگزار نماید.

ماده ۱۹- فردی که در دوره خدمت آزمایشی برای استخدام ثابت مناسب تشخیص داده نشود بدون هیچگونه تعهد و قید و شرط از خدمت سازمان برکنار خواهد شد. در این حالت حقوق و فوق‌العاده‌های مرخصی استحقاقی استفاده نشده به وی پرداخت خواهد شد.

ماده ۲۰- سازمان می‌تواند انجام بخشی از خدمات مورد نیاز خود را به صورت خرید خدمت به اشخاص حقیقی یا حقوقی (در چارچوب اساسنامه و آیین‌نامه معاملات سازمان) واگذار نماید و با انعقاد قرارداد حق‌العمل کاری، مقاطعه کاری، کارشناسی مشاوره‌ای و ساعتی از خدمات افراد متخصص یا موسسات و شرکت‌های تخصصی استفاده نماید. این نوع خدمت مشمول ضوابط این آیین‌نامه نبوده و سازمان هیچ‌گونه تعهد و رابطه استخدامی با این افراد نخواهد داشت و به جز بهای خدمات آنان در چارچوب قرارداد منعقد مزایای دیگری تعلق نمی‌گیرد. دستورالعمل و میزان پرداخت به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

تبصره - وظایف خدمات پشتیبانی با تصویب هیأت مدیره از طریق عقد قرارداد مشخص با یکی از موسسات یا شرکت‌های رسمی و معتبر انجام می‌گیرد.

● فصل سوم - وضع استخدامی کارکنان

ماده ۲۱- کارکنان سازمان از لحاظ وضع استخدامی در یکی از حالات زیر قرار می‌گیرند:

الف) اشتغال: وضع کارکنانی است که مشغول انجام وظایف مربوط به پست سازمانی مورد تصدی می‌باشند.

ب) آزمایشی: وضع کارکنانی است که آزمون یا مصاحبه سازمان را با موفقیت طی نموده است و قبل از صدور حکم قطعی، در حال گذراندن دوره آزمایشی می‌باشند.

پ) کارآموزی یا آموزش: وضع کارکنانی است که برای مدت معینی مشغول طی دوره کارآموزی یا آموزشی برای احراز آمادگی جهت انجام خدمت باشند.

ت) مأموریت: وضع کارکنانی است که به طور موقت از طرف سازمان جهت کارآموزی یا خدمت به واحد یا سایر مؤسسات اعزام شده باشند.

ث) مأموریت آموزشی: وضع کارکنانی است که جهت آموزش به یکی از مراکز آموزشی داخل یا خارج از کشور اعزام شده باشند.

ج) مرخصی: وضع کارکنانی است که از مرخصی استحقاقی یا بدون حقوق و سایر مواردی که در این آیین‌نامه قید شده است، استفاده نمایند.

چ) معذوریت: وضع کارکنانی است که در صورت بیماری یا زایمان از مرخصی استعلاجی حسب مورد استفاده نمایند.

ح) بازنشستگی: وضع کارکنانی است که طبق ضوابط و مقررات قانونی و به موجب حکم رسمی بازنشسته گردیده و از مستمری بازنشستگی استفاده می‌نمایند.

خ) ازکارافتادگی: وضع کارکنانی است که بنا به تشخیص پزشک معالج و تأیید کمیسیون پزشکی مربوط توانایی کارکردن را از دست داده و طبق مقررات ازکارافتاده گردیده‌اند و از مستمری ازکارافتادگی استفاده می‌نمایند.

د) انفصال دائم: وضع کارکنانی است که به موجب احکام دادگاه و آراء قانونی مراجع ذیصلاح اصالتاً و تبعاً از خدمت سازمان محروم می‌گردند.

ذ) انفصال موقت: وضع کارکنانی است که به موجب احکام دادگاه یا آراء قانونی مراجع ذیصلاح اصالتاً و تبعاً برای مدت معین از اشتغال در سازمان محروم می‌گردند.

ر) تعلیق: وضع کارکنانی است که طبق حکم مقامات صلاحیتدار تا تعیین تکلیف

وی به موجب احکام دادگاه و آراء مراجع قانونی ذیصلاح به طور موقت از ادامه خدمت در سازمان و موسسات تابعه محروم شده باشند.

ز) بازخریدی: وضع کارکنانی است که طبق مقررات این آیین‌نامه رابطه خدمتشان با سازمان قطع و سوابق خدمت آنان بازخرید می‌گردد.

ژ) استعفاء: وضع کارکنانی است که به درخواست خود از ادامه خدمت در سازمان معاف می‌گردند.

س) اخراج: وضع کارکنانی است که در اجرای احکام هیاتهای رسیدگی به تخلفات اداری یا آراء قانونی مراجع ذیصلاح به خدمت آنان در سازمان به طور دائم خاتمه داده شود.

ش) غیبت موجه: وضع کارکنانی است که به عللی خارج از حدود قدرت و اختیار خود نتوانند در محل خدمت حاضر شوند و موجه بودن عذر آنان برای سازمان محرز گردد.

ص) غیبت غیرموجه: وضع کارکنانی است که بدون مجوز یا ارائه عذر موجه در محل خدمت خود حاضر نگردند.

ض) قطع موقت خدمت: وضع کارکنانی است که به موجب مفاد این آیین‌نامه در یکی از حالات زیر برای مدتی مشخص در سازمان به کار اشتغال نداشته باشند:

۱- انتخاب به نمایندگی مجلس شورای اسلامی، انتصاب به مقامات براساس مقررات موضوعه.

۲- پس از اخذ مدرک تحصیلی بالاتر از بدو استخدام مشمول خدمات قانونی پزشکان و پیراپزشکان باشد.

ط) آمادگی به خدمت: وضع کارکنانی است که طبق مفاد این آیین‌نامه به شرح زیر در انتظار تعیین تکلیف و ارجاع وظیفه می‌باشند:

۱- حذف پست سازمانی.

۲- فقدان پست سازمانی با شرایط مستخدم.

۳- عدم رضایت مستخدم به هنگام ارجاع شغلی در سطح پایین‌تر.

۴- مواردی که هر یک از کارکنان به هر دلیل در خدمت سازمان نبوده و پس از مراجعت، پست بلا تصدی مناسبی برای ارجاع به آنان وجود نداشته باشد.

ماده ۲۲- کارکنان ثابتی که در حالت قطع موقت خدمت به سر می‌برند، پس از

اتمام دوران قطع خدمت و اعلام آمادگی جهت ادامه خدمت در سازمان به یکی از پستهای سازمانی که واجد شرایط باشد منصوب می‌گردند و هرگاه پست سازمانی بالاتر از پست موجود نباشد، آماده به خدمت خواهند شد.

ماده ۲۳- استفاده از کارکنان آماده به خدمت در پستهایی که ایجاد می‌شود یا بدون متصدی است مشروط به آن است که پستهای مزبور از لحاظ رسته، سطح شغلی و شرایط احراز یا سایر عوامل موثر در انتصاب متناسب با شرایط هر یک از کارکنان و از نظر سلسله مراتب اداری حداقل همتراز آخرین پست مورد تصدی کارکنان مزبور باشد مجاز است.

ماده ۲۴- در صورتی که پست سازمانی بالاتر از پست براساس شرایط ماده (۲۳) برای ارجاع به کارکنان آماده به خدمت موجود نباشد، ارجاع پست در سطح پایین‌تر موقوف به رضایت کارکنان ذی‌ربط خواهد بود، در غیر این صورت برابر ماده (۲۶) این آیین‌نامه با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۲۵- حقوق کارکنان آماده به خدمت بدون فوق‌العاده پرداخت خواهد شد لکن در هر مورد کمتر از میزان حداقل حقوق تعیین شده در مورد کارکنان شاغل نخواهد بود.

ماده ۲۶- حداکثر مدت آمادگی به خدمت یک سال است و در صورتی که کارکنان تا پایان مهلت مذکور اشتغال مجدد نیابند در صورت داشتن شرایط بازنشستگی، بازنشسته و در غیر این صورت سوابق خدمتی آنان بر اساس ضوابط این آیین‌نامه بازخرید می‌گردد.

تبصره - سازمان می‌تواند در طول دوران آمادگی به خدمت بنا به تقاضای کارکنان در صورتی که شرایط بازنشستگی را داشته باشند، بازنشسته و در غیر این صورت بازخرید نماید.

ماده ۲۷- سازمان نمی‌تواند به جز حکم مراجع ذیصلاح کارکنان ثابت را از پست سازمانی آنان برکنار کند مگر آنکه بلافاصله به پست سازمانی دیگری منصوب نماید.

● فصل چهارم - ارزشیابی و بهسازی نیروی انسانی

ماده ۲۸- سازمان مکلف است حداقل یک بار در سال عملکرد و استعداد کارکنان را از نظر بازدهی، لیاقت و شایستگی براساس عملکرد، تلاش و رفتار (شغلی) -

اخلاقی)، تعهد و احساس مسئولیت و کاردانی در جهت افزایش کارایی و توسعه دانش از طریق به کارگیری معیارهای مرتبط با شغل، عینی، قابل سنجش با استفاده از منابع ارزشیابی متعدد از طریق ایجاد ارتباط بین نظام ارزشیابی در زمینه‌های آموزشی، بهسازی و تشویق و تعیین مسیر شغلی کارکنان (انتصاب، ارتقاء، تغییر شغل و ادامه خدمت در پستهای مدیریت) با توجه به ضوابط و ساز و کارهایی که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید، ارزیابی نماید.

ماده ۲۹- سازمان می‌تواند جهت بالا بردن سطح تخصص و مهارتهای فنی، حرفه‌ای، مدیریتی، معلومات عمومی کارکنان و افزایش کارایی آنان برنامه‌های آموزشی و کارآموزی تنظیم و رأساً و یا از طریق موسسات و مراکز آموزشی ذیصلاح به مورد اجرا گذارد:

الف) آموزش پودمانی

ب) آموزشهای عمومی

ج) آموزشهای بهبود مدیریت

تبصره ۱- آموزش یا کارآموزی موضوع این ماده مأموریت آموزشی تلقی می‌گردد.

تبصره ۲- اعزام کارکنان موقت جهت طی دوره‌های آموزشی در خارج از کشور ممنوع است.

ماده ۳۰- اعطای مأموریت آموزشی کوتاه مدت در داخل و خارج از کشور با رعایت شرایط زیر امکان‌پذیر است:

الف) مرتبط بودن دوره آموزشی با وضعیت شغلی حسب نیاز سازمان.

ب) اخذ تعهد خدمت و تضمین لازم از کارکنان.

تبصره ۱- اعطای مأموریت آموزشی خارج از کشور موقوف به آن است که انجام دوره آموزشی در داخل کشور امکان‌پذیر نباشد.

تبصره ۲- ضوابط پرداخت مأموریت آموزشی داخل و خارج از کشور توسط شورا (موضوع ماده ۱۳) تعیین خواهد شد.

ماده ۳۱- نظامنامه آموزشی سازمان: شامل دستورالعمل‌های مربوط به اهداف، نیازهای آموزشی کارکنان، کمیت و کیفیت آموزش از باب اجرایی و محتوایی در داخل و خارج از کشور، چگونگی اعطای تسهیلات آموزشی با عنایت به آموزشهای مورد نیاز

مشاغل سازمان، نحوه اجرای برنامه‌های آموزشی و کارآموزی و سایر موارد مربوطه حسب ضوابطی که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید، می‌باشد.

● فصل پنجم - طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل و نظام پرداخت

ماده ۳۲- طرح طبقه‌بندی مشاغل شامل رشته‌ها، رشته‌های شغلی، سطوح و مراتب مختلف شغلی می‌باشد.

تبصره ۱- رشته شامل مجموعه رشته‌های شغلی است که از لحاظ وظایف و مسئولیتها، وابستگی و تجانس مشابهت‌های نزدیک داشته و حرفه‌ای خاص را تشکیل می‌دهد.

تبصره ۲- رشته شغلی شرح کلی از وظایف و مسئولیتها و خصوصیات کلی پست-هایی است که در آن تخصیص می‌یابد. هر رشته شغلی حاوی عنوان، شماره، تاریخ تصویب، امتیاز شغل، نمونه وظایف و مسئولیتها، عوامل اثرگذار، شرایط احراز و پستهای قابل تخصیص در آن می‌باشد.

تبصره ۳- رتبه شغلی براساس گسترش افقی وظایف و مسئولیتهای مشاغل و سنوات خدمت کارکنان تعیین می‌گردد.

تبصره ۴- شرایط احراز مهارتها و تحصیلات لازم برای انجام وظایف و مسئولیتهای مترتب با رشته شغلی می‌باشد.

تبصره ۵- عوامل اصلی ارزشیابی مشاغل سازمان عبارتست از مجموع «عوامل فردی» و «عوامل شغلی» برابر طرح طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل سازمان.

تبصره ۶- کارکنان سازمان در طول خدمت و در صورت رضایت‌بخش بودن خدمات آنان و ارزشیابی عملکرد در صورت واجد شرایط بودن می‌توانند به رتبه‌های شغلی بالاتر ارتقاء یابند.

تبصره ۷- در صورت تغییر شغل هر یک از کارکنان طبق ضوابط مربوط امتیاز شغل جدید تخصیص داده می‌شود لکن رتبه کارکنان مزبور تغییر نخواهد یافت.

تبصره ۸- دستورالعمل اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل کارکنان به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

ماده ۳۳- مبنای پرداخت حقوق و مزایای کارکنان عبارتست از حاصل ضرب مجموع امتیازات حاصل از عوامل ارزشیابی شغل و شاغل، رتبه و سایر ویژگی‌های

مذکور در مواد آتی در ضریب ریالی در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط به ارزشیابی مشاغل که به صورت ماهیانه قابل پرداخت است.

تبصره ۱- ضریب ریالی حقوق کارکنان مطابق سیاست‌های سازمان هر سال متناسب با افزایش هزینه زندگی و ضریب حقوق کارکنان دولت، توسط شورا تعیین می‌گردد. در سال اول اجرای این آیین‌نامه ضریب مزبور (۵۰۰) می‌باشد.

تبصره ۲- عوامل اصلی خصوصیات شغلی نظیر اهمیت و پیچیدگی وظایف و مسئولیتها، ویژگی‌های شغلی، خطرات ناشی از شغل که مجموعاً ۵۷٪ از امتیاز کل عوامل ارزشیابی شغل و شاغل معادل حداکثر ۹۰۰۰ امتیاز به آن اختصاص یافته است، که حداقل امتیاز مکتسبه از عوامل مزبور ۲۰۰۰ می‌باشد.

تبصره ۳- کلیه شاغلین براساس عواملی نظیر تحصیلات، دوره‌های آموزشی، سنوات خدمت ارزشیابی می‌شوند که مجموعاً ۴۳٪ امتیاز کل عوامل ارزشیابی شغل و شاغل معادل حداکثر ۶۷۵۰ امتیاز به آن اختصاص یافته است، که حداقل امتیاز مکتسبه از عوامل مزبور ۱۵۰۰ می‌باشد.

تبصره ۴- مبالغ پرداختی ناشی از امتیازات متعلقه حسب تبصره ۲ و تبصره ۳ ماده ۳۳، ماده ۳۴، و تبصره ۱ و ۲ ماده ۳۴، ماده ۳۸، ماده ۴۱، ماده ۴۲ حقوق و مزایای مستمر (حقوق ثابت) تلقی می‌گردند.

تبصره ۵- حداکثر سقف حقوق و مزایای مستمر نباید از ۷ برابر حداقل حقوق و مزایای مستمر تجاوز کند.

ماده ۳۴- عوامل اثرگذار نظیر تلاش و ایثار در حفظ کیان نظام جمهوری اسلامی (ایثارگری و حضور در مناطق جنگی به هنگام خدمت در سازمان در زمان جنگ)، دریافت نشان لیاقت، احراز مقام نمونه و دریافت احکام تقدیر، خلاقیت و ابتکار در بهبود شرایط و وضعیت سازمان و کشور، حق منزلت شغلی و اندیشمندی برای شاغل که صرفاً در صورت دارا بودن شاغل از عوامل مزبور امتیاز مربوطه، مشابه بخش عمومی در حقوق وی لحاظ می‌گردد.

تبصره ۱- معادل ریالی کلیه امتیازات اعطا شده به ایثارگران سازمان مشابه با کارکنان ایثارگر در بخش عمومی براساس مقررات و آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید به صورت فوق‌العاده پرداخت خواهد شد. مشروط بر اینکه براساس مقررات این آیین‌نامه امتیازی مشابه اعطا نشده باشد.

تبصره ۲- به کارکنان و بازنشستگانی که در زمان جنگ در مناطق جنگ زده مشغول خدمت اداری بوده‌اند مطابق بخش عمومی امتیاز مربوطه لحاظ و معادل ریالی منظور خواهد شد.

ماده ۳۵- معرفی و تعریف کلی عوامل ارزشیابی، تعیین نسبت ارزشی اجزاء کلیه عوامل نسبت به عوامل اصلی فردی و شغلی، تعیین و تخصیص امتیاز به عوامل اصلی و فرعی و تعیین درجات و تخصیص امتیاز به آنها و سایر عوامل اصلی در طرح طبقه‌بندی و ارزشیابی مشاغل که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید، لحاظ می‌گردد.

ماده ۳۶- رتبه بندی مشاغل سازمان در ۵ دسته پایه، مقدماتی، ارشد، خبره و عالی طبقه‌بندی می‌گردد. ارتقای رتبه براساس ارزشیابی کمی و کیفی عملکرد شاغل در شغل مورد تصدی می‌باشد.

ماده ۳۷- به کارکنانی که در شرایط غیرمعارف محیط کار انجام وظیفه می‌نمایند فوق‌العاده سختی شرایط محیط کار قابل پرداخت می‌باشد، حداکثر میزان فوق‌العاده مذکور از پنجاه درصد امتیاز عوامل شغل در ضریب ریالی مربوط تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۳۸- فوق‌العاده ویژه با توجه به عواملی از قبیل ریسک‌پذیری و تأثیر فعالیت در افزایش منابع درآمدی سازمان و کاهش مصارف به میزان حداکثر ۵۰٪ مجموع امتیازات عوامل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر قابل پرداخت است.

ماده ۳۹- سازمان می‌تواند به منظور جذب و نگهداری نیروهای متخصص برای مشاغل و یا مناطق خاص فوق‌العاده انگیزش خدمت تا ۱۰۵۰ امتیاز تا سطح کاردانی، تا ۲۲۵۰ امتیاز تا سطح کارشناسی و بالاتر تا ۳۰۰۰ امتیاز پرداخت نماید.

ماده ۴۰- سازمان می‌تواند به منظور جبران خدمت متصدیان مشاغل مدیریت و سرپرستی در ارتباط با وظایف و مسئولیت مدیران و سرپرستان که شامل برنامه‌ریزی، سازماندهی، کنترل و نظارت، هدایت، آموزش و جلب مشارکت کارکنان و نیز ارزشیابی عملکرد افراد تحت سرپرستی «فوق‌العاده جذب مدیریت» پرداخت نماید، حداقل فوق‌العاده مذکور ۷۵۰ امتیاز و حداکثر آن ۷۵۰۰ امتیاز می‌باشد.

ماده ۴۱- کارکنانی که حقوق آنان با این آیین‌نامه تطبیق داده می‌شود هر سال سابقه خدمت آنان جزء سنوات قابل قبول منظور شده و از امتیاز مربوطه برخوردار خواهند گردید، خدمت کمتر از یک سال به تناسب ماههای کارکرد ملاک محاسبه خواهد بود.

ماده ۴۲- در صورتی که کارکنان در ساعات غیراداری و برای انجام وظایف محوله

حسب دستور مقام مافوق انجام وظیفه نمایند فوق‌العاده اضافه‌کاری براساس ساز و کار پیش‌بینی شده برای کارکنان دولت در ازای هر ساعت کار اضافی دریافت خواهند نمود.

تبصره - دستورالعمل پرداخت اضافه‌کاری به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.
ماده ۴۳ - سازمان می‌تواند فوق‌العاده‌ها و کمک هزینه‌هایی مشابه با بخش عمومی براساس ضوابط و دستورالعمل‌هایی که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید پرداخت نماید:

الف - فوق‌العاده محل خدمت: به کارکنانی که محل جغرافیایی خدمت آنان از شهرستان محل استخدام به شهرستان دیگر تغییر می‌یابد.

ب - فوق‌العاده بدی آب و هوا و مناطق توسعه نیافته: به کارکنانی که در نقاط بد آب و هوا و توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته خدمت می‌نمایند.

پ - فوق‌العاده خارج از کشور: به کارکنانی که به خارج از کشور به صورت مأمور سازمانی اعزام می‌گردند.

ت - فوق‌العاده نوبت کاری، شیفت و کشیک: به کارکنانی که به صورت نوبتی و یا شیفتی و یا کشیک اشتغال دارند.

ث - فوق‌العاده روزانه: به کارکنانی که به خارج از محل خدمت به طور موقت اعزام می‌شوند.

ج - هزینه سفر و نقل و مکان: به کارکنانی که بنا به انتقال محل جغرافیایی آنان از شهرستانی به شهرستان دیگر تغییر می‌یابد.

چ - فوق‌العاده بهره‌وری: سازمان می‌تواند حداکثر تا ۲۵٪ از محل صرفه جویی بودجه سالانه خود به برخی از کارکنان خود براساس ضوابط مصوب هیأت مدیره فوق‌العاده بهره‌وری پرداخت نماید.

ح - فوق‌العاده کارایی: سازمان می‌تواند حداکثر، ۲۵٪ از حقوق ثابت را به ۷۰٪ از کارکنان براساس عواملی نظیر رضایت ارباب رجوع، رشد و ارتقای اثر بخشی و سرعت در انجام کار و ارزشیابی عملکرد به عنوان فوق‌العاده کارایی که ضوابط آن توسط هیأت مدیره تعیین می‌شود، پرداخت نماید.

خ - هزینه ایاب و ذهاب: به کارکنانی که در داخل محدوده شهری بدون استفاده از

وسیله نقلیه سازمان به مأموریت اعزام می‌گردند.

د- کمک هزینه عائله‌مندی و اولاد: کارکنان مشمول فوق‌العاده عائله‌مندی و اولاد،

مشابه با بخش عمومی پرداخت می‌گردد.

ذ- سازمان می‌تواند به منظور ایجاد انگیزه و افزایش کارایی و بهره‌مندی از فکر و اندیشه و خلاقیت کارکنان ذیربط ساز و کار مناسب برای جلب مشارکت کارکنان اثرگذاری آنان در نظام تصمیم‌گیری حسب ضوابطی که به تصویب هیأت مدیره می‌رسد پاداش پیش‌بینی و پرداخت نماید.

ماده ۴۴- سازمان می‌تواند کارکنانی را که خدمات برجسته انجام دهند و یا لیاقت و شایستگی قابل توجهی در فعالیتهای خود ابراز نمایند. معادل یک تا حداکثر دو ماه حقوق فوق‌العاده‌های مستمر در طول سال به عنوان پاداش پرداخت نماید.

تبصره - ضوابط اجرایی این ماده به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

ماده ۴۵- سازمان مکلف است با رعایت ضوابط قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات بعدی در رابطه با کارکنان ذیربط اقدام نماید.

ماده ۴۶- میزان عیدی پایان سال معادل بخش عمومی خواهد بود.

● فصل ششم - تکالیف عمومی کارکنان

ماده ۴۷- کارکنان موظف به اجرای وظایف و تکالیف محوله به نحو احسن در ساعات مقرر اداری و در محل خدمت تعیین شده از سوی سازمان بوده و مکلفند در حفظ اسناد و مدارک اداری و امور محرمانه و اسرار سازمان کوشا باشند.

تبصره ۱- ساعات کار کارکنان ۴۴ ساعت در هفته می‌باشد. ترتیب و تنظیم ساعت کار در طول هفته و نحوه حضور و غیاب کارکنان براساس دستورالعملی است که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

تبصره ۲- کارکنان موظفند در صورت نیاز سازمان در خارج از ساعات کار اداری در محل خدمت حضور یافته و انجام وظیفه نمایند.

ماده ۴۸- کارکنان سازمان مکلف هستند در چارچوب قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های صادره دستورات مقام مافوق را در امور مربوط به وظایف محوله اطاعت و اجرا نمایند. در صورتی که هر یک از کارکنان دستورات صادره را خلاف

قوانین و مقررات یا موازین حرفه‌ای یا مصالح سازمان تشخیص دهند موظفند مراتب را کتباً با ذکر دلیل به مقام صادر کننده دستور گزارش نمایند، هرگاه مقام مافوق اجرای دستور را مجدداً و به صورت کتبی خواستار شد، کارکنان مکلف به انجام دستور می‌باشند و مسئولیت ناشی از اجرای امر متوجه مقام دستور دهنده خواهد بود.

ماده ۴۹- اشتغال کارکنان سازمان در دستگاه‌های دولتی، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی ممنوع است.

تبصره - اشتغال تمام‌وقت و پاره‌وقت کارکنان دستگاه‌های مندرج در این ماده در سازمان مجاز است.

ماده ۵۰- هر یک از کارکنان سازمان می‌توانند کتباً با دو ماه اعلام قبلی از خدمت استعفاء نمایند لکن تقاضای استعفای آنان در هیچ مورد رافع تعهدات آنان در قبال مسئولیتهای محوله نخواهد بود. استعفاء از تاریخی تحقق می‌یابد که سازمان به موجب حکم رسمی با آن موافقت کند. کارکنانی که تقاضای استعفاء ارائه نموده‌اند موظفند در مدت مقرر در این ماده در محل خدمت حاضر شوند و در پایان این مدت استعفای آنان قبول شده تلقی می‌گردد.

تبصره ۱- در مواردی که استعفای هر یک از کارکنان موجب وقفه در انجام وظایف مربوط به شغل مورد تصدی می‌شود، زمان موافقت با استعفاء می‌تواند حداکثر شش ماه پس از تقاضای کارکنان باشد که در این صورت باید در فاصله دو ماه موضوع این ماده کتباً به کارکنان ابلاغ گردد.

تبصره ۲- استعفای کارکنان در هیچ موردی رافع تعهدات آنان در قبال مسئولیتهای زمان اشتغال نخواهد بود.

تبصره ۳- کارکنانی که تعهد خدمت به سازمان دارند قبل از پایان دوره تعهد نمی‌توانند استعفاء دهند مگر آنکه هزینه تعهدات مربوط را به سازمان پرداخت نموده و تسویه حساب نمایند.

ماده ۵۱- رسیدگی به تخلفات کارکنان سازمان طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب سال ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن خواهد بود.

ماده ۵۲- به کارکنان مستعفی به ازاء هر سال خدمت قابل قبول از لحاظ این

آیین‌نامه معادل یک ماه آخرین حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر و همچنین حقوق و فوق‌العاده‌های ایام مرخصی‌های استحقاقی استفاده نشده پرداخت خواهد شد.

ماده ۵۳ - سازمان می‌تواند نسبت به بکارگیری بازنشستگان متخصص با مدرک تحصیلی کارشناسی و بالاتر در موارد خدمات مشاوره‌ای غیرمستمر، تدریس و مشاوره‌های حقوقی با مجموع ساعات اشتغال حداکثر تا یک سوم ساعت اداری کارکنان موظف اقدام نماید.

● فصل هفتم - حقوق استخدامی کارکنان

ماده ۵۴ - کارکنان سازمان در هر حال حق استفاده از سی روز مرخصی استحقاقی به نسبت مدت خدمت را بدون احتساب ایام تعطیل با دریافت حقوق و فوق‌العاده‌های مربوط خواهند داشت. نحوه استفاده یا ذخیره آن تابع مقررات این فصل می‌باشد.

تبصره ۱ - استفاده از مرخصی استحقاقی به صورت روزانه یا ساعتی یا تقاضای کتبی هر یک از کارکنان و موافقت مدیر یا سرپرست بلافاصله قبل از شروع مرخصی امکان‌پذیر است. در هر حال استفاده از مرخصی موکول به دارا بودن مرخصی استحقاقی ذخیره شده می‌باشد.

تبصره ۲ - کارکنان موظفند حداقل $(\frac{1}{4})$ از مرخصی استحقاقی خود را در همان سال استفاده نمایند و چنانچه بخواهند می‌توانند $(\frac{1}{4})$ از آن را برای سالهای آینده ذخیره نمایند.

تبصره ۳ - سازمان می‌تواند براساس تقاضای هر یک از کارکنان هر پنج سال یک بار مرخصی ذخیره شده آنان را براساس آخرین حقوق و فوق‌العاده‌های دریافتی مستمر مندرج در حکم کارگزینی پرداخت نماید.

ماده ۵۵ - حداکثر مدتی که کارکنان در یک سال تقویمی می‌توانند از مرخصی همان سال و مرخصی ذخیره شده سالهای قبل استفاده نمایند جمعاً از سه ماه تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۵۶ - وجوه مرخصی‌های ذخیره شده کارکنانی که بازنشسته، از کارافتاده کلی یا فوت می‌شوند یا رابطه استخدامی آنان به هر دلیل با سازمان قطع می‌گردد بر مبنای آخرین حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر مندرج در حکم کارگزینی پرداخت خواهد شد.

ماده ۵۷ - کارکنان سازمان در صورت ابتلاء به بیماری‌هایی که مانع از انجام خدمت آنان باشد به گواهی پزشک معالج و تأیید پزشک معتمد سازمان می‌توانند از

مرخصی استعلاجی استفاده نمایند. در مورد مرخصی‌های بیش از ۵ روز، تأیید گواهی‌های مزبور توسط کمیسیون پزشکی الزامی است.

تبصره ۱- در صورتی که کارکنان در حال استفاده از مرخصی استحقاقی، بیمار شوند طبق مقررات ناظر بر مرخصی استعلاجی با آنان رفتار خواهد شد و در این صورت مرخصی استحقاقی استفاده نشده وی لغو می‌گردد.

تبصره ۲- حداکثر مدت استفاده از مرخصی استعلاجی ۴ ماه در هر سال خدمتی خواهد بود که در این مدت تمام حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر مندرج در آخرین حکم کارگزینی به کارکنان مزبور پرداخت می‌شود.

تبصره ۳- در صورت ابتلاء کارکنان به بیماری صعب‌العلاج، بیماری به سبب انجام وظیفه یا حادثه ناشی از کار که به مرخصی استعلاجی بیش از حد مقرر در تبصره (۲) این ماده نیاز باشد برابر دستورالعملی که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید، با وی رفتار خواهد شد.

ماده ۵۸- قانون ترویج تغذیه با شیرمادر و حمایت از مادران در دوران شیردهی مصوب ۱۳۷۴/۶/۲۲ و اصلاحات بعدی آن و مقررات مربوط به معذوریت زایمان مستخدمین رسمی دولت در مورد مشمولین این آیین‌نامه لازم‌الاجراء می‌باشد.

ماده ۵۹- به ایام مرخصی استعلاجی و معذوریت زایمان مرخصی استحقاقی تعلق می‌گیرد.

ماده ۶۰- کارکنان می‌توانند با موافقت سازمان حداکثر از (۳) سال از مرخصی بدون حقوق در طول خدمت، به شرط نداشتن مرخصی استحقاقی ذخیره شده استفاده نمایند. برای انجام تحصیلات عالی در رشته مورد نیاز سازمان علاوه بر آن تا (۲) سال دیگر قابل اعطاء است.

تبصره - اعطای مرخصی بدون حقوق به کارکنان ثابت زن که همسر آنان به مأموریت خارج از کشور اعزام می‌شود براساس مقررات عمومی دولت و موافقت سازمان بلامانع می‌باشد.

ماده ۶۱- حفظ پست سازمانی کارکنان در ایام مرخصی بدون حقوق الزامی نیست و در صورتی که پس از پایان دوره مرخصی بدون حقوق پست سازمانی مناسب جهت ارجاع به کارکنان مزبور موجود نباشد، آماده به خدمت خواهند گردید.

ماده ۶۲- خدمت نیمه‌وقت بانوان برابر مقررات عمومی دولت و با موافقت سازمان

بلامانع می‌باشد.

ماده ۶۳- کارکنان سازمان در انجام وظایف و مسئولیتهای محوله در برابر شاکی یا شاکیان مورد حمایت قضایی می‌باشند و سازمان مکلف است به تقاضای این قبیل کارکنان، برای دفاع از آنان با استفاده از کارشناسان حقوقی خود یا وکلای دادگستری حمایت قضایی به عمل آورد.

● فصل هشتم - بازنشستگی

ماده ۶۴- با کارکنان از لحاظ بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و فوت طبق مقررات قانون تأمین اجتماعی رفتار خواهد شد.

ماده ۶۵- کلیه حقوق و فوق‌العاده‌های کارکنان سازمان مشمول کسر حق بیمه طبق درصدهای مقرر در قانون تأمین اجتماعی می‌باشد.

ماده ۶۶- به کارکنانی که به سبب انجام وظیفه یا ناشی از کار، فوت یا از کارافتاده کلی می‌شوند حسب ضوابطی که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید مستمری پرداخت می‌گردد.

ماده ۶۷- به مستخدمینی که بازنشسته، از کارافتاده کلی یا فوت می‌شوند علاوه بر وجوه مرخصی‌های استحقاقی استفاده نشده، به ازاء هر سال سابقه خدمت آنان معادل یک ماه آخرین حقوق و فوق‌العاده‌های مشمول کسر حق بیمه به عنوان پاداش پایان خدمت پرداخت خواهد شد.

ماده ۶۸- کارکنان شهید، جانباز از کارافتاده کلی، آزاده جانباز از کارافتاده کلی و مفقودالثر و خانواده آنان تابع مقررات مربوط به مستخدمین ایثارگر دولت می‌باشند.

ماده ۶۹- به منظور رعایت عدالت استخدامی و حفظ تناسب حقوق کارکنان شاغل و بازنشسته، هر نوع افزایش حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر کارکنان شاغل، به کارکنان بازنشسته، از کارافتاده کلی و بازماندگان کارکنان متوفی با لحاظ افزایش سالانه مستمریها طبق ضوابطی که به تصویب هیأت مدیره می‌رسد، پرداخت می‌گردد. حکم این ماده درباره کارکنانی که قبل از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه بازنشسته، از کارافتاده کلی یا فوت شده‌اند ضمن تطبیق وضعیت آنان با این آیین‌نامه نیز لازم‌الاجرا می‌باشد.

ماده ۷۰- سنوات خدمت کارکنان ثابت مشروط به این که به شرایط عمومی بازنشستگی نرسیده باشند، به شرح زیر قابل خرید است:

الف- به کارکنانی که تقاضای بازخرید سوابق خدمت خود را داشته باشند براساس مقررات عمومی ناظر بر کارکنان دولت وجوه بازخریدی پرداخت خواهد شد.

ب- سازمان می‌تواند کارکنانی را که به دلیل واحد و پستها در چارچوب اصلاح تشکیلات مصوب و عدم وجود پست بلا تصدی آماده به خدمت شده‌اند، بازخرید نماید و به ازای هر سال خدمت قابل قبول حداقل معادل یک ماه آخرین حقوق و مزایای مندرج در آخرین حکم کارگزینی به اضافه حقوق و مزایای مرخصی استحقاقی استفاده نشده و سهم پس انداز آنان در صندوق پس انداز به استثنای کسور حق بیمه را پرداخت نماید.

ماده ۷۱- آن دسته از کارکنانی که در اجرای آرای هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری و مراجع قانونی ذیصلاح محکوم به بازخریدی می‌شوند، تابع ضوابط خاص خود می‌باشد.

● فصل نهم - تسهیلات رفاهی

ماده ۷۲- به منظور تشویق کارکنان به پس انداز و تأمین رفاه و رفع نیاز و مشکلات آنان در موارد اضطراری، صندوقی به نام «صندوق پس انداز و رفاه کارکنان سازمان» که به اختصار صندوق نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد.

ماده ۷۳- سازمان مکلف است (۴) درصد از مجموع حقوق و فوق‌العاده‌های مندرج در حکم کارگزینی یا حکم قراردادی ماهانه کارکنان ثابت و موقت را به عنوان پس‌انداز سهم مستخدم کسر و تا دو برابر آن را به عنوان سهم سازمان ماهانه به طور یکجا به حساب صندوق واریز نماید.

تبصره ۱- آیین‌نامه نحوه اداره امور صندوق و تغییرات سهم مستخدم و سایر موارد به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید.

تبصره ۲- پس از تشکیل صندوق کلیه امکانات و دارایی صندوق پس انداز و کارگشایی با لحاظ حق‌السهم اعضاء به این صندوق منتقل خواهد شد.

ماده ۷۴- سازمان می‌تواند نسبت به انعقاد قرارداد با یکی از شرکت‌های بیمه داخلی جهت استفاده کارکنان شاغل و بازنشسته و خانواده آنان از مزایای بیمه‌های تکمیلی درمان اقدام نماید.

ماده ۷۵- سازمان موظف است کارکنان شاغل خود را در برابر ضایعات جسمی ناشی از بلايا، حوادث و فوت، نزد یکی از شرکت‌های داخلی بیمه عمر و حوادث، بیمه نماید.

تبصره - حق بیمه‌های موضوع مواد فوق براساس ضوابطی که به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید توسط سازمان و کارکنان تأمین می‌گردد.

ماده ۷۶- سازمان می‌تواند در حدود اعتبارات مصوب خود و در چارچوب شرایط عمومی ناظر بر کارکنان دولت نسبت به ارائه تسهیلات رفاهی و اعطای وام خرید یا ساخت مسکن با سود مناسب و سایر تسهیلات و امکانات و خدمات رفاهی را براساس ضوابطی که به تصویب هیأت مدیره می‌رسد به کارکنان خود اعم از شاغل، بازنشسته، ازکارافتاده کلی و بازماندگان کارکنان متوفی اعطاء نماید.

تبصره - تسهیلات موضوع ماده فوق به هر یک از کارکنان زوج شاغل در سازمان اعطاء می‌گردد.

ماده ۷۷- سازمان مکلف است نسبت به تأمین شرایط بهداشتی، ایمنی، ایجاد محیط مناسب کار و تقویت بنیه جسمی و روحی کارکنان اقدام و تشکیل شرکت‌های تعاونی کارکنان از جمله تعاونی‌های مسکن و مصرف را مورد حمایت قرار داده و تسهیلات لازم را به آنها اعطاء نماید.

● فصل دهم - تطبیق وضع کارکنان

ماده ۷۸- کلیه کارکنانی که در تاریخ تصویب این آیین‌نامه به طور تمام وقت و به صورت ثابت یا موقت به خدمت اشتغال دارند با حفظ نوع استخدام با این مقررات تطبیق وضع می‌یابند.

ماده ۷۹- در صورتی که مجموع حقوق و فوق‌العاده‌های مندرج در حکم کارگزینی کارکنان پس از تطبیق، از مجموع حقوق و فوق‌العاده‌های وی کمتر شود مابه‌التفاوت تحت عنوان تفاوت تطبیق پرداخت می‌گردد. هرگونه افزایش بعدی حقوق و فوق‌العاده‌های کارکنان مزبور تا استهلاك کامل از تفاوت تطبیق مزبور کسر خواهد شد.

ماده ۸۰- عدم حضور کارکنان در تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه در موارد مرخصی استحقاقی، استعلاجی و بدون حقوق، آمادگی به خدمت، غیبت موجه یا با ماموریت مانع از تطبیق وضع آنان با مقررات این آیین‌نامه نخواهد بود. در این گونه

موارد آخرین پست مورد تصدی مستخدم در سازمان ملاک تطبیق وضع خواهد بود.
تبصره - در موارد آمادگی به خدمت و سایر موارد مشابه آخرین پست کارکنان ملاک تطبیق وضع خواهد بود.

● فصل یازدهم - سایر مقررات

ماده ۸۱ - سازمان مکلف است حداکثر ظرف مدت چهارماه از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، مقررات اجرایی مربوط را تهیه و جهت تصویب تسلیم مراجع ذیصلاح نماید. مادامی که مقررات مذکور تصویب نشده است ضوابط و دستورالعمل‌های مورد عمل حسب مورد کماکان معتبر و قابل اجراء می‌باشد.

ماده ۸۲ - در صورتی که با تصویب قوانین و مقررات عنوان سازمان تأمین اجتماعی یا ارکان تشکیلاتی آن که در این آیین‌نامه ذکر شده است، تغییر یابد عناوین متناظر حسب مورد جایگزین خواهد شد.

ماده ۸۳ - در هر مورد که مقرراتی در این آیین‌نامه پیش‌بینی نشده است مقررات عمومی دولت لازم‌الاجرا خواهد بود.

این آیین‌نامه مشتمل بر ۸۳ ماده و ۴۷ تبصره در تاریخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۸ به تصویب سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور رسید.

۲۵- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۵) الحاقی به ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی

مصوب ۱۳۸۷ - (مصوب ۱۳۸۸/۳/۳)

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - قانون: قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۵۴ - و اصلاحات بعدی آن.

ب - سازمان: سازمان تأمین اجتماعی.

پ - کارگاه: کارگاه‌های موضوع بند (۳) ماده (۲) قانون که دارای مجوز فعالیت از

مراجع ذیصلاح می‌باشند.

ت - بیمه‌شده: اشخاص حقیقی و مدیران اشخاص حقوقی غیردولتی که حقوق

دریافت نمی‌نمایند.

ماده ۲- نرخ حق بیمه مطابق ماده (۲۸) قانون می‌باشد.

ماده ۳- مبنای کسر حق بیمه ماهانه بیمه‌شده، بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی

زمان پرداخت خواهد بود و از ابتدای هر سال به میزان درصدی که طبق مقررات مصوب شورای عالی کار به سطوح دستمزد شاغلان اضافه می‌گردد، افزایش می‌یابد. در هر حال، مبنای پرداخت حق بیمه نباید از حداقل دستمزد کمتر و از حداکثر دستمزد مبنای کسر حق بیمه بیشتر باشد.

تبصره ۱- مبنای پرداخت حق بیمه ماهانه بیمه‌شده برای کسانی که بیش از ده سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند عبارت از میانگین مبنای حق بیمه پرداختی در آخرین دوازده ماه قبل از تاریخ ثبت تقاضا است مشروط بر اینکه مبلغ مذکور کمتر از حداقل دستمزد مبنای پرداخت حق بیمه زمان پرداخت نباشد.

تبصره ۲- مبنای پرداخت حق بیمه ماهانه بیمه‌شده‌ای که کمتر از ده سال سابقه پرداخت حق بیمه دارد به انتخاب متقاضی بین حداقل و حداکثر دستمزد مبنای کسر حق بیمه خواهد بود.

تبصره ۳- دستمزد ماهیانه مبنای کسر حق بیمه بیمه‌شده در کارگاه‌های دارای دستمزد مقطوع موضوع ماده (۳۵) قانون از بیشترین دستمزد مقطوع کارگاه کمتر نخواهد بود.

ماده ۴- نحوه احتساب سوابق معوقه بیمه‌شده به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - کارفرمایان حقیقی و حقوقی غیردولتی که تا تاریخ تصویب این آیین‌نامه از طریق کارگاه‌های خود براساس ماده (۲۸) قانون اقدام به ارسال لیست و پرداخت حق بیمه نموده و یا طبق قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند - مصوب ۱۳۶۱ - نسبت به ارسال لیست و پرداخت حق بیمه خود به همراه حق بیمه کارکنان شاغل در کارگاه اقدام نموده‌اند، سوابق آنها به استناد لیستهای ارسالی و حق بیمه‌های پرداختی جزو سوابق بیمه‌ای کارفرما محسوب می‌شود.

تبصره - معادل سابقه پرداخت حق بیمه تا این تاریخ به حداکثر شرط سنی بیمه‌شده اضافه می‌گردد.

ب - بیمه‌شده‌ای که قبل از تاریخ تصویب این آیین‌نامه به استناد قانون اصلاح بند «ب» و تبصره (۳) ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۶۵ - نسبت به عقد قرارداد و بیمه‌پردازی خود اقدام نموده است، می‌تواند با پرداخت حق بیمه موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه (سهم بیمه‌شده و کارفرما) با ارسال لیست نسبت به ادامه بیمه‌پردازی خود اقدام نماید.

ج - کارفرمایانی که نسبت به بیمه نمودن خود اقدامی نکرده‌اند، با داشتن حداکثر پنجاه و پنج سال سن و رعایت ماده (۹۰) قانون می‌توانند با پرداخت ۲۷٪ حق بیمه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه و ارسال لیست مشمول احکام مقرر در این آیین‌نامه قرار گرفته و از مزایای قانونی آن برخوردار شوند و سوابق قبلی بیمه‌شده به شرط سنی موضوع این بند اضافه می‌شود.

د - کارفرمایانی که تا تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه اقدام به بیمه نمودن خود نزد سازمان نکرده‌اند، می‌توانند بعد از ابلاغ این آیین‌نامه پس از انعقاد قرارداد، مدارک و مستندات خود را جهت پذیرش سوابق گذشته به سازمان ارائه تا پس از احراز اشتغال توسط سازمان با پرداخت حق بیمه براساس دستمزد مبنای انعقاد قرارداد، سوابق معوقه به حساب آنها منظور گردد.

تبصره ۱- حق بیمه متعلقه در صورت تقاضای کارفرما و موافقت سازمان مطابق ماده (۴۶) قانون حداکثر در سی و شش قسط قابل تقسیط است.

تبصره ۲- حق بیمه‌های معوقه‌ای که در اجرای این آیین‌نامه پرداخت می‌شود، به نسبت سالهای خدمت مربوط صرفاً در محاسبه میزان مستمری بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و فوت ملاک عمل قرار می‌گیرد.

ه - احتساب سوابق آینده بیمه‌شده صرفاً برای ایامی خواهد بود که کارفرما نام خود را در لیست ارسالی درج و حق بیمه متعلقه را نیز پرداخت نماید.

ماده ۵- بیمه‌شده با ارسال لیست و پرداخت حق بیمه از حمایت‌های بازنشستگی، از کارافتادگی کلی، فوت و خدمات درمانی برخوردار می‌شود.

ماده ۶- بیمه‌شدگانی که طبق گواهی پزشک معتمد سازمان قبل از درخواست بیمه موضوع این آیین‌نامه به دلیل نقص عضو از کارافتاده تشخیص داده می‌شوند، نمی‌توانند از حمایت مربوط به از کارافتادگی بهره‌مند شوند، مگر در مواردی که به دلیل حادثه یا بیماری دیگری از کارافتاده گردند.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۸/۸/۲۶ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

بخش دوم

قوانین و مقررات مرتبط

۱- قوانین

۱- از قانون استخدام کشوری^۱ مصوب (۱۳۴۵/۳/۳۱) و اصلاحات بعدی

● فصل هشتم - در بازنشستگی و وظیفه

ماده ۷۰- از اول سال ۱۳۵۴ صندوق بازنشستگی کشوری به صورت مؤسسه‌ای مستقل وابسته به سازمان اموراداری و استخدامی کشور تأسیس و به موجب اساسنامه‌ای که به تصویب کمیسیونهای استخدام و امور اقتصادی و دارائی مجلس می‌رسد اداره خواهد شد.^۲

اداره کل بازنشستگی فعلی و صندوق بازنشستگی و وظیفه مستخدمین شرکت‌های دولتی با کلیه وظایف و دارائی و موجودی و اسناد و اوراق و بودجه و تعهدات و مستخدمین خود به صندوق بازنشستگی کشوری منتقل می‌شود.

تبصره ۱- حقوق بازنشستگی و وظیفه از کارافتادگی و وظیفه وراثت مستخدمینی که تا آخر سال ۱۳۵۳ بازنشسته یا از کارافتاده شده یا بشوند همچنین وظیفه وراثت مستخدمینی که تا آخر سال ۱۳۵۳ فوت شده یا بشوند از محل اعتبار خاصی که به عنوان کمک به صندوق بازنشستگی هر سال در بودجه کل کشور منظور می‌شود پرداخت خواهد شد.

۱- نقل از روزنامه رسمی شماره ۶۲۲۴ مورخ ۱۳۴۵/۴/۱۸

۲- این ماده در تاریخ ۱۳۵۳/۱۲/۲۸ اصلاح شده است، اساسنامه سازمان بازنشستگی کشوری در تاریخ ۵۴/۳/۸ به تصویب رسیده است.

تبصره ۲- کسور بازنشستگی متعلق به مدت خدمت گذشته مستخدمین رسمی که در اول فروردین سال ۱۳۵۴ به خدمت اشتغال دارند به میزان و ترتیبی که از طرف سازمان امور اداری و استخدامی کشور با جلب نظر وزارت اموراتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه پیشنهاد و به تصویب هیأت وزیران خودهد رسید از محل اعتباری که در قوانین بودجه کل کشور منظور می‌گردد به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت خواهد شد.

تبصره ۳- از اول سال ۱۳۵۴ مستخدمین پیمانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مشمول قانون استخدام کشوری و آن دسته از مستخدمین موقت شرکت‌ها و مؤسسات دولتی مستثنی شده از قانون استخدام کشوری که مشمول مقررات بازنشستگی و وظیفه خاصی نمی‌باشند مشمول مقررات قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت خواهند بود و صندوق بازنشستگی کشوری عهده‌دار وظایف صندوق حمایت مستخدمین مزبور خواهد بود.^۱

تبصره ۴- اجازه داده می‌شود که اداره امور صندوق بازنشستگی شهرداریها به پیشنهاد سازمان اموراداری و استخدامی کشور و موافقت وزیر کشور به عهده صندوق بازنشستگی کشوری قرار گیرد.

ماده ۷۱- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مکلفند هر ماه هشتونیم درصد از جمع حقوق و تفاوت تطبیق حقوق و مزایای مستمر و فوق‌العاده‌های مستخدمین رسمی و مستخدمین آزمایشی را به استثناء فوق‌العاده تضمین و اضافه کار و کسر صندوق و روزانه و کارانه موضوع ماده ۵ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت کم کرده و بابت سهم مستخدمین به صندوق بازنشستگی کشوری بپردازند.^{۲-۳}

۱- به موجب قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی مصوب ۵۵/۴/۱۶ از تاریخ مزبور قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و از کارافتادگی و فوت ملغی گردیده و کلیه مشمولین آن، مشمول قانون و مقررات تأمین اجتماعی گردیده‌اند.

۲- براساس بند ج مصوبه مورخ ۵۴/۱۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی، فوق‌العاده کارانه به مستثنیات این ماده افزوده شده است و برای سایر مستثنیات نیز به تبصره ماده ۱۰۰ مراجعه شود.

۳- حسب اعلام نظر شماره ۲۳۹۵/۳۱/۱ مورخ ۷۵/۴/۲۴ دفتر حقوقی سازمان اموراداری و استخدامی کشور، در حال حاضر در مورد مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری از مجموع حقوق مینا و افزایش سنواتی و فوق‌العاده شغل و مابه‌التفاوت حقوق موضوع تبصره ۵ ماده ۳ قانون نظام هماهنگ پرداخت و فوق‌العاده نوبتکاری و سختی شرایط محیط کار موضوع بندهای خ و د ماده ۳۹ قانون استخدام کشوری و فوق‌العاده‌های خاص که در

تبصره ۱- در مورد مستخدمین رسمی که در مؤسسات موضوع بند (ب) ماده ۱۱ این قانون به خدمت مشغولند هشت و نیم درصد مذکور در این ماده از جمع حقوق و مزایای ایشان به استثنای فوق العاده‌های تضمین و اضافه کار و کسر صندوق و روزانه «و کارانه موضوع ماده (۵) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰» کم شده، به صندوق بازنشستگی کشوری تحویل می‌شود.^۱

تبصره ۲- کسور بازنشستگی مستخدمین آماده به خدمت بر مبنای تمام حقوق و تفاوت تطبیق حقوق ایشان احتساب و برداشت خواهد شد.^۲

تبصره ۳- در مورد مستخدمین رسمی که به نمایندگی مجلس انتخاب شوند کسور بازنشستگی آنان در دوران نمایندگی معادل کسور آخرین پایه مربوط و تفاوت تطبیق حقوق هر ماه از مقرری آنان کسر و به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت خواهد شد.

ماده ۷۲- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مشمول این قانون مکلفند حقوق و فوق العاده شغل اولین ماه کسانی را که دوره آزمایشی را طی کرده و به استخدام رسمی پذیرفته می‌شوند برداشت کنند و به صندوق بازنشستگی کشوری بپردازند.^۳

ماده ۷۳- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مشمول این قانون مکلفند علاوه بر کسور موضوع ماده ۷۱ هر ماه مبلغی برابر هشت و نیم درصد حقوق مستخدمین رسمی و مستخدمین آزمایشی خود را به صندوق بازنشستگی کشوری بپردازند.

تبصره ۱- مؤسساتی که خارج از شمول این قانون بوده و مستخدمین آنان از صندوق بازنشستگی کشوری استفاده خواهند کرد باید مبلغی معادل کسور پرداختی مستخدمین خود از بودجه مؤسسه مربوط به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت کنند.

➔ اجرای ماده ۶ قانون نظام هماهنگ پرداخت برقرار شده است و حقوق و فوق العاده شغل دارندگان مدارک تحصیلی فوق لیسانس و دکتری که در اجرای ماده ۸ قانون نظام هماهنگ پرداخت با اعضای هیأت علمی همتراز شده‌اند، کسور بازنشستگی برداشت می‌گردد و در اجرای ماده ۱۲ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات... مصوب ۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی به دولت اجازه داده شده است میزان مقررات سهم مستخدم را حداکثر تا ۹ درصد تصویب و اجرا نماید.

۱- عبارت داخل گیومه به موجب بند ج تبصره ۶ قانون اصلاح قوانین و مقررات بازنشستگی وظیفه مصوب ۷۴/۱۱/۲۵

۲- براساس ماده ۸ مصوبه مورخ ۶۸/۱۲/۱۳ به شرح متن اصلاح شده است.

۳- براساس ماده ۸ مصوبه مورخ ۶۸/۱۲/۱۳ به شرح متن اصلاح شده است.

تبصره ۲- وزارتخانه‌ها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی که مستخدمین رسمی آنها به یکی از مقامات مذکور در ماده ۳ این قانون انتخاب یا منصوب شوند مکلفند تا زمانی که مستخدمین مزبور متصدی آن مقامات هستند هرماه مبلغی معادل کسور پرداختی آنان از بودجه خود به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت کنند.

ماده ۷۴- مستخدم رسمی می‌تواند طبق شرایط زیر تقاضای بازنشستگی کند و دولت مکلف به قبول آن است.

الف - داشتن حداقل شصت سال سن با هر قدر سابقه خدمت.

ب - داشتن حداقل پنجاه و پنج سال سن با لااقل سی سال سابقه خدمت.

تبصره ۱- کلیه وزارتخانه‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی، شهرداریها، بانکها، مؤسسات و شرکت‌ها و سازمانهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، می‌توانند مستخدمین رسمی یا ثابت یا دارای عناوین مشابه خود را (به جز مشمولان قانون کار و تأمین اجتماعی) در مشاغل غیرتخصصی براساس درخواست کتبی آنان و موافقت بالاترین مقام دستگاه اجرایی مشروط به آنکه بیش از بیست سال سابقه خدمت داشته باشند براساس سنوات خدمت بازنشسته و در صورتی که سابقه خدمت آنان کمتر از بیست سال باشد، بازخرید نمایند. به افرادی که براساس این قانون بازخرید می‌شوند، مبلغی معادل ۴۵ روز حقوق و مزایای مستمر در ازای هر سال سابقه خدمت قابل قبول (در صورتی که کسر یک سال بیش از شش ماه باشد، یک سال تمام محسوب خواهد شد) به علاوه کسور بازنشستگی یا حق بیمه پرداختی سهم مستخدم و حقوق و مزایای مرخصیهای استحقاقی استفاده نشده وی پرداخت خواهد شد.^۱

تبصره ۲- مفاد تبصره یک در مشاغل تخصصی نیز بادرخواست کتبی مستخدم و موافقت بالاترین مقام دستگاه اجرایی و تصویب شورایی مرکب از نمایندگان تام‌الاختیار وزیر برنامه و بودجه و دبیرکل سازمان اموراداری و استخدامی کشور و دستگاه اجرایی مربوط قابل اجرا خواهد بود.

۱- به موجب مصوبه مورخ ۶۵/۳/۲۷ مجلس شورای اسلامی تبصره یک ماده ۷۴ به شرح فوق اصلاح و تبصره‌های ۲ و ۳ و ۴ نیز به آن الحاق گردیده است. در مورد شرایط بازنشستگی، به قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی و قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه و همچنین قانون اصلاح بند ب تبصره ۱ ماده ۲ قانون اخیرالذکر مصوب ۷۰/۱۰/۳ و قانون خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۶۴/۱/۱۸ نیز مراجعه شود. ضمناً شرایط بازنشستگی شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور و جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی در تاریخ ۶۷/۹/۱ به تصویب رسیده است.

تبصره ۳- مستخدمینی که بیش از یک سال از آمادگی به خدمت آنان بگذرد در صورتی که در این مدت با توجه به معرفی سازمان اموراداری و استخدامی کشور در مشاغلی که شرایط احراز آن را دارند، جذب دستگاه‌های دولتی نگردند طبق شرایط این قانون بازخرید یا بازنشسته می‌شوند.

تبصره ۴- هر نوع استخدام جدید به جای افرادی که به موجب این قانون بازخرید یا بازنشسته می‌شوند ممنوع است و همچنین اشتغال مجدد افراد مزبور که خدمتشان بازخرید شده و یا بازنشسته گردیده‌اند در کلیه دستگاه‌های دولتی ممنوع است و در صورتی که ثابت شود افراد فوق به خدمت یکی از دستگاه‌های دولتی درآمده‌اند علاوه بر مجازات مقرر در قوانین کلیه وجوه پرداختی به ایشان به استثنای وجوه بازنشستگی و یا حق بیمه پس گرفته خواهد شد و دولت در قبال سوابق خدمت آنان تعهدی نخواهد داشت.^۱

ماده ۷۵- مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از یازده سال سابقه خدمت دارند، می‌توانند طبق شرایط زیر تقاضای بازنشستگی کنند و دولت مکلف به قبول آن است:

الف - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از یازده سال سابقه خدمت متوالی دارند به شرط داراشدن بیست‌ونه سال خدمت متوالی و رسیدن به پنجاه و چهار سالگی.

ب - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از دوازده سال سابقه خدمت متوالی دارند به شرط داراشدن بیست‌وهشت سال خدمت متوالی و رسیدن به پنجاه و سه سالگی.

پ - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از سیزده سال سابقه خدمت متوالی دارند به شرط دارا شدن بیست‌وهفت سال خدمت متوالی و رسیدن به پنجاه‌ودو سالگی.

ت - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از چهارده سال سابقه خدمت متوالی دارند به شرط دارا شدن بیست‌وشش سال خدمت متوالی و رسیدن به پنجاه و یک سالگی.

ث - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از پانزده سال سابقه خدمت

۱- تبصره ۲ و ۳ و ۴ در تاریخ ۱۳۶۵/۳/۲۷ الحاق شده است.

متوالی دارند به شرط دارا شدن بیست و پنج سال خدمت متوالی و رسیدن به پنجاه سالگی.
 ج - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از شانزده سال سابقه خدمت متوالی دارند به شرط دارا شدن بیست و چهار سال خدمت متوالی و رسیدن به چهل و نه سالگی.

چ - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از هفده سال سابقه خدمت متوالی دارند به شرط دارا شدن بیست و سه سال خدمت متوالی و رسیدن به چهل و هشت سالگی.

ح - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از هجده سال سابقه خدمت متوالی دارند به شرط دارا شدن بیست و دو سال خدمت متوالی و رسیدن به چهل و هفت سالگی.

خ - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون بیش از نوزده سال سابقه خدمت متوالی دارند به شرط دارا شدن بیست و یک سال خدمت متوالی و رسیدن به چهل و شش سالگی.

د - مستخدمین رسمی که در تاریخ تصویب این قانون حداقل بیست سال سابقه خدمت متوالی یا بیست و پنج سال سابقه خدمت متناوب دارند به شرط رسیدن به چهل و پنج سالگی.

تبصره - مقصود از سابقه خدمت در ماده ۷۵ و بندهای آن سابقه خدمت رسمی است.
ماده ۷۶ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مشمول این قانون می‌توانند مستخدمین رسمی را که شصت سال سن و لااقل بیست سال سابقه خدمت دارند بازنشسته کنند.^۱
ماده ۷۷ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مشمول این قانون مکلفند کلیه مستخدمین رسمی را که شصت و پنج سال سن دارند بازنشسته کنند.^۲

ماده ۷۸ - میزان حقوق بازنشستگی مستخدمین رسمی عبارتست از یک‌سی‌ام متوسط حقوق پایه آنان ضرب در سنوات خدمت مشروط بر اینکه حقوق بازنشستگی

۱- براساس نظریه شماره ۱۶۷۸۱/۵۳/۱ مورخ ۱۳۷۶/۱۲/۲۵ دفتر حقوقی سازمان اموراداری و استخدامی کشور

این ماده در اجرای قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۶۸ نسخ گردیده است.

۲- در اجرای ماده ۱۰ قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳۶۸ مجلس شورای اسلامی حکم این ماده در مورد مستخدمین مشاغل تخصصی محدود گردیده است. «ماده ۱۰: مستخدمین مشاغل تخصصی در صورت درخواست و موافقت دستگاه متبوع آنها از حکم ماده ۷۷ قانون استخدام کشوری مستثنی خواهند بود.»

آنان از آخرین حقوق دریافتی قبل از بازنشستگی تجاوز نکند.^۱

تبصره ۱- متوسط حقوق از لحاظ این قانون عبارت از معدل حقوق پایه مستخدم رسمی در سه سال آخر خدمت است ولی در صورتی که مجموع سنوات خدمت رسمی مستخدم از سه سال کمتر باشد متوسط حقوق معدل حقوق سنوات خدمت رسمی خواهد بود.

در مورد مستخدمی که براساس حقوق گروه و پایه موضوع ماده ۳۰ این قانون بازنشسته شده یا می‌شود در صورتی که مدت استفاده از حقوق گروه و پایه مذکور از سه سال کمتر باشد معدل حقوق این مدت متوسط حقوق محسوب می‌شود.

تبصره ۲- تفاوت تطبیق حقوق (بدون احتساب مدد معاش همسر و فرزند) در احتساب متوسط حقوق به منظور برقراری حقوق بازنشستگی و وظیفه منظور و محسوب می‌شود.

تبصره ۳-۴...

تبصره ۴-۳...

تبصره ۵- در تعیین حقوق بازنشستگی مستخدمین رسمی مشمول قانون استخدام کشوری که در دوران خدمت به نمایندگی مجلس انتخاب شده یا بشوند به ازاء هر دوره نمایندگی حقوق یک گروه بالاتر از حقوق پایه گروه مربوط به بالاترین شغلی که قبل از نمایندگی تصدی آن را داشته‌اند مبنای محاسبه قرار می‌گیرد و مبنای مزبور به جای متوسط حقوق موضوع تبصره یک این ماده محسوب می‌شود.^۴

هرگاه مستخدمین مزبور مشمول حکم این ماده یا تبصره ۳ آن نیز باشند مخیرند

۱- به موجب قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه مصوب ۶۸/۱۲/۱۳ فوق‌العاده شغل نیز در محاسبه حقوق بازنشستگی ملاک عمل قرار گرفته و نیز براساس «قانون اصلاح قوانین و مقررات بازنشستگی و وظیفه» در تاریخ ۷۴/۱/۱ هرگونه دریافتی که از بابت آن کسور بازنشستگی اخذ شده است در پرداخت حقوق بازنشستگی و وظیفه ملاک محاسبه قرار خواهد گرفت و به موجب ماده ۶ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات... مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی معدل تمامی حقوق و مزایای دریافتی که ملاک کسور بازنشستگی است در دو سال آخر خدمت با اعمال آخرین ضریب حقوق سال بازنشستگی مبنای تعیین حقوق بازنشستگی یا وظیفه خواهد بود.

۲- به موجب مفاد لایحه قانونی مربوط به مستخدمین دولت که به یکی از مقامات مذکور در تبصره ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری منصوب شده یا می‌شوند، تبصره‌های ۳ و ۴ ماده ۷۸ قابلیت اجرایی ندارد.

۳- همان.

۴- این تبصره با تصویب قانون نظام هماهنگ پرداخت بلااثر شده است.

فقط از یکی از دو حقوق بازنشستگی مربوط استفاده کنند.^۱

حقوق بازنشستگی مستخدمین رسمی که برابر مدت یک دوره کامل قانونگذاری به ریاست یا نیابت ریاست مجلس انتخاب شده یا می‌شوند اعم از شاغل یا بازنشسته به ترتیب براساس بندهای ت و پ تبصره ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری و با رعایت مقررات این قانون تعیین می‌شود.^۲

ماده ۷۹- هرگاه مستخدم رسمی علیل یا به علت حادثه‌ای ناقص شود به نحوی که از کارکردن بازماند حقوق وظیفه‌ای برابر با یکسوم متوسط حقوق ضرب در سنوات خدمت دریافت خواهد کرد مشروط بر اینکه از متوسط حقوق او تجاوز نکند.^۳

تبصره ۱- در صورتی که سنوات خدمت مستخدم موضوع این ماده از پانزده سال کمتر باشد مدت خدمت او پانزده سال منظور خواهد گردید.

تبصره ۲- در صورتی که مستخدم مذکور در این ماده فوت شود چهارپنجم حقوق وظیفه او با رعایت شرایط قانونی به وراثت وی تعلق می‌گیرد.

ماده ۸۰- هرگاه مستخدم رسمی به علت حادثه ناشی از کار یا به سبب انجام وظیفه علیل یا ناقص شود به نحوی که از کارکردن بازماند تمام حقوق و تفاوت تطبیق و فوق‌العاده شغل او به عنوان حقوق وظیفه در مورد وی برقرار می‌گردد.^۴

تبصره - در صورتی که مستخدم موضوع این ماده فوت شود تمام حقوق وظیفه او با رعایت شرایط مقرر به وراثت قانونی وی تعلق می‌گیرد ولی اگر فوت او در اثر همان حادثه باشد مقررات ماده ۸۳ این قانون درباره وراثت قانونی اجرا خواهد شد.^۵

ماده ۸۱- هرگاه مستخدم رسمی فوت شود خواه به حد بازنشستگی رسیده یا نرسیده باشد در تاریخ فوت بازنشسته محسوب و تمام حقوق بازنشستگی او به وراثت

۱- به زیرنویس تبصره‌های ۳ و ۴ ماده ۷۸ مراجعه شود.

۲- به زیرنویس تبصره‌های ۳ و ۴ ماده ۷۸ مراجعه شود.

۳- به زیرنویس ماده ۷۸ مراجعه شود.

۴- به قانون برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهدا انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و پرداخت حقوق و مزایای مجروحین جنگ تحمیلی و انقلاب اسلامی مصوب ۶۱/۱۱/۲۵ و اصلاحات آن نیز مراجعه شود.

۵- این ماده براساس مصوبه مورخ ۱۳۶۸/۱۲/۲۵ به شرح متن اصلاح گردیده است.

۶- رقم چهارپنجم موضوع این تبصره نیز علی‌الاصول در اجرای قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی و ... مصوب ۷۹/۲/۱۳ به تمام حقوق اصلاح گردیده است.

قانونی وی پرداخت خواهد شد.^۱

تبصره - در صورتی که سنوات خدمت مستخدم موضوع این ماده از پانزده سال کمتر باشد مدت خدمت او پانزده سال محسوب خواهد شد.

ماده ۸۲- هرگاه مستخدم بازنشسته فوت شود نصف حقوق بازنشستگی او به عنوان حقوق وظیفه طبق مقررات این قانون به وراث قانونی وی پرداخت خواهد شد.^۲

ماده ۸۳- هرگاه مستخدم رسمی به سبب انجام وظیفه فوت شود تمام متوسط حقوق او به عنوان حقوق وظیفه به وراث قانونی وی پرداخت خواهد شد.

ماده ۸۴- برقراری حقوق وظیفه موضوع مواد ۷۹ و ۸۰ و ۸۳ با تصویب شورا صورت خواهد گرفت.

تبصره - اعاده به خدمت مستخدمین از کارافتاده در صورتی که بهبودی حاصل نمایند و توانایی اشتغال یافته باشند قبل از رسیدن به سن شصت سالگی بلامانع است.

ماده ۸۵- آن قسمت از سوابق خدمت دولتی مستخدمین رسمی که کسور بازنشستگی مربوط به آن به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت نشده باشد خدمت غیررسمی تلقی می‌گردد و مدت مذکور با توجه به تبصره‌های زیر از لحاظ بازنشستگی و وظیفه جزو سابقه خدمت آنان محسوب و منظور خواهد شد.

تبصره ۱- مستخدم موضوع این ماده می‌تواند وجهی بابت کسور بازنشستگی سنوات خدمت غیررسمی خود به صندوق بازنشستگی پرداخت نکند در این صورت حقوق بازنشستگی و یا حقوق وظیفه موضوع ماده ۷۹ او براساس یک چهلیم متوسط حقوق و تفاوت تطبیق حقوق و فوق‌العاده شغل ضرب در سنوات خدمت غیررسمی به علاوه یک سی‌ام متوسط حقوق و تفاوت تطبیق حقوق و فوق‌العاده شغل ضرب در سنواتی که با عنوان مستخدم رسمی خدمت کرده است احتساب خواهد شد و فقط آن

۱- براساس مصوبه ۶۸/۱۲/۲۸ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان مصوب ۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی به شرح متن اصلاح شده است. عبارت ماده قانون یاد شده مقرر می‌دارد: «جز در مورد حقوق وظیفه که به علت انفصال یا محرومیت از حقوق اجتماعی مستخدم برقرار می‌شود میزان چهارپنجم به تمام حقوق وظیفه یا حقوق بازنشستگی اصلاح می‌گردد.»

۲- براساس مصوبه ۶۸/۱۲/۱۳ و قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی و ... به شرح متن اصلاح گردیده است، همچنین به موجب ماده ۲ قانون اصلاح مقررات بازنشستگی مصوب ۷۹/۲/۱۳ «جز در مورد حقوق وظیفه که به علت انفصال یا محرومیت از حقوق اجتماعی مستخدم برقرار می‌شود میزان چهارپنجم به تمام حقوق وظیفه یا حقوق بازنشستگی اصلاح می‌گردد.»

مدت از خدمت غیررسمی مستخدم محاسبه می‌شود که به علاوه مدت خدمت او در استخدام رسمی به سی سال برسد و زائد بر آن مورد احتساب واقع نخواهد شد.^۱

تبصره ۲- مستخدمینی که طبق مقررات این قانون تطبیق یا تبدیل وضع یافته‌اند در صورتی که کسور بازنشستگی مدت خدمت غیررسمی موضوع این ماده را بر مبنای ۸/۵ درصد حقوق پایه رسمی که در تاریخ اول فروردین ماه یک هزار و سیصد و چهل و هفت به آنان تعلق داشته است پرداخت کنند سوابق مذکور از لحاظ بازنشستگی و وظیفه جزو سابقه خدمت رسمی آنان محسوب خواهد شد و در مورد مستخدمینی که بعد از تاریخ ۱۳۴۵/۳/۳۱ به استخدام رسمی پذیرفته شده یا بشوند اولین حقوق پایه رسمی که در بدو خدمت رسمی به آنان تعلق می‌گیرد ملاک پرداخت کسور بازنشستگی موضوع این تبصره خواهد بود.

تبصره ۳- سابقه خدمت مستخدمین در کادر ثابت نیروهای مسلح در صورتی که کسور بازنشستگی مربوط به این خدمت طبق مقررات قانون استخدام نیروهای مسلح به صندوق بازنشستگی کشوری قابل انتقال باشد جزو خدمت رسمی محسوب و در غیر این صورت در حکم خدمت غیررسمی تلقی می‌شود و تابع حکم این ماده خواهد بود.^۲

ماده ۸۶- وراثت قانونی از لحاظ این قانون عبارتند از: فرزندان و زوج یا زوجه دائمی و مادر و پدری که در کفالت متوفی بوده‌اند و همچنین نوادگانی که پدر و مادرشان فوت شده و در کفالت متوفی می‌باشند با دارا بودن شرایط زیر:

الف - فرزندان و نوادگان ذکور از بیست سال کمتر داشته باشند مگر اینکه به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی رسمی عالی مشغول تحصیل باشند و در این صورت نیز حقوق وظیفه آنها در پایان بیست و پنجمین سال عمر آنان قطع خواهد شد.

ب - فرزندان و نوادگان اناث تا بیست سالگی به شرط نداشتن شوهر، ولی اگر به موجب مدارک مثبت در یکی از دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی رسمی عالی مشغول

۱- همان بر اساس مصوبه ۱۳۶۸/۱۲/۲۸ و قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی به شرح متن اصلاح شده است.

۲- به موجب قانون نقل و انتقال حق بیمه یا بازنشستگی مصوب ۶۵/۳/۲۷ مجلس شورای اسلامی کشور موضوع این تبصره قابل نقل و انتقال می‌باشد، متن قانون مذکور و آیین‌نامه آن در همین مجموعه درج گردیده است.

۳- به ماده ۴۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی و ... و آیین‌نامه اجرایی آن رجوع شود.

تحصیل باشند و شوهر نداشته باشند حقوق وظیفه آنان در پایان بیست و پنجمین سال عمر آنان قطع خواهد شد.^۱

پ - مادر متوفی به شرط نداشتن شوهر.

ت - عیال دائمی متوفی.^۲

ث - شوهر در صورتی که علیل و ازکارافتاده و تحت کفالت عیال متوفای خود بوده باشد.

ج - فرزندان و نوادگان علیل یا ناقص‌العضو مستخدم متوفی که قادر به انجام کار نباشند مادام‌العمر.^۳

ماده ۸۷- حقوق وظیفه به تساوی بین وراث قانونی مستخدم تقسیم می‌شود و سهم هر یک از وراث قانونی که قطع می‌شود به تساوی به سهم بقیه وراث افزوده می‌شود. حکم این ماده از تاریخ قانون استخدام کشوری (۱۳۴۵/۳/۳۱) قابل اجرا است. همچنین حکم مندرج در بند ج ماده ۸۶ درباره وراث مستخدمین رسمی که براساس قوانین و مقررات سابق حقوق وظیفه آنان برقرار نشده و یا قطع شده است از این تاریخ قابل اجرا خواهد بود.

۱- نیز به قانون اصلاح تبصره ۲ ماده واحده قانون اجازه پرداخت وظیفه و مستمری وراث کارمندان مصوب ۲۸ آذر ماه ۱۳۳۸ و برقراری حقوق وظیفه در مورد فرزندان و نوادگان اناث مصوب ۲/۱۰/۶۳ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۲/۴/۶۴ رجوع شود.

۲- در اجرای قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایرکارکنان مصوب ۱۳/۲/۷۹ با حذف عبارت «مادام که شوهر اختیار نکرده باشد» اصلاح شده است، دراین خصوص قانون اصلاح ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت مصوب ۲۲/۱/۱۳۸۰ درخصوص برخورداری مستخدمین زن شاغل، بازنشسته که به تنهایی متکفل مخارج فرزندان خود هستند تعیین تکلیف نموده است.، نیزماده ۳ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به ...مصوب ۱۳/۲/۱۳۷۹ مقرر می‌دارد «دولت موظف است کمک هزینه عائله مندی کارکنان شاغل از کارافتاده و یا بازنشسته را در صورت فوت به همسر دائم مادام که در قیدحیات باشند بپردازد.»

۳- ماده ۶ قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه مصوب ۱۳/۱۲/۶۸ و اصلاحی ۱۳/۲/۷۹ میزان حقوق وظیفه سهم وراث قانونی ماده ۸۶، به شرح ذیل تعیین و پرداخت می‌شود:

الف- در مواردی که تعداد ورثه کمتر از ۵ نفر باشد - جز در مواردی که حقوق وظیفه به علت انفصال یا محرومیت از حقوق اجتماعی مستخدم برقرار می‌شود (اصلاحی ۱۳/۲/۷۹) - تمام حقوق بازنشستگی به تساوی به عنوان حقوق وظیفه به وراث پرداخت می‌شود. ب- اگر تعداد وراث پنج نفر یا بیشتر باشد تمام حقوق بازنشستگی به آنان پرداخت می‌شود. تبصره ۱ - میزان مجموع حقوق وظیفه وراث در هر حال از حداقل مقرر تعیین شده مطابق مقررات کمتر نخواهد بود. تبصره ۲ - هرگاه سهم یکی از وراث قطع شود با توجه به تعداد ورثه و با رعایت نسبتهای مقرر در بند الف سهم مذکور به تساوی به سهام بقیه وراث اضافه می‌شود.

تبصره ۱- از اول سال ۱۳۵۴ حقوق وظیفه وراثت مستخدمین رسمی در هر موردی که در مواد مختلف قانون استخدام کشوری نصف حقوق وظیفه یا حقوق بازنشستگی تعیین شده است جز در مورد حقوق وظیفه که به علت انفصال یا محرومیت از حقوق اجتماعی مستخدم برقرار می‌شود به تمام حقوق وظیفه یا حقوق بازنشستگی اصلاح می‌شود.^۱

این حکم شامل وراثت وظیفه بگير فعلی جز در مواردی که حقوق وظیفه به علت انفصال یا محرومیت از حقوق اجتماعی مستخدم برقرار شده است نیز خواهد بود. حکم این تبصره شامل مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح نیز خواهد بود.

تبصره ۲- از اول سال ۱۳۵۴ حقوق وظیفه وراثت قانونی مستخدمین رسمی موضوع تبصره ۳ ماده ۷۸ که قبل از ۳۱ خردادماه ۱۳۴۵ فوت شده‌اند به میزان $\frac{4}{5}$ حقوق بازنشستگی مقام مربوط ترمیم و پرداخت می‌شود.

ماده ۸۸- دریافت بیش از یک حقوق بازنشستگی یا حقوق وظیفه یا مستمری یا بازخرید خدمت برای ایام واحد خدمت از سازمانها و صندوقهای مربوط به وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها و مؤسسات تابعه و یا وابسته به آنها و همچنین مؤسسات غیردولتی که بیش از بیست و پنج درصد (۲۵٪) سرمایه یا بودجه سالانه آنها به تشخیص هیأت وزیران از محل درآمد عمومی تأمین می‌شود ممنوع است.^۲ مشمولین قانون استخدام نیروهای مسلح کماکان تابع قوانین و مقررات خاص خود خواهند بود.

ماده ۸۹- مستخدم رسمی که در شرکت‌های دولتی و مؤسسات دولتی خارج از شمول این قانون خدمت می‌کند می‌تواند نسبت به مدت خدمت خود در مؤسسات مذکور از مقررات بازنشستگی و وظیفه همان موسسه استفاده کند و در این صورت مشمول پرداخت کسور بازنشستگی به صندوق بازنشستگی کشوری نخواهد بود. حقوق بازنشستگی یا وظیفه چنین مستخدمی به تناسب ایام خدمت در هر یک از مؤسسات مشمول یا مؤسسات مستثنی شده از این قانون که در آن خدمت کرده است

۱- در حال حاضر مقرری ماهیانه مستخدمین منفصل براساس قانون رسیدگی به تخلفات اداری پرداخت می‌شود.

۲- در اجرای قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی بانوان شاغل، خانواده‌ها، سایرکارکنان مصوب ۷۹/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی که در این مجموعه مندرج گردیده به شرح متن اصلاح شده است.

طبق مقررات مربوط به آن مؤسسات پرداخت می‌شود و برای صندوق بازنشستگی کشوری از لحاظ تعیین میزان حقوق بازنشستگی و وظیفه این گونه مستخدمین، زائد بر سی سال خدمت قابل احتساب نیست.

ماده ۹۰- اشتغال بازنشستگان در وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مشمول این قانون ممنوع است و پرداخت هرگونه وجه از این بابت از طرف وزارتخانه‌ها و مؤسسات مزبور به بازنشستگان در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه دولتی است.^۱

ماده ۹۱- از تاریخ تصویب این اصلاحیه (۵۳/۱۲/۲۸) اشتغال مستخدمین رسمی بازنشسته در مقامات مذکور در تبصره ماده ۳۲ یا ریاست مؤسسات و شرکت‌های دولتی مشروط به آنکه به سن بازنشستگی اجباری نرسیده باشند اعاده به خدمت تلقی و مدت اشتغال به شرط پرداخت کسور بازنشستگی مقرر جزو مدت خدمت رسمی محسوب می‌گردد.^۲ وزرا و نخست‌وزیران که از تاریخ ۵۷/۱۱/۲۲ به این مقامات منصوب شده‌اند بدون رعایت شرط سنی بازنشستگی اجباری اعاده به خدمت خواهند شد.

ماده ۹۲- هرگاه مستخدم رسمی که بیش از ده سال سابقه خدمت دارد اصالتاً یا تبعاً به محرومیت از حقوق اجتماعی محکوم شود در صورتی که محکومیت او از لحاظ ارتکاب جرایم خدمتی نباشد و به سن پنجاه و پنج سالگی نرسیده باشد معادل آنچه به عنوان کسور بازنشستگی تا تاریخ محکومیت پرداخته به عنوان کمک به عائله وی پرداخت خواهد شد و در صورتی که در تاریخ محرومیت از حقوق اجتماعی حداقل پنجاه و پنج سال داشته باشد به عائله او حقوق وظیفه‌ای برابر با نصف حقوق بازنشستگی که در تاریخ محرومیت از حقوق اجتماعی به او تعلق می‌گرفته پرداخت خواهد شد و پس از اعاده حیثیت شخصاً از تمام حقوق بازنشستگی خود استفاده می‌کند.

۱- در این ماده عبارت «که انتصاب آن مستلزم صدور فرمان همایونی است» از متن حذف گردیده است. رجوع شود به قانون راجع به حذف عبارت فرمان همایونی مصوب ۶۰/۳/۱۴ مجلس شورای اسلامی. طبق ماده ۸ قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاه‌های دولتی (مصوب ۶۶/۱۰/۲۷) اشتغال به کار کلیه بازنشستگان ممنوع می‌باشد، نیز به ماده ۴۱ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵) رجوع شود.

۲- اشتغال بازنشستگان به موجب لایحه قانونی راجع به اعاده به خدمت کارکنان بازنشسته دولت مصوب ۶۰/۱۱/۱۸ و قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاه‌های دولتی مصوب ۶۶/۱۰/۲۷ پیش بینی شده است.

ماده ۹۳- هرگاه شخصی که به موجب این قانون از حقوق بازنشستگی استفاده می‌کند به موجب حکم دادگاه صلاحیت دار اصالتاً یا تبعاً به محرومیت از حقوق اجتماعی محکوم شود تا زمانی که از حقوق اجتماعی محروم است شخصاً از دریافت حقوق بازنشستگی محروم خواهد بود. در صورتی که محکومیت مربوط به دوره خدمت وی باشد، با عائله او همان رفتاری می‌شود که در مورد وراثت بازنشستگان متوفی می‌شود و اگر جرم و محکومیت مربوط به دوره بازنشستگی باشد در مدت حیات مستخدم تمام حقوق بازنشستگی به عائله او پرداخت خواهد شد.

تبصره - منظور از عائله افرادی است که طبق ماده ۸۶ و با رعایت شرایط مقرر در آن از حقوق وظیفه استفاده خواهند کرد.

ماده ۹۴- هرگاه مستخدمینی که طبق مقررات این قانون مستحق دریافت حقوق بازنشستگی شناخته شده‌اند به موجب حکم قطعی دادگاه صلاحیتدار از حقوق اجتماعی و به تبع آن از دریافت حقوق بازنشستگی محروم شوند و بعداً برائت ایشان از اتهام منتسبه در محکمه صلاحیتدار به ثبوت برسد مستحق دریافت حقوق بازنشستگی مدت محرومیت خواهند بود.

ماده ۹۵- هرگاه مستخدمی که طبق مقررات این قانون از حقوق بازنشستگی یا حقوق وظیفه استفاده می‌کند مفقودالثر شود و مدت یک سال حقوق بازنشستگی و یا وظیفه خود را مطالبه نکند وراثت قانونی او در صورتی که طبق شرایط ماده ۸۶ حقوق وظیفه به آنان تعلق گیرد حق دارند موقتاً حقوق وظیفه قانونی خود را تقاضا کنند. اگر بعداً معلوم شود مستخدم مذکور فوت شده حقوق وظیفه موقت از تاریخ فوت به طور دائم برقرار می‌شود و در صورتی که معلوم شود در حال حیات است وضع حقوق او به حالت اول اعاده می‌گردد.

ماده ۹۶- توقیف حقوق بازنشستگی یا وظیفه در قبال مطالبات دولت یا محکومیت حقوقی یا عناوین دیگر از این قبیل فقط تا میزان یک چهارم حقوق بازنشستگی جایز است.

ماده ۹۷- ترک تابعیت موجب قطع حقوق بازنشستگی و حقوق وظیفه خواهد شد.

ماده ۹۸- حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیران فعلی براساس قوانین و مقررات سابق کماکان از محل صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت خواهد شد و در صورتی که ضریب جدول حقوق مستخدمین رسمی شاغل تغییر یابد دولت مکلف است به نسبتی که هزینه

زندگی موجب این تغییر شده است حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیران را ترمیم کند.

ماده ۹۹- ملاک تشخیص سن مستخدمینی که در تاریخ تصویب این قانون در خدمت دولت هستند شناسنامه‌ای است که در تاریخ سوم تیرماه هزار و سیصد و سی و هفت در دست داشته‌اند و در مورد مستخدمینی که بعد از تصویب این قانون به استخدام دولت پذیرفته می‌شوند شناسنامه‌ای است که در بدو استخدام ارائه خواهند کرد. در صورتی که ماه تولد یا ماه تاریخ ورود به خدمت مستخدمین از روی مدارک رسمی مشخص نباشد اول مهرماه محسوب خواهد شد.

ماده ۱۰۰- درآمد صندوق بازنشستگی از وجوهی که از حقوق و تفاوت تطبیق حقوق و فوق‌العاده شغل مستخدمین رسمی و آزمایشی کسر می‌شود منحصر است به وجوه مذکور در مواد ۷۱ و ۷۲ و تبصره پنج ماده ۱۳۷ این قانون و مبلغ ماه اول هرگونه حقوق و تفاوت تطبیق حقوق و فوق‌العاده شغل مستخدم. در صورت عدم کفایت وجوه صندوق بازنشستگی دولت مکلف است کمبود آن را در بودجه کل کشور از محل درآمد عمومی تأمین و پرداخت کند.^۱

تبصره - فوق‌العاده‌های موضوع بندهای ب و پ و ت اصلاحی ماده ۳۹ از تاریخ ۱۳۴۹/۱/۱ و فوق‌العاده موضوع بند (ج) اصلاحی ماده مزبور از تاریخ اجرای مرحله اول قانون استخدام کشوری به مستثنیات مندرج در ماده ۷۱ اضافه می‌شود و تا زمانی که آیین‌نامه اجرایی بندهای ب و پ و ت اصلاحی ماده ۳۹ به تصویب نرسیده است فوق‌العاده اشتغال خارج از مرکز و بدی آب و هوا به ترتیبی که در مقررات سابق پیش‌بینی شده است قابل پرداخت و مشمول معافیت موضوع این تبصره خواهد بود.

ماده ۱۰۱- نحوه بهره‌برداری و استفاده از وجوه صندوق بازنشستگی کشوری در اساسنامه صندوق تعیین خواهد شد.

صندوق می‌تواند راساً یا با مشارکت بخش دولتی بانک تاسیس نماید. اساسنامه بانک به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.

تبصره - استفاده غیرمجاز از وجوه صندوق بازنشستگی کشوری در حکم اختلاس اموال دولتی می‌باشد.

۱- براساس مصوبه مورخ ۱۳/۱۲/۶۸ مجلس شورای اسلامی به شرح متن اصلاح گردیده است.